

8

Jiří Maňák

PROMĚNY STRANY MOCI

Studie a dokumenty
k vývoji Komunistické strany Československa
v období 1948–1968

1. část

1995

Studijní materiály jsou vydávány v rámci výzkumného projektu *Československo 1945–1967*, který je podporován Grantovou agenturou České republiky (registr. č. 404/94/0448).

Publikace této řady vycházejí z finančních a technických důvodů v omezeném rozsahu a jsou určeny především pro potřeby odborníků. Proto se některé dokumenty zveřejňují v původní podobě a jen s nejnutnějším poznámkovým aparátem.

Studijní materiály Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR
Přetiskování je bez souhlasu ÚSD zakázáno.

Rozmnoženo v počtu výtisků

O B S A H

1. ČÁST

A. Vývoj početnosti a změny struktury KSČ v letech 1948–1968

(úvodní studie)

Úvod	9
I. Vývoj početnosti	13
II. Změny struktury	25
1. Sociální struktura	25
2. Demografická struktura	44
3. Vnitrostranická struktura	56
Shrnutí a závěry	65

B. Dokumentační přílohy

I. Statistické přehledy	77
1. Výsledky stranické prověrky v KSČ 1948–1949	79
2. Zastoupení komunistů mezi zaměstnanci průmyslových podniků v roce 1949	89
3. Početnost a složení KSS v roce 1950	95
4. Početnost a složení KSČ v roce 1950	97
5. Výsledky stranické prověrky v KSČ 1950–1951	111
6. Početnost a složení KSČ v roce 1951	115
7. Doplnující přehledy o KSČ v roce 1951	129
8. Početnost a složení KSČ v roce 1953	141
9. Složení KSČ v roce 1954	153
10. Početnost a složení KSČ v roce 1956	165
11. Vzdělanostní struktura KSČ v roce 1957	177
12. Složení KSČ v roce 1958	179
13. Početnost a složení KSČ v roce 1960	189

2. ČÁST

II. Zprávy a rozborů	205
1. Zpráva o vývoji KSČ v letech 1948–1953	207
2. Zpráva o vývoji KSČ v letech 1949–1954	219
3. Zpráva o vývoji KSČ během roku 1956	237
4. Přehled o vývoji KSČ v letech 1954–1958	247
5. Zpráva o vývoji KSČ během roku 1960	253
6. Přehled o vývoji KSČ v letech 1958–1962	275
7. Zpráva o vývoji KSČ během roku 1964	293
8. Zpráva o vývoji KSČ v letech 1962–1966	321
9. Zpráva o vývoji KSČ během roku 1968	331

**A. VÝVOJ POČETNOSTI A ZMĚNY STRUKTURY KSČ
V LETECH 1948-1968**

úvodní studie

Ú V O D

Předkládáme odborné veřejnosti soubor dokumentů k otázkám početního a strukturálního vývoje členské základny KSČ od roku 1948 do roku 1968, od nastolení mocenského monopolu KSČ do prvního vážného pokusu o jeho změnu. Vycházíme z názoru, že komunisté představovali v tomto období významnou součást české a slovenské společnosti, že v ní aktivně působili a sami byli jejím vývojem ovlivňováni, že tedy změny v početnosti a ve struktuře KSČ byly jednak důsledkem vývoje společnosti, jednak zároveň v jisté míře působily na společnost a ovlivnily její historii.

Zaměřujeme se jen na jednu část působení komunistů v české a slovenské společnosti, když si všímáme jen členské základny KSČ jako celku, v němž je jeden komunista jako druhý chápán jako pouhý příslušník strany. KSČ však byla složitě strukturovaným organismem, v němž ve skutečnosti nebyl komunista jako komunista, nepodíleli se všichni stejně na prosazování a uplatňování její »vedoucí úlohy« ve společnosti. Rozdíly ve společenském uplatňování jednotlivých komunistů nebyly jen subjektivní povahy, nespočívaly jen v jejich rozdílných schopnostech a aktivitě, ale byly zejména objektivní, byly závislé na rozdílných možnostech uplatnění individuálních schopností a aktivit podle postavení a role každého komunisty ve straně a ve společnosti. Jiné možnosti působení ve společnosti měl řadový komunista, jiné vysoce postavený funkcionář. Řadových komunistů byla sice obrovská převaha, ale dosah jejich působnosti byl mnohdy menší než poměrně malého okruhu funkcionářů.

Jsme si vědomi, že z hlediska působení ve společnosti a na společnost by bylo potřebné poznat vývoj početnosti a struktury těch částí KSČ, které měly větší možnosti zasahovat do života společnosti než řadoví komunisté. Byli to především volení funkcionáři strany na všech hierarchicky uspořádaných úrovních její organizační výstavby – od výborů základních organizací až po členy ústředního výboru, od předsedů základních organizací přes členy předsednictev vyšších stranických orgánů až po jejich vedoucí funkcionáře včetně nejvyšších funkcionářů nejužšího ústředního vedení. Jejich možnosti byly odstupňované a rovněž změny v jejich osobním složení a v jejich struktuře probíhaly nestejně, a rozdílně na ně působil vnitrostranický i celospolečenský vývoj. Další skupinou byli nevolení straničtí aktivisté-propagandisté, lektori, instruktoři, informátoři a poradci, jmenovaní členové různých stranických komisí aj. Jejich

možnosti závisely nejvíce na tom, při jak vysoce postaveném stranickém orgánu působili. Třetí a zřejmě nejdůležitější skupinou byli komunisté, kteří pracovali jako zaměstnanci KSČ v jejím stranickém aparátu. Jejich vliv a možnosti ve straně i ve společnosti vyplývaly jednak z jejich každodenního funkčního působení, v němž byli hlavními nositeli a prosazovateli »vedoucí role« strany v příslušném okruhu, jednak na postavení ve stranické hierarchii. U špiček aparátů – od okresů až po ústředí – se nejvyšší funkce v aparátu zpravidla spojovaly s nejvyššími funkcemi volenými. Čtvrtou zvláštní skupinu komunistů, rovněž hierarchicky uspořádanou a specificky funkčně zaměřenou, tvořili příslušníci Lidových milicí. Byli do jisté míry jakousi stranou ve straně, navíc disponující zbraněmi. Vůči společnosti představovali jakousi ozbrojenou pěst strany a byli realizátory mnohých násilných zásahů.

Uvedené skupiny komunistů s většími možnostmi zasahovat do vývoje společnosti formálně měly pole působnosti v samotné komunistické straně, ale význam a dosah jejich rozhodnutí a činnosti zpravidla přesahoval rámec strany. Další velkou skupinou komunistů s rozsáhlými možnostmi působení na společnost byli lidé, kteří z pověření komunistické strany zastávali různé funkce mimo stranu, funkce volené i jmenované, veřejné i utajované. Působili ve státních orgánech a organizacích a v řídicím a správním aparátě na nejrůznějších úsecích života společnosti, od armády a Bezpečnosti přes národní hospodářství až po kulturu a umění. Do této skupiny by patřili i komunisté, kteří působili v různých funkcích či v aparátě společenských organizací a v jejich formálním centru, v orgánech Národní fronty.

Předkládaný sborník dokumentů a jeho úvodní studie se nezabývá všemi výše uvedenými skupinami komunistů, a to nikoli proto, že by si autor nebyl vědom jejich významu a potřeby dokumentárního podchycení jejich vývoje. Je to však problematika natolik rozsáhlá, složitá a metodologicky obtížná, že ji bude možné zdolávat jen postupně a dlouhodobě a k jejímu zdolání bude nutné spojování sil a prostředků. Předložený sborník dokumentů včetně úvodní studie usiluje vytvořit jen první předpoklady pro rozběh bádání i v dalších potřebných směrech.

Všechny dokumenty publikované v tomto sborníku pocházejí ze Státního ústředního archivu, z úseku bývalého archivu ÚV KSČ. V tomto jedinečném zdroji informací se k vývoji početnosti a struktury KSČ nachází takřka nepřeborné množství dokumentů nejrůznějšího druhu a původu – od různých hlášení a jiných podkladových materiálů až po různé souhrny a přehledy, od dílčích informací o jednotlivých aspektech až po souhrnná hodnocení vývoje za určité časové úseky. Zdrcující většina dokumentů k problematice početnosti a struktury KSČ patřila k přísně utajovaným a určeným k informování jen nejvyšších stranických orgánů a jejich funkcionářů; jen nepatrná část informací byla určena k částeč-

nému a omezenému zveřejnění v materiálech stranických sjezdů. Hlavní problém publikovaných dokumentů nespočívá ani tak v jejich důvěryhodnosti a spolehlivosti (když pomineme obecnou tendenci »vylepšovat« veškerá hlášení směrem k vyšším stranickým orgánům a dobově podmíněnou zdlouhavost a pracnost sestavování celkových přehledů, i možnosti neodhalených chyb způsobených lidským činitelem při počítání a přepisování). Problém je spíše v tom, že hlediska uplatňovaná ve stranické statistice nejsou vždy ta, která by historik potřeboval, nýbrž ta, která ve své době považovaly nejvyšší stranické orgány za potřebné znát. Navíc docházelo ke změnám uplatňovaných hledisek, takže je někdy obtížné či dokonce nemožné sestavit delší srovnatelné časové řady. Problémem je i to, že trvale vyžadované údaje nebyly zjišťovány vždy v pravidelné periodicitě, že nejsou mezi nimi stejné časové odstupy. Další problém pro dlouhodobější srovnávání způsobila změna územního členění stranických krajů a okresů.

V předloženém sborníku uvádíme jen relativně konečné údaje z celkových přehledů a zpráv. Část z nich pochází z fondů organizačního oddělení a později zřízeného oddělení stranických orgánů a organizací v aparátě ÚV KSČ, část jsou výsledné zprávy a přehledy, zpracované pracovníky uvedených oddělení pro vrcholné stranické orgány – sekretariát (popř. organizační sekretariát a politický sekretariát), předsednictvo (či politické byro), plenární zasedání ústředního výboru a stranické sjezdy – a jsou proto uloženy v archivních fondech těchto nejvyšších stranických orgánů, popř. jejich nejvyšších funkcionářů.

Publikované dokumenty jsou jen velmi úzkým výběrem z mnohem většího okruhu dokumentů, které si zaslouží pozornost a důkladné studium historiků. Sborník by měl posloužit jen pro celkovou výchozí orientaci v problematice vývoje početnosti a struktury KSČ v prvních dvaceti letech jejího působení jako strany moci. Z hlediska jejich původu a charakteru jsme je v našem sborníku rozdělili do dvou oddílů.

Do prvního oddílu jsme zařadili dokumenty, jež mají převážně charakter statistických přehledů a jsou bez komentářů a hodnocení. Výjimkou v tomto směru je jen první dokument, zachycující výchozí stav KSČ v roce 1948 a jeho změny v důsledku první vnitrostranické prověrky uskutečněné na přelomu let 1948 a 1949. Dokumenty tohoto oddílu jsou dovedeny jen do roku 1960 nikoli proto, že by podobné pro další vývoj neexistovaly, ale protože nejsou dosud archivně zpracovány a na možnost jejich studia i zveřejnění si ještě musíme počkat.

Výběr dokumentů prvního oddílu a jejich publikování v úplnosti nebo jen části z nich se řídilo ohledem na možný rozsah sborníku. V plném rozsahu jsou publikovány přehledy jednorázové. Z periodicky opakovaných přehledů jsou

publikovány v celém rozsahu jen některé, vztahující se k rokům významnějším pro historii než jiné a je dbáno, aby byl zachován přibližně stejný časový rozestup. Z ostatních přehledů publikujeme jen ty části, které ve stranické statistice zachycují určitý aspekt poprvé nebo naposled. Cenné je podle našeho názoru rozčlenění informací o stavu členské základny KSČ podle sledovaných hledisek do jednotlivých krajů. Umožňuje porovnávání mezi českou a slovenskou částí strany, což je pro vývoj ve straně i ve společnosti, v mnoha směrech odlišný, zcela nezbytné. Nadbytečné není ani porovnání a poznání rozdílů v rozložení určitých charakteristik uvnitř českého či slovenského stranického prostředí.

Druhý oddíl obsahuje zprávy a rozbor, projednáváné a schvalované nejvyššími stranickými grémii. Jsou sem zahrnuty především zprávy o vývoji členské základny KSČ za zpravidla čtyřletá období od jednoho stranického sjezdu do druhého. Mezi ně jsou zařazeny z pravidelných ročních zpráv hodnotících vývoj strany v uplynulém roce ty, které se vztahují k roku ležícímu uprostřed mezi dvěma sjezdy. Tím je dosaženo toho, že je poměrně podrobně pokryto celé dvacetiletí a mezi oběma druhy zpráv obsahujících jistá hodnocení je zachován přibližně stejný časový interval.

Informace v dokumentech druhého oddílu jsou obsahově zpravidla chudší než statistické přehledy v oddílu prvním. Nejvíce na nich vadí, že obsahují vesměs jen celostátní údaje a že v nich není věnována soustavná pozornost rozdílům mezi českými a slovenskými kraji. Na druhé straně jsou však mimořádně významné právě tím, které údaje vyzvedávají, jak je hodnotí a komentují, takže lze z nich usuzovat na přístup nejvyšších stranických orgánů, resp. jejich představitelů k jednotlivým aspektům vývoje členské základny KSČ. Jejich nevýhodou je, že jsou zpravidla velmi rozsáhlé a frázovitě mnohomluvné, nelze z nich však vynechat nějaké delší pasáže bez rizika, že to změní celkový charakter a vyznění dokumentu.

Očekáváme, že publikovaný sborník dokumentů by mohl být vhodnou pomůckou pro badatele v oboru nejnovějších národních dějin, pokud budou potřebovat celkové charakteristiky vývoje členské základny KSČ. Nemůže však nahradit studium originálních dokumentů přímo v archivu v těch otázkách, kde je nezbytná hlubší znalost detailů i souvislostí.

Autorův dík za cennou pomoc v orientaci po archivních fondech, za vyhledávání velkého množství dokumentů a okopírování nejdůležitějších patří pracovníkům Státního ústředního archivu z úseku bývalého archivu ÚV KSČ.

I. VÝVOJ POČETNOSTI

Již v době mocensko-politického převratu v únoru 1948 byli komunisté v obou svých národních složkách, české KSČ a slovenské KSS, silou tak početnou, že se vyrovnali ostatním politickým stranám dohromady, a v organizovanosti, disciplíně a akceschopnosti je dokonce vysoce převyšovali. Po převzetí veškeré moci ve státě nejen neuzavřeli možnosti přístupu do monopolně vládnoucí strany, ale dokonce je doširoka otevřeli všem zájemcům v masovém poúnorovém náboru. Nábor byl zastaven v létě 1948, možnosti individuálního přijímání zůstaly však ještě otevřené dalšího půl roku. Teprve od 1. prosince 1948 skončila možnost přidat se na stranu vítězů formou vstupu do jejich politické strany. Na konci roku 1948 dosáhla Komunistická strana Československa vrcholu početnosti členské základny za celou dobu své existence.¹

Z dokumentů, které jsou publikovány v našem sborníku, se nejdříve pokusíme rekonstruovat celkový vývoj počtu členstva KSČ za celé zkoumané období 1948–1968. Protože ale i ve vývoji počtu členů byly velké rozdíly mezi českými a slovenskými kraji, uvedeme údaje i k těmto aspektům, pokud se nám podařilo je zjistit. Dále uvedeme, pokud jsou k dispozici, také údaje o počtech komunistů v tzv. zvláštních složkách, v nichž byly stranické organizace vyňaty z pravomoci krajských a okresních výborů a podřízeny přímo centrálnímu vedení KSČ. Byly to hlavně stranické organizace v armádě a Bezpečnosti, potom na československých zastupitelských úřadech v zahraničí a stranické organizace v aparátě ÚV KSČ. Celkový vývoj početnosti členské základny KSČ – tímto pojmem označujeme souhrn členů a kandidátů členství – za celé první dvacetiletí její neomezené vlády nad českou a slovenskou společností zachycuje následující tabulka.

¹ Podrobněji o vývoji členské základny KSČ v období 1945–1948 pojednává autorova studie *Komunisté na pochodu k moci*, vydaná Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR v roce 1995.

Tabulka 1

Vývoj početnosti členské základny KSČ v letech 1948-1968²

(v tisících)

k datu	české kraje	slovenské kraje	zvláštní složky	ČSR celkem
28. 2. 1948	1309,7	210,2	?	1519,9
31.12. 1948	2267,6	407,1	?	2674,8
28. 3. 1949	1973,8	262,8	74,3	2311,0
28. 2. 1950	1745,8	236,4	76,9	2059,2
1. 9. 1950	1679,1	236,7	109,3	2025,3
31.12. 1951	1468,4	189,5	88,2	1746,1
31.10. 1952	1316,8	208,0	81,9	1606,9
28. 2. 1953	1246,1	183,9	77,7	1507,8
30. 9. 1953	1214,1	181,5	76,8	1485,7
28. 2. 1954	1211,5	188,8	88,8	1489,2
31. 1. 1955	?	?	?	1450,7
31. 1. 1956	1151,3	195,0	71,5	1417,8
1. 1. 1957	1142,6	204,5	71,3	1418,6
1. 1. 1958	1141,8	211,6	68,7	1422,1
1. 1. 1959	1189,5	229,4	69,7	1488,6
1. 1. 1960	1234,3	230,6	74,0	1559,0
1. 1. 1961	1268,6	266,7	76,7	1612,1
1. 1. 1962	1293,9	281,1	81,1	1657,0
1. 1. 1963	1306,3	293,9	84,1	1684,5
1. 1. 1964	1302,6	295,8	78,1	1676,5
1. 1. 1965	?	?	?	1684,4
1. 1. 1966	1321,7	305,2	71,0	1698,0
1. 1. 1967	?	?	?	1689,2
1. 1. 1968	1305,7	307,0	78,1	1690,9
1. 1. 1969	1282,9	311,2	78,6	1671,6

Do únorového převratu v roce 1948 byl početní stav členstva KSČ určován dvěma faktory - zájmem vedení KSČ podstatně rozšířit počet členů a zájmem občanů, resp. voličů začlenit se do politické strany tohoto charakteru. Oba

² Pokud jsou v této i v následujících tabulkách či v textu údaje převzaty nebo autorem vypočteny z údajů v dokumentech zařazených do tohoto sborníku, nejsou nijak odkazovány. Odkazování jednotlivých údajů na jednotlivé dokumenty by neúnosně zatížilo poznámkový aparát. Podle toho, ke kterému datu se vztahují, se dají snadno nalézt v publikovaných dokumentech buď v první části, která obsahuje statistické přehledy, nebo ve druhé části, do níž jsou zařazeny zprávy a rozborů. Údaje pocházející z jiných pramenů jsou vždy uváděny samostatným odkazem. V tabulce č. 1 se to týká údajů k letům 1955, 1965 a 1967, které jsou převzaty z bývalého archivu ÚV KSČ ve Státním ústředním archivu (dále jen SÚA), fond 02/1, sv. 144, a.j. 223/2, tabulka 23.

Údaje v tabulkách jsou v úvodní studii uváděny v tisících bez zaokrouhlování z původních úplných čísel i jejich součtů; proto může docházet k případným diferencím v tabulkách mezi jednotlivými údaji a jejich celkovými součty.

tyto zájmy se uplatňovaly v prostředí, v němž se o voliče a stoupence ucházely i jiné politické strany a otázka dlouhodobého charakteru politické moci nebyla ještě rozhodnuta. Po únorovém převratu se oba zmíněné zájmy uplatnily v podmínkách, kdy KSČ sama držela veškerou politickou moc ve státě a ostatní politické strany nepředstavovaly konkurenci ani v získávání voličů, natož v získávání nových stoupenců do svých vlastních řad. Díky této změně se počet členů KSČ podstatně rozšířil – zejména z těch sociálních skupin, které byly do té doby mezi komunisty zastoupeny jen slabě (úředníci, příslušníci inteligence, živnostníci, rolníci). Dokládá to obrovský přírůstek členů KSČ během roku 1948, na jehož konci dosáhla v počtu členů absolutního vrcholu za celou dobu své existence.

Po roce 1948 se situace radikálně změnila. Vedení KSČ již od prosince 1948 zcela zakázalo přijímání nových členů do strany. Striktní zákaz platil až do IX. sjezdu KSČ v květnu 1949, poté byla povolena výjimka ze zákazu přijímání jen u předních úředníků a podobných vynikajících pracovníků. Na základě této výjimky bylo v letech 1949–1951 přijato jen necelých osm tisíc uchazečů o členství v komunistické straně. Zákaz byl odvolán a přijímání nových kandidátů členství bylo obnoveno zasedáním ÚV KSČ 25.2.1951.

V době platnosti zákazu přijímání do strany byly početní stavy KSČ ovlivněny dvěma vnitrostranickými prověrkami. První z nich proběhla na přelomu let 1948 a 1949. Jejím výsledkem bylo zmenšení členské základny zhruba o 107 tisíc příslušníků KSČ (vyloučeno bylo 30,5 tis., vyškrtnuto 76,6 tis.).³ Druhá prověrka se uskutečnila v souvislosti s výměnou stranických legitimací na přelomu let 1950 a 1951. Po ní se zmenšila členská základna KSČ takřka o 170 tisíc (26 tis. bylo vyloučeno a 143,5 tis. bylo ze strany vyškrtnuto).⁴

Třetím a nejpodstatnějším faktorem, působícím na snižování početnosti komunistů, byly úbytky členů a kandidátů členství z jiných příčin. Jen jejich zcela malá část padá na vrub úbytků přirozených, tj. úbytků v důsledku úmrtí nebo trvalého vystěhování z republiky. Mnohem podstatnější rozsah mělo svévolné a do jisté míry i ilegální opouštění KSČ, které se stranickým orgánům jevilo jako nevysvětlitelné ztráty a bylo přičítáno chybám a nepořádkům ve vedení členské evidence. Nejčastěji k »ilegálnímu« opouštění KSČ docházelo při

³ Podrobněji je první vnitrostranická prověrka dokumentována v našem sborníku dokumentem č. 1 v první části. Ze stejného pramene vyplývá, že vylučování a vyškrťování ze strany pokračovalo i po formálním ukončení prověrky – do konce listopadu 1949 ubylo dalších 25 tisíc vyloučených a přes 23 tisíce vyškrtnutých. Skutečné úbytky v důsledku prověrky se dají předpokládat v rozsahu asi 160 tisíc.

⁴ Podrobnější údaje ke druhé prověrce spojené s výměnou legitimací jsou obsaženy v dokumentu č. I/5 v prvním oddíle našeho sborníku.

změnách bydliště a pracoviště a při odchodech do důchodu, kdy se sice takoví »komunisté« ze své původní stranické organizace odhlásili, ale do jiné se již nepřihlásili, stranickou legitimaci nevrátili a chovali se, jako by nikdy v komunistické straně organizováni nebyli. Rozsah těchto svévolných odchodů ze strany v letech 1948–1951 můžeme odhadnout na 650–700 tisíc. Když připustíme, že část úbytků byla přece jen způsobena nedostatky ve stranické evidenci, mohlo by to být i o něco méně; v každém případě šlo o jev velmi rozsáhlý s největším podílem na úbytcích členské základny KSČ. V poměrně nepatrné míře se projevoval již v předúnorovém období a nepřestal se vyskytovat – byť jeho intenzita kolísala – po celé námi sledované období dvaceti let.⁵

Zajímavé je srovnání poklesu členské základny KSČ v českých krajích a na Slovensku. V obou případech došlo k relativně největšímu poklesu během prvního čtvrtletí roku 1949 a nebyl to jenom důsledek první prověrky: v českých krajích došlo k poklesu zhruba o osminu (o 13 %), kdežto ve slovenských o více než třetinu (o 35 %). Další klesání členské základny nebylo už tak diametrálně rozdílné a poněkud vyšší poklesy začaly vykazovat české kraje. To ale neplatí o druhém nejvýraznějším poklesu, do něhož se promítly výsledky druhé stranické prověrky na přelomu let 1950 a 1951. Vývoj početních stavů organizací KSČ v tzv. zvláštních složkách v letech 1948–1951 asi více závisel na organizačních změnách těchto složek než na vlastním pohybu jejich členské základny vyškrtáváním a vylučováním.

Další vývoj členské základny KSČ od roku 1951 se od předchozího výrazně odlišuje působením nového faktoru, který se stává faktorem rozhodujícím. Je jím záměrná regulace početnosti a složení členské základny podle striktních zásad, stanovených nejvyšším stranickým vedením.⁶ V padesátých letech převlá-

⁵ Zajímavá byla reflexe tohoto jevu v diskusi o návrhu nových stanov KSČ před celostátní konferencí KSČ v roce 1952. Návrhy, aby stanovy obsahovaly možnost dobrovolného vystoupení z KSČ, předsednictvo ostře odmítlo. Proti argumentu navrhovatelů, že KSČ je dobrovolný svazek a že dobrovolnost se musí týkat jak vstupu do strany, tak setrvávání a tedy i případného vystoupení z ní, se předsednictvo opřelo o argument individuálního členství: strana individuálně rozhoduje o každém přijetí, musí tedy rozhodnout také o každém ukončení členství, neboť »KSČ není žádný spolek nebo holubník«. Rovněž byly ostře odmítnuty návrhy na stanovení jednotné kandidátské lhůty pro všechny uchazeče o vstup do KSČ. Ze Zprávy o výsledcích celostranické diskuse o návrhu nových stanov, která byla předsednictvem ÚV KSČ schválena jako podklad pro vystoupení V. Širokého na celostátní konferenci KSČ v roce 1952. – SÚA, f. 02/1, sv. 34, a. j. 316.

⁶ Usnesení o regulaci členské základny přijal politický sekretariát ÚV KSČ 5. května 1953, ale fakticky byla regulace nastoupena již směrnicemi pro přijímání kandidátů, které schválilo předsednictvo ÚV KSČ 9. dubna 1951 v návaznosti na zrušení uzávěry pro vstup do KSČ na zasedání ÚV KSČ 25. února

dá snaha brzdit pokračující pokles členské základny přijímáním nových kandidátů podle stanovených kritérií, v šedesátých letech měla být stávající úroveň udržována, resp. mělo být přijímáno o něco více kandidátů než bylo pro udržení stavu zapotřebí, aby se předešlo opětovnému snižování v blízké budoucnosti, hrozícímu v důsledku věkové skladby a rychlého »stárnutí« členstva strany.

Stanovená regulační kritéria nijak nenapomáhala udržování či mírnému zvyšování početnosti členské základny KSČ, působila spíše opačně. Neorientovala se na sociální a věkové skupiny, jejichž příslušníci sami projevovali zájem a snahu začlenit se do monopolně vládnoucí strany – těm kladla do cesty spíše překážky. Hlavní důraz byl kladen na regulaci sociálního složení strany s cílem udržet a posílit její dělnický charakter. Proto měli být za kandidáty strany přijímáni především dělníci, hlavně mladí. Od poloviny 50. let byla tato tendence precizována takovým způsobem, že vyhledávání a přijímání nových kandidátů na členství v KSČ má být stranickými orgány a organizacemi zaměřeno tak, aby podíl 60 % mezi nimi měli dělníci, 20 % aby bylo vyhrazeno pro rolníky, resp. členy zemědělských družstev. Pro všechny ostatní zůstala jen zbývající pětina. Od přelomu 50. a 60. let se v regulačních směrnících objevuje navíc tendence získávat za kandidáty KSČ ve větší míře také studenty na vysokých školách, aby se zastavil jejich citelný úbytek.

V sociálních skupinách, z nichž mělo být podle regulačních směrnic získáváno nejvíce nových kandidátů KSČ, však příliš spontánní zájem o vstup do komunistické strany nebyl, a tak se noví uchazeči o členství v KSČ rekrutovali z lidí tohoto prostředí, kteří byli stranickými organizacemi a jejich funkcionáři vytipováni jako perspektivní a byli přesvědčováni, aby se stali uchazeči o přijetí do KSČ. Přednost dávaná dělníkům při přijímání do KSČ se projevila i stanovením kratší, jednorocní kandidátské lhůty, kdežto pro všechny ostatní platila kandidátská lhůta dvouletá. (Délka kandidátských lhůt byla stanovena již při zavedení instituce kandidátů na členství v KSČ v listopadu 1948 v souvislosti s první stranickou prověrkou; po zrušení zákazu přijímání do strany byla uplatněna na nové uchazeče o vstup do KSČ.)

Zůstává otázkou, proč vedení KSČ tak lpělo na snaze udržet dělnický charakter strany, ačkoliv se to po její přeměně ve stranu moci stalo v praxi čím dál hůř dosažitelným cílem. Pozitivními prostředky, podněcováním zájmu samotných dělníků to bylo nemožné, a tak byl tento cíl jakž takž naplňován negativně, omezováním přístupu do KSČ uchazečům z nedělnických vrstev. Úsilí o dělnický charakter KSČ mohlo mít důvody pouze ideologické, vycházející ze stalinské interpretace úlohy dělnické třídy v třídním boji provázejícím výstavbu socialismu, ale vedení KSČ se ho nevzdalo ani poté, co její vzor,

1951. Směrnice předsednictva ÚV KSČ byly podrobně rozpracovány v pokynech politického sekretariátu ÚV KSČ z 28. prosince 1951.

Komunistická strana Sovětského svazu, se prohlásila za stranu všeho lidu. Propagovaná představa o vedení společnosti dělnickou třídou prostřednictvím komunistické strany, v níž proto dělníci musí mít největší zastoupení a rozhodující slovo, byla v naprostém rozporu s politickou praxí a samotné komunistické straně nijak ovládání společnosti neusnadňovala. Chimérou byla rovněž představa, že vzorní dělníci-komunisté v materiální výrobě strhnou svým příkladem ostatní pracující k obětavé práci a zabezpečí tak rozvoj materiální základny socialistické společnosti a tím i růst její životní úrovně. Skutečný smysl úsilí o udržení dělnického charakteru KSČ spočíval snad jen v tom, že stranickému vedení a aparátu usnadňoval manipulování členskou základnou a ponechával větší prostor pro jejich vlastní působení ve straně i ve společnosti.

Proti skutečným zájemcům o vstup do KSČ směřovala také regulační směrnice přijímat především či pouze mladé uchazeče o členství do 35 let, neboť skuteční zájemci o vstup do KSČ se vyskytovali spíše mezi osobami staršími. Pochopitelnější byl třetí pilíř regulačních směrnic – získávat nové kandidáty KSČ na pracovištích a v místech, kde se zastoupení komunistů mezi pracovníky, resp. mezi občany jevílo jako nedostatečné. Byla to však směrnice, při jejímž naplňování se muselo současně a přednostně dbát na předchozí dvě, tj. získávat především mladé a hlavně dělníky, což se často nedalo skloubit.

V důsledku uplatňování regulačních směrnic početní stavy KSČ prodělaly vývoj od výchozího počtu 1,7 milionu přes pokles na 1,4 milionu během padesátých let až opět zhruba k výchozímu stavu ve druhé polovině let šedesátých. První polovina 50. let se vyznačovala vytrvalým poklesem, druhá polovina a počátek 60. let mírným vzestupem. Po roce 1963 se začalo projevovat střídání slabých poklesů se vzestupy, takže celkovou tendenci můžeme označit za jakousi stagnaci či stabilizaci členské základny KSČ.

Za údají o celkových vývojových tendencích je však skryta dosti výrazná odlišnost vývoje ve slovenské části komunistické strany. Již v první polovině 50. let se členská základna KSS stabilizovala, zatímco počet komunistů v českých krajích soustavně a vytrvale klesal, a to i v době, kdy díky přírůstkům na Slovensku došlo k obratu v celostátním měřítku. Od roku 1953 nepřestala členská základna KSS vytrvale a soustavně narůstat a ovlivňovala celkový vývoj počtu členstva KSČ víc než vývoj v její české části. Rozdílnost vývoje odrážejí následující údaje: Během 50. let (od konce roku 1951 do začátku roku 1960) došlo v českých krajích k celkovému poklesu členské základny KSČ o 15,9 %, kdežto ve slovenských krajích ve stejném období se projevil celkový vzestup o 21,7 %. Během 60. let počet komunistů narostl v obou částech republiky, ale velice rozdílně: v českých krajích o 3,9 %, na Slovensku však o 34,9 %. Z uvedených rozdílů se dá usuzovat, že na Slovensku se projevoval jednak větší

zájem o členství v komunistické straně i ve skupinách preferovaných regulačními směrnici, jednak že regulace asi nebyla tak rigorózní jako v českých krajích.

Pozoruhodný byl ve zkoumaném dvacetiletí i vývoj vzájemného poměru české a slovenské části KSČ. Z předúnorových 13,8 % narostl slovenský podíl do konce roku 1948 na 15,2 %, pak došlo během pouhých tří měsíců k dramatickému snížení na 11,4 %. Nejnižší podíl KSS na členstvu KSČ byl vykázan koncem roku 1951 – pouhých 10,8 % (i když nejnižšího stavu dosáhla KSS v absolutních číslech v roce 1953). Během 50. i 60. let podíl KSS na členstvu KSČ vytrvale a neustále stoupal, takže na konci roku 1968 dosáhl 18,6 %. Pořád ale tento početní vzestup KSS mezi komunisty zůstával výrazně pozadu za podílem Slovenska na obyvatelstvu celé republiky.

Kolísání podílů komunistů ve zvláštních složkách na celkové členské základně strany bylo víc ovlivněno celkovým vývojem KSČ než kolísáním početních stavů stranických organizací ve zvláštních složkách. Po celé dvacetileté období se podíly zvláštních složek pohybovaly kolem 5 % (maximální odchylky činily +0,9 % v roce 1954 a -0,8 % v roce 1966).

Také v podmínkách regulovaného přijímání do strany závisel konečný výsledek, tj. skutečný počet členů na vzájemném poměru mezi přírůstky a úbytky. Přírůstky byly tvořeny jen nově přijatými kandidáty. Úbytky byly jednak přirozené, v důsledku úmrtí, jednak šlo o ztráty členství z rozhodnutí stranických orgánů (vyloučení, vyškrtnutí) a konečně to byly tzv. nehlášené či administrativní úbytky, tedy svévolné odchody z KSČ z rozhodnutí samotných členů a kandidátů strany. Pro ilustraci uvedeme, jak se v důsledku přírůstků a úbytků měnila členská základna v průběhu některých let.

Tabulka 2

Přírůstky a úbytky členské základny KSČ

	1956	1960	1964	1968
nově přijatí	+46 695	+81 305	+39 876	+36 640
vyloučení a vyškrtnutí	-21 292	-12 584	-10 758	-22 046
zemřelí	-10 847	-11 531	-15 896	-17 296
nehlášené úbytky	-13 845	-4 147	-5 515	-16 838
celková bilance roku	+711	+53 043	+7 907	-19 340

Z čísel uvedených v tabulce je zřejmé kolísání takřka ve všech položkách, jen přirozené úbytky vykazovaly stálou vzestupnou tendenci.

Doposud jsme o regulačních směrnících pojednávali jen v souvislosti s přijímáním nových uchazečů o členství v komunistické straně. Regulace se ale týkala také těch, kdo byli ze strany vylučováni a vyškrtáváni. Vedoucím stranickým orgánům se jevily úbytky z těchto důvodů jako přílišné prakticky po celou námi sledovanou dobu, a proto ukládaly kontrolním a revizním komisím analyzovat tyto úbytky a působit výsledky analýz na stranické organizace, aby se výchovným působením a soustavnou kontrolou snažily snižovat ztráty zejména u mladých kandidátů a u dělníků a rolníků, resp. zemědělských družstevníků. Nemáme však dostatek podkladů pro posouzení, kdy a jak bylo toto snažení intenzivní a jaké byly jeho skutečné efekty.

Zajímavé je, že po celou dobu se vyskytují svévolné odchody z komunistické strany. Zdokonalenou evidencí a zvýšenou kontrolou pohybu členů byly do jisté míry úspěšně snižovány, zejména po roce 1958. Ve druhé polovině 60. let se však opět počet svévolných odchodů začal zvyšovat.

Bylo by jistě možné rozebírat vývoj početnosti členské základny KSČ z územního hlediska podrobněji než sledováním odlišností vývoje v české a slovenské části strany. Zájemce odkazujeme na vlastní dokumenty ve sborníku, pokud obsahují členění na kraje. Zde se omezíme jen na poznámku, že relativně největší koncentraci komunistů vykazovala hlavní města, resp. kraje, do nichž byla zahrnuta. Koncentrace komunistů v hlavních městech byla vyšší, než by odpovídalo jejich podílu na celkovém počtu obyvatel. Údaje k vybraným rokům obsahuje následující tabulka, která uvádí podíly pražského a bratislavského kraje i samotné Prahy a Bratislavy na celkovém celostátním počtu komunistů, přičemž v závorce uvádí i jejich podíly na celočeských a celoslovenských souhrnech.

Tabulka 3

Podíly na členské základě KSČ
(v procentech)

	1949	1951	1960	1968
pražský kraj	25,0 (27,5)	23,5 (28,1)	22,9 (28,1)	21,7 (28,2)
samotná Praha	-	-	10,2 (12,9)	10,6 (13,8)
bratislavský kraj	2,4 (26,6)	2,5 (23,7)	6,5 (44,2)	7,6 (40,9)
samotná Bratislava	-	-	-	1,9 (10,0)

Poznámka k tabulce 3: Po vytvoření velkých krajů v roce 1960 se velikost pražského kraje nijak výrazně nezměnila, kdežto v případě kraje bratislavského se podstatně zvýšila (zhruba dvojnásobně). Podstatná část zvýšení podílu bratislavského kraje tedy padá na vrub reorganizace krajů; přesto se dá soudit, že v jeho případě se ještě navíc projevuje i ona koncentrace, která byla výraznější než u kraje pražského.

Důležitým aspektem vývoje členské základny KSČ byly změny v poměru počtu komunistů k dospělé populaci, resp. k počtu občanů s volebním právem.

Na konci roku 1948 byla v komunistické straně organizována celá třetina voličů (33,4 %). V celkovém pohledu tedy každý třetí dospělý občan byl příslušníkem komunistické strany. Celostátní údaj zastírá podstatné rozdíly mezi Českou a slovenskou částí státu. Jak jsme již uvedli, zdrcující většina komunistů byla tehdy v české části strany. Na slovenskou část zbývalo jen 15,2 % komunistů, kdežto voličů bylo z celostátního souhrnu na Slovensku 21,4 %. V českých krajích bylo tehdy organizováno v KSČ 37,2 % voličů (poměr mezi komunisty a nekomunisty se bezmála blížil poměru 2:3), kdežto na Slovensku dosahoval »jen« 21,4 %.⁷ Organizovanost slovenských voličů ve straně moci byla na Slovensku zhruba poloviční ve srovnání s českou částí státu. Již v prvním čtvrtletí roku 1949 se podíl komunistů na celkovém počtu voličů výrazně snížil, přičemž snížení bylo výraznější na Slovensku než v českých krajích. Počet komunistů z počtu voličů představoval v českých krajích 32,4 % a ve slovenských krajích jen 13,8 %. Jinak řečeno, v českých krajích byl komunistou zhruba každý třetí dospělý občan, na Slovensku každý osmý.

Pro další období máme zatím k dispozici jen celostátní údaje k jednotlivým letům, v nichž se konaly volby. V roce 1954 bylo z celkového počtu voličů 16,9 % komunistů, v roce 1960 17,1 % a v roce 1964 17,7%.⁸ Celková úroveň organizovanosti voličů v KSČ se tedy v podmínkách regulování početnosti KSČ příliš neměnila, i když vykazovala slabě narůstající tendenci.

Celková čísla opět zastírají podstatné rozdíly mezi českými a slovenskými kraji. Ze sčítání lidu vyplývá, že podíl Slovenska na celostátním počtu dospělého obyvatelstva byl vždy podstatně vyšší, než podíl KSS na členstvu KSČ v příslušných letech. V roce 1950 byl podíl Slovenska na dospělém obyvatelstvu 26,2 % a na počtu komunistů 11,7 %; v roce dalšího sčítání lidu 1961 byly tyto

⁷ Autorovy výpočty z údajů v tabulce č. 1 a ze *Statistické ročenky Republiky československé* z roku 1948, s. 283.

⁸ Vypočteno autorem z údajů v tabulce č. 1 a z údajů v *Historické statistické ročence ČSSR*, s. 428 a 629. Aproximací jsme pro rok 1968 dospěli k odhadu 17,2 % podílu komunistů na celkovém počtu voličů.

podíly v poměru 28,2 % : 16,7 %.⁹ Z uvedených čísel se dá soudit, že přes stálé a poměrně výrazné zvyšování podílu KSS na členstvu KSČ její podíl zůstával pozadu za slovenským podílem na dospělém obyvatelstvu dosti výrazně a že rozdíly mezi oběma podíly se snižovaly velmi pozvolna. Porovnávání údajů ze sčítání lidu se stranickou statistikou pro české kraje umožňuje naopak tvrdit, že podíly komunistů na jejich celkovém počtu byly vyšší, než podíly dospělého obyvatelstva na jejich celostátním počtu a že v obou letech, kdy je srovnání možné, se tento rozdíl pohyboval kolem 10 %. Celkové porovnání organizovanosti dospělých obyvatel v komunistické straně v obou částech republiky se pokusíme vyjádřit v následující tabulce, kterou doplníme odhadem pro rok 1968, k němuž jsme dospěli aproximací.

Tabulka 4

Podíly komunistů na dospělém obyvatelstvu¹⁰
(v procentech)

rok sčítání	české kraje	slovenské kraje
1950	27,3	10,4
1961	19,0	10,0
1968 (odhad)	18,4	10,4

Rozdíly mezi oběma částmi státu byly velmi výrazné, a také vývojové tendence byly odlišné. Zatímco v české části státu se projevila tendence poklesu organizovanosti dospělých občanů v komunistické straně, která se v šedesátých letech výrazně zpomalila, na Slovensku organizovanost dospělých občanů v KSS zůstávala po celou dobu víceméně konstatní. Jinými slovy, poměrně výrazný početní růst členské základny KSS jen udržoval krok s celkovým výrazným růstem počtu dospělých na Slovensku.

Z porovnání počtu komunistů s počtem voličů, resp. s počtem dospělých obyvatel v obou částech státu vyplývá, že členství obyvatel v KSČ prodělalo značné změny. Velmi vysoká organizovanost občanů v komunistické straně byla příznačná jen pro první fázi jejího působení jako strany moci na přelomu 40. a 50. let, přičemž byla její úroveň v českých krajích zhruba dvojnásobně vyšší

⁹ Vypočteno ze stejných zdrojů jako v poznámce 8. Stejným postupem jsme dospěli k odhadu, že v roce 1968 se Slovensko podílelo na celkovém počtu dospělého obyvatelstva ČSR 29,5 %, přičemž podíl KSS na členstvu KSČ činil jen 19,8 %.

¹⁰ Vypočteno autorem ze stejných zdrojů jako v poznámce 8 a 9.

než v krajích slovenských. Regulace členské základny KSČ od počátku 50. let zbrzdila snižování organizovanosti občanů v české části komunistické strany natolik, že v průměru zůstal komunistou každý pátý dospělý občan; na Slovensku však udržela stabilní podíl komunistů mezi občany na úrovni zhruba 10 % po celé období, takže na Slovensku byl jak v letech padesátých, tak i v letech šedesátých v KSS organizován jen každý desátý dospělý občan.

Celkový počet komunistů i jejich podíl na obyvatelstvu byl po celé sledované období i přes rozdíly mezi českou a slovenskou částí strany i státu natolik vysoký, že stačil nejen na obsazení potřebných pozic a funkcí, ale zabezpečoval i dostatečný vliv na veškerou populaci. Jeho poměrně vysoká úroveň však na druhé straně měla za následek, že problémy, které prožívala společnost, se nemohly nepromítnout dovnitř komunistické strany a naopak, že vnitřní problémy komunistů nebylo možné zcela udržet jen v hranicích KSČ. V české ani ve slovenské společnosti nebyla mezi komunisty a ostatními občany nějaká nepropustná zeď, neboť členská základna KSČ nemohla a ani nechtěla být od společnosti nějak izolována.

II. ZMĚNY STRUKTURY

Ze strukturálních aspektů vývoje členské základny KSČ byly vedoucími stranickými orgány soustavně sledovány hlavně dva: sociální a věkové složení strany. Regulační pravidla, stanovená vedením KSČ, měla za cíl ovlivnit vývoj členské základny tak, aby se čelilo ztrátě dělnického charakteru strany a postupujícímu procesu stárnutí strany. Další hlediska strukturálního vývoje nebyla sledována tak soustavně a údaje k nim byly shromažďovány jen dočasně, nepravidelně nebo až později, až se ukázala jejich nevyhnutelnost.

1. Sociální struktura

Sledovat vývoj sociální struktury KSČ je dosti obtížné, pokud chceme být přesní a srovnávat jen srovnatelné. Hlavní problém spočívá v proměnách samotného pojetí sociální struktury ve stranické statistice, v tom, že jednotlivé sociální skupiny nebyly vždy jednoznačně vymezeny a nebyla vždy ani návaznost v jejich třídění. Zkoumané dvacetiletí je zároveň obdobím velikých sociálních přeměn v celé společnosti, s jejichž podchycením zápasila i oficiální státní statistika. Zejména v průběhu 50. let došlo k základní transformaci společnosti do její socialistické podoby. Stranická statistika v oblasti sledování sociální struktury obecně vycházela z kritérií oficiální statistiky, jež se snažila uplatňovat i na sociální skupiny mezi komunisty. Musela také překonat rozdíly v chápání struktury a ve vymezení sociálních skupin mezi českou a slovenskou stranickou statistikou. Ty byly tak velké, že srovnávání sociálního složení české a slovenské části KSČ ještě v průběhu roku 1948 je velice obtížné. Teprve výsledky první vnitrostranické prověrky z přelomu let 1948 a 1949 umožnily převedení na společného jmenovatele tím, že kritéria a zásady uplatňované do té doby jen v české části strany se začaly prosazovat jako zásady celostátní, v obou částech komunistické strany. K jejich úplnému prosazení ve slovenské stranické statistice došlo až v roce 1950.

Protože ale soustavná pozornost stranických orgánů a tím i stranické statistiky byla zaměřena na podchycení počtu komunistů mezi hlavními skupinami ekonomicky aktivních, začneme nejdříve charakteristikou vývoje jejich zastoupení mezi komunisty.

a. Zastoupení dělníků mezi komunisty

Zastoupení dělníků mezi komunisty bylo snad nejsledovanějším hlediskem, uplatňovaným v celém zkoumaném dvacetiletí. Jeho vývoj do roku 1960 zachycuje následující tabulka.

Tabulka 5

Zastoupení dělníků mezi komunisty¹¹ (počet v tisících, podíl v %)

rok	české kraje		slovenské kraje		ČSR celkem	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
1949	796,7	39,8	111,6	41,7	908,1	39,9
1951	596,1	40,6	84,6	44,7	740,5	42,4
1953	504,2	40,4	66,1	35,9	614,3	40,7
1956	426,5	37,0	69,9	35,9	514,0	36,3
1958	407,5	35,8	74,3	35,2	496,2	34,9
1960	442,8	35,9	91,6	36,5	554,2	35,5

Další vývoj zastoupení dělníků mezi komunisty je možné sledovat jen z údajů za celou KSČ: začátkem roku 1962 bylo mezi komunisty 597,8 tis. dělníků a jejich podíl činil 36,0 %; začátkem roku 1965 jich bylo 569,7 tis. a 33,8 % a začátkem roku 1968 514,4 tis. a 30,4 %.

Celkový počet dělníků-komunistů vykazoval v průběhu 50. let vytrvale sestupnou tendenci, na začátku 60. let krátkodobý vzestup, který byl od poloviny 60. let vystřídán opětovným sestupem. Jejich podíl na začátku 50. let poněkud stoupl - zřejmě dělníci neopouštěli tehdy stranu v takové míře jako příslušníci jiných sociálních skupin. V průběhu 50. let, přes uplatnění regulace, podíl dělníků na celkovém počtu komunistů nezadržitelně klesal. Zastavení poklesu a nepatrný vzestup na počátku 60. let byly jen krátkodobé a v dalších letech opět jejich podíl soustavně klesal. Od těchto celkových tendencí, jež určoval vývoj české části KSČ, se vývoj na Slovensku odlišoval hlavně tím, že největší pokles počtu i podílu dělníků mezi komunisty na Slovensku nastal již

¹¹ Do počtu dělníků jsou započítáváni též zemědělstí dělníci. Od roku 1956 je počet dělníků pravděpodobně zvýšen tím, že mezi dělníky byla započítávána část zřizenců. Kategorie zřizenců totiž přestává být jako samostatná nadále uváděna. Část jich byla zřejmě přiřazena k dělníkům, zbytek se objevuje různě - jako obchodní zaměstnanci, jako pracovníci poslužných povolání, později jako pracovníci služeb.

na počátku 50. let; byl sice výraznější, ale netrval dlouho. Hypoteticky můžeme z těchto údajů usuzovat, že na Slovensku došlo k většímu přesunu dělníků-komunistů do funkcí a profesí v řízení a správě právě na počátku 50. let a že v dalších letech neztratilo členství v KSS pro dělníky na přitažlivosti.

Údaje o vývoji počtu a podílu dělníků mezi komunisty jednoznačně dokládají, že přes všechna regulační opatření nebylo možné udržet sociální charakter KSČ jako strany převážně dělnické.¹² Nedařilo se získávat stanovený šedesáti-procentní podíl dělníků mezi nově přijímanými kandidáty, nedařilo se dovést všechny dělníky kandidující na členství v KSČ až k přijetí za členy a nedařilo se snižovat počet a podíl dělníků mezi vyškrtnutými a vyloučenými, ani mezi »ilegálními uprchlíky« z KSČ. Zastoupení dělníků mezi komunisty se snižovalo také tím, jak se z někdejších dělníků stávali postupně důchodci a vliv tohoto faktoru trvale rostl. I kdybychom však k ekonomicky aktivním dělníkům připočetli ještě dělnické důchodce (ve stranické statistice začali být sledováni od roku 1960), nemohli bychom tvrdit, že by KSČ od převzetí veškeré moci měla aspoň po nějakou dobu mezi svými členy převahu dělníků.¹³

Jinak ale vypadal pohled na dělnický charakter KSČ z hlediska původního povolání komunistů, jímž často vedoucí stranické orgány argumentovaly. Původní povolání komunistů bylo v celostranickém měřítku zjišťováno jen dvakrát a jeho výsledky uvedeme v tabulce.

¹² Zajímavé údaje z počátku roku 1965 ze závodních organizací KSČ v jednotlivých výrobních odvětvích názorně dokládají, že zájem dělníků o členství v komunistické straně byl všude podstatně nižší než zájem technicko-hospodářských pracovníků. Ve většině odvětví byla proto organizovanost dělníků v KSČ jen v rozmezí 15–20 % dělníků v nich zaměstnaných. Relativně nejvíce dělníků-komunistů bylo ve státních statcích (29,7 %), v energetice (23,9 %) a v dopravě (23,8 %); nejmenší zastoupení mezi dělníky měli komunisté ve státních lesích (7,4 %), v komunálních službách (10 %) a ve stavebnictví (11 %). Podrobněji o této problematice pojednává dokument č. II/7 ve druhé části našeho sborníku.

¹³ Zastoupení dělníků-důchodců v členské základně KSČ:

v roce	1960	1962	1965	1968
počet (v tis.)	133,0	158,4	203,3	239,6
podíl (v %)	8,5	9,6	12,1	14,2

Podíl dělníků podle původního povolání mezi komunisty
(v procentech)

	1954	1958
české kraje	58,3	61,2
slovenské kraje	61,2	59,4
zvláštní složky	71,7	62,9
KSČ celkově	59,5	60,9

Škoda, že nemáme podobné celostranické informace pro pozdější léta, abychom mohli posoudit, zda a nakolik byla příslušnost ke KSČ pro dělníky zároveň také prostředkem intragenerační sociální mobility. I když mezi komunisty s původním dělnickým povoláním, kteří ho přestali vykonávat, byla také skupina dělnických důchodců, přece jen největší část rozdílu mezi počtem původních a nynějších dělníků v KSČ tvořili lidé, kteří přešli do funkcí a profesí v řízení a správě, poněkud na »úřednická« místa ve stranickém, státním a hospodářském aparátě, jakož i do různých povolání inteligence mimo vlastní sféru řízení. Jinak řečeno, jejich stranická legitimace jim umožnila nebo aspoň usnadnila jistý sociální vzestup. Můžeme jen předpokládat – vzhledem k tomu, že podstatná a rozhodující část transformace společnosti proběhla již v letech padesátých – že se v letech šedesátých projevila zřetelná tendence klesajícího počtu a podílu komunistů s původním dělnickým povoláním, i když příslušnost ke KSČ zřejmě nadále působila jako činitel intragenerační sociální mobility. Těžiště mobilizačních přesunů se zřejmě stále víc posouvalo k mobilitě intergenerační a hlavním jejím nástrojem se stále více stávalo školní vzdělání a odborná kvalifikace.

b. Rolníci mezi komunisty

Rolníci byli vedle dělníků druhou sociální skupinou, jejímž příslušníkům byl vstup do monopolně vládnoucí strany usnadňován. Regulačními směrnici bylo pro ně vyhrazeno 20 % mezi nově přijímanými kandidáty KSČ. Proto i ve stranických statistikách byla věnována dosti velká pozornost zastoupení rolníků. Problém je však v samotném pojmu rolníci v období, kdy celá tato sociální skupina prodělala naprostou transformaci v souvislosti s přechodem na socialistické formy vlastnictví a organizace výroby v zemědělství. Stranic-

ká statistika v tomto procesu započítávala mezi rolníky jen ty, kteří pokračovali v zemědělské činnosti v zemědělských výrobních družstvech. Ty z nich, které socialistická přestavba zemědělství přinutila přejít do státních statků, počítala k zemědělským dělníkům. Proto je nutno přistupovat k údajům následující tabulky s vědomím této skutečnosti.

Tabulka 7

Zastoupení rolníků mezi komunisty
(počet v tisících, podíly v %)

rok	české kraje		slovenské kraje		ČSR celkem	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
1949	158,3	7,8	50,4	18,4	208,8	8,8
1951	74,7	5,1	23,3	12,3	99,2	5,7
1953	93,5	7,6	30,1	16,4	124,5	8,3
1956	80,5	7,0	22,7	11,7	103,7	7,3
1958	79,6	7,3	23,2	11,1	103,2	7,3
1960	85,2	6,9	26,6	10,6	112,5	7,2
1962					109,3	6,8
1965					101,3	6,0
1968					87,4	5,2

Čísla uvedená v tabulce napovídají, že přechod zemědělské politiky KSČ od podpory drobných a středních rolníků k socialistickým přeměnám v zemědělství byl provázen prudkým úbytkem zemědělců mezi komunisty. Jejich počet klesl do konce roku 1951 v obou částech státu na polovinu. Tím nutně klesly i původně vysoké podíly komunistů mezi individuálně hospodařícími rolníky, které činily před zahájením kolektivizace 36,7 % v českých krajích a 16,4 % na Slovensku. Vzestup počtu rolníků v KSČ, vykázaný v roce 1953, byl způsoben pouze statistickým »kouzlem« – započítáním rolnických žen v domácnosti mezi rolníky. Přes toto statistické »posílení« sociální skupiny rolníků, které se pak již uplatňovalo trvale, pokles počtu rolníků mezi komunisty se zastavil až ve druhé polovině 50. let; nejprve na Slovensku a později i v českých krajích. Vývoj podílu rolníků na počtu komunistů vykazoval podobné tendence v obou částech státu při zachovávání podstatně vyššího zastoupení rolníků v KSS.

Zajímavé je, že KSČ nepřitahovala do svých řad na počátku zkoumaného období jen drobné zemědělce, ale ve značné míře i zemědělce střední. Údaje o podílu jednotlivých skupin podle výměry zemědělské půdy na celkovém počtu

komunistů-rolníků na začátku kolektivizace zemědělství zachycuje následující tabulka.

Tabulka 8

Struktura samostatných rolníků-komunistů
(v procentech)

výměra zeměd. půdy v ha	1949		1950		1951	
	české kraje	slov. kraje	české kraje	slov. kraje	české kraje	slov. kraje
do 5	40,1	68,8	43,4	68,3	50,5	74,7
5 - 10	33,1	22,9	32,5	24,0	26,9	18,7
10 - 15	19,7	6,3	19,6	6,3	16,9	4,1
15 - 20	5,0	1,3	3,4	} 1,4	2,0	} 0,8
nad 20	2,0	0,7	1,2		0,7	

Z tabulky je zřejmé, že ve slovenské části strany měli mezi komunisty mnohem větší zastoupení než v české části rolníci s nejmenšími výměrami půdy. Majetnější rolníci bylo mezi komunisty naopak podstatně více v českých krajích. Souviselo to zřejmě nejvíce s první fází zemědělské reformy a s osídlováním pohraničí, čemuž by nasvědčovalo, že nejvíce komunistů s výměrou nad 10 hektarů bylo v kraji karlovarském a jejich nadprůměrný počet a podíl vykazovaly i ostatní pohraniční kraje a kraje, jejichž některé okresy byly v pohraničí.

Druhý poznatek z čísel uvedených v tabulce je ten, že majetnější rolníci již na počátku združstevňování přestávali být ve větší míře a rychleji příslušníky KSČ než rolníci méně majetní, takže přes celkový početní pokles narůstal v prvních letech socializace vesnice v obou částech republiky podíl těch nejméně majetných mezi komunisty.

Ze členství rolníků v komunistické straně vyplývalo, že měli být hlavními a aktivními prosazovateli přechodu k socialistickým formám hospodaření, organizátory přechodu od individuální malovýroby k družstevní velkovýrobě. Z jiných pramenů a studií víme, že takto se angažovala jen poměrně malá část komunistů-rolníků a že se kolektivizace prosazovala hlavně shora stranickými a státními orgány za aktivní pomoci ponejvíce dělnických členů komunistické strany, žijících na vesnicích. Nicméně, nakonec v zemědělských družstvech skončili všichni rolníci-komunisté, i když postupně a rychleji v českých krajích než na Slovensku.

Tabulka 9

Podíly členů JZD mezi rolníky-komunisty
(v procentech)

	1953	1956	1958	1960	1962	1965	1968
české kraje	69,9	71,4	90,3	98,0	—	—	—
slov. kraje	63,9	58,4	73,2	88,8	—	—	—
ČSR celkem	68,3	68,5	84,4	95,8	97,3	97,8	100

Již v šedesátých letech se stal soukromý zemědělec-komunista ojedinělou »bílou vránou«, vyskytující se jen v horských oblastech a převážně na Slovensku. Pravděpodobně nějakí takoví existovali i v roce 1968, ale jen v zbytkové kategorii »ostatní«.

Zajímavé jsou i výsledky šetření původních povolání mezi komunisty. Ve srovnání se skupinou dělníků byly výsledky u rolníků zcela opačné – více jich bylo mezi komunisty podle nynějšího zaměstnání než podle původního povolání.

Tabulka 10

Rolníci-komunisté podle původního povolání a nynějšího zaměstnání
(v tisících)

	1954			1958		
	původní povolání	nynější zaměstnání	podíl pův. v %	původní povolání	nynější zaměstnání	podíl pův. v %
české kraje	48,5	83,9	57,7	41,9	79,6	52,6
slovenské kraje	18,7	23,9	78,1	19,6	23,2	84,2
zvláštní složky	1,3	1,2	104,4	0,6	0,4	144,9
ČSR celkem	68,5	109,2	62,7	62,1	103,2	60,2

Poměrně vysoké podíly v neprospěch původních povolání u rolníků-komunistů naznačují, že úbytky skutečných rolníků mezi komunisty v průběhu kolektivizace

venkova byly fakticky ještě vyšší, než ukazují údaje v tabulce 7. K podobnému závěru směřuje i předpoklad, že část rolníků-komunistů přešla v procesu sociální transformace do jiných sociálních skupin (část mezi dělníky, část do oblastí řízení a správy).

Z čísel v tabulce 10 jednoznačně vyplývá, že mnoho komunistů-zemědělských družstevníků původně vůbec nebylo rolníky, že začínali v nějakém jiném povolání a teprve později začali pracovat v zemědělství. Můžeme předpokládat, že část jich do zemědělství přišla při osídlování českého pohraničí, část při vytváření zemědělských družstev a při jejich udržování při životě. Zdá se, že s členstvím v komunistické straně byla mnohdy svázána potřeba a morální povinnost posilovat slabá místa v národním hospodářství a zemědělská družstva nesporně byla slabým místem. K přesunům spojeným s přesvědčováním komunistů o nutnosti jejich pomoci zemědělským družstvům docházelo s největší pravděpodobností více v českých krajích než na Slovensku.

Doplňování řad KSČ novými kandidáty - mladými rolníky a zemědělskými družstevníky se dařilo ještě hůře než u mladých dělníků. Stejně málo účinné byly i všechny snahy bránit odchodům rolníků ze stranických řad, ať už dobrovolným či svévolným. V důsledku toho a také v důsledku celkového úbytku pracovníků v zemědělství se podíly rolníků či zemědělských družstevníků na členské základně KSČ po celé dvacetiletí soustavně snižovaly.

c. Duševní pracovníci v KSČ

Příslušníci této sociální skupiny, dobově označované nejčastěji termínem »pracující inteligence«, projevovali po vytvoření mocenského monopolu KSČ relativně největší zájem o začlenění do strany moci, ale při realizaci tohoto zájmu museli překonávat největší překážky. Přesto jejich zastoupení mezi komunisty mělo po celé sledované dvacetiletí trvale stoupající tendenci.

Abychom mohli srovnávat, převedeme všechny kategorie používané ve stranické statistice na srovnatelný základ. Mezi duševní pracovníky řadíme všechny profese, které byly ještě do začátku 50. let zahrnuty do statistické kategorie »úředníci«. Tímto pojmem se rozuměli nejen úředníci v užším smyslu (administrativní a ekonomičtí pracovníci), ale také všichni příslušníci inteligence v zaměstnaneckém poměru: inženýři, technici, technologové a ekonomové; lékaři, lékárníci a podobní zdravotníci a sociální pracovníci; učitelé, profesori, vychovatelé a podobní pedagogičtí pracovníci; soudci, prokurátoři a další justiční pracovníci atd. Později byla skupina »úředníků« ve stranických statistikách rozdělena do mnoha samostatných skupin a všechny je tedy v následující tabulce zahrneme do kategorie duševních pracovníků. Dále sem ještě

zahrneme dvě malé sociální skupiny - příslušníky svobodných povolání a studenty, protože někdy je stranická statistika zařadila do souhrnných čísel o duševních pracovnících a zpětně je nelze oddělit. První skupina jsou samostatně ekonomicky činní příslušníci inteligence (soukromí lékaři, učitelé, advokáti, geometři aj.), druhá zahrnuje osoby, které ještě nejsou ekonomicky činné a teprve se na různá povolání inteligence připravují studiem. Protože často mysleli a jednali, jako by již příslušníky inteligence byli, není jejich zahrnutí do kategorie duševních pracovníků zcela bezdůvodné.

Tabulka 11

Zastoupení duševních pracovníků mezi komunisty
(počet v tisících, podíl v %)

rok	české kraje		slovenské kraje		ČSR celkem	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
1949	312,1	15,6	49,0	18,4	361,2	15,9
1951	272,9	18,6	42,7	22,5	332,2	19,0
1953	224,9	18,0	42,0	22,9	276,6	18,3
1956	298,5	25,9	70,2	36,0	382,8	27,0
1958	306,3	26,8	77,2	36,5	390,8	27,5
1960	334,1	27,1	90,1	39,1	437,1	28,0
1962	-	-	-	-	475,6	28,7
1965	-	-	-	-	505,6	30,0
1968	-	-	-	-	535,2	31,6

Do údajů za celou republiku byli započtení i duševní pracovníci ve stranických organizacích zvláštních složek. Jejich podíly na celkovém počtu komunistů zvláštních složek velmi kolísaly - mezi jednou desetinou až jednou pětinou (1951 - 18,8 %, 1953 - 12,3 %, 1956 - 19,3 %, 1958 - 10,5 %, 1960 - 17,3 %, pro další léta nemáme údaje).

Porovnání absolutních čísel ukazuje, že k výraznému snížení počtu duševních pracovníků mezi komunisty došlo na Slovensku jen na přelomu 40 a 50. let. Předpokládáme, že největší podíl na tom měly obě stranické prověrky a možná i kampaň proti tzv. slovenskému buržoaznímu nacionalismu. V českých zemích pokles počtu duševních pracovníků-komunistů z přelomu 40. a 50. let pokračoval ještě v první polovině padesátých let. Kromě důsledku obou stranických prově-

rek se dá usuzovat na jistou spojitost těchto úbytků s nevyhlášenou čistkou v souvislosti s politickými procesy, jež zasáhly sociálně především příslušníky inteligence a nevyhnuly se ani vrcholům stranické hierarchie (proces se Slánským aj. a procesy navazující). Tyto aspekty se projeví v českých zemích citelněji, resp. úbytky z prostředí duševních pracovníků nebyly v české části KSČ tak rychle nahrazeny jako v části slovenské. Od poloviny 50. let pak absolutní počet duševních pracovníků mezi komunisty rostl v obou částech státu.

Z celostátních údajů vyplývá, že v absolutních číslech počet komunistů, pracujících v zaměstnáních s převahou duševní práce, vzrostl ve zkoumaném dvacetiletí zhruba o polovinu a jejich podíl na celkovém počtu komunistů se zhruba zdvojnásobil. V sociální struktuře KSČ se v roce 1968 dostali dokonce před dělníky jako vůbec nejsilnější sociální skupina. Jejich zastoupení ve struktuře členské základny KSČ by bylo ještě vyšší, kdybychom k nim připočetli vedoucí pracovníky z úseku služeb (v roce 1968 jich bylo v KSČ 19,2 tisíce) a profesionální příslušníky ozbrojených složek (těch bylo ve stejném roce organizováno v KSČ 77 tisíc) nebo aspoň komunisty na velitelských místech v armádě a Bezpečnosti; v obou kategoriích převažovala v obsahu jejich práce duševní činnost.

Zvláštní skupinu mezi duševními pracovníky představovali příslušníci svobodných povolání. Prodělali však zcela opačný vývoj než příslušníci inteligence v zaměstnaneckém poměru obecně i v rámci KSČ. Ve stranických statistikách se vyskytovali jen do počátku 50. let a jejich počet mezi komunisty, který nikdy nebyl značný, se výrazně snižoval. Mezi roky 1950 a 1951 klesl jejich počet shodně o 1,1 tisíce jak v českých krajích, tak na Slovensku, rozdílné byly ale jejich celkové počty – v českých krajích jich bylo mezi komunisty ještě 12,4 tisíce, na Slovensku jen 1,7 tisíce. Také tato sociální skupina přestala existovat v důsledku socialistické transformace nejen uvnitř KSČ, ale i ve společnosti. Komunisté mezi příslušníky svobodných povolání chtěli nechtěli také museli razit cestu k socialistickým formám práce na tomto úseku. Zůstat samostatným bylo stále těžší pro nestraníky, natož pro komunisty. Zdá se, že zánik této skupiny komunistů postupoval na Slovensku rychleji než v českých krajích.

Druhou odlišnou skupinou, započtenou do souhrnných údajů o duševních pracovnících-komunistech, ač ještě nešlo o osoby ekonomicky činné, byli studenti. Početně nešlo o nějak početnou skupinu a navíc jich rychle ubývalo. Teprve soustředěnější úsilí stranických orgánů o jejich získávání za kandidáty KSČ dokázalo v šedesátých letech aspoň stabilizovat jejich počet, i když na velmi nízké úrovni. Celkový pohled umožňuje následující tabulka.

Zastoupení studentů mezi komunisty
(počet v tisících, podíl v %)

rok	české kraje		slov. kraje		zvl. složky		ČSR celkem	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
1951	11,5	0,8	1,6	0,85	3,3	3,75	16,5	0,95
1956	5,4	0,5	1,7	0,9	0,5	0,7	7,6	0,5
1960	4,1	0,3	1,4	0,6	0,3	0,5	5,9	0,3
1965	-	-	-	-	-	-	6,2	0,4
1968	-	-	-	-	-	-	6,3	0,4

Zdá se, že studenti na Slovensku měli větší zájem o členství v komunistické straně a byli také stranickými organizacemi zřejmě i aktivněji získáváni a přijímáni za kandidáty, než tomu bylo v Čechách a na Moravě. Pozoruhodný je poměrně vysoký počet studentů-komunistů na vojenských a bezpečnostních školách na počátku 50. let, jenž nasvědčuje velké kádrové obměně v těchto složkách na místech s požadovaným vyšším vzděláním.

Vraťme se však k celkovým údajům o vývoji počtu a podílu duševních pracovníků za celé zkoumané dvacetiletí, jak je ve zkratce zachytila tabulka 11. Do očí bijí především rozdíly mezi českými kraji a Slovenskem v padesátých letech, jež pravděpodobně pokračovaly i v letech šedesátých. Je evidentní, že příslušníci inteligence na Slovensku se snadněji stávali příslušníky komunistické strany a že v tamějších stranických organizacích měli vyšší zastoupení i větší vážnost.

V obou částech státu se prosazovala – přes všechna regulační opatření a přes opačné úsilí stranických orgánů – shodná tendence narůstání počtu a podílu duševních pracovníků ve stranických řadách, byť v obou částech státu na rozdílné úrovni a rozdílným tempem. Máme za to, že tyto tendence zákonitě vyplývaly z monopolního mocensko-politického postavení KSČ, z jejího fungování v roli »vedoucí síly« společnosti, v níž se buduje či rozvíjí socialismus. V těchto poměrech musela KSČ především svými členy obsazovat důležité funkce, pozice a role ve všech oblastech přímého řízení i nepřímého vedení společnosti. Kromě toho musela mít i mezi řadovými duševními pracovníky dostatečný počet komunistů, aby stačili ovlivňovat ostatní spolupracovníky (nestraníky a členy jiných stran), i ty okruhy veřejnosti, v nichž působili právě v profesích inteligence. To platí nejen pro pracovníky státní a veřejné správy, ale

i pro duševní pracovníky v hospodářské oblasti, ve školství, vědě, kultuře, v umění, ve zdravotnictví, v sociální péči a zejména ve sdělovacích prostředcích. V těchto povoláních duševních pracovníků se naskýtalý nemalé možnosti nepřímého působení na celé široké okruhy společnosti (vyplývající z jistého nadřazeného postavení, jak je zřejmé z dvojic technik - dělník, lékař - pacient, učitel - student, novinář - čtenář, umělec - divák atd.), jež mohly být komunisty úspěšně využívány. Vyšší stranické orgány ovšem vždy vyžadovaly, aby komunisté v těchto pozicích a rolích užívali svých možností a svého vlivu jen ve shodě s oficiální stranickou politikou.

Pro samotné duševní pracovníky skýtalo členství v KSČ jako straně moci výhodu snadnějšího socioprofesního vzestupu či alespoň relativní jistotu udržení stávající socioprofesní pozice, i když na druhé straně tato výhoda byla provázena nemalými povinnostmi a omezeními. V mocensko-politické oblasti bylo členství v KSČ u duševního pracovníka takřka nezbytnou podmínkou přijetí do odpovídajícího zaměstnání; v oblasti ekonomického řízení, státní administrativy, ve školství, ve zdravotnictví a v kultuře to bylo podobnou podmínkou ve všech řídicích funkcích. Bylo by žádoucí porovnat počty komunistů v jednotlivých profesích a funkcích duševních pracovníků s jejich celkovým počtem, aby bylo zřejmé, kterým činnostem přikládalo vedení strany i nižší stranické orgány důležitost natolik, že považovaly za nutné zabezpečovat je komunisty ve větší míře než jiná zaměstnání. Rovněž analýza vývoje početnosti a podílu komunistů v jednotlivých oborech a profesích duševních pracovníků za celé zkoumané dvacetiletí by mohla poskytnout pozoruhodné poznatky a pomoci pochopit důležité souvislosti. Publikované dokumenty ze stranické statistiky v kombinaci s oficiálními statistikami k tomu dávají značné možnosti, jež nebylo možné využít v úvodním komentáři tohoto sborníku dokumentů.

Za zvláštní studii by stálo objasnění problému, proč vedení KSČ kladlo taková omezení pro přístup duševních pracovníků do komunistické strany, proč je zahrnovalo do skupiny »ostatních«, pro niž zůstávalo mezi nově přijímanými kandidáty KSČ jen 20 %. Vždyť hladké uplatňování »vedoucí role« ve společnosti si fakticky přímo žádalo, aby komunistická strana měla své členy všude tam, kde se dalo působit na nestranickou veřejnost. Představa, že rozhodující je uplatňování »vedoucí role« KSČ především v oblasti materiální výroby, a to zejména samotnými výkonnými (řadovými) pracovníky-komunisty byla zcela pochybená, protože ti mohli ovlivňovat z hlediska celkového působení na společnost jen záležitosti dílčí, nepodstatné či okrajové. Vyhovovala ale představě, že neomylné stranické vedení (vždyť mělo nejen monopol moci, ale také monopol pravdy v podobě »vědecké« ideologie marxismu-leninismu), jemuž stranický aparát zajistí potřebné konkrétní informace, správně posoudí zásadní otázky politické, hospodářské, sociální i kulturní, rozhodne a stanoví cíle i etapy

dalšího postupu, jež zase stranický aparát zabezpečí svým působením ve stranickém organismu i vůči státním orgánům a společenským organizacím. Úlohou komunistů-duševních pracovníků v tomto pojetí zůstávalo pouze provádět tato rozhodnutí, aplikovat je do vlastní činnosti a ve stejném směru působit na okruh spolupracovníků či podřízených, kteří členy komunistické strany nebyli. Toto ideologické klišé chápalo komunistickou stranu jako mechanismus, jehož součástí stereotypně vykonávají pouze určené, shora stanovené a ohraničené činnosti; i minimální samostatnost či tvořivost součástí by mohla fungování mechanismu spíše znemožnit než ho usnadnit.

Ani v deformované praxi ovládání společnosti komunistickou stranou nebylo možné zabezpečit fungování strany jako shora řízeného mechanismu. Strana se chovala spíše jako organismus než jako mechanismus; jeho složky musely reagovat na vnitřní i vnější vlivy a jednat mnohdy v rozporu se stanovenými pravidly. Reálné potřeby si fakticky vynucovaly i nedodržování stanovených pravidel pro přijímání do KSČ. Nakonec se skutečný zájem stranických organizací a orgánů posilovat pozice strany na jednotlivých úsecích, místech a pracovištích přece jen v jisté míře sešel se zájmem tam pracujících příslušníků inteligence dostat se do řad vládnoucí strany. Tím však byla řešena jen jedna část problému ve vztazích duševních pracovníků a strany moci, zatímco další zůstaly a navíc vznikly nové. Z charakteru duševní práce ve většině povolání inteligence vyplývalo, že nebylo možné pouze uplatňovat mechanickou pracovní rutinu, ale že bylo nezbytné ve většině profesí uplatňovat i analytické a tvořivé myšlení, a to i v té složce pracovní činnosti, jež byla svou povahou politická.

Uvnitř KSČ nenarůstaly jednotlivé skupiny duševních pracovníků rovnoměrně, nýbrž rostly především ty skupiny, v nichž kritická reflexe existujícího problematického stavu strany i společnosti a pokusy hledat řešení měly úrodnou půdu. Je to zřejmé z následujícího přehledu o zastoupení hlavních profesních skupin duševních pracovníků mezi komunisty.

Zastoupení profesních skupin duševních pracovníků v KSČ
(počet v tisících, podíl v % členstva celé KSČ)

skupina	1956		1960		1965		1968	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
inženýrsko-techničtí a hospodářští pracovníci	142,0	10,0	210,2	13,5	274,6	16,3	310,1	18,4
političtí a veřejní pracovníci	34,1	2,4	27,5	1,8	30,2	1,8	25,6	1,5
vědečtí pracovníci	3,2	0,2	3,4	0,2	3,3	0,2	4,0	0,2
učitelé a profesori	39,8	2,8	50,4	3,2	62,3	3,7	66,7	4,0
umělci a kulturní pracovníci	3,7	0,3	7,0	0,5	8,9	0,5	8,6	0,5
lékaři	3,7	0,3	-	-	7,3	0,4	9,1	0,5
administrativní úředníci	148,5	10,5	132,5	8,5	112,6	6,7	104,5	6,2

Pozoruhodný je více než dvojnásobný přírůstek počtu inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků mezi příslušníky KSČ.¹⁴

Výrazný vzestup - o dvě třetiny - vykázala podle tabulky i další početná skupina, pedagogičtí pracovníci. Z méně početných skupin se největší vzestup projevil u umělců a pracovníků kultury, rovněž u lékařů, zatímco růst počtu pracovníků vědy byl nevýrazný. Všechny výše zmíněné skupiny jsou charakteristické tím, že v obsahu práce jejich pracovníků má kreativní složka značný podíl a pro samotné zaměstnání bývá vyžadováno vysokoškolské nebo aspoň úplné střední odborné vzdělání.

¹⁴ Zpráva o vývoji strany během roku 1964 uvádí údaje o podílech komunistů na celkovém počtu technicko-hospodářských pracovníků v jednotlivých výrobních odvětvích. Ve většině z nich bylo v KSČ organizováno 40 - 50 % všech technicko-hospodářských pracovníků. Více než polovinu komunistů mezi těmito pracovníky vykazovaly doly, hutě a doprava, méně než 40 % stavebnictví, komunální služby a výrobní družstva. Podrobnější údaje o této problematice viz dokument č. II/7 v druhé části sborníku.

Stejně pozoruhodný byl i stálý pokles počtu a podílu administrativních úředníků. Ve vztahu k nim se zřejmě regulační omezení pro vstup do KSČ uplatňovala nejvýrazněji. Početnost skupiny veřejných a politických pracovníků značně kolísala, ale příčiny asi nespočívaly v kolísání zájmu o členství (na obou stranách - jak pracovníků, tak stranických orgánů a organizací), jako spíše v různých reorganizacích aparátů strany, státu, společenských organizací aj.

O předchozí údaje o vývojových tendencích je opřena naše hypotéza, že právě v rostoucím počtu a podílu příslušníků inteligence a ve strukturálních proměnách této skupiny mezi komunisty spočívala jedna z příčin narůstajících rozporů mezi stranickým vedením a většinou členské základny komunistické strany. Komunisté-duševní pracovníci nemohli nepřemýšlet o cílech, výsledcích a důsledcích oficiální politiky KSČ v oblasti svého působení, nemohli nereflektovat v širších souvislostech problémy, jež se projevovaly na jejich úsecích. A protože kritika a podněty ke změnám politiky KSČ, jdoucí zdola a respektující rámec strany, nejen nebyly akceptovány, ale nositelé kritických tendencí byli ještě zpravidla postihováni (postoj stranických orgánů k výsledkům diskuse v KSČ po XX. sjezdu KSSS, třídně politická prověrka v roce 1958, postihy intelektuálů-komunistů v roce 1962 i 1967 aj.), rozpory narůstaly. Daly se zatlačit jen do určité míry a oddálit jen po jistou dobu, nedaly se však potlačováním a zastrašováním kritiků trvale odstranit. Tak se vlastně dlouhodobě připravovaly podmínky pro explozi kritického a tvořivého myšlení a snah radikálně změnit politiku KSČ, k níž došlo mezi komunisty v některých skupinách inteligence po odstranění Novotného v roce 1968.

d. Ostatní ekonomicky aktivní sociální skupiny v KSČ

Zbývá nám všimnout si ještě dvou socioprofesionálních skupin komunistů, které v průběhu sledovaného dvacetiletí zcela zanikly, i když z rozdílných důvodů: jedna v důsledku sociální transformace společnosti, druhá v důsledku změny statistických hledisek.

Živnostníci představovali bezprostředně po nastolení moci KSČ velice významnou složku její členské základny. Vedení KSČ se velmi usilovně ještě před únorovým převratem snažilo živnostníky získávat za členy strany a rovněž v poúnorovém náboru patřili k vítanému rozšíření řad komunistů. Měli zájem udržet se ve vládnoucí straně ještě v průběhu první vnitrostranické prověrky, takže po ní zůstalo v KSČ 124 tisíc živnostníků, kteří se na celkovém počtu komunistů v republice podíleli 5,5 % (v českých krajích 5,3 %, na Slovensku 6,5 %). Další vývoj však směřoval k nezadržitelnému zániku této skupiny mezi

komunisty: jednak přestávali být příslušníky komunistické strany, jednak - a to hlavně - přestávali být samostatně ekonomicky činnými živnostníky.

Tabulka 14

Zastoupení živnostníků mezi komunisty
(počet v tisících, podíl v %)

rok	české kraje		slovenské kraje		ČSR celkem	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
1949	106,5	5,3	17,4	6,5	124,0	5,5
1950	53,2	3,0	11,1	4,7	64,3	3,2
1951	21,4	1,4	3,6	1,9	25,8	1,5
1953	7,0	0,6	0,9	0,5	8,2	0,5

Jako samostatná sociální skupina se ve stranické statistice objevili živnostníci naposledy v roce 1954, a to v nepatrném počtu 4,9 tis. v celé KSČ s podílem v členstvu 0,3 %. Ve druhé polovině 50. let byli zbývající živnostníci zahrnuti ve stranické statistice do souhrnu pracovníků služeb. Je evidentní, že ekonomicky samostatných živnostníků se mezi komunisty vyskytovalo pramálo.

Ještě rychleji než živnostníci vcelku mizeli z řad KSČ živnostníci, kteří měli vlastní zaměstnance.

Tabulka 15

Živnostníci-komunisté se zaměstnanci

rok	české kraje		slovenské kraje	
	1 až 2	více	1 až 2	více
1950	9092	2273	-	-
1951	836	175	317	92

Statistika pro české kraje z roku 1950 ještě uváděla, že mezi komunisty bylo tehdy 565 živnostníků, kteří měli více než pět zaměstnanců. Bezprostředně následující stranická statistika z roku 1953 již žádné živnostníky-komunisty se zaměstnanci neuvádí.

Souvislost zániku skupiny živnostníků v členstvu KSČ se socialistickou transformací společnosti je zřejmá. V ní docházelo k přechodu živnostníků do postavení zaměstnanců zejména jako kvalifikovaných i nekvalifikovaných dělníků v průmyslu, a zánikem živností jejich převodem do komunálních podniků, výrobních a spotřebních družstev. V sociální přeměně museli komunisté mezi živnostníky »jít příkladem« ostatním, kteří byli nuceni jejich osud následovat. Jen ojediněle docházelo k sociální vzestupné mobilitě živnostníků-komunistů do postavení vedoucích pracovníků komunálních a družstevních podniků; většina se jich stala pouhými zaměstnanci či družstevníky. Zůstat současně ekonomicky samostatným živnostníkem a příslušníkem komunistické strany nebylo nadále možné.

Zřizenci představovali do února 1948 tu složku členů KSČ, která byla v členské základně zastoupena (vzhledem k celkovému počtu zřizenců) nejsilněji. Toto postavení si udržela jak v poúnorovém náboru, tak i v první stranické prověrce. Jejich zastoupení v české i slovenské části strany bylo shodné (5,9 %) a celkově tato skupina čítala 134,8 tis. komunistů.

Sociální skupina zřizenců se ve stranické statistice vyskytovala jen do poloviny 50. let. Příčiny jejího zániku byly spíše statistické (uplatnění jiných hledisek členění než změny v obsahu jejich pracovní činnosti či procesy sociálních přeměn ve společnosti). Ve skutečnosti asi počet osob s podobnou charakteristikou jejich pracovní činnosti narůstal ve straně i ve společnosti, byli však zařazováni do různých skupin a sestavení spolehlivých časových řad je téměř nemožné.

Koncem února 1950 uváděla stranická statistika 133 tisíc zřizenců-komunistů, avšak vyšší podíly na členské základně (v českých krajích 6,8 %, na Slovensku 6,4 %, celostátně 6,7 %). Na konci roku 1951 se uvádělo 121 tisíc zřizenců-komunistů, ale vedle nich ještě 56 tisíc obchodních zaměstnanců. Od roku 1953 přestávají být počty zřizenců (uvedeno bylo 45 tisíc) srovnatelné s údaji předchozích let, protože dřívější zřizenci byli přiřazováni k jiným skupinám ekonomicky činných osob, ponejvíce k pracovníkům poslužných povolání a později k pracovníkům služeb. Nejvíce jich asi bylo přiřazováno ke kategorii dělníků a pomocí této statistické operace se čelilo snižování počtu a podílu dělnického jádra KSČ. Jak velká část to byla a nakolik ovlivnila údaje o dělnických příslušnících vládnoucí strany, se z dostupných dokumentů zatím nedá ani věrohodně odhadnout.

e. Sociální skupiny ekonomicky neaktivních

Ve stranické statistice byly po celé námi sledované dvacetiletí uváděny dvě významné sociální skupiny ekonomicky neaktivních komunistů, které ale prodělaly zcela protikladný vývoj.

Ženy v domácnosti představovaly v době převzetí moci komunistickou stranou asi pětinu její členské základny. Jako zvláštní skupina byly uváděny jen v české členské statistice a podílem 21 % patřily k nejpočetnějším skupinám. Na Slovensku byly ženy v domácnosti uváděny v těch sociálních skupinách, do kterých byl zařazen jejich manžel. Bylo jich asi podstatně méně než v českých zemích.

Do první prověrky i v jejím důsledku se zřejmě počet žen v domácnosti, organizovaných v KSČ, výrazně snížil (odliv se asi nejvíce projevil u těch, které byly získány do strany v masovém pounorovém náboru), ale pořád to byla velmi početná skupina (348,2 tis.) s vysokým podílem na členské základně (15,3 %). Zároveň ale čísla z jara 1949 jasně ukazují, že takřka všechny komunistky-ženy v domácnosti byly v české části KSČ. Ve slovenské bylo tehdy všeho všudy jen 10 tisíc žen z domácnosti. V dalším vývoji početnost i význam těchto žen v KSČ výrazně klesaly.

Tabulka 16

Zastoupení žen v domácnosti v KSČ (počet v tisících, podíl v %)

rok	1950	1951	1953	1956	1960	1965	1968
počet	326,1	258,4	159,5	132,2	121,7	77,6	64,9
podíl	16,5	14,8	10,6	9,3	8,6	4,6	3,8

Na vývoji zachyceném v předchozí tabulce se zřejmě nejvíce podepsalo zapojování žen do pracovního poměru, v němž opět komunistky musely dávat příklad ostatním. Na snižování počtu žen v domácnostech mezi komunisty se nepochybně výrazně podílely i přirozené úbytky, vylučování a vyškrtávání i svévolné odchody. O získávání nových kandidátek na členství z této skupiny nebyl v podmínkách striktně uplatňované regulace zájem ani mezi ženami v domácnosti, ani ve stranických organizacích a orgánech. Pro celé období a zejména pro šedesátá léta by bylo zajímavé zjistit, jak velký podíl mezi ženami v domácnosti představovaly ty, které zůstaly doma jen dočasně a relativně krátkodobě z důvodů péče o děti (než půjde dítě do mateřské nebo do

základní školy). Pravděpodobně by tato skupina žen-komunistek vykazovala narůstající tendenci, avšak přímé statistické podklady k této problematice se ve stranické statistice nevyskytují.

Důchodci byli v době převzetí moci komunisty nepřiliš početnou skupinou v KSČ (48 tisíc starobních a invalidních důchodců bylo mezi komunisty v českých zemích, celostátně o málo víc než 50 tisíc). Jejich počet narostl na dvojnásobek poúnorovým náboem (na 98,8 tis. v českých zemích a na 4,6 tis. na Slovensku). I když po roce 1948 došlo k jejich jistému odlivu z řad KSČ, odliv byl do značné míry nahrazován v důsledku stárnutí komunistů a zanechávání ekonomicky aktivní činnosti z důvodů nemoci či invalidity, zejména od poloviny padesátých let.

Tabulka 17

Zastoupení důchodců mezi komunisty
(počet v tisících, podíl v %)

rok	1950	1951	1953	1956	1960	1965	1968
počet	114,0	112,3	95,4	116,0	179,1	272,6	326,7
podíl	5,8	6,4	6,3	8,2	10,6	16,2	19,4

Zatímco v první polovině 50. let klesaly, od druhé poloviny začal výrazně akcelarovat počet i podíl důchodců na celkové členské základně KSČ. Vzrůst počtu ve sledovaných dvaceti letech byl více než trojnásobný a zvýšení podílu se blížilo čtyřnásobku (resp. šestinásobku, kdybychom vzali za základ podíl před únorovým převratem). V roce 1968 tvořili důchodci celou pětinu komunistů a do budoucna hrozil další vzrůst jejich podílu.

Po zahájení regulace členské základny KSČ nemohlo být ani řeči o přijímání kandidátů KSČ z řad důchodců, a to pro oboustranný nezájem, takže celkový růst skupiny důchodců mezi komunisty byl způsoben v podstatě jen procesem stárnutí. Že početnost a podíl důchodců nerostly ještě rychleji, na tom měly zásluhu kromě přirozených úbytků (úmrtí) také zbavování jich členství z »vůle strany« zejména pro neplnění členských povinností, a rovněž svévolné opouštění strany samotnými důchodci.

Bylo by zajímavé zjistit, kolik komunistů-důchodců se nadále podílelo na nějaké formě ekonomické aktivity (zejména na placené brigádnické činnosti). Pravděpodobně byl jejich počet více určován omezeními úředních předpisů a potřebami výrobních úseků než uvědomělostí komunistických důchodců či reálnou výší jejich důchodů. Převážně se narůstání počtu tzv. pracujících důchodců

projevilo v závěru zkoumaného období a odehrávalo se v tzv. produktivní sféře.

Od začátku 60. let začala stranická statistika jako zvláštní skupinu mezi komunisty sledovat dělnické důchodce. Mezi komunisty-důchodci měli převahu již v roce 1960 (133 tisíce dělnických proti 46 tisícům ostatních) a tato jejich převaha se dále zvětšovala, až dosáhla v roce 1968 poměru 239 tis. dělnických proti 87 tis. ostatních.

Počáteční nepoměr mezi počtem a podílem důchodců v české a slovenské části komunistické strany se dosti rychle měnil. Podíly důchodců v české a slovenské části se v průběhu 50. let zvolna přibližovaly. Z poměru 6,3 : 1,8 v roce 1950 na 13,4 : 5,4 v roce 1960. Rozdíly zůstaly nadále značné, ale tendence jejich snižování je zřejmá. Pro 60. léta, pro něž nemáme jiné údaje než celostátní, se dá předpokládat jen urychlení uvedené tendence.

2. Demografická struktura

Z demografických charakteristik byla soustavně a nejpozorněji sledována věková struktura, rovněž poměr mezi počtem mužů a žen je podchycen za celé dvacetiletí. Další charakteristiky byly sledovány jen občas nebo jen po část sledovaného období.

a. Věkové složení KSČ

Věková struktura komunistické strany se během sledovaných dvaceti let proměnila zcela zásadně. Do KSČ i do KSS vstupovali v období 1945–1948 nejvíce lidé v nejproduktivnějším věku 25 – 45 let a velmi silný byl i příliv nejmladších do 25 let. Větší rozdíly mezi českou a slovenskou částí komunistické strany byly jen ve věkové skupině nad 45 let, která byla výrazněji zastoupena v českých zemích. Ani česká, ani slovenská část strany nepociťovaly v té době potřebu zjišťovat, kolik mají členů starších šedesáti let. Výsledky první prověrky z jara 1949 nebyly z hlediska věkové skladby komunistů zpracovány, takže máme k dispozici až společnou statistiku z roku 1950. Přes jistý posun do vyšších věkových pásem, k němuž po roce 1948 došlo (zejména v důsledku zákazu přijímání), byla věková struktura KSČ velmi příznivá.

Věková struktura KSČ v roce 1950
(počet v tisících, podíl v %)

	do 25 let		25-45 let		nad 45 let	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
české kraje	193,0	11,1	886,6	50,8	666,2	38,1
slovenské kraje	22,9	9,7	144,8	60,0	71,5	30,3
zvláštní složky	37,0	48,1	31,6	41,4	8,2	10,8
ČSR celkem	253,0	12,3	1060,1	55,5	746,0	33,2

Do konce 50. let, kdy můžeme ze stranické statistiky sledovat odděleně vývoj v českých krajích a vývoj na Slovensku, se věková struktura po zrušení zákazu přijímat nové uchazeče o členství vyvíjela příznivěji ve slovenské části KSČ. Na konci 50. let měla podíl nejmladších komunistů do 26 let téměř dvojnásobný oproti české části (11,7 % proti 6,2 %), podstatně vyšší podíl měla i v kategorii 26 - 45 let (o 15 %) a podstatně méně v ní byli zastoupeni komunisté starší 45 let (v české části 52,7 %, na Slovensku jen 32,3 %). Z uvedených čísel je zřejmé, že na Slovensku bylo možné snadněji a tedy úspěšněji získávat do komunistické strany mladé lidi a že tedy slovenská část komunistické strany v podstatě úspěšně čelila procesu stárnutí svého členstva. Pro šedesátá léta nemáme možnost zjistit, jak se uvedené rozdíly vyvíjely dále. Můžeme jen předpokládat, že pokud dále nenarůstaly, alespoň se udržely, neboť na Slovensku se dařilo více získávat nové uchazeče do strany i v tomto období a pravděpodobně byli mezi nimi mladí lidé zastoupeni vysokým podílem.

Pro celkový vývoj věkové skladby po roce 1951 máme údaje podrobněji členěné.

Změny věkové struktury KSČ
(podíly v %)

	1951 [*]	1956	1960	1965	1968 ^{**}
věkové skupiny					
do 26 let	11,45	6,8	8,4	9,1	6,4
26 až 35 let	21,10	22,1	21,1	18,8	—
35 až 45 let	30,10	24,6	23,1	26,4	—
45 až 60 let	29,40	34,9	34,1	29,3	—
nad 60 let	7,95	11,6	13,3	16,4	18,8

Poznámky k tabulce:

^{*} V roce 1951 byla první skupina do 25 let, druhá 25 - 35 let.

^{**} V roce 1968 bylo třídění do věkových skupin odlišné, srovnatelné zůstaly jen první a poslední.

Z údajů v tabulce je zřejmé, že KSČ jako celek ve sledovaném období nezadržitelně stárла. Podíl nejmladší věkové skupiny se do poloviny 50. let snížil na polovinu výchozího stavu z roku 1950. Soustředěným úsilím stranických orgánů a organizací se podařilo vývojový trend obrátit, zejména úspěšným získáváním mladých kandidátů na přelomu 50. a 60. let. Snížení zájmu o vstup do KSČ po roce 1963 u nejmladší skupiny mělo za následek, že v roce 1968 se tato skupina dostala svým podílem na členské základně KSČ dokonce pod úroveň roku 1956. Kdybychom porovnávali obě věkové skupiny, které byly regulačními směrnici preferovány, opět by se ukázalo, že dočasného úspěchu v získávání mladých do 35 let a tím i posílení této kategorie v členské základně KSČ se podařilo dosáhnout jen na přelomu 50. a 60. let, ale že celkový vývojový trend ve zkoumaném dvacetiletí byl sestupný. I když regulační směrnice v podstatě vyhrazovaly vstup do komunistické strany jen pro mladé lidi do 35 let, postupujícímu procesu stárnutí členské základny KSČ se nedařilo čelit. Jednak byly skutečné úspěchy v získávání mladých jen dočasné a krátkodobé, jednak v praxi nebylo možno regulační pravidla dodržovat zcela striktně.

Dokladem stárnutí KSČ je zejména trvalý růst podílu věkové skupiny nad 60 let. Ač lidé blízcí důchodovému věku nebyli vůbec do strany přijímáni, podíl osob starších 60 let narostl více než dvojnásobně a v roce 1968 představoval téměř pětinu všech komunistů. Navíc další desetinu členstva tvořili v témže roce komunisté ve věku 56 - 60 let.

Zajímavé je srovnání podílů věkové kategorie nad 60 let s podíly důchodců v členské základně KSČ (tabulka 17). Do roku 1960 byl podíl důchodců nižší než podíl starších 60 let. Nejvýraznější rozdíl vykázal rok 1956, a to 3,4 %. Z toho by se dalo soudit, že značný počet komunistů starších 60 let zůstával ekonomicky aktivní a odcházel do důchodu mnohem později, než jak měl právo podle důchodového zákona. V šedesátých letech se ale prosadil trend opačný, podíl důchodců byl vyšší a dále se zvyšoval nad podíl osob starších 60 let. Zřejmě komunisté odcházeli v mnohem větší míře do důchodu brzy po vzniku zákonného nároku, než tomu bylo v letech padesátých.

V roce 1965 zachytila stranická statistika věkovou strukturu KSČ podle jednotlivých ročníků narození.¹⁵ Takřka pětinu (19,2 %) představovali komunisté narození v letech 1920–1926. Další desetinu (10,2 %) tvořili komunisté, kteří se narodili v letech 1927–1930. Věkové jádro KSČ – téměř 30 % – tedy tvořili komunisté narození v letech 1920–1930, kterým v roce 1965 bylo 34 až 45 let. Od tohoto věkového jádra KSČ bylo zastoupení předchozích a následujících deseti ročníků téměř symetrické. V letech 1910–1919 se narodilo 19,5 % a v letech 1931–1940 18,3 % komunistů. Také tyto údaje dokládají nezadržitelné stárnutí KSČ, jemuž se sice vedení KSČ od počátku 50. let snažilo čelit regulačními směrnici, ale s úspěchy jen občasnými a dočasnými. Počet a podíl komunistů narozených v letech 1940–1946 nedosahoval ani poloviny počtu a podílu komunistů narozených před rokem 1900.

b. Zastoupení žen v KSČ

Počet a podíl mužů a žen v členské základně KSČ byl sledován soustavně po celé období. V únoru 1948 bylo v české části komunistické strany 493 tisíce žen a na celkovém členstvu se podílely 35 %. V průběhu roku 1948 jejich počet narostl na 760 tisíc, ale podíl se snížil na 33,5 %. Pro slovenskou část máme údaje až z jara 1949; ženy se na členstvu KSS podílely téměř 32 tisíci a 11,9 %. Údaje z výsledků první stranické prověrky neobsahují rozčlenění mužů a žen, takže společné a srovnatelné údaje o zastoupení žen v KSČ máme až od roku 1950. V následující tabulce uvádíme údaje za celou KSČ, které byly v rozhodující míře určeny podílem žen v české části strany. Pokud se nám podařilo zjistit údaje pro Slovensko, uvádíme je také.

¹⁵ Podrobnosti obsahuje dokument č. II/7 v tabulce IIIc, zařazený v druhé části tohoto sborníku.

Tabulka 20

Zastoupení žen v KSČ
(počet v tisících, podíl v %)

	1950	1956	1960	1965	1968
počet celkem	603,7	397,7	429,5	459,4	466,9
z toho KSS	27,3	21,4	30,0	—	—
podíl celkem	30,5	28,1	27,6	27,3	27,6
podíl v KSS	11,6	11,0	12,0	—	—

Z přehledu je zřejmé, že v první polovině 50. let počet komunistek klesl o víc než třetinu a rovněž se výrazně snížilo jejich zastoupení v členské základně KSČ. Poté došlo k početnímu vzestupu, který ale jen v podstatě stabilizoval podíl žen v KSČ na úrovni málo převyšující čtvrtinu členstva. Při regulaci členské základny KSČ se snahy zvyšovat počet a podíl žen nijak významně neprojevily, i když slovně (např. ve sjezdových zprávách) se uznávalo, že zastoupení žen ve vládoucí straně neodpovídá zastoupení žen ve společnosti celkově, ani podílu žen mezi pracujícími. KSČ byla a zůstala především stranou mužů navzdory postupující feminizaci mnoha pracovních profesí a celých odvětví.

Celková čísla opět zastírají podstatné rozdíly mezi českými kraji a Slovenskem. Organizovanost žen v KSS byla od počátku 50. let výrazně nižší. V první polovině 50. let sice nedošlo k tak výraznému poklesu žen mezi komunisty na Slovensku jako v českých krajích, dokonce se počet i podíl žen v KSS zvyšoval, ale rozdíly mezi organizovaností žen v českých a slovenských krajích zůstaly značné a zmenšovaly se jen zvolna. Celková tendence vyrovnávání se projevila již ve druhé polovině 50. let a pravděpodobně pokračovala (možná se dokonce zrychlila) také v 60. letech.

c. Národnostní složení KSČ

Národnostní složení KSČ začalo být ve stranické statistice podchycováno až od roku 1951, ale nikoli každoročně.

Národnostní složení KSČ
(počet v tisících, podíl v %)

národnost	1951		1956		1960		1965		1968	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
Češi	1519,9	87,04	1190,6	84,2	1263,0	81,0	1334,0	79,2	1312,9	78,5
Slováci	205,3	11,75	197,5	13,9	256,8	16,5	304,7	18,1	312,1	18,7
Maďaři	3,4	0,20	13,3	0,9	20,0	1,3	26,4	1,6	28,1	1,7
Ukrajinci	7,1	0,42	8,4	0,6	10,5	0,7	10,0	0,6	9,6	0,6
Poláci	6,6	0,38	5,3	0,4	5,6	0,3	5,8	0,3	5,6	0,3
Němci	0,3	0,02	0,8	0,1	1,4	0,1	1,7	0,1	1,5	0,1
ostatní	3,3	0,19	1,7	0,1	1,7	0,1	1,6	0,1	1,7	0,1

Údaje z tabulky naznačují jistou tendenci k internacionalizaci KSČ. Soustavně klesal podíl Čechů, i když jejich počet mezi komunisty od poloviny 50. let rostl až do poloviny 60. let a pak víceméně stagnoval. Rovněž počet Slováků-komunistů se v první polovině 50. let snížil, což bylo způsobeno stejně jako u Čechů celkovým poklesem členské základny KSČ v té době. Zato podíl Slováků na členstvu KSČ neustále narůstal již v první polovině 50. let, protože jich méně opouštělo řady KSČ a dařilo se získávat více kandidátů (počítáno relativně) než mezi Čechy. Přes vzestup počtu i podílu Slováků v KSČ zůstávalo jejich zastoupení mezi komunisty výrazně pozadu za podílem Slováků v národnostní struktuře všeho dospělého obyvatelstva republiky.

Rozdílný byl vývoj zastoupení obou slovanských národnostních menšin. Počet Ukrajinců mezi komunisty rostl během 50. let a pak už se příliš neměnil. Zastoupení Maďarů mezi československými komunisty vykazovalo výrazně vzestupnou tendenci po celou sledovanou dobu, zastoupení Němců sice rovněž, ale jen do poloviny 60. let a při celkových velmi nízkých číslech. Zvětšování obou skupin bylo umožněno tím, že v roce 1950 bylo Němcům a Maďarům vráceno československé státní občanství, odňaté jim podle košického vládního programu v roce 1945. Státní občanství bylo podmínkou pro přijetí do KSČ.

Srovnání národnostního složení KSČ s národnostní skladbou obyvatel Československa¹⁶ jednoznačně dokládá, že KSČ byla před uchopením moci i po něm stranou Čechů a že jí přes všechny změny zůstala po celé sledované období. Ačkoli Čechů byly na počátku 50. let jen dvě třetiny veškerého obyvatelstva

¹⁶ Autorovy výpočty z údajů v *Historické statistické ročence ČSSR*, s. 62.

ČSR (67,6 %), na členské základně KSČ se podíleli takřka devíti desetinami (87 %). V dalším vývoji se sice tyto rozdíly poněkud snížily, ale pořád byly dosti výrazné: v roce 1960 byl poměr 65,6 : 81, v roce 1968 ještě 64,7 : 78,5.

Zastoupení všech ostatních národností bylo v KSČ nižší než jejich podíl na obyvatelstvu ČSR. Relativně nejmenší rozdíly byly v případě Slováků. Jejich podíl na obyvatelstvu činil na počátku 50. let 26,6 %, ale mezi komunisty jen 11,7 %. V dalším vývoji se sice tyto rozdíly zmenšovaly, ale ne příliš výrazně: v roce 1960 byl poměr 28,6 : 16,5 a v roce 1968 činil 29,4 : 18,1. Zvyšování počtu Slováků mezi komunisty bylo jen o málo rychlejší než zvyšování počtu Slováků mezi obyvatelstvem republiky.

Vedle Slováků, jejichž zastoupení mezi komunisty se nepřetržitě zvyšovalo, byli druhou skupinou Maďaři. I když od počátku 50. let do roku 1968 vzrostl jejich počet mezi komunisty víc než osminásobně, jejich zastoupení zaostávalo proti podílu na obyvatelstvu ČSR asi o polovinu více než u Slováků.

Zastoupení ostatních národnostních skupin mezi obyvatelstvem a uvnitř KSČ se vyvíjelo protisměrně: podíl národnostní skupiny na obyvatelstvu klesal, ale mezi komunisty narůstal. Zastoupení Poláků i Němců v KSČ velmi zaostávalo za zastoupením těchto národnostních menšin v obyvatelstvu, u Němců i přes početní růst mezi komunisty velice výrazně. Jedinou výjimkou byli Ukrajinci; jejich podíl na členstvu KSČ byl od poloviny 50. let vyšší než jejich podíl na obyvatelstvu: v roce 1956 byl poměr obou podílů vyjádřen čísly 0,56 : 0,6, v roce 1960 se změnil na 0,7 : 0,6 a v roce 1968 na 0,6 : 0,4.

Zajímavé je zjištění, jaké bylo a jak se měnilo zastoupení Čechů na Slovensku a Slováků v Čechách a na Moravě mezi obyvatelstvem i mezi komunisty. Podklady pro porovnání máme jen do roku 1960.

Tabulka 22

Zastoupení Čechů na Slovensku a Slováků v českých krajích¹⁷
(podíly v %)

rok	Češi na Slovensku		Slováci v čes. krajích	
	v obyv.	v KSS	v obyv.	v KSČ
1953	1,1	2,0	3,6	1,4
1960	0,8	2,1	4,4	1,9

¹⁷ Autorovy výpočty z údajů v *Historické statistické ročenice ČSSR*, s. 429 a 630.

Čísla jsou výmluvná - zastoupení Čechů mezi komunisty na Slovensku bylo podstatně větší než jejich zastoupení mezi obyvateli a ještě se zvětšovalo, ačkoli podíl Čechů mezi obyvatelstvem klesal. Zastoupení Slováků mezi komunisty v českých krajích zůstávalo výrazně pozadu za jejich podílem mezi obyvateli. V dalším vývoji se sice podíl Slováků na počtu českých komunistů zvyšoval, ale jen nepatrně rychleji, než se zvyšoval podíl Slováků na obyvatelstvu. Z tabulky 22 by bylo možné vyvodit, že Češi na Slovensku pracovali častěji ve funkcích a profesích, v nichž bylo členství v komunistické straně podmínkou nebo aspoň předností, kdežto Slováci v českých krajích nepotřebovali tolik uplatnění v komunistické straně, protože v daleko větší míře vykonávali fyzickou práci.

d. Komunisté a religiozita

Náboženské vyznání, resp. příslušnost k jednotlivým církvím byla u komunistů zjišťována jen v první polovině 50. let. Výsledky těchto šetření jsou velmi cenné tím, že ukazují situaci v komunistické straně v době vystupňované ideologické indoktrinace komunistů, kdy náboženství přestalo být považováno za soukromou záležitost občanů, natož komunistů. Údaje jsme shrnuli do následující tabulky.

Tabulka 23

Religiozita v KSČ (počet v tisících, podíl v %)

náboženské vyznání	1951		1953		1954	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
bez vyznání	309,0	17,7	297,9	18,6	411,8	27,6
římsko-katol.	1127,0	64,55	952,1	61,1	834,8	56,1
čsl. husitské	181,5	10,4	189,4	12,6	171,7	11,5
evangelické	104,4	6,0				
pravoslavné	17,0	0,95	86,3	5,7	70,8	4,8
jiné	6,8	0,4				

Na první pohled překvapuje poměrně nízké zastoupení ateistů mezi komunisty a jejich nepříliš rychlý přírůstek mezi lety 1951 a 1953. Zato vzestup v roce následujícím byl již výrazný. Skutečnost, že náboženská příslušnost komunistů zřejmě přestala vedení KSČ zajímat, a proto je stranická statistika již nezjišťovala, by mohla svědčit pro rychlé a výrazné zvyšování podílu ateistů.

Vysoký podíl komunistů, kteří se hlásili k nějakému náboženskému vyznání, ve skutečnosti asi vypovídá víc o formální příslušnosti k církvím než o skutečném náboženském přesvědčení – pokud skutečně existovalo, bylo asi většinou dosti slabé a jeho formální projevování účastí na náboženských obřadech jen občasné.

Celková čísla opět zastírají velké rozdíly, tentokrát nejen mezi českými a slovenskými kraji, ale i mezi kraji navzájem a také mezi druhy stranických základních organizací. V roce 1951 bylo nejvíc ateistů mezi komunisty v závodních organizacích a z nich zase nejvíce v průmyslové výrobě. Z místních organizací vykazovaly nejvíc ateistů organizace ve městech. K největšímu růstu podílu ateistů mezi lety 1951 a 1953 došlo ve stranických organizacích zvláštních složek: ze 17 % na 50,2 %. Ve stejnou dobu se zvýšil jejich podíl i na Slovensku, ale jen málo a zůstal velmi nízký – z 5,8 % na 6,5 %. V českých krajích došlo ve stejné době ke slabému poklesu z 19,3 % na 18,4 %. Zato o rok později pronikavě stoupl podíl ateistů ve všech částech KSČ – v českých krajích na 27,1 %, na Slovensku na 12,2 % a ve zvláštních složkách na 68,1 %.

Z českých stranických krajů bylo nejvíce ateistů v pohraničních krajích Ústí nad Labem, Karlovy Vary a rovněž v kraji plzeňském. Nejmenším podílem se vykazovaly kraje Gottwaldov (Zlín) a Jihlava. Slovenské kraje zůstávaly v podílu ateistů pozadu i za posledními kraji českými. Nejmenší podíl vykazovaly kraje Nitra a Banská Bystrica.

Největší podíly alespoň formálních katolíků v roce 1954, kdy zřejmě kampaň za ukončení příslušnosti k církvím zasílila, vykazovaly kraje Jihlava (80,8 %), Brno (76,4 %), Gottwaldov (75,8 %) a ze slovenských krajů Nitra (78,6 %). Významnější zastoupení příslušníků církví československé husitské a církví evangelických vykazovaly kraje Hradec Králové (21,1 %), Liberec (17,3 %) a Ústí nad Labem (14,2 %), na Slovensku v krajích Banská Bystrica (28,9 %) a Žilina (22 %).

e. Vzdělanostní struktura KSČ

Úroveň vzdělání v členské základně KSČ začala být sledována až od roku 1957. Celkovou vzdělanostní strukturu KSČ a její vývoj zachycují údaje následující tabulky.

Vzdělanost komunistů podle nejvyššího ukončeného vzdělání
(v tisících)

vzdělání	1957 [*]	1960	1965	1968	index růstu (1957 = 100)
základní ^{**}	1152,2	1216,2	1212,2	1134,2	98,4
nižší střední odborné ^{***}	113,2	141,0	165,9	171,6	151,5
úplné střední odborné i všeobecné (s maturitou)	110,8	142,1	215,5	266,2	240,3
vysokoškolské	42,2	59,5	90,6	118,3	280,5

Poznámky k tabulce:

- ^{*} V roce 1957 jsou do počtu osob se základním vzděláním zahrnuty i osoby bez vzdělání či s neukončeným základním vzděláním. Jako samostatná skupina byli uvedeni jen v roce 1957 a bylo jich velmi málo – 1805 v českých krajích a 1773 na Slovensku.
- ^{**} Do základního vzdělání se počítaly osoby se vzděláním dosaženým v obecné, ľudové, měšťanské, základní osmileté a devítileté škole. Rovněž vyučení v oboru a absolvování učňovské školy či učiliště je považováno jen za součást základního vzdělání.
- ^{***} Nižší střední vzdělání bylo dosahováno na středních odborných školách (průmyslových, obchodních, zemědělských apod.), bylo jednoleté až tříleté a nebylo ukončeno maturitou. Nepočítají se sem učňovské školy a učiliště.

Tabulka ukazuje, že vzdělanostní úroveň komunistů se poměrně rychle zvyšovala. Počet komunistů se základním vzděláním se příliš neměnil, o to víc a rychleji narůstal počet komunistů s vyšším vzděláním – čím vyšší úroveň vzdělání, tím víc narůstal podíl jeho absolventů mezi komunisty. V důsledku tohoto vývoje rostl rychleji i podíl komunistů s vyšším vzděláním na celkové členské základně KSČ.

Mnohem více o struktuře vzdělání v KSČ a tempu jejího vývoje může povědět její srovnání se vzdělanostní strukturou obyvatelstva. K jejich srovnání máme pro obyvatelstvo jen údaje ze sčítání lidu v letech 1950, 1961 a 1970. Vzdělanostní struktura obyvatelstva byla zjišťována od patnácti let věku, kdežto v KSČ až od osmnácti let. Vzdělanostní úroveň nejmladší generace byla podstatně vyšší než obyvatelstva vcelku. Nižší střední odborné vzdělání se dalo stihnout do osmnácti let, a tím může být zkresleno srovnávání obyvatelstva a komunistů této vzdělanostní skupiny v neprospěch komunistů. Pro srovnání

vzdělanostní úrovně obyvatelstva a komunistů musíme transponovat (odhadnout pomocí aproximace) údaje ze sčítání lidu do roků, kdy byla zjišťována vzdělanostní struktura KSČ. Podle těchto propočtů byla úroveň vzdělání v KSČ nesporně vyšší než u veškerého obyvatelstva staršího 15 let, a to ve všech letech, kdy byla zjišťována, a zvyšovala se rychleji než vzdělanost obyvatelstva. O porovnání obou se pokouší následující tabulka.

Tabulka 25

Srovnání vzdělanostní struktury KSČ a obyvatelstva ČSR¹⁸
(podíl v %)

vzdělání	1957		1960		1965		1968	
	obyvatelé	KSČ	obyvatelé	KSČ	obyvatelé	KSČ	obyvatelé	KSČ
základní	83,9	81,3	82,2	78,0	80,1	72,0	79,2	67,1
nižší střední	7,2	8,0	6,5	9,1	6,0	9,9	5,7	10,2
úplné střední	7,1	7,8	8,2	9,1	11,0	12,8	11,5	15,7
vysokoškolské	1,6	2,9	1,9	3,8	2,5	5,3	2,9	7,0

Z tabulky vyplývá, že čím vyšší úroveň vzdělání, tím větší byl i rozdíl mezi vzděláním obyvatel a komunistů ve prospěch komunistů a že se tyto rozdíly ve sledovaném časovém úseku zvětšovaly. Tak v roce 1960 z celkového počtu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel Československa byla takřka třetina (32,2 %) organizována v KSČ a do roku 1968 se tento podíl přiblížil dvěma pětinám (38,3 %). Ve značné míře byli v KSČ organizováni absolventi s úplným středním vzděláním s maturitou - v roce 1960 i v roce 1968 bezmála pětina (18,4 % a 18 %). Je zřejmé, že od přelomu 50. a 60. let se KSČ stále víc otevírala vzdělaným pracovníkům, kteří zase s členstvím v KSČ zřejmě spojovali možnosti lepšího profesního uplatnění a funkčního vzestupu. Tendence ve vývoji vzdělanostní struktury KSČ korespondují s tendencemi, které se projevíly ve změnách sociální struktury KSČ právě růstem těch skupin příslušníků inteligence, pro něž bylo vyšší vzdělání předpokladem pracovního zařazení.

Mezi vzdělanostní strukturou komunistů v českých krajích a komunistů na Slovensku byl značný rozdíl ve prospěch Slovenska. Můžeme to dokumentovat sice jen údaji z let 1957 a 1960, ale zřejmě se tyto tendence ještě výrazněji rozvinuly v průběhu let šedesátých, pro něž zatím konkrétní údaje ze stranické statistiky nejsou k dispozici.

¹⁸ Autorovy výpočty z údajů v *Historické statistické ročence ČSSR*, s. 63.

Vzdělanostní struktura české a slovenské části KSČ
(podíly v %)

vzdělání	1957		1960	
	české kraje	slov. kraje	české kraje	slov. kraje
základní	83,0	77,5	79,8	73,9
nížší střední	7,3	9,0	8,5	10,2
úplné střední	7,0	10,0	8,2	11,2
vysokoškolské	2,7	3,5	3,4	4,5

Zpráva o vývoji členské základny KSČ v průběhu roku 1964¹⁹ uvádí zajímavé údaje o vzdělanostní struktuře komunistů v jednotlivých odvětvích národního hospodářství. Největší podíly vysokoškolsky vzdělaných komunistů měly stranické organizace, působící v nevýrobních oborech – ve školství (30,1 %), ve výzkumných ústavech (29,3 %), ve zdravotnictví (23,3 %), v kultuře (18,6 %) a ve státní správě (18,5 %). Z výrobních oborů jich relativně nejvíc působilo v zemědělství (přesněji v řízení zemědělství – 11,9 %), v lesnictví (7,3 %), v rudných dolech (5,7 %), v energetice (4,9 %), v hutnictví (4,8 %) a v chemickém průmyslu (4,5 %).

Nejvíce komunistů s úplným středním vzděláním s maturitou bylo v nevýrobních oborech: v peněžnictví (48,8 %), ve školství (47,6 %), ve státní správě (23,9 %) a ve zdravotnictví (23 %). Z výrobních oborů měly největší podíl středoškoláků s maturitou stranické organizace v zemědělství (22,4 %), v lesnictví (15,9 %), v chemickém průmyslu (14,1 %), v hutích (14,1 %), v energetice (13 %), ve stavebnictví (12,6 %) a v rudných dolech (12,4 %).

Údaje o růstu vzdělanosti členské základny KSČ a zvyšování jejího předstihu před růstem vzdělanosti obyvatelstva napovídají, že postupně se ve stranických organizacích vytvářely podmínky, kdy byla potřeba i možnost uplatnit vzdělání a odbornost také ve vlastní stranické činnosti. Komunisté s vyšším vzděláním zřejmě stále více pociťovali potřebu a nutnost uplatňovat svou vzdělanost a odbornou kvalifikaci i při rozhodování o otázkách přesahujících rámec jejich základní organizace. Mnozí z nich se stávali nositeli reformních snah a dostávali se do funkcí ve vyšších stranických orgánech, ale i v orgánech státu a podnikové sféry. Nejvyšší stranické vedení se v důsledku působení těchto tendencí dostávalo pod tlak, jemuž bylo nuceno ustupovat, zejména

¹⁹ V tomto sborníku je ve druhé části jako dokument č. II/7.

v přístupu k řešení ekonomických problémů. Svědectvím by mohly být pokusy o reformu řízení národního hospodářství koncem padesátých a v polovině šedesátých let a hlavně veliká aktivita reformních komunistů z řad stranické inteligence v tzv. pražském jaru 1968.

3. Vnitrostranická struktura

Do této strukturální kategorie by patřilo především rozvrstvení komunistů podle jejich fungování ve stranickém organismu a podle postavení ve stranické hierarchii pozic a rolí, tedy charakteristika jednotlivých skupin komunistů podle druhu a charakteru jejich stranické činnosti. Jednalo by se o volené stranické funkcionáře, o stranické aktivisty, o pracovníky stranického aparátu a o příslušníky Lidových milicí. Již v úvodu jsme se o těchto skupinách zmínili a zdůvodnili jsme, proč se jimi v tomto sborníku nezabýváme. V tomto sborníku i v jeho úvodní pasáži se zaměříme jen na ty aspekty vnitrostranické struktury, které se týkají členské základny KSČ jako celku.

a. Zastoupení kandidátů v členské základně KSČ

Instituce kandidátů na členství existovala ve slovenské části komunistické strany již v letech 1945–1948. V české části KSČ byla zavedena až usnesením předsednictva ÚV KSČ ze 3. listopadu 1948, které pak bylo formálně potvrzeno následujícím zasedáním pléna ÚV KSČ. Usnesení o kandidátech KSČ bylo přijato v průběhu první stranické prověrky, která měla korigovat výsledky masového přijímání do KSČ po únoru 1948. Bylo současně i reakcí na to, že probíhající prověrka ponechávala mezi členy příliš mnoho prověřovaných. Podle usnesení o kandidátech KSČ byla proto v průběhu prověrky zpětně převedena mezi kandidáty značná část členů strany, přijatých po uchopení moci komunistickou stranou. V této souvislosti byla instituce kandidátů KSČ jakýmsi nejnižším stupněm udržení se ve straně moci – po kladně prověřených členech a po členech prověřených s tříměsíční nebo půlroční lhůtou, která jim byla dána na odstranění zjištěných nedostatků, přičemž členská práva se jim zachovávala, kdežto kandidátům nikoli.

Usnesením o zavedení kandidátů KSČ se měnily stanovy strany v tom smyslu, že uchazeči o členství v KSČ mohli být od 1. prosince 1948 přijímáni do strany jen jako kandidáti na základě doporučení tzv. ručitelů z řad členů KSČ a po doporučení výboru na členské schůzi základní stranické organizace. Přijetí kandidáta KSČ stranickou organizací musel ještě potvrzovat okresní výbor.

Kandidátská lhůta, během níž si měl kandidát osvojit ideologické, politické a organizační zásady činnosti KSČ a v praxi prokázat, že svými pracovními výsledky, politickou aktivitou a osobním životem si zaslouží být členem komunistické strany, byla stanovena na jeden rok pro dělníky a na dva roky pro všechny ostatní uchazeče o vstup do KSČ. Po uplynutí kandidátské lhůty byl kandidát stejnou procedurou přijímán za člena, když stranická organizace uznala, že její důvěru nezklamal. Kandidáti měli všechny stranické povinnosti jako členové, neměli ale všechna jejich práva - nemohli hlasovat na členských schůzích, volit a být voleni do stranických funkcí.

Paradoxem je, že usnesení o přijímání kandidátů KSČ bylo přijato současně s úplným zákazem přijímání do KSČ a že se tedy uplatnilo jen zpětně na komunisty, kteří již za členy strany byli přijati, zejména na členy poúnorové. Fakticky až do IX. sjezdu KSČ, který se konal koncem května 1949, žádní skutečně noví kandidáti přijímání nebyli a po sjezdu jen výjimečně byli za kandidáty přijímáni významní úderníci. Teprve usnesením pléna ÚV KSČ z 25. února 1951 byla uzávěra přijímání do KSČ zrušena a teprve od tohoto data mohli být přijímáni do strany kandidáti na členství ve větším počtu. Přesto ještě na konci roku 1951 měli převahu mezi kandidáty KSČ ti, kdo se kandidáty stali ve stranických prověrkách. Celkový vývojový trend v podílu kandidátů mezi komunisty je zachycen v tabulce.

Tabulka 27

Kandidáti členství v členské základně KSČ
(počet v tisících, podíly v %)

rok	české kraje		sloven. kraje		zvl. složky		ČSR celkem	
1949	428,5	20,7	49,2	23,6	15,9	39,9	493,7	22,6
1951	157,1	10,7	33,4	17,6	13,3	15,1	203,9	11,7
1956	42,8	3,7	27,7	14,2	13,8	19,4	84,4	6,0
1960	119,0	9,6	45,0	18,0	15,5	21,0	179,6	10,0
1965	-	-	-	-	-	-	47,2	2,8

Z tabulky je zřejmé, že počáteční vysoký počet a podíl kandidátů v členské základně KSČ se rychle snižoval, zejména ve stranických organizacích českých krajů, které byly pro celkový vývoj rozhodující. Pozdější relativně vysoký počet i podíl kandidátů na Slovensku a ve zvláštních složkách naznačuje, že tam se stranickým organizacím a orgánům více dařilo získávat nové adepty pro vstup do KSČ. Celkové zvýšení počtu a podílu kandidátů na přelomu padesátých a šedesátých let bylo dokladem krátkodobé úspěšnosti snahy získávat tolik nových

kandidátů, aby se zabránilo snižování členské základny KSČ a jejímu dalšímu stárnutí. Od roku 1966 přestala instituce kandidátů existovat a noví uchazeči byli přijímáni rovnou jako členové.

b. Komunisté podle délky členství v KSČ

Délka členství ve straně byla ve stranických statistikách sledována sice soustavně, avšak kritéria uspořádání do skupin se měnila, takže porovnávání je dosti obtížné. V následující přehledné tabulce se pokusíme charakterizovat posuny v členské základně, přičemž v třídění skupin vyjdeme z hledisek, která se uplatňovala po uchopení veškeré moci komunisty a rozlišovala členy předúnorové od poúnorových.

Tabulka 28

Komunisté podle délky členství v KSČ (počet v tisících, podíl v %)

vstup do KSČ	1951		1956		1958		1968	
	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl	počet	podíl
1921 - 1944	21,1	1,2	22,2	1,6	18,0	1,3	12,6	0,7
1945 - II/1948	1087,7	62,3	801,4	57,2	699,0	49,1	559,4	33,1
II/1948 - 1957	637,3	36,9	594,3	41,9	705,0	49,6	566,3	33,5
1958 - 1968	-	-	-	-	-	-	552,0	32,7

Třídění období vstupu použité v tabulce považujeme za signifikantní, když nemůžeme použít třídění podrobnější. Jednotlivá období jsou výrazně odlišná charakterem KSČ i motivy, které vedly ke vstupu do jejích řad. Ve stranické statistice od poloviny 50. let ale převládlo třídění členů, kteří do KSČ vstoupili v roce 1945 a později, podle mechanických pravidel (více než 10 let, 5-10 let, méně než 5 let), která srovnatelnost ztěžují.

Údaje o předválečných členech KSČ včetně těch, kteří do strany vstoupili před osvobozením československého území za druhé světové války, je nutno brát s velikou rezervou, protože jejich počet ve stranické statistice narůstal ještě v průběhu první poloviny padesátých let. Nešlo ani tak o upřesňování statistických údajů jako o rostoucí benevolenci stranických organizací při zařazování do této kategorie. Bezprostředně po osvobození bylo uznávání dřívějšího členství v KSČ velmi rigorózní. Bylo přiznáno jen těm komunistům, kteří členství v KSČ nikdy nepřerušili a kteří se za války a okupace zapojili

do protifašistického odboje na domácí půdě nebo v emigraci, nebo byli pro komunistickou činnost vězněni. S časovým odstupem bylo »předválečné členství« přiznáváno stále benevolentněji, na nepřerušném členství a odbojové činnosti se tolik nelpělo, resp. sama odbojová činnost byla uznávána jen na základě chatrných svědectví. Základní stranické organizace projevovaly zpravidla větší benevolenci při uznávání »předválečného členství« než vyšší stranické orgány.

Z údajů o »předválečných členech« KSČ se dá soudit, že takové členství bylo spojeno se značnou prestiží a že se mezi tuto skupinu snažili zařadit i takoví členové, jejichž doklady pro takové zařazení byly na pováženou. Celkově ale byla po celou námi sledovanou dobu skupina »předválečných členů« tak nepočetná, že v celé struktuře KSČ byla jen kapkou v moři, takže rozšíření této skupiny o několik desítek či stovek členů strukturu KSČ vůbec nemohlo ovlivnit.

Druhou významnou skupinou komunistů byli ti, kteří do KSČ či KSS vstoupili v době od osvobození do únorového převratu. Na počátku 50. let představovali téměř dvě třetiny všech komunistů a tvořili hlavní základnu stranických kádrů v základních organizacích i v okresech a krajích. Tito komunisté vstupovali do strany v podmínkách politické plurality, kdy sama komunistická strana ve své politické činnosti používala relativně demokratické metody a snažila se pro svou politiku získat podporu voličů. Měli zkušenosti nejen z politických konfliktů, ale i z jisté spolupráce s politickými partnery v Národní frontě, z dohadování s nimi a uzavírání kompromisů, ať už v omezeném místním, či v širším měřítku. Do KSČ tyto členy nepřitáhla revoluční komunistická ideologie, usilující o nastolení diktatury proletariátu, nýbrž vstupovali do strany usilující o národně politickou obrodu a spravedlivou sociální přestavbu české a slovenské společnosti, o překonání formální demokracie předválečného Československa formami vládnutí bližšími lidu a o jejich rozšíření i do sféry ekonomické. Vstupovali do strany, která prohlašovala, že nemá jiný program než je program vlády a Národní fronty. Současně byli hlavní silou, o niž se vedení KSČ opíralo ve svém úsilí soustředit všechnu moc ve státě do vlastních rukou, toto úsilí podporovali jako záruku dosažení radikálně národních, demokratických a sociálních přeměn ve společnosti. Rozporný politický charakter této skupiny komunistů byl ovlivněn nejen podmínkami, za nichž se zapojili do politické činnosti, nýbrž i výsledky, k nimž dospěla KSČ záhy poté, co získala všechnu moc.

Třetí skupinou byli komunisté, kteří vstupovali už do strany moci, a převážně proto, že se KSČ stranou veškeré moci ve státě stala. Nejvíce jich do komunistické strany vstoupilo ještě v roce 1948. Byli to prakticky všichni, které tabulka č. 28 uvádí v roce 1951 jako poúnorové členy, protože zákaz přijímat nové příslušníky byl odvolán až v roce 1951 a skutečně nových komu-

nistů bylo v tom roce přijato jen málo. Motivy jejich vstupu do KSČ byly nejrůznější: od kariéristických až po revolučně utopické, od snah využít členství v komunistické straně k dosažení osobních cílů až po nadšený fanatismus pro radikální »socialistickou« přeměnu společnosti, jež měla i přes nepochopení a odpor početných skupin zabezpečit již v blízké budoucnosti důstojný a spokojený život pro všechny. Početnou skupinu mezi poúnorovými členy KSČ představovali bývalí sociální demokraté, kteří vstoupili do KSČ v tzv. slučovací akci; revoluční entuziasté mezi nimi příliš zastoupeni nebyli.

Zdá se, že z obrovského poúnorového přílivu ještě v roce 1948 (1,1 miliónu) jich do začátku 50. let v komunistické straně vydržela zhruba jen polovina. Příčinou nebyly ani tolik dvě vnitrostranické prověrky jako samovolné opouštění řad KSČ, když realita se příkře rozešla s představami, k čemu může být členství ve vládnoucí straně užitečné.

Po obnoveném přijímání do KSČ v roce 1951 byla skupina poúnorových členů doplňována novými kandidáty KSČ. Jejich počet ale po dosti dlouhou dobu nestačil nahrazovat úbytek ani ve skupině poúnorových členů, natož v celé straně. Kdybychom ve skupině bezprostředně poúnorových komunistů předpokládali stejnou celkovou »úmrtnost« (přirozené i ostatní úbytky) jako u členů předúnorových, pak by se nově přijatí kandidáti a členové KSČ od roku 1951 ještě na počátku roku 1958 podíleli na celkovém počtu poúnorových komunistů jen asi jednou čtvrtinou. Motivy jejich vstupu do monopolně vládnoucí strany (byli ovšem více vybíráni k přijetí než aby se pro ně nejdříve sami rozhodli) byly asi velice rozdílné a navíc se měnily pod vlivem událostí a politických obrátů, k nimž došlo v jiných socialistických zemích i v politice samotné KSČ. V zásadě platilo, že příslušnost ke KSČ se jevila jako jediná cesta k uplatnění ambicí zasahovat do věcí veřejných.

Na začátku roku 1968 byla struktura KSČ z hlediska trvání členství zcela změněná. Její početnou, třetinovou složkou byli komunisté, kteří do strany vstoupili až poté, kdy již měla za sebou největší excesy svého vládnutí a alespoň formálně začala projevovat snahu začít největší přehmaty a omyly napravovat. Jak jsme mohli poznat z jiných stránek měnící se struktury KSČ, zejména od přelomu 50. a 60. let začalo přicházet do komunistické strany mnohem víc vzdělanějších lidí, působících v různých profesích inteligence, než dříve, a tato tendence v průběhu šedesátých let dále sílila. Nakolik tyto lidi do KSČ přivedla podpora oficiální ideologie a politiky stranického vedení či snahy po vlastní seberealizaci nebo dokonce úsilí uvnitř strany a jejím prostřednictvím pomáhat odstraňování zjevných vad existujícího mocensko-politického a sociálně-ekonomického systému ovládání společnosti komunistickou stranou, zůstává zatím otevřenou otázkou.

c. Dřívější členství komunistů v jiných politických stranách

Politickou zkušenost z předchozího působení v jiných politických stranách měla jen malá, ale nikoli nepočetná část komunistů. První přehledné, ale jen hrubě členěné údaje máme až z konce roku 1951 (jako jeden z výsledků druhé vnitrostranické prověrky, spojené s výměnou legitimací na přelomu let 1950 a 1951). Někdejších příslušníků jiných politických stran bylo mezi komunisty 311 tisíc a na členské základně KSČ se podíleli téměř jednou pětinou (18,8 %). Největší část mezi nimi představovali bývalí sociální demokraté; mezi všemi komunisty jich bylo 11 %. Druhou velkou skupinou byli komunisté, kteří byli v minulosti organizováni v národně socialistické straně (4,8 %).

Soupis příslušníků KSČ k datu 28.2.1954 dřívější příslušnost nynějších komunistů k jiným politickým stranám rozděluje do dvou »historických« skupin – z období předválečného Československa z let 1921–1938 a z období těsně poválečného 1945–1948. V prvním období bylo v jiných politických stranách organizováno 132 tisíc nynějších komunistů a ve druhém období 161 tisíc. Dohromady tedy v roce 1954 mělo zkušenost z působení v jiných politických stranách ještě 293 tisíc komunistů, kteří představovali 19,7 % příslušníků KSČ. Zvýšení jejich podílu mezi komunisty proti roku 1951 by naznačovalo, že bývalí příslušníci jiných politických stran zdaleka neopouštěli svévolně řady KSČ v takové míře jako bývalí bezpartijní a že úbytky z jejich řad byly způsobeny převážně úmrtími či rozhodnutími stranických orgánů a organizací.

Z těch komunistů, kteří byli politicky činní v jiných politických stranách již v předmnichovské republice, bylo opět nejvíc bývalých sociálních demokratů (5,3 % všech komunistů v roce 1954). Předváleční sociální demokraté byli také víceméně rovnoměrně zastoupeni jak v české, tak ve slovenské části KSČ. U ostatních politických stran byly velké rozdíly mezi českými kraji a Slovenskem. Bývalí národní socialisté z doby před rokem 1938 se vyskytovali jen v české části KSČ stejně jako bývalí příslušníci Československé strany lidové, kdežto bývalí členové Hlinkovy slovenské ľudové strany jen ve slovenské části. Jejich podíly mezi komunisty byly v roce 1954 tak nízké, že jejich součet nedosahoval ani poloviny podílu bývalých sociálních demokratů (národní socialisté 1,6 %, lidovci 0,4 % a ľudáci 0,6 %). Bývalí členové agrární strany se o něco více vyskytovali ve slovenské než v české části KSČ a celostátně byli v členstvu KSČ v roce 1954 zastoupeni jen 0,4 %. Ze statistického přehledu ale není jasné, kdy k přechodům těchto lidí do KSČ docházelo. Máme za to, že tyto přechody se uskutečnily jen v menší míře do zániku první republiky a že nejvíce k nim docházelo až po osvobození v roce 1945.

Z členů jiných politických stran, kteří v nich působili v poválečném období 1945–1948, přešlo do KSČ nejvíce bývalých sociálních demokratů, přičemž

rozhodující část tohoto přesunu se odehrála v české části strany, zřejmě hlavně v důsledku slučovací akce. Celkově tito pováleční sociální demokraté, přešli do KSČ, tvořili 6,4 % komunistů v roce 1954. Také v tomto případě bývalí národní socialisté a lidovci přešli do české části KSČ, bývalí slovenští demokraté do KSS. Jejich podíly v celostátním měřítku byly 2,9 % u bývalých národních socialistů, 0,6 % u bývalých lidovců a 0,3 % u bývalých slovenských demokratů. Poněkud bezradní jsme nad 0,6 % podílem bývalých členů ostatních politických stran; není přece možné, aby to byli všechno členové dvou malých slovenských stran – Strany práce a Strany slobody, a jiné politické strany po roce 1945 přece neexistovaly! (Pokud v tom nejsou zahrnuty přestupy ze stran NF po roce 1950.)

Také v případech přestupů z jiných politických stran do KSČ po roce 1945 není jasné, kdy k nim docházelo. Můžeme jen předpokládat, že nejvíce po únorovém převratu ještě v průběhu roku 1948. Jen menší část mezi nimi budou tvořit ti, kdo do KSČ vstoupili ještě před únorem 1948 a kdo byli přijati jako kandidáti KSČ od roku 1951.

d. Organizovanost komunistů v masových organizacích Národní fronty

Pro toto hledisko struktury členstva KSČ máme údaje jen za roky 1954 a 1958. Protože rozdíly mezi českými kraji a Slovenskem co do organizovanosti komunistů v masových organizacích Národní fronty nebyly nijak veliké, spokojíme se celostátními údaji.

Tabulka 29

Komunisté v organizacích Národní fronty (počet v tisících, podíl z členstva KSČ v %)

organizace NF	1954		1958	
	počet	podíl	počet	podíl
Revoluční odborové hnutí	970,8	62,5	913,6	64,2
Československý svaz mládeže	90,4	6,1	67,2	4,7
Svaz čs.-sovět. přátelství	703,9	47,3	630,7	44,3
sportovní a tělových. organiz.	138,5	9,3	99,5	7,0
Svazarm	61,1	4,1	83,8	5,9
Čs. červený kříž	–	–	92,0	6,5
Čs. svaz protipožární ochrany	–	–	86,9	6,1

Museli bychom znát početnost členské základny jednotlivých organizací, abychom si mohli udělat úsudek, jak pouhou svou početností mohli komunisté ovlivňovat složení a činnost těchto organizací. Z pohledu členské základny KSČ relativně nejvíce, téměř dvě třetiny komunistů, byly zároveň organizovány v odborech. Druhou organizací, v níž byli komunisté rovněž organizováni »masově«, byla organizace československo-sovětského přátelství, v ní byla téměř polovina komunistů. V obou případech organizací s »masovým« členstvím komunistů v nich šlo asi z největší části o členství formální a jen malá část komunistů v nich byla skutečně aktivními a iniciativními členy; zato mezi funkcionáři měli komunisté v těchto organizacích výraznou převahu. U ostatních uvedených organizací NF podíl formálního členství komunistů v nich byl určitě menší, protože šlo o organizace, na jejichž činnosti se podíleli většinou z vlastního rozhodnutí a z vlastního zájmu.

V systému Národní fronty, jehož součástí byly organizace uvedené v tabulce (a vedle nich řada dalších), se vedoucí úloha KSČ neprosazovala jen prostřednictvím komunistických členů a funkcionářů v nich, ale v daleko větší míře přímým řízením těchto organizací a jejich orgánů orgány a aparát komunistické strany na všech úrovních – od ústředí přes kraje a okresy až do míst či závodů.

e. Charakter základních organizací KSČ

Charakter základních organizací KSČ, do nichž byli jednotliví komunisté zařazeni, se během zkoumaného dvacetiletí vyvíjel a měnil.

Na začátku sledovaného období existovaly jen dva druhy základních stranických organizací – místní a závodní. Než se komunistické straně podařilo získat všechnu moc ve státě, byla většina komunistů soustředěna v organizacích místních, které také hrály hlavní úlohu v ovlivňování voličů. Po dobytí veškeré moci se organizační výstavba KSČ začala měnit: těžiště se mělo přenést do organizací na pracovištích, tj. do organizací závodních. Nešlo to ale provést jinak než postupně. Proto ještě v roce 1950 byla většina komunistů v místních organizacích, a to 54,9 % (na konci roku 1948 to bylo 73,5 %). Přenesení těžiště do závodních organizací probíhalo rychleji v českých zemích (podíl členů v nich organizovaných se zvýšil z 29,9 % koncem roku 1948 na 46,5 % v roce 1950); na Slovensku byl původní podíl závodních organizací velmi malý (z 5,1 % vzrostl na 35,2 %). O rok později, v roce 1951, už byla v závodních organizacích soustředěna většina členů KSČ (54,5 %), i když na Slovensku ještě závodní organizace většinu členů neměly (jen 45,8 %). Pokud jde o okruh působnosti, resp. prostředí, kde závodní organizace KSČ vyvíjely činnost,

nejvíce komunistů bylo v závodních organizacích v průmyslové výrobě (28,9 % všech komunistů). Daleko za nimi byly závodní stranické organizace působící v dopravě (6,7 %), ve zvláštních složkách (5 %) a v distribuci (3,8 %). Z komunistů, jejichž základní organizací byla organizace místní (v roce 1951 v nich bylo 45,6 % všech komunistů), tři pětiny jich byly na vesnicích a zbytek ve městech.

Od poloviny 50. let byly základní stranické organizace rozčleněny na čtyři druhy podle charakteru prostředí, v němž působily. V následujícím přehledu se omezíme na údaje celostátní.

Tabulka 30

Rozložení komunistů do základních organizací KSČ
(podíly v %)

druh ZO	1956	1960	1965
závodní	61,5	61,8	64,3 (70,3)
vesnické	29,6	22,8	18,9 (12,1)
uliční	2,7	9,4	11,8
útvarové	6,2	6,8	-

Z tabulky je zřejmé, že organizační těžiště KSČ spočívalo na závodních organizacích. Výrazné posílení jejich podílu v polovině 60. let bylo způsobeno hlavně statisticky - převedením resp. přejmenováním útvarových organizací na závodní a zřizováním závodních organizací KSČ při zemědělských družstvech. S jejich započtením by podíl závodních organizací v roce 1965 zahrnoval 70,3 % všech komunistů. Podíl komunistů, začleněných do vesnických organizací, soustavně klesal a po vyčlenění organizací při JZD v nich bylo v roce 1965 organizováno jen 12,1 % všech komunistů. Zato podíl komunistů, začleněných do uličních organizací ve městech, stále narůstal, až v nich byl v roce 1965 začleněn téměř každý osmý komunista. Základní příčinou tohoto přesunu bylo stárnutí strany a přibývání důchodců mezi komunisty. Rovněž vesnické organizace KSČ měly mezi svými členy po osamostatnění závodních organizací při JZD převážně důchodce a jejich možností zabezpečovat na vesnicích potřebné činnosti a vliv pouze vlastními členy se v důsledku tohoto vývoje výrazně snižovaly.

SHRNUTÍ A ZÁVĚRY

Početnost členské základny KSČ v prvním vacetiletí jejího neomezeného vládnutí v české a slovenské společnosti prodělala dramatické změny. Po obrovském přílivu zájemců o členství v komunistické straně bezprostředně poté, co převzala všechnu moc ve státě do vlastních rukou, po přílivu, který vedení strany nejen vítalo, ale přímo podněcovalo, se postoj stranického vedení obrátil: nejdříve možnosti přístupu nových uchazečů o vstup do KSČ značně omezilo a nakonec přístup do KSČ zcela zastavilo. Koncem roku 1948, kdy zákaz vstupu do KSČ začal platit, bylo již v českých zemích 37,2 % všech registrovaných voličů organizováno v komunistické straně. Na Slovensku bylo ve stejné době v KSS organizováno »jen« 21,4 % všech registrovaných voličů. Tyto údaje přinejmenším zpochybňují existenci nějakého masového odporu proti převzetí moci komunistickou stranou, neboť právě monopol moci v rukou komunistů a přeměna KSČ ve stranu moci byly největším impulsem pro rozmach zájmu o členství v KSČ.

Po roce 1948 však početní stavy KSČ již nebyly určovány ponejvíce spontánním zájmem občanů o členství v komunistické straně, nebo přesněji, nebyly ovlivňovány pozitivně (až do roku 1951 prakticky nebylo možné do ní vstupovat), nýbrž naopak negativně, což se projevovalo hlavně rozsáhlým svévolným (»ilegálním«) opouštěním řad KSČ. Tím nemá být řečeno, že spontánní zájem o vstup do KSČ přestal existovat, nemohl se však projevit v početnosti KSČ.

Od roku 1951 byly početní stavy KSČ určovány jednak skutečností, že vstup do komunistické strany byl opět umožněn, jednak tím, že vývoj členské základny byl řízen regulačními pravidly, která se měla uplatňovat jak při přijímání nových uchazečů o členství, tak při ukončování příslušnosti ke straně z rozhodnutí stranických organizací a orgánů formou vylučování či vyškrtávání. Zbavení členství mělo zpravidla jisté nepříjemné důsledky pro bývalé komunisty, zejména pro ty, jejichž členství bylo ukončeno vyloučením z KSČ.

Regulačními pravidly se vedení KSČ snažilo čelit hlavně klesajícímu podílu dělníků mezi komunisty a důsledkům stárnutí členské základny. Dělníci a mladí lidé, kteří byli regulačními směrnici preferováni, však přílišný zájem o příslušnost ke straně moci nejevili a tak uplatňování regulačních pravidel až do poloviny padesátých let nejen nezabránilo, ale spíše napomáhalo snižování členské základny KSČ. Její pokles se podařilo zastavit a vývojový trend obrátit až ve druhé polovině padesátých let, hlavně zásluhou Slovenska, kde obrat nastal již v roce 1953 a členská základna KSS jako územní organizace KSČ nepřestala narůstat po celou dobu až do roku 1968.

Proti snaze vedení KSČ zastavit pokles jejího členstva působily rostoucí přirozené úbytky v důsledku úmrtí, vylučování a vyškrtačování ze strany z rozhodnutí stranických orgánů a organizací a po celou sledovanou dobu trvající svévolné opouštění řad KSČ z rozhodnutí samotných někdejších členů KSČ. »Ilegálními« odchody se ponejvíce snažili vyhnout nepříjemným důsledkům, spojeným s oficiálním ukončením příslušnosti ke straně moci. Nutno říci, že zpřesněním pravidel a evidence jednotlivých komunistů při přechodech z jedné základní organizace do druhé při změně bydliště, zaměstnání či při odchodu do důchodu se tyto »ilegální« odchody z KSČ podařilo výrazně omezit, ale nikdy ne zcela vyloučit. Ostatně s uvolněním kázně ve straně od poloviny šedesátých let se opět začaly množit.

Uplatňováním rozporně působících tendencí početnost členstva KSČ vytrvale klesala až do poloviny padesátých let. Pak byla vystřídána mírným narůstáním, které v polovině šedesátých let přešlo ve stagnaci. Nejvíce byly celkové výsledky ovlivněny relativně pozitivnějšími výsledky slovenských krajů, kde zájem o vstup do komunistické strany byl větší než v českých krajích, a to i ve skupinách, které byly regulačními směrnici preferovány, a současně byly tyto výsledky ovlivněny i tím, že regulační pravidla nebyla na Slovensku uplatňována tak striktně. Nutno mít ale současně na paměti, že organizovanost dospělých obyvatel Slovenska v komunistické straně silně zaostávala za Čechami a Moravou. Jak v padesátých, tak v šedesátých letech zůstával podíl komunistů na počtu dospělého obyvatelstva na Slovensku zhruba na úrovni 10 %. Jinak řečeno, rozšiřování členské základny KSS v podstatě jen kopírovalo narůstání počtu dospělého obyvatelstva na Slovensku. Zato v českých krajích se podíl komunistů v dospělém obyvatelstvu dramaticky snížil ze 37 % v roce 1948 na 27 % v roce 1950 a dále klesal – i když už pomaleji – až na 19 % v roce 1961. V dalším průběhu šedesátých let se už v podstatě nezměnil. Z těchto údajů vyplývá, že organizovanost občanů v KSČ byla v českých krajích v šedesátých letech ve srovnání se Slovenskem ještě zhruba dvojnásobná.

Charakter KSČ jako strany moci se projevil ve změnách početnosti členstva. Ti, kdo do rozhodování ve straně nemohli v podstatě nijak zasahovat, nebo mohli jen nepatrně, projevovali malý zájem o vstup do jejích řad, a pokud v nich už byli, opouštěli stranu ve větší míře než ti, kdo se na rozhodování mohli nějak podílet z titulu funkce či profese. Těm však byly regulačními pravidly stavěny záměrně překážky do cesty vedoucí do vládnoucí strany, snad aby si víc vážili své příslušnosti ke straně moci a byli za ni vděční.

Přes všechny zmíněné problémy ve vývoji členské základny zůstala KSČ stranou masovou. Není bez zajímavosti, že její početnost se v šedesátých letech v českých krajích ustálila zhruba na předúnorové úrovni, kdežto na Slovensku narostla o polovinu. Vysoké zastoupení komunistů mezi dospělým oby-

vatelstvem (zhruba 19 % v českých a 10 % ve slovenských krajích) znamenalo, že po celou dobu měla dost svých lidí na obsazení pozic moci a vlivu, jež považovaly její orgány za nutné obsadit jen komunisty. Měla dost svých členů na to, aby mohli výrazně působit ve všech pracovních prostředích a ve všech obcích. Její masovost měla za následek, že mezi nekomunisty a komunisty neexistovaly v Československu nepřekročitelné přehrady, že mezi nimi po celou dobu trvaly kontakty a že vzájemné ovlivňování mohlo být značně intenzivní. Pak ovšem všechno, co se projevilo jako problém vnitrostranický, se dříve či později stávalo zároveň problémem celospolečenským, a problémy nestranické veřejnosti se záhy stávaly i problémy samotných komunistů.

Složení KSČ se během prvního desetiletí jejího neomezeného vládnutí v mnoha směrech značně proměnilo. Stranické vedení věnovalo struktuře komunistické strany velikou pozornost a snažilo se její vývoj aktivně ovlivňovat a cílevědomě řídit, aby se co nejméně rozcházela s jeho představou. Hlavním nástrojem stranického vedení v tomto směru byla zmíněná regulační pravidla, která měla hlavně ovlivnit sociální strukturu KSČ. Zatímco před únorem 1948 se stranické vedení snažilo získat do komunistické strany poněkud příslušníky středních vrstev (inteligence, rolníci, živnostníci) a dělníky jenom tam, kde měla dosud málo členů (dělníci malých podniků, dělnice v lehkém průmyslu), po úplném převzetí moci a po doběhnutí hromadného poúnorového náboru se stanovisko vedení KSČ vůči sociální struktuře strany zřetelně otočilo. Do popředí se dostala snaha takřka za každou cenu udržet či dokonce posílit dělnický charakter KSČ. Již v roce 1948 se to projevilo stanovením poloviční kandidátské lhůty pro dělníky oproti uchazečům z jiných sociálních skupin. Při první stranické prověrce 1948–1949 se snažilo co nejvíce brzdit odchody dělníků ze strany a v tomto úsilí neustávalo ani později. Po zrušení zákazu přijímání do KSČ v roce 1951 byla v přijímání kandidátů dávána dělníkům přednost. Záhy tato preference dělníků dostala výraznou podobu v regulačních pravidlech, podle nichž mezi nově přijímanými kandidáty na členství měli být dělníci zastoupeni alespoň 60 % podílem. Jiné než ideologické důvody, vycházející v podstatě ze stalinské interpretace »revoluční« úlohy dělnictva ve společnosti budující socialismus, lze pro snahu udržet dělnický charakter KSČ i jako straně moci sotva nalézt.

Soustavná a důrazná snaha stranického vedení měla jen omezené výsledky: do jisté míry brzdila snižování podílu dělníků mezi komunisty. Jejich početní stavy se ve sledovaném dvacetiletí ve straně snížily takřka na polovinu a jejich podíl na členské základně klesl o čtvrtinu. Příčin byla celá řada, od přechodu dělníků-komunistů do jiných sociálních skupin, zejména do řídicí sféry, přes obtíže se získáváním nových kandidátů právě mezi dělníky až po

nezadržitelný proces stárnutí »původního« dělnického jádra KSČ z předúnorového období, mající za následek vysoké přirozené úbytky a přesuny do skupiny důchodců. Hlavní a rozhodující důvod spočíval v poměrně nízkém zájmu dělníků o členství ve straně moci. Projevoval se silným zastoupením dělníků mezi těmi, kteří stranu opouštěli z vlastní vůle či nedobrovolně, jednak - a to hlavně - malým zájmem zejména mladých dělníků stát se příslušníky vládnoucí strany. Pokud chtěli zůstat v dělnické profesi, nebyla pro ně strana moci nijak zvlášť přitažlivá. Nemohla jim poskytnout podstatně víc, než co měli jako bezpartijní, ale svázala by je mnoha povinnostmi a omezeními. Nadále však pro část dělníků, vstupujících do KSČ, otevíralo členství ve straně moci jisté možnosti profesního a sociálního vzestupu, i když v míře mnohem menší než na přelomu 40. a 50. let.

Druhou sociální skupinou, o niž vedení KSČ mělo trvale zájem a snažilo se její příslušníky získat do strany, byli rolníci, od počátku 50. let ve stále větší míře přeměňovaní v zemědělské družstevníky. Pro ně byl regulačními směrnicemi vyhrazen mezi nově přijímanými kandidáty KSČ podíl 20 %. Jejich počet ale ve sledovaném dvacetiletí klesl ještě dramatičtěji než u dělnictva, a to na 43 %. Ve skutečnosti byl pokles ještě výraznější, protože již v roce 1958 bylo jen 60 % komunistů, kteří pracovali kolektivně či individuálně jako zemědělci, původním povoláním rolníky. Proces kolektivizace zemědělství měl za následek tak zřetelný pokles rolníků mezi komunisty, že KSČ musela jejich počet posílit »nábořem« svých členů z jiných úseků na pomoc zemědělským družstvům. Pro rolníky-komunisty zřejmě platilo, že v přechodu ke kolektivním formám zemědělské výroby museli jít příkladem ostatním rolníkům. Být individuálně hospodařícím rolníkem a zůstat členem komunistické strany bylo již na konci 50. let prakticky vyloučeno. Pokud máme k dispozici údaje, bylo na Slovensku zastoupení rolníků mezi komunisty vyšší a jejich převádění do řad družstevníků pomalejší než v českých krajích.

Třetí pozorně sledovanou skupinou ve straně byli duševní pracovníci, resp. »pracující inteligence«, jak byli též dobově označováni stalinskou terminologií. Příslušníci této sociální skupiny projevovali po celé dvacetiletí největší zájem o členství ve straně moci, ale při uspokojování tohoto zájmu museli překonávat velké překážky. Regulační směrnice zahrnovaly duševní pracovníky do velké skupiny »ostatních« a vyhrazovaly pro všechny jen 20 % mezi nově přijímanými kandidáty KSČ.

Přes všechny překážky počet duševních pracovníků mezi komunisty - po krátkodobém poklesu na přelomu 40. a 50. let - nepřetržitě rostl. V roce 1968 již představovali nejpočetněji zastoupenou sociální skupinu. Kromě většího

zájmu o vstup do KSČ projevovali také větší snahu (než fyzicky pracující) se ve straně udržet. Pokud máme údaje o slovenské části KSČ, vyplývá z nich jednoznačně, že podíl příslušníků inteligence tam byl již po uchopení moci podstatně vyšší a v dalších letech se dále zvyšoval podstatně rychleji než v českých krajích; proto již v roce 1960 byli v KSS nejsilnější sociální skupinou (39,1 %; dělníci jen 36,5 %). Ve slovenském prostředí byla přitažlivost strany moci pro příslušníky inteligence zřejmě podstatně vyšší a uplatňování regulačních směrnic vůči nim podstatně benevolentnější než v české části KSČ. Předpokládáme, že posun těžiště sociální struktury KSČ ve prospěch duševních pracovníků má přímou souvislost s reformním úsilím uvnitř KSČ, jež se pak nejvýrazněji projevilo v průběhu roku 1968.

V rámci skupiny duševních pracovníků mezi komunisty došlo ve sledovaném dvacetiletí k zániku »svobodných povolání«. Byla to již na počátku skupina nepočetná a její zánik ve straně i ve společnosti byl spojen se socialistickou sociální transformací, během níž se prakticky všichni komunisté z této skupiny stali námezdními pracovníky.

Jedinou skupinou, kterou stranická statistika řadila k duševním pracovníkům, třebaže se jimi měli stát teprve v budoucnu a jež mělo vedení KSČ zájem získávat pro vstup do strany, byli studenti. Jejich počínající příliv měl jen krátkodobý účinek a v dalším vývoji se počet studentů-komunistů výrazně snižoval. Snaha vedení KSČ změnit tento vývoj měla jen krátkodobý efekt. Pokud jsou k dispozici údaje ze Slovenska, vyvíjelo se tam zastoupení studentů mezi komunisty příznivěji.

Z jednotlivých profesních skupin duševních pracovníků mezi komunisty nejvíc rostl počet inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků, učitelů a jiných pedagogických pracovníků, lékařů a jiných zdravotníků, umělců a pracovníků v kultuře. Počet administrativních úředníků mezi komunisty klesal a počet politických a veřejných pracovníků kolísal. Také tyto posuny uvnitř skupiny duševních pracovníků-komunistů vidíme v souvislosti s reformními snahami uvnitř KSČ.

Dvě sociální skupiny ekonomicky aktivních příslušníků KSČ ve zkoumaném dvacetiletí zanikly: živnostníci fakticky, zřízenci v podstatě jen statisticky.

Před únorovým převratem i krátce po něm mělo vedení KSČ velký zájem o získávání živnostníků do strany. Nábor mezi nimi byl relativně úspěšný a valná část nových členů z této skupiny se ve straně udržela ještě po první stranické prověrce. Rychlý přechod k socialistickým přeměnám v oblasti živnostenského podnikání měl za následek úplné vymizení živnostníků ze stranických statistik.

Jednak živnostníci přestávali být komunisty, jednak komunisté přestávali být samostatnými živnostníky. Ve druhé polovině 50. let přestali mezi komunisty živnostníci existovat.

Zřizenci byli v předúnorové KSČ početnou a relativně nejsilněji zastoupenou skupinou. Toto postavení si ve straně moci udrželi jen krátce. Ze stranických statistik zmizeli hlavně proto, že začala být uplatňována změněná kritéria pro zařazování komunistů do sociálních skupin. V důsledku toho se část zřizenců začala počítat mezi dělníky, část byla uváděna společně s pracovníky tzv. poslužných povolání a později jako pracovníci služeb. Jen malá část změn padala na vrub skutečných změn v obsahu jejich práce. Z neúplných a vzájemně těžko srovnatelných údajů nelze dospět k jednoznačnému závěru, zda se počet a podíl komunistů, jejichž pracovní činnost vykazovala původní znaky činnosti zřizenců, během zkoumaných dvaceti let snižoval nebo naopak.

Zcela zvláštní skupinou, která rovněž ze stranických statistik zmizela, byli vojáci z povolání a příslušníci SNB. Ještě po první prověrce jich ve straně bylo 34 tisíc, ale v dalších statistikách se jejich skutečný počet skrýval ve skupině »ostatních«, v tzv. zvláštních složkách a později i v útvarových organizacích KSČ. Z charakteru KSČ jako strany moci se dá usuzovat, že jejich počet i podíl na členské základně KSČ se po roce 1949 zvyšoval.

Zbývající dvě sociální skupiny ekonomicky neaktivních komunistů se vyvíje-ly rozdílně. Ženy v domácnosti představovaly sice v době převzetí moci pětinu členstva KSČ, ale v důsledku sociálních přeměn, zejména zapojování žen do pracovního poměru, kleslo po dvaceti letech jejich zastoupení v KSČ na pouhých 3,8 %. Navíc jich byla zřejmě větší část v domácnosti jen dočasně, pokud měly malé děti.

Skupina důchodců prodělala opačný vývoj. Za dvacet let se rozrostla víc než šestinásobně a podíl na členstvu dosáhl téměř pětiny. Hlavní příčinou tohoto vývoje bylo stárnutí členstva. K tomuto zrychlenému narůstání počtu důchodců mezi komunisty docházelo přesto, že nepřestávaly jejich poměrně časté odchody ze strany ať již oficiální (zejména pro neplnění členských povinností) nebo »ilegální«.

Z demografických charakteristik byla nejvíce a nejsoustavněji sledována věková struktura členské základny KSČ. V době uchopení moci měla KSČ velmi příznivé věkové složení s nejvýraznějším zastoupením komunistů v nejproduktiv-

nějším věku 25 - 45 let. Během dvaceti let se však výhoda stala nevýhodou, protože proces stárnutí se nevyhýbal ani komunistům. Kategorie osob starších šedesáti let začala být ve stranické statistice sledována až od konce roku 1951 a od té doby se trvale zvětšovala, až v roce 1968 představovala téměř pětinu všech komunistů. Reakcí na zhoršování věkové struktury KSČ byla regulační směrnice přijímat v zásadě jen mladé lidi do 35 let. Její uplatňování mělo jen částečný a dočasný úspěch na přelomu 50. a 60. let, ale celkovému stárnutí KSČ zabránit nedokázalo.

Početní poměr mužů a žen v KSČ se po její přeměně ve stranu moci dále posunul ve prospěch mužů a od poloviny 50. let se již výrazně neměnil. Podíl žen v KSČ se ustálil na úrovni 27 - 28 %. Navzdory postupující feminizaci řady profesí a oborů zůstávala KSČ vytrvale stranou mužů.

Z národnostního hlediska měla KSČ po celých dvacet let výraznou českou převahu. I když za tu dobu klesl podíl Čechů v ní téměř o 10 %, pořád jejich zastoupení v KSČ vysoce překračovalo český podíl na dospělém obyvatelstvu republiky. Tendence k jisté »internacionalizaci« se v KSČ přece jen prosazovala, zejména rostoucím zastoupením Slováků, Maďarů a Ukrajinců. Přestože podíl Slováků v KSČ se zvyšoval, zůstával pozadu za slovenským podílem na obyvatelstvu. Ve zvýšené míře to platí i pro národnostní menšiny s výjimkou Ukrajinců.

Religiozita komunistů se zjišťovala jen v první polovině 50. let a ukázala, že zdrcující většina komunistů zachovávala v té době příslušnost - byť většinou formální - k církvím, nejvíce k církvi římsko-katolické. Podíl ateistů mezi komunisty byl nízký a zvyšoval se jen zvolna. Ke zrychlení došlo až po roce 1953. Rychleji se tento podíl zvyšoval v české části KSČ.

Vzdělanostní úroveň všech komunistů začala být soustavně sledována až od roku 1957. Srovnání s úrovní vzdělání obyvatelstva ukazuje, že již tehdy byla vzdělanost ve straně na vyšší úrovni. V dalších letech se vzdělanost komunistů zvyšovala rychleji než u obyvatelstva vcelku. Prudce rostl počet komunistů s úplným středním odborným i všeobecným vzděláním zakončeným maturitou, zejména počet komunistů s vysokoškolským vzděláním. Uvnitř KSČ pak vzdělanostní struktura slovenských komunistů byla podstatně lepší než v české části strany a rozdíly nadále narůstaly ve prospěch komunistů na Slovensku. Údaje o růstu vzdělanosti komunistů a o jejím předstihu před růstem vzdělanosti obyvatelstva naznačují, že se zvyšoval počet komunistů, kteří pociťovali potřebu uplatnit vzdělání a odbornost i ve vlastní stranické činnosti, zejména při rozhodování o otázkách přesahujících rámec základní organizace strany. Souvislost růstu

vzdělanosti komunistů s narůstajícími reformními tendencemi ve straně i mimo ni se přímo nabízí.

Struktura KSČ měla významné vnitrostranické rozměry a aspekty. V tomto sborníku jsme se zaměřili jen na ty, které se týkají členské základny jako celku. Z nich na předním místě bylo rozdělení na kandidáty členství a na plnoprávné členy. Na začátku zkoumaného období představovali kandidáti více než pětinu KSČ, v polovině 60. let jen necelá 3 % a v roce 1968 nic, protože instituce kandidátů byla nedávno zrušena a noví příslušníci byli rovnou přijímáni jako členové KSČ. Samotná tato skutečnost byla důsledkem obtíží při doplňování členské základny KSČ i projevem a plodem jistých reformních tendencí v samotné straně.

I při formální rovnosti měla v KSČ velký význam délka členství jednotlivých členů. Těch, kdo se stali členy KSČ za předmnichovské republiky a za druhé světové války v domácím či zahraničním odboji, bylo velmi málo, ale měli značnou autoritu a vliv. Podstatná část komunistů vstoupila do strany od osvobození v roce 1945 do únorového převratu v roce 1948. Ještě o dvacet let později tvořila tato skupina celou třetinu komunistů. Další velkou skupinou byli ti, kdo do KSČ vstoupili až po převratu, ponejvíce ještě v roce 1948 právě proto, že se proměnila ve stranu moci. Spolu s těmi, kteří byli do KSČ přijati do konce roku 1957, představovali na konci zkoumaného dvacetiletí další třetinu komunistů. Poslední třetinu tvořili členové, kteří do KSČ vstoupili v posledním desetiletí. Především díky jim se výrazně zvýšilo zastoupení duševních pracovníků ve straně a vzrostla vzdělanostní úroveň strany. Společně s členy z předúnorového období mohli vytvořit úrodnou půdu pro demokratizační a reformní snahy uvnitř samotné komunistické strany.

Část komunistů měla jisté zkušenosti z dřívějšího členství v jiných politických stranách. V první polovině 50. let jich byla mezi komunisty zhruba pětina, z toho nejvíce bylo bývalých sociálních demokratů. V samotné komunistické straně jim tyto zkušenosti byly sotva co platné, spíše vyvolávaly podezření a nedůvěru.

Zdrcující většina komunistů byla zapojena do jedné či více organizací Národní fronty. Skutečně masově byli komunisté zapojeni do odborových organizací (členy ROH byly zhruba dvě třetiny komunistů) a do organizace československo-sovětského přátelství (necelá polovina komunistů byla členy SČSP). Počet komunistů v ostatních organizacích NF byl výrazně nižší, ale zároveň bylo zřejmé jejich členství v nich méně formální, neboť šlo víc o zájmovou činnost. Zároveň bylo členství komunistů v organizacích NF v nějaké míře spojeno s uplatňováním vedoucí role KSČ, i když její těžiště bylo hlavně v přímém řízení stranickými orgány a jejich aparáty.

Rozčlenění komunistů podle druhů základních organizací KSČ mělo význam spíše formální. S přeměnou KSČ ve stranu moci byla spojena organizační přestavba, která většinu členstva a těžiště činnosti přenesla z místních organizací na organizace závodní. Postupně došlo k další diferenciaci obou, takže v KSČ působily organizace závodní, útvarové, vesnické a uliční. Název organizace byl však jen formální záležitostí; obsah a zaměření jejich činnosti vždy závisely na složení členstva a na prostředí, v němž vyvíjely činnost.

* * *

Během prvního dvacetiletí působení KSČ jako nositelky veškeré moci v Československu došlo k výrazným změnám její početnosti i její struktury. Početní stavy se ustálily na úrovni jen málo převyšující úroveň z doby před uchopením moci, struktura strany se změnila zejména narůstáním podílu duševních pracovníků mezi komunisty a podstatným zvýšením vzdělanostní úrovně. Na začátku a na konci zkoumaného dvacetiletí jako by se jednalo o dvě odlišné strany a ani komunisté, až již ve straně prožili celé dvacetiletí nebo jen jeho část, nemohli zůstat stejní. Početní i strukturální vývoj členské základny KSČ vytvořil v mnoha směrech předpoklady k tomu, že úsilí o systémové reformy ve společnosti našlo významné nositele v samotné komunistické straně a že se předchozím vývojem vytvářely podmínky pro uplatnění komunistů v reformním úsilí, jež se tak výrazně projevilo v průběhu roku 1968.

B. DOKUMENTAČNÍ PŘÍLOHY

I. STATISTICKÉ PŘEHLEDY

I/1 Výsledky stranické prověrky v KSČ 1948–1949

Ze závěrečných přehledů organizačního oddělení ÚV KSČ:

- závěr prověřování podle hlášení krajů
- srovnání sociálního složení KSČ před únorem 1948 a po prověřování
- ze zprávy odboru evidence: Organizační stav a výsledky prověřování (vypuštěn rozbor kandidátů, vyloučených a vyškrtnutých ve venkovských okresech pražského kraje)
- výkaz úbytků od skončení prověrky do konce listopadu 1949

V originále 8 listů

SÚA, f. 100/4, sv. 6, a.j. 31

111

ROV KČE f. 100/4, ^{20.6} 27. 21. 205a-314

Závěr prověřování členů podle klásové špecie krajů.

Kraj	Celkem prověř. členů	Kladná	1 k l t y		kandidáti	Bartuše	vyloučeno
			3 mla.	6 mla.			
Bratislava	570.688	575.032	27.340	29.627	116.050	16.771	5.848
t.j. %	100	65.7	4.8	5.2	20.4	2.9	1.-
Č. budějovice	97.406	71.041	2.431	2.182	18.484	1.964	1.244
t.j. %	100	72.9	2.6	2.2	19.-	2.-	1.3
Píseň	124.517	90.737	4.730	5.272	22.466	2.182	1.130
t.j. %	100	72.9	3.8	4.2	18.-	1.8	0.9
Karlovy Vary	61.799	40.962	2.900	3.157	12.083	1.820	877
t.j. %	100	66.3	4.7	5.1	19.6	2.9	1.4
Č. mor. l.	175.171	114.054	6.865	6.544	38.066	5.132	2.510
t.j. %	100	65.1	4.-	3.8	22.-	2.9	1.4
Liberec	104.900	70.212	3.788	4.725	22.961	3.614	1.460
t.j. %	100	67.1	3.5	4.4	21.4	3.6	1.4
Ústí nad L.	124.920	81.528	3.366	3.609	32.314	8.502	1.401
t.j. %	100	65.3	2.7	2.9	26.-	2.-	1.1
Středoč.	92.139	60.041	3.144	3.493	21.719	1.902	1.640
t.j. %	100	65.2	3.4	3.8	23.5	2.1	2.-
Jihlava	91.894	69.421	1.665	2.261	16.321	1.131	877
t.j. %	100	75.5	2.-	2.5	17.8	1.2	1.-
Brno	242.482	164.019	10.429	7.914	53.180	5.162	1.778
t.j. %	100	67.6	4.3	3.3	21.9	2.1	0.8
Olomouc	112.854	79.852	4.104	3.515	22.241	1.998	1.163
t.j. %	100	70.4	3.6	3.1	19.8	1.8	1.4
Žatec	107.507	72.422	5.066	3.119	20.461	2.464	1.955
t.j. %	100	67.4	4.7	2.8	19.-	2.5	1.8
Ústí nad L.	164.470	114.161	6.176	6.011	32.004	4.317	1.591
t.j. %	100	69.4	3.7	3.7	19.2	2.7	1.-
celkem	2,070,747	1,403,465	82,302	81,457	428,450	51,554	23,694
t.j. %	100	67.8	4.-	3.9	20.7	2.5	1.2
Bratislava	55.678	26.221	2.076	2.433	18.223	5.666	1.055
t.j. %	100	47.1	3.7	4.4	32.7	10.2	1.9
Hlavenec	38.853	21.066	1.922	1.657	9.357	3.689	1.132
t.j. %	100	54.2	5.-	4.3	24.1	9.5	2.9
Nov. bystrica	57.716	24.304	2.017	1.124	6.521	3.144	806
t.j. %	100	42.1	3.5	2.-	11.3	5.4	1.4
Žilina	58.582	18.586	1.561	1.122	6.526	4.268	719
t.j. %	100	31.7	2.7	1.9	11.1	7.3	1.2
Košice	20.167	10.797	651	721	5.842	1.298	798
t.j. %	100	53.5	3.2	3.6	28.-	6.4	4.-
Prešov	23.642	14.566	1.312	977	5.378	2.087	1.122
t.j. %	100	61.8	5.5	4.1	22.7	8.9	4.7
Slovensko celkem	208,856	115,940	9,769	8,094	49,247	20,152	5,636
t.j. %	100	55.5	4.7	3.9	23.6	9.6	2.7
Č. mor. celkem	2,279,385	1,519,405	92,071	89,521	477,737	71,511	29,330
t.j. %	100	66.7	4.-	3.9	21.-	3.1	1.3
Č. mor. celkem	40,005				12,249		

Organizační oddělení
statistik

Praha, dne 28. III. 1949.

U p o m e n ě n í

Klásové špecie je
kraj 27. II. 49. a není
ještě úplně.

K 31. XII. 1948 bylo vy-
kazováno v českých re-
gionech 2,267,688 členů.
Účty členské špecie
jsou: 156,926

a/ neokázané případy
dílů, l. členů, nevyřiz.
odvolání, neokáz. členů
lé brigád, neokáz. atd.

b/ administrativní ne-
dostatků / dvojice vysta-
vené legitimace, neokáz.
členů účty/.

Posouzení kandidátů

Podle výkazů, které nám
došli pouze z 5 krajů
možno odhadnout rozděle-
ní kandidátů:

v Čes. zemích
na 1 rok 195.000 = 45.6%
na 2 roky 235.000 = 54.4%
na Slovensku
na 1 rok 20.674 = 48.7%
na 2 roky 21.375 = 51.3%
v podstatě statist. klá-
sové špecie slovenské účas-
ti 30.281 kand. více tak
celkem bude
306.736 kandidátů
na 1 rok celk. 227.000
na 2 roky celk. 278.000
mimo armádu.

Konečné srovnání složení strany před únorem a po prověřování včetně kandidátů ukazuje následující procentuální růst či pokles v českých zemích. V závodních organizacích bylo organizováno členů 28.1 %, nyní je 40.1% růst o 12.0 %, hlavně převodem z místních do závodních organizací. Absolutní růst v závodních organizacích byl z 168.617 na 804.139, to je zvýšení o 118.1 % absolutní. Žen bylo organizováno 34.1% nyní je 32.7%, pokles o 1.4 %. Absolutní růst však je z 446.048 na 656.006, to je zvýšení o 47.1 % absolutní.

Mládež z původních 19.6 % klesla na 14.4%, tedy o 5.2 %. Absolutní růst z 256.338 na 283.288, to je zvýšení 10.5 % absolutní. Relativní pokles v procentech je vysvětlitelný poklesem náboru mládeže po únoru, přetrasením jednoho ročníku po zastavení přijímání členů a kandidátů do skupiny starších a konečnou přesunoucí mužstvo v armádě, která je nyní vedena v sociálním složení zvlášť.

U Slovenska to srovnání není možné provést, protože nejsou známá čísla před únorem.

Rozebírá sociálního složení před únorem a po prověrce ukazuje:

v českých zemích			na Slovensku		
<u>pokles</u>	dělnická prům. o	3.4 %	dělnická pokles o 8.1% (počítáno-li stejné skupiny do dělnické po prověrce jako před únorem, t.j. včetně zeměd. dělníků, zřízeneců, důchodců a žen v domácnosti.)		
	" zeměd. o	2.0 %			
	zřízeneců o	3.8 %			
	žen v dom. o	1.5 %			
	celkem pokles o	14.7 %			
<u>růst</u>	úředníků a inteligence o	8.5 %	úředníků a inteligence	7.2 %	
	rolníků o	3.1 %	rolníků	0.6 %	
	živnostníků o	1.4 %	živnostníků	0.0 %	
	vojáky SNB o	1.4 %	vojáky SNB	0.3 %	
	důchodců o	1.3 %			
	celkem růst o	14.7 %	celkem růst o	8.1 %	

podrobné tabulky přiloženy

Srovnání sociálního složení před únorem 1948 a po prověření.

	p ř e d ú n o r e m				p o p r o v ě ř e n í				vzrůst nebo pokles v procentech	
	České země	%	Slovensko	%	České země	%	Slovensko	%	České země	Slovensko
dělníci	566.042	43.2	128.445	61.1	756.152	37.8	111.635	41.7	minus 5.4	minus 8.1
děl.seméd.	52.165	4.-	v děl.n.		32.656	2.-	v děl.n.		minus 2.-	
řemeslníci	125.765	9.7	" "		119.122	5.9	15.710	5.9	minus 3.8	
úředníci a inteligence	93.810	7.1	23.549	11.2	312.192	15.5	49.030	18.4	plus 8.5	plus 7.2
rolníci	92.803	7.1	41.412	19.7	202.514	10.2	54.294	20.3	plus 3.1	plus 0.6
živnostníci	50.790	3.9	13.664	6.5	137.569	5.3	17.436	6.5	plus 1.4	beze změny
vojáci, SNB	14.722	1.1	3.159	1.5	29.609	1.5	4.755	1.8	plus 0.4	plus 0.3
ženy v dom.	265.608	20.3	v děl.n.		338.244	16.8	10.009	3.7	minus 3.5	
děchodci	48.922	3.6	v děl.n.		98.326	4.9	4.646	1.7	plus 1.3	
celkem	1,302.732	100	210.222	100	2,003.501	100	267.560	100		
armáda samostatně										
					33.520	1.7	6.485	2.-		

**Organizační stav
a rozbor výsledků prověřování.**

Dnešní stav strany včetně kandidátů, Slovenska

a armády po prověřeni	2.311.066 organizovaných
z toho české země	2.037.021 = 88.1 %
Slovensko	274.045 = 11.9 %
Z celkového počtu obyvatel je organizováno	
v KČ v českých zemích	23.25 %
na Slovensku	8.24 %
ČSR celkem	19.11 %

23,25
33,4
14,4
28,9

Stav před prověřováním

celkem členů	2.674.018
z toho české země	2.267.608 = 84.8 %
Slovensko	407.150 = 15.2 %
Z počtu obyvatel bylo v KČ organizováno	
v českých zemích	25.80 %
na Slovensku	12.23 %
ČSR celkem	22.12 %

25,80
37,4
12,3
23,4

Po prověřeni procento proorganizovanosti *tyto v KČ*

aleslo v českých zemích e	2.63 %
na Slovensku e	3.99 %
ČSR celkem e	3.01 %

3,8
6,9
4,5

Rozbor prověřování

Celkem prověřováním prošlo 2.418.199 členů

(prověřování členů v armádě ještě nezahájilo)

	české země	t.j.	Slovensko	t.j.	armáda	t.j.	ČSR	t.j.
vyloučeno bylo	23.659	1.1	6.796	2.5	?	?	30.495	1.3
vyřknuto	51.354	2.5	25.284	9.4	?	?	76.638	3.2
kandidátů	427.248	21.4	79.483	29.7	15.949	39.9	522.685	21.7
lhůta 3 měs.	82.302	4.-	11.719	4.4	?	?	94.021	3.9
lhůta 6 měs.	81.437	3.2	10.114	3.8	?	?	91.551	3.8
celkem	665.040	32.-	131.401	44.5	15.949	39.9	815.370	33.7

22,6

To znamená, že kladně bylo prověřeno

v českých zemích	68.- % všech členů
na Slovensku	55.5 % " "
v ČSR celkem	66.5 % všech členů.

Celkový úbytek po prověřování činní 163.772 = 13.6 %
 z toho v českých zemích 230.667 = 10.2 %
 na Slovensku 133.105 = 12.7 %
 administrativní úbytek mimo vyloučené a
 vyškrtuté činní 236.639 = 9.6 %
 z toho české země 155.614 = 6.9 %
 Slovensko 101.025 = 24.8 %

Tento administrativní úbytek bude zmenšen až dojdou konečné zprávy
 o prověřování v armádě. Administrativní nedostatky jsou hlavně nehlášená
 úmrtí, výstupy, dvojmo vystavené legitimace. Jen nepatrná část jsou pří-
 pady neskončeného prověřování - disciplinárního řízení - členové v cizině
 a pod.

Slovensko má téměř 4krát tak velký administrativní úbytek než
 země české. Částečně proto, že KSS vedla členy, kteří přesídlili do
 českých zemí, nebo hlavně na Ostravsku pracovali v závezech a při prověr-
 ce bylo toto dvojí vykazování členství zrušeno.

Srovnání prověrky a počtem členů získaných od února 1948.

	před únorem	s celk. stavu %	před prověřkou	získáno %	veršát o %	po prověrce bez kand. stavu %	s cel- kového stavu %
české země	1,309.732	26.2	2,267.688	84.6	957.956	73.1	1,596.471
Slovensko	210.222	13.8	467.170	15.2	196.928	23.7	121.910
celkem	1,519.954	100	2,674.838	100	1,154.884	76.4	1,788.381

Z celého počínorového náboru zůstale po prověřování mezi členy

českých zemích plus 286.739
 na Slovensku minus 18.112
 celkem plus 268.627

Zbývajících 522.685 ~~7347~~ jsou kandidáti, kterých je cca 44 % na
 jeden rok a 56 % na 2 roky. Z celkového počtu organizovaných je procento
 kandidátů 29.6 %,

v českých zemích 21.4 %
 na Slovensku 29.7 %

Srovnáme-li dvě nejdůležitější skupiny obyvatelstva dělníky a rolníky v poměru mezi stranou a obyvatelstvem jeví se nám proorganizovanost takto:

Dělníci průmysloví, zeměd. a státní

<u>České země</u>	2,070.077	
v KSČ organizováno	915.537	t.j. 44.2 %
všech činných osob těchto skupin povolání ve straně.		
<u>Slovensko</u>	542.512	
v KSS organizováno	126.395	t.j. 23.3 %
všech činných osob těchto skupin povolání v KSS.		
<u>ČSR celkem</u>	2,612.389	
v KSČ organizováno	1,042.942	t.j. 39.9 %
všech činných osob těchto povolání ve straně.		

Srovnání pouze průmyslových dělníků nebylo možno provést, protože statistický úřad má jiné zásady rozdělování skupin povolání.

Zemědělci samostatní

<u>České země</u>	414.684	
v KSČ organizováno	152.380	t.j. 36.7 %
<u>Slovensko</u>	307.428	
v KSS organizováno	50.492	t.j. 16.4 %
<u>ČSR celkem</u>	722.112	
v KSČ organizováno	202.872	t.j. 28.1 %

Rozevratění samostatných rolníků členů strany podle
ha výměry v procentech.

	do 5 ha	10 ha	15 ha	20 ha	přes 20 ha	celkem členů
<u>České země</u>	40.1	33.1	19.7	5.-	2.-	152.380
<u>Slovensko</u>	68.8	22.9	6.3	1.3	0.7	50.492
<u>ČSR celkem</u>	47.1	30.6	16.4	4.1	1.6	202.872

Nejvíce rolníků čl. KSČ přes 20 ha je v kraji Praha ...	814,-	t.j. 3.9%
nejméně " " " " " " " Prešov ..	10,	t.j. 0.01%
nejvíce " " " do 5 ha " " " Prešov	10.214,	t.j. 75.4%
nejméně " " " " " " " K.Vary	694,	t.j. 9.9%

Další kladný výsledek prověřování je rozšíření organizační sítě strany.
 Dělením organizací, aby neměla více členů než 100 i zakládání nových organi-
 zací na závodech vyšel se stav takto:

před prověřkou

	české země		Slovensko		celkem	
	1	2	1	2	1	2
místní org.	14.660	70.1	1.171	94.9	17.831	73.5
závodní "	6.244	29.9	172	5.1	6.416	26.3
celkem org.	20.904	100	1.343	100	24.247	100

po prověření

místní org.	20.986	68.9	1.549	79.3	24.535	70.2
závodní "	9.483	31.1	924	20.7	10.407	29.8
celkem org.	30.469	100	4.473	100	34.942	100

přírůstek

míst.org. o	6.326	66.1	378	33.5	6.704	62.7
záv.org. o	1.239	33.9	722	66.2	1.961	37.3
celkem o	9.565	100	1.100	100	10.665	100

Při absolutním srovnání růstu organizací je

u místních org. vzestup o 37.3 %
 u závodních " " " 62.2 %.

Podle zpráv krajských sekretariátů k 16.4.1949 nejsou organizace
 strany v českých zemích v 566 obcích t.j. 4.8 %

na Slovensku v 377 " t.j. 8.9 %
 ČSR celkem v 663 " t.j. 5.7 %.

Jedná se většinou o obce neosídlené nebo jen velmi málo osídlené. Největší
 počet obcí bez organizací mají kraje: Plzeň 155 obcí, Karlovy Vary 154 obcí,
 České Budějovice 129 obcí.

Jako podkladě ke zprávě použito tabulek:

sociální složení strany k 28.2.1949
 rolníci podle ha výměry
 prověrka ku dni 28.3.1949

srovnání sociálního složení před únorem a po prověření.
 Ostatní tabulky jsou obaženy přímo ve zprávě.

Praha, 16.4.1949.

evidence :

podpis Krzma

Výkaz absolutních úbytků od skončení prověrky do konce listopadu 1949.

TAJNE - vnitřní

Kraj:	Celk. stav organizov. členů i kandidátů	úbytky celkem	t.j. %	počet vyloučen.	t.j. %	skrtnutých, vystoupilých ztráta členství	t.j. %	úmrtí	t.j. %	
Praha	533.294	12.143	2.28	5.758	47.42	4.457	36.70	1.928	15.88	
Č. Budějovice	93.372	1.046	1.12	323	30.88	471	45.02	252	24.10	
Plzeň	121.057	4.686	3.87	2.483	52.99	1.385	29.56	818	17.45	
Karlovy Vary	60.707	1.333	2.20	684	51.31	589	44.18	60	4.51	
Ústí n/L.	156.843	3.735	2.38	1.566	41.93	1.606	43.00	563	15.07	
Liberec	89.947	2.350	2.38	1.264	53.79	874	37.19	212	9.02	
Hradec Králové	118.717	995	0.84	304	30.55	446	44.82	245	24.63	
Pardubice	87.314	3.192	3.66	1.425	44.64	1.030	32.27	737	23.09	
Jihlava	87.940	2.881	3.28	923	32.04	1.758	61.02	200	6.94	
Brno	205.156	16.046	7.82	6.562	40.89	7.029	43.80	2.455	15.31	
Olomouc	114.892	3.539	3.08	1.215	34.33	1.893	53.49	431	12.18	
Gottwaldov	101.283	1.788	1.77	816	45.63	703	39.30	269	15.07	
Ostrava	154.215	3.413	2.21	1.689	49.49	1.103	32.32	621	18.19	
země české c e l k e m	1,933.737	57.147	2.96	25.012	43.77	23.344	40.84	8.791	15.39	
Slovensko XXXXXXXX	z celkového stavu je to			1.29 %		1.21 %		0.46 %		
c e l k e m										

Organizační oddělení ÚV KSČ
e v i d e n c e

Praha, 14. I. 1950.

**I/2 Zastoupení komunistů mezi zaměstnanci průmyslových podniků
v roce 1949**

Z podkladů a rozborů pro přípravu IX. sjezdu KSČ:

- Proorganizovanost v hlavních odvětvích průmyslu
- Proorganizovanost velkých závodů
- Proorganizovanost středních a menších závodů

V originále 4 listy

SÚA, f. 11, a.j. 0-5-51

I. 7.

Tabulka proorganisovanosti v hlavních odvětvích průmyslu.

(Číslo zaměstnanců jsou z prvního čtvrtletí 1949, čísla členů z 28.2.1949.)

Poř.	Odvětví	poč. záv.	počet zaměst.	organ. v KSČ.	t.j. %	kandid. %	t.j. %	poř.podle % kandid.
1	Doprava	12	24.939	16.816	67.4	3.275	19.5	5
2	Energetika	4	1.604	960	59.9	237	24.7	1
3	Papír	5	3.930	2.328	59.2	339	14.6	12
4	Těž.stroj.	23	70.714	40.687	57.5	6.557	16.1	11
5	Auto-letec.	13	33.471	18.273	54.6	3.088	16.9	9
6	Kůže-guma	3	39.089	21.116	54.-	2.875	13.6	13
7	Přesné stroj.	53	51.723	27.772	53.7	4.789	17.3	7
8	Kovo všeob.	7	9.324	4.811	51.6	803	16.7	10
9	Hutě	10	76.762	39.557	51.5	6.692	16.9	8
10	Chemie	10	23.402	11.803	50.4	2.426	20.6	2
11	Potraviny	5	6.773	3.383	49.9	660	19.5	6
12	Dřevo	6	3.650	1.579	43.3	322	20.4	3
13	Textil	12	18.515	7.404	40.-	1.457	19.7	4
14	Doly	16	26.500	9.777	37.-	636	4.4	15
15	Sklo	5	4.508	1.056	23.4	130	12.3	14

	české země celkem	184	394.904	207.322	52.5	34.286	16.5	
	Slovensko	15	38.864	8.611	22.2	2.608	30.3	

	ČSR celkem	199	433.768	215.933	49.8	36.894	17.1	
=====								

Organizační oddělení
e v i d e n o e

Praha, 30.4.1949.

ARCHIV	ÚVKSC
číslo: 0-5-51	
rok: 1949	

Organizační oddělení
e v i d e n c e

Proorganisovanost velkých závodů.

Praha, 3.5.1948

11.13

Por.	Závod	sídlo	okres	počet zaměstn.	počet organis. v KSC	t. j. %	počet kandid.	t. j. %
1	ČSD dílny	Plzeň	Plzeň	2.700	2.498	92.5	322	13.3
2	Zbrojovka	Brno	Brno	10.883	8.710	80.-	1.750	20.1
3	Jihočes. papírny	Větrná	Č. Krumlov	1.200	924	77.-	66	7.1
4	ČKD	Praha	Praha 9	10.657	8.197	76.9	1.383	16.9
5	Škoda	Hradec Kr.	Hradec Kr.	3.636	2.727	75.1	440	16.1
6	Gottwaldovy záv.	Brno	Brno	7.393	5.319	71.9	842	15.8
7	AZNP	Ml. Boleslav	Ml. Boleslav	5.814	4.073	70.-	723	17.8
8	Dopr. podniky hl. města Prahy	Praha	Praha	8.102	5.591	69.-	1.100	19.7
9	Spoj. ocelárny	Kladno	Kladno	13.873	9.242	66.6	468	5.1
10	Škoda	Adamov	Blandko	2.626	1.691	64.4	311	8.1
11	Let (Walter)	Jílonice	Praha 4	2.402	1.483	61.7	155	10.4
12	Svit	Sezim. Ústí	Tábor	1.663	1.010	60.7	62	6.2
13	TOS	Kuřim	Brno-venkov	2.700	1.554	57.6	194	19.4
14	Stalinovy záv.	Záluží	Litvínov	9.913	5.676	57.3	1.275	22.4
15	Automobil. záv.	Čakovice	Praha-sever	4.645	2.661	57.2	410	15.4
16	Explosia	Semtín	Pardubice	2.839	1.593	56.1	388	24.4
17	Zbrojovka	Vlašim	Vlašim	1.976	1.103	55.8	62	5.6
18	Škoda	Plzeň	Plzeň	25.686	14.344	55.8	2.224	15.5
19	Vítkovické žel.	Ostrava	Ostrava	33.176	18.496	55.7	3.162	17.1
20	Dál Zápotocký	Dubí	Kladno	1.355	736	54.3	13	1.8
21	Svit	Gottwaldov	Gottwaldov	35.367	19.131	54.1	2.611	13.6
22	ČSD stanice	Wils. nádr.	Praha 12	2.197	1.187	54.-	260	21.9
23	Spoj. ocelárny	Král. Dvůr	Beroun	2.617	1.401	53.5	48	3.4
24	Meopta	Přerov	Přerov	1.521	753	49.5	130	17.3
25	Sigma	Lutín	Olomouc	2.177	1.036	47.6	158	14.9
26	Dál Zárubek	Sl. Ostrava	Sl. Ostrava	2.195	1.042	47.5	80	7.7
27	Báňská a hutní	Lískovec	Místek	4.034	1.915	47.5	227	11.9
28	Fatra	Napajedla	Gottwaldov	2.059	975	47.4	202	20.7
29	Spol. pro chem.	Ústí n/L.	Ústí n/L.	2.690	1.217	45.2	261	21.5
30	Severočes. tuk.	Ústí n/L.	Ústí n/L.	2.836	1.268	44.7	326	25.7
31	Zbrojovka	Vsetín	Vsetín	4.942	2.043	41.3	498	24.4
32	Dál Masaryk	Světec	Bílina	1.292	511	39.6	33	6.4
				217.166	130.107		20.184	

ARCHIV

ÚVKSC

číslo: 0-5-51

2

rok: 1944

P-ř.	Závod	sídlo	okres	počet zaměstn.	počet organis. v KSČ	t.j. %	počet kandid.	t.j. %
	převod			217.166	130.107		20.184	
33	Textilana	Liberec	Liberec	2.200	858	39.-	186	21.7
34	Báňská a hutní	Třinec	Č.Těšín	10.718	4.097	38.2	1.677	40.9
35	Tesla	Praha	Praha 9	2.598	979	37.7	179	18.3
36	Dál Nová jama	Lažy	Orlová	2.263	830	36.7	27	3.3
37	Tesla	Pardubice	Pardubice	2.082	763	36.6	78	10.2
38	Čes. Zbrojovka	Strakonice	Strakonice	3.812	1.383	36.3	310	22.4
39	Tatra	Kopřivnice	N.Jičín	6.175	2.068	33.5	208	10.-
40	Slovena textil	Tremšín	Bratislava	3.127	1.041	33.3	379	36.4
41	Tepna	Náchod	Náchod	2.500	762	30.5	75	9.8
42	Spoj. ocel. válc. trub	Chomutov	Chomutov	3.134	934	29.8	183	19.6
43	Pováž. stroj.	Pov. Bystrica	Žilina	7.353	1.993	27.1	426	21.4
44	Báňská a hutní	Bohumín	Ostrava	4.706	1.249	26.5	461	36.9
45	Partizánská (kůže-guma)	Partizánske	Partizánske	6.541	1.570	24.-	916	58.3
46	Handlová-doly	Handlové	Prievidza	2.626	628	23.9	169	26.9
47	Rudolfová huť (sklářny)	Teplice	Teplice	1.079	233	21.6	13	5.6
48	Škoda	Dubnica	Ilava	3.567	711	19.9	150	21.1
49	Pováž. stroj.	Myjava	Myjava	2.850	468	16.5	80	17.1
50	Přádelny vlny	Nejdek	K.Vary	2.339	335	14.3	24	7.2
51	Slovenské bavl. závoody	Rybárpole	Růžomberok	3.000	422	14.1	79	18.7
52	Železiareň	Podbrezova	Brezno	2.567	314	12.2	39	12.4
	celkem			292.403	151.745	51.9	25.843	17.1

Proorganisovanost středních a menších závodů.

III.

Poř.	Odvětví	počet záv.	počet zaměst.	organis. v KSC	t.j. %	kandid.	t.j. %	pořadí podle kandidatů	p r o c e n t o		rozdl	
									všech uved. závodů	bez velkých závodů	plus	minus
1	Doprava	9	11.940	7.540	63.1	1.593	21.1	3	67.4	63.1		4.3
2	Auto-letec.	8	10.623	6.605	62.2	1.282	19.4	6	54.6	62.2	7.6	
3	Energetika	4	1.604	960	59.9	237	24.7	1	59.9	59.9	0	0
4	Potraviny	4	3.937	2.115	53.7	334	15.8	11	49.9	53.7		3.8
5	Kovo všeobecné	7	9.324	4.811	51.6	803	16.7	8	51.6	51.6	0	0
6	Papír	4	2.730	1.404	51.6	273	19.4	7	59.2	51.6		7.6
7	Hutě	3	4.504	2.223	49.4	466	21.-	4	51.5	49.4		2.1
8	Přesné stroj.	46	25.021	11.867	47.4	1.899	16.-	10	53.7	47.4		6.3
9	Textil	9	11.476	5.449	47.5	1.172	21.5	2	40.-	47.7	7.7	
10	Dřevo	6	3.650	1.579	43.3	322	20.4	5	43.3	43.3	0	0
11	Chemie	7	7.960	3.317	41.7	501	15.1	12	50.4	41.7		8.7
12	Těž.stroj.	17	18.539	7.373	39.8	1.199	16.2	9	57.5	39.8		17.7
13	Doly	12	19.395	6.658	34.5	483	7.3	14	37.-	34.5		2.5
14	Sklo	4	3.429	823	24.-	117	14.2	13	23.4	24.-	0.6	
15	Kůže-guma	3	uvedeno v tabulce velkých závodů						54.-	--	--	--
	české země celkem	140	134.132	62.724	46.8	10.684	17.-		52.5	46.8		5.7
	Slovensko	7	7.233	1.464	20.2	370	25.3		22.2	20.2		2.-
	ČSR celkem	147	141.365	64.188	45.2	11.054	17.1		49.8	45.2		4.6

Organizační oddělení
e v i d e n c e

Praha, 30.4.1949.

ARCHIV	ÚVKSC
číslo: 0-5-51	
rok: 1949	

I/3 Početnost a složení KSS v roce 1950

Z rozsáhlé statistiky o stavu KSS k 31.1.1950, zpracované v přípravě k IX. sjezdu KSS

- Počet členů a kandidátů závodních a místních organizací KSS

Vysvětlivky zkratk:

ZO - závodní organizace

MO - místní organizace

ČSSZ - Československé stavební závody

ŠM - štatne majetky (státní statky)

ŠL - štatne lesy

ŠSS - štatne strojné stanice

Poznámka: Podstatná část údajů ze statistik k IX. sjezdu KSS byla použita v celostátních přehledech, které obsahuje následující dokument I/4.

V originále 1 list

SÚA, f. 100/4, sv. 20, a.j. 144

Počet členov a kandidátov v organizáciach podľa jednotlivých odvetví;
v mestách a na dedinách podľa hlásenia k IX. sjazdu K S S
Stav ku dňu 31.I.1950.

K r a j		Počet členov a kandidátov	v ZO KSS	z t o h o						v MOKSS	z t o h o	
				vo výrobe	v doprave	v distribúcii	ČSSZ	ŠM, ŠI, ŠSS.	Úrady, školy a iné		v mestách	na dedinách
Bratislava		56.271	29.206	8.757	4.068	2.156	1.105	648	12.472	27.065	7.070	19.995
	%		51.90	29.98	13.93	7.38	3.78	2.22	42.71	48.10	26.12	73.88
Nitra		49.556	12.672	5.468	2.408	794	229	1.057	2.716	36.894	5.866	31.028
	%		25.56	43.15	19.00	6.27	1.81	8.34	21.43	74.44	15.90	84.10
Ban. Bystrica		33.876	10.317	5.592	1.649	333	287	619	1.837	23.559	4.122	19.437
	%		30.46	54.20	15.98	3.23	2.78	5.60	17.81	69.54	17.50	82.50
Žilina		35.846	14.233	8.490	2.488	370	768	165	1.952	21.613	4.262	17.351
	%		39.71	59.65	17.48	2.60	5.40	1.16	13.71	60.29	19.72	80.28
Košice		33.203	12.968	5.070	2.933	598	278	372	3.717	20.235	4.407	15.828
	%		39.06	39.10	22.62	4.61	2.14	2.87	28.66	60.94	21.78	78.22
Prešov		27.670	3.746	792	551	349	415	270	1.369	23.924	3.534	20.390
	%		13.54	21.14	14.71	9.32	11.08	7.21	36.54	86.46	14.77	85.23
S p o l u :		236.432	83.142	34.169	14.097	4.600	3.082	3.131	24.063	153.290	29.261	124.029
	%		35.17	41.10	16.95	5.53	3.71	3.77	28.94	64.83	19.09	80.91

ÚV - KSS - org. inštr. odd. - evidencia.

8.V.1950.

I/4 Početnost a složení KSČ v roce 1950

Ze statistických přehledů o stavu KSČ k 28.2.1950, zpracovaných odborem evidence organizačně instruktorského oddělení ÚV KSČ:

- průvodní dopis
- přehled o stavu krajských organizací (členové - kandidáti, závodní a místní organizace, muži - ženy, věkové a sociální složení)
- srovnání sociálního složení 1949 a 1950

V originále 12 listů

SÚA, f. 100/24, sv. 33, a.j. 786; též f. 100/4, sv. 5, a.j. 26 (bez průvodního dopisu)

I. Stav strany ku dni 28.2.1950.

1. Počet členů a kandidátů

	celkový stav	t.j. %	členů	t.j. %	kandidátů	t.j. %
Č S R	1,982.315	100	1,585.262	80.-	397.053	20.-
Zvlášť.složky +	76.951	100	+ 51.258	66.6	+ 25.693	33.4
Země české	1,745.883	100	1,415.965	81.1	329.918	18.9
Slovensko	236.432	100	169.297	71.6	67.135	28.4

2. Rozložení podle organizací závodních a místních - počet mužů a žen

	v záv. org.	t.j. %	v míst. org.	t.j. %	muži	t.j. %	ženy	t.j. %
Č S R	894.323	45.1	1,087.992	54.9	1,378.611	69.5	603.704	30.5
Země české	811.181	46.5	934.702	53.5	1,169.525	67.-	576.358	33.-
Slovensko	83.142	35.2	153.290	64.8	209.086	88.4	27.346	11.6

3. Věkové složení

	do 25 let	t.j.%	do 45 let	t.j.%	přes 45 let	t.j.%
Č S R	216.029	10.9	1,028.515	51.9	737.771	37.2
Země české	193.046	11.1	886.636	50.8	666.201	38.1
Slovensko	22.983	9.7	141.879	60.-	71.570	30.3

4. Sociální složení

	dělníci kvalif.	t.j. %	dělníci pomocní	t.j. %	dělníci zeměd.	t.j. %	zřizenci	t.j. %
Č S R	462.459	23.3	282.232	14.2	46.729	2.4	133.134	6.7
Země české	418.793	24.-	234.274	13.4	32.347	1.9	117.925	6.8
Slovensko	43.666	18.5	47.958	20.2	14.382	6.1	15.209	6.4

	úředníci	t.j. %	učitels a prof.	t.j. %	svobodná povolání	t.j. %
Č S R	271.135	13.7	40.876	2.-	16.352	0.8
Země české	234.583	13.4	33.915	1.9	13.512	0.8
Slovensko	36.552	15.5	6.961	2.9	2.840	1.2

	rolníci celkem	t.j. %	členové rolnic. rodin	t.j. %	živnost. a obchod. celkem	t.j. %	členové rolnic. rodin živnost.	t.j. %
Č S R	170.145	8.6			64.329	3.2		
Země české	129.061	7.4	29.090	1.7	53.210	3.-	3.949	0.2
Slovensko	41.084	17.4			11.119	4.7		

	studenti	t.j.%	ženy v dom.	t.j.%	děchodci	t.j.%
Č S R	21.617	1.1	326.178	16.5	114.090	5.8
Země české	19.403	1.1	315.909	18.1	109.212	6.3
Slovensko	2.214	0.9	10.269	4.3	4.178	1.8

tabulka číslo 1.

Přehled o stavu krajských organizací ku dni 28.2.1950.

Kraj:	celkový stav	t.j. %	členů	t.j. %	kandidátů	t.j. %
Praha	478.029	100	388.660	81,3	89.369	18,7
Č.Budějovice	81.651	100	67.675	89,9	13.976	10,1
Plzeň	107.800	100	92.231	85,6	15.569	14,1
Karlovy Vary	47.559	100	37.968	79,8	9.591	20,2
Ústí n.L.	139.384	100	113.105	81,1	26.279	18,9
Liberec	86.499	100	71.334	82,5	15.165	17,5
Hradec Králové	104.650	100	82.285	78,6	22.365	21,4
Fardubice	75.276	100	59.524	79,1	15.752	20,9
Jihlava	77.328	100	62.408	80,7	14.920	19,3
Brno	190.991	100	147.532	77,2	43.459	22,8
Olomouc	98.116	100	79.063	81,1	19.053	18,9
Gottwaldov	86.992	100	70.215	80,7	16.777	19,3
Ostrava	143.254	100	118.674	82,8	24.580	17,2
ČSSZ	28.354	100	25.291	89,2	3.063	10,8
Čechy celkem	1,745.883	100	1,415.965	81,1	329.918	18,9
Bratislava	56.271	100	33.879	60,2	22.372	39,8
Nitra	49.566	100	35.765	72,2	13.801	27,8
Banská Bystrica	33.876	100	27.350	80,7	6.526	19,3
Žilina	35.846	100	27.269	76,1	8.577	23,9
Košice	33.206	100	22.047	66,4	11.156	33,6
Prešov	27.670	100	22.967	83,-	4.703	17,-
Slovensko celkem	236.432	100	169.297	71,6	67.135	28,4
ČSR celkem	1,982.315	100	1,585.262	80,-	397.053	20,-
Zvláštní složky	76.951	100	51.258	66,6	25.693	33,4

tabulka číslo 2

Přehled o stavu krajských organizací ku dni 28.2.1950.

Kraj:	v záv. org.	t.j. %	v místních org.	t.j. %	muži	t.j. %	žen	t.j. %
Praha	237.272	49.6	240.757	50.4	295.245	61.8	182.784	38.2
Č.Budějovice	27.924	34.2	53.727	65.8	57.984	71.-	23.667	29.-
Plzeň	46.057	42.7	61.743	57.3	74.542	69.1	33.258	30.9
Karlovy Vary	18.539	39.-	29.020	61.-	31.304	65.8	16.255	34.2
Ústí n.L.	63.097	45.3	76.287	54.7	87.441	62.7	51.943	37.3
Liberec	38.534	44.5	47.965	55.5	57.121	66.-	29.378	34.-
Hradec Králové	43.342	41.4	61.308	58.6	68.887	65.8	35.763	34.2
Pardubice	30.339	40.3	44.937	59.7	51.372	68.2	23.904	31.8
Jihlava	24.305	31.4	53.023	68.6	53.244	68.9	24.084	31.1
Brno	88.409	46.3	102.582	53.7	129.798	68.-	62.193	32.-
Olomouc	41.011	41.7	57.105	58.3	68.950	70.2	29.166	29.8
Gottwaldov	41.970	48.2	45.022	51.8	62.604	72.-	24.388	28.-
Ostrava	82.028	57.3	61.226	42.7	104.854	73.2	38.400	26.8
ČSSZ	28.354	100.-			27.179	95.9	1.175	4.1
Čechy celkem	811.181	46.5	934.702	53.5	1,169.525	67.-	576.358	33.-
Bratislava	29.206	51.9	27.065	48.1	48.715	86.6	7.556	13.4
Nitra	12.672	25.6	36.894	74.4	44.072	88.9	5.494	11.1
Banská Bystrica	10.317	30.5	23.559	69.5	30.159	89.-	3.717	11.-
Žilina	14.233	39.7	21.613	60.3	31.222	87.1	4.624	12.9
Košice	12.968	39.1	20.235	60.9	29.205	88.-	3.998	12.-
Prešov	3.746	13.5	23.924	86.5	25.713	92.9	1.957	7.1
Slovensko celkem	83.142	35.2	153.290	64.8	209.086	88.4	27.346	11.6
ČSR celkem	894.323	45.1	1,087.992	54.9	1,378.611	69.5	603.704	30.5
Zvláštní složky	---	---	---	---	---	---	---	---

tabulka číslo 3.

Přehled o stavu krajských organizací ku dni 28.2.1950.

Kraj	v ě k o v é		s l o ž e n í			
	do 25 let	t.j. %	do 45 let	t.j. %	přes 45 let	t.j. %
Praha	50.554	10.6	222.926	46.6	204.549	42.8
Č.Budějovice	8.455	10.4	39.996	49.-	33.200	40.6
Plzeň	9.617	8.9	53.330	49.5	44.853	41.6
Karlovy Vary	5.312	11.2	29.672	62.4	12.575	26.4
Ústí n.L.	14.843	10.6	75.902	54.5	48.639	34.9
Liberec	9.185	10.6	47.782	55.2	29.532	34.2
Hradec Králové	10.598	10.1	50.523	48.3	43.529	41.6
Pardubice	7.991	10.6	36.915	49.-	30.370	40.4
Jihlava	8.909	11.5	38.141	49.3	30.278	39.2
Brno	23.288	12.2	98.616	51.6	69.087	36.2
Olomouc	11.573	11.8	53.028	54.-	33.515	34.2
Gottwaldov	12.793	14.7	46.750	53.7	27.449	31.6
Opava	17.221	12.-	76.364	53.3	49.669	34.7
ČSSZ	2.707	9.5	16.691	58.9	8.956	31.6
Čechy celkem	193.046	11.1	886.636	50.8	666.201	38.1
Bratislava	5.690	10.1	33.627	59.8	16.954	30.1
Nitra	5.103	10.3	29.088	58.7	15.375	31.-
Banská Bystrica	2.924	8.6	20.033	59.1	10.919	32.2
Žilina	3.992	11.1	21.494	60.-	10.360	28.9
Košice	2.658	8.-	19.893	59.9	10.653	32.1
Prešov	2.616	9.5	17.744	64.1	7.310	26.4
Slovensko celkem	22.983	9.7	141.879	60.-	71.570	30.3
ČSR celkem	216.029	10.9	1,028.515	51.9	737.771	37.2
Zvláštní složky	37.027	48.1	31.657	41.1	8.267	10.8

tabulka číslo 4.

Přehled o stavu krajských organizací ku dni 28.2.1950.

Kraj:	dělníci kvalif.	t.j. %	dělníci pomocní	t.j. %	dělníci zeměd.	t.j. %	zřízení	t.j. %
Praha	104.154	21.8	56.726	11.9	10.774	2.3	37.053	7.7
Č.Budějovice	14.961	18.3	11.112	13.6	2.050	2.6	5.718	7.-
Plzeň	26.437	24.5	12.814	11.9	1.598	1.5	7.096	6.6
Karlovy Vary	8.937	18.8	5.653	11.9	1.061	2.2	4.084	8.5
Ústí n.L.	31.192	22.3	19.886	14.3	2.817	2.-	8.972	6.4
Liberec	22.984	26.5	12.166	14.1	1.182	1.3	5.528	6.4
Hradec Králové	25.918	24.8	14.470	13.8	1.731	1.7	6.877	6.6
Pardubice	17.533	23.3	11.234	15.--	1.683	2.3	4.594	6.1
Jihlava	15.946	20.6	9.442	12.2	1.907	2.5	4.715	6.1
Brno	44.098	23.1	23.824	12.5	2.777	1.4	12.183	6.4
Olomouc	23.286	23.7	13.383	13.7	2.048	2.1	7.629	7.8
Gottwaldov	24.607	28.3	14.272	16.4	1.408	1.6	4.648	5.3
Ostrava	43.597	30.5	21.173	14.7	1.287	0.9	8.613	6.1
ČSSZ	15.143	53.4	8.119	28.6	34	0.1	209	0.7
Čechy celkem	418.793	24.-	234.274	13.4	32.347	1.9	117.925	6.8
Bratislava	10.579	18.8	10.404	18.5	2.391	4.3	4.232	7.5
Nitra	7.797	15.7	9.222	18.6	5.056	10.2	2.398	4.8
Banská Bystrica	6.570	19.4	6.853	20.2	2.132	6.3	2.687	7.9
Žilina	8.937	24.9	10.173	28.4	1.387	3.9	1.869	5.2
Košice	7.180	21.6	6.941	20.9	1.644	5.-	2.843	8.6
Prešov	2.603	9.4	4.365	15.8	1.772	6.4	1.180	4.2
Slovensko celkem	43.666	18.5	47.958	20.2	14.382	6.1	15.209	6.4
ČSR celkem	462.459	23.3	282.232	14.2	46.729	2.4	133.134	6.7
Zvláštní složky	----	----	----	----	----	----	----	----

tabulka číslo 5

Přehled o stavu krajských organizací ku dni 28.2.1950.

Kraj:	úředníci	t.j. %	učitelé a prof.	t.j. %	svobodná povolání	t.j. %
Praha	81.763	17.1	7.819	1.6	5.626	1.2
Č.Budějovice	8.892	10.9	2.067	2.5	424	0.6
Pízeň	10.981	10.2	1.869	1.7	530	0.5
Karlovy Vary	6.179	13.-	734	1.5	316	0.7
Ústí n.L.	14.834	10.7	1.905	1.4	614	0.4
Liberec	10.390	12.-	1.536	1.8	437	0.6
Hradec Králové	12.396	11.8	2.130	2.-	599	0.6
Pardubice	8.240	10.9	1.634	2.2	358	0.5
Jihlava	6.923	8.9	1.903	2.5	375	0.6
Brno	24.896	13.-	4.759	2.5	1.589	0.8
Olomouc	13.457	13.8	2.171	2.2	849	0.8
Gottwaldov	12.049	13.9	2.445	2.8	636	0.7
Ostrava	18.320	13.1	2.940	2.1	1.085	0.8
ČSSZ	4.763	16.8	3	--	74	0.2
Čechy celkem	234.583	13.4	33.915	1.9	13.512	0.8
Bratislava	13.794	24.5	1.626	2.9	758	1.3
Nitra	5.181	10.5	1.282	2.6	635	1.3
Banská Bystrica	4.452	13.2	1.003	3.-	319	1.-
Žilina	5.284	14.7	981	2.7	427	1.2
Košice	5.106	15.4	1.057	3.2	504	1.5
Prešov	2.735	9.9	1.012	3.7	197	0.7
Slovensko celkem	36.552	15.5	6.961	2.9	2.840	1.2
ČSR celkem	271.135	13.7	40.876	2.-	16.352	0.8
Zvláštní složky	---	---	---	---	---	---

tabulka číslo 6

Přehled o stavu krajských organizací ku dni 28.2.1950.

Kraj:	rolníci celkem	t.j. %	členové roln. rodin	t.j. %	živnostn. celkem	t.j. %	členové rodin živnostn.	t.j. %
Praha	17.557	3.7	3.724	0.8	13.398	2.8	1.113	0.2
Č.Budějovice	12.422	15.2	1.570	1.9	2.896	3.5	139	0.1
Plzeň	12.678	11.8	2.102	1.9	3.108	2.9	234	0.2
Karlovy Vary	5.587	11.8	2.021	4.2	1.496	3.2	231	0.5
Ústí n.L.	10.241	7.3	4.531	3.3	3.642	2.6	365	0.3
Liberec	7.534	8.7	2.771	3.2	2.566	3.-	215	0.2
Hradec Králové	8.879	8.5	2.005	1.9	4.082	3.9	344	0.3
Pardubice	7.399	9.8	1.455	1.9	2.733	3.6	252	0.3
Jihlava	12.820	16.6	1.979	2.6	2.641	3.4	192	0.2
Brno	15.299	8.1	3.579	1.9	6.416	3.3	342	0.2
Olomouc	7.650	7.8	1.751	1.8	3.353	3.3	204	0.2
Gottwaldov	5.524	6.4	559	0.6	2.835	3.2	105	0.1
Óstrava	5.471	3.8	1.043	0.7	4.044	2.8	213	0.1
ČSSZ	---	---	---	---	---	---	---	---
Čechy	129.061	7.4	29.090	1.7	53.210	3.-	3.949	0.2
Bratislava	5.921	10.5	---	---	2.469	4.4	---	---
Nitra	11.904	24.-	---	---	2.659	5.4	---	---
Banská Bystrica	5.375	15.9	---	---	1.668	4.9	---	---
Žilina	2.806	7.8	---	---	1.670	4.7	---	---
Košice	3.863	11.6	---	---	1.517	4.5	---	---
Prešov	11.215	40.5	---	---	1.136	4.1	---	---
Slovensko celkem	41.084	17.4	---	---	11.119	4.7	---	---
ČSR celkem	170.145	8.6	---	---	64.329	3.2	---	---
Zvláštní složky	---	---	---	---	---	---	---	---

tabulka číslo 7

Přehled o stavu krajských organizací ku dni 28.2.1950.

Kraj:	studenti	t.j. %	ženy v dom.	t.j. %	děchodci	t.j. %
Praha	8.227	1.7	97.533	20.4	32.562	6.8
Č.Budějovice	428	0.5	12.861	15.8	6.105	7.5
Plzeň	407	0.5	20.814	19.3	7.132	6.6
Karlovy Vary	247	0.5	9.648	20.3	1.365	2.9
Ústí n.L.	554	0.4	31.747	22.8	8.094	5.8
Liberec	413	0.5	14.422	16.7	4.355	5.-
Hradec Králové	683	0.7	16.758	16.-	7.778	7.4
Pardubice	402	0.5	12.313	16.4	5.446	7.2
Jihlava	376	0.5	12.860	16.6	5.249	6.8
Brno	4.810	2.5	33.591	17.6	12.828	6.7
Olomouc	663	0.7	16.457	16.8	5.215	5.3
Gottwaldov	741	0.9	13.006	15.-	4.157	4.8
Ostrava	1.443	1.-	23.899	16.7	9.626	6.7
ČSSZ	9	--	---	---	---	---
Čechy celkem	19.403	1.1	315.909	18.1	109.912	6.3
Bratislava	1.128	2.-	2.245	4.-	724	1.3
Nitra	120	0.2	2.489	5.-	823	1.7
Banská Bystrica	140	0.4	1.780	5.2	897	2.6
Žilina	140	0.4	1.462	4.1	710	2.-
Košice	375	1.1	1.419	4.3	754	2.3
Prešov	311	1.1	874	3.2	270	1.-
Slovensko celkem	2.214	0.9	10.269	4.3	4.178	1.6
ČSR celkem	21.617	1.1	326.178	16.5	114.090	5.8
Zvláštní složky	---	---	---	---	---	---

tabulka číslo 8

Přehled o stavu krajských organizací ku dni 28.2.1950.

Kraj:	rolní- ká celkem	t.j. %	do 5 ha	t.j. %	do 10 ha	t.j. %	do 15 ha	t.j. %	do 20 ha	t.j. přes 20 ha	t. %
Praha	17.557	100	10.038	57,2	5.026	28,6	1.513	8,6	554	3,2	426 2.
Č.Budějovice	12.422	100	6.427	51,7	3.630	29,2	1.787	14,4	472	3,8	106 0.
Plzeň	12.768	100	4.763	37,6	4.391	34,6	3.092	24,4	358	2,8	74 0.
Karlovy Vary	5.587	100	544	9,7	1.464	26,2	2.997	53,6	483	8,6	99 1.
Ústí n.L.	10.241	100	2.737	26,7	3.857	37,7	3.121	30,5	415	4,-	111 1.
Liberec	7.534	100	2.409	32,-	2.701	35,8	2.065	27,4	310	4,1	49 0.
Hradec Králové	8.879	100	4.338	48,9	2.761	31,1	1.460	16,4	249	2,8	71 0.
Pardubice	7.399	100	4.083	55,2	2.287	30,9	759	10,3	194	2,6	76 1.
Jihlava	12.820	100	5.945	46,4	4.395	34,3	1.752	13,7	463	3,6	265 2.
Brno	15.299	100	5.889	38,5	6.600	43,1	2.416	15,8	308	2,-	86 0.
Olomouc	7.650	100	2.656	34,7	2.276	29,8	2.246	29,4	399	5,2	73 0.
Gottwaldov	5.524	100	4.366	79,-	974	17,6	139	2,5	30	0,6	15 0.
Ostrava	5.471	100	1.767	32,3	1.555	28,4	1.823	33,3	244	4,5	82 1.
Čechy celkem	129.061	100	55.962	43,4	41.917	32,5	25.170	19,5	4479	3,4	1.533 1,2
	rolní- ká celkem	t.j. %	do 5 ha	t.j. %	do 10 ha	t.j. %	do 15 ha	t.j. %	přes 15 ha	t.j. %	
Bratislava	5.921	100	3.863	65,2	1.241	21,-	674	11,4	143	2,4	
Nitra	11.904	100	8.277	69,5	2.761	23,2	629	5,3	237	2,-	
B.Bystrica	5.375	100	2.903	54,-	1.776	33,-	590	11,-	106	2,-	
Žilina	2.806	100	2.251	80,2	430	15,4	91	3,2	34	1,2	
Košice	3.863	100	2.436	63,1	1.059	27,4	319	8,3	49	1,2	
Prešov	11.215	100	8.316	74,1	2.610	23,3	270	2,4	19	0,2	
Slovensko celk.	41.084	100	28.046	68,3	9.877	24,-	2.573	6,3	588	1,4	
ČSR celkem	170.145	100	84.008	49,4	51.794	30,4	27.743	16,3	6.600	3,9	

tabulka číslo 9

Přehled o stavu krajských organizací ku dni 28.2.1950.

Kraj:	živnost. celkem	t.j. %	bez zaměst.	t.j. %	do 2 zaměst.	t.j. %	do 5 zaměst.	t.j. %	přes 5 zaměst.	t.j. %
Praha	13.398	2.8	10.924	2.3	1.954	0.4	370	0.1	151	-
Č.Budějovice	2.896	2.9	2.344	2.9	433	0.5	91	0.1	28	-
Plzeň	3.108	3.5	2.483	2.3	517	0.5	87	0.1	21	-
Karlovy Vary	1.496	3.2	1.095	2.3	343	0.7	46	0.1	12	-
Ústí n.L.	3.642	2.6	2.787	2.-	678	0.5	154	0.1	23	-
Liberec	2.566	3.-	2.048	2.4	416	0.5	79	0.1	23	-
Hradec Králové	4.082	3.9	3.307	3.2	615	0.6	135	0.1	25	-
Pardubice	2.733	3.6	2.202	2.9	434	0.6	70	0.1	27	-
Jihlava	2.641	3.4	2.026	2.6	496	0.6	94	0.1	25	-
Brno	6.416	3.3	4.999	2.6	1.119	0.6	195	0.1	103	-
Olomouc	3.353	3.3	2.582	2.6	617	0.6	111	0.1	43	-
Gottwaldov	2.835	3.2	2.117	2.4	568	0.7	121	0.1	29	-
Ostrava	4.044	2.8	2.927	2.1	902	0.6	160	0.1	55	-
ČSSZ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Čechy celkem	53.210	3.-	41.840	2.4	9.092	0.5	1.713	0.1	565	-
Bratislava	2.464	4.4								
Nitra	2.659	5.4								
Banská Bystrica	1.668	4.9								
Žilina	1.670	4.7								
Košice	1.517	4.5								
Prešov	1.136	4.1								
Slovensko celk.	11.119	4.7								
CSR celkem	64.329	3.2								
Zvláštní složky ----										

Srovnání sociálního složení 1949 a 1950.

		České země	%	Slovensko	%	Č S R	%
<u>Dělníci</u>	1949	796.425	40.3	111.680	42.5	908.105	40.6
	1950	685.414	39.3	106.006	44.8	791.420	39.9
rozdíl + -		- 111.011	- 1.-	- 5.674	+ 2.3	- 116.685	- 0.7
<u>zřizenci</u>	1949	119.122	6.-	15.710	6.-	134.832	6.-
	1950	117.925	6.8	15.209	6.4	133.134	6.7
rozdíl + -		- 1.197	+ 0.8	- 501	+ 0.4	- 1.698	+ 0.7
<u>úředníci a intel.</u>	1949	312.192	15.8	49.030	18.7	361.222	16.2
	1950	301.413	17.2	48.567	20.5	349.980	17.6
rozdíl + -		- 10.779	+ 1.4	- 463	+ 1.8	- 11.242	+ 1.4
<u>rolníci</u>	1949	202.514	10.3	54.294	20.6	256.808	11.5
	1950	158.151	9.1	41.084	17.4	199.174	10.1
rozdíl + -		- 44.363	- 1.2	- 13.210	- 3.2	- 57.634	- 1.4
<u>živnost.</u>	1949	106.569	5.4	17.436	6.6	124.005	5.5
	1950	57.159	3.2	11.119	4.7	68.278	3.4
rozdíl + -		- 49.410	- 2.2	- 6.317	- 1.9	- 55.727	- 2.1
<u>ženy v dom.</u>	1949	338.244	17.2	10.009	3.8	348.253	15.6
	1950	315.909	18.1	10.269	4.3	326.178	16.5
rozdíl + -		- 22.335	+ 0.9	+ 260	+ 0.5	- 22.075	+ 0.9
<u>děchodci</u>	1949	98.826	5.-	4.646	1.8	103.472	4.6
	1950	109.218	6.3	4.178	1.8	113.896	5.8
rozdíl + -		+ 10.392	+ 1.3	- 468	- 0.1	+ 10.618	+ 1.2
ČSR celkem 1949		1,973.892	100.-	262.805	100.-	2,236.697	100.-
<u>různé složky</u>						74.369	
<u>úhrnem</u>						2,311.066	
ČSR celk. 1950		1,745.883	100	236.432	100.-	1,982.315	100.-
<u>různé složky</u>						76.951	
<u>úhrnem</u>						2,059.266	
rozdíl + -		- 228.009	- 11.6	- 26.373	- 10.-	- 251.800	- 10.9

I/5 Výsledky stranické prověrky v KSČ 1950-1951

Závěrečný přehled zpracovaný odborem evidence organizačně instruktorského oddělení ÚV KSČ:

- rekapitulace
- přehled o prověrce v krajích

V originále 2 listy

SÚA, f. 100/4, sv. 7, a.j. 34

R E K A P I T U L A C E

Stav k 1.9.1950	2,025.318	100 %
prověření jako členové	1,518.114	75.- %
prověření jako kandidáti	159.299	7.8 %
celkem po prověrce členů a kandidátů	1,677.413	82.8 %
v prověrce vyloučeno	25.954	1.3 %
v prověrce vyškrtáno	143.590	7.1 %
celkem prošlo prověrkou	1,846.957	91.2 %
Úbytky v průběhu prověrky, prokázané v měsíčním hlášení	51.979	2.6 %
nedostavilo se k prověrce	4.386	0.2 %
z okresů dosud nevyúčtováno	41.705	2.1 %
administrativní závady (chybná hlášení, dvojmo vedení členové, neprovedená hlášení změn, úmrtí atd.)	22.700	1.- %
vojáci v základní službě, vedení ve stavu civilních organizací	5.125	0.3 %
v šetření a doprovází se	52.466	2.6 %
Souhrn souhlasný s počátečním stavem	1,025.318	100.- %

Organizačně-instruktorské odděl. ÚV KS4
odbor e v i d e n c e

Praha, 9. února 1951

Přehled o průběhu prověrky 1950

Přísně tajné !

Císlo rubriky	1	2	3	4	5	6	7	8	9								
K r a j :	Stav podle hlášení na poč.prověr. 1.9.1950	prověřkou prošlo do 31.1.1951	t.j.% z celk. stavu	prověřeni jako členové	%	kandidáti přijati za členy	%	prověřeni jako kandidáti	%	vyřknuti	%	vyřknuti	%	rozdíl mezi počátkem a koncem prov.	%	pořadí	p o z n á m k a
Praha	472.957	438.918	92.8	329.226	75.-	36.066	8.2	35.816	8.2	32.652	7.4	5.158	1.2	34.039	7.2	7	
Č.Budějovice	79.970	72.221	90.3	57.428	79.5	4.495	6.2	3.166	4.4	5.703	7.9	1.429	1.2	7.749	9.7	12	
Plzeň	106.500	97.299	91.4	73.319	75.4	5.168	5.3	7.441	7.6	10.524	10.8	847	0.9	9.201	8.6	11	
Karlovy Vary	46.322	38.156	82.4	29.223	76.6	2.745	7.2	3.283	8.6	2.286	6.-	619	1.6	8.166	17.6	18	
Ústí n.L.	134.754	116.036	86.1	88.767	76.5	9.876	8.5	7.018	6.-	9.081	7.8	1.294	1.1	18.718	13.9	16	
Liberec	82.949	77.123	93.-	58.560	75.9	6.554	8.5	5.624	7.3	5.668	7.4	717	0.9	5.826	7.-	5	
Hradec Králové	103.483	94.805	91.6	69.904	73.8	4.563	4.8	11.808	12.5	7.664	8.1	796	0.8	8.678	8.4	10	
Pardubice	74.794	69.679	93.2	48.756	70.-	5.453	7.8	7.431	10.7	6.892	9.9	1.147	1.6	5.115	6.8	4	
Jihlava	78.492	71.906	91.6	52.055	72.4	5.640	7.8	6.825	9.5	6.194	8.6	1.192	1.7	6.586	8.4	9	
Brno	178.535	143.759	80.5	117.616	81.8	6.322	4.4	5.516	3.8	12.572	8.7	1.733	1.2	34.776	19.5	19	
Olomouc	97.278	90.387	92.9	64.850	71.7	10.152	11.2	6.750	7.5	7.569	8.4	1.066	1.2	6.891	7.1	6	
Gottwaldov	83.908	77.188	92.-	58.734	76.1	6.217	8.1	6.629	8.6	4.898	6.3	710	0.9	6.720	8.-	8	
Ostrava	139.242	130.550	93.8	95.979	73.5	10.158	7.8	9.775	7.5	12.548	8.3	2.090	1.6	8.692	6.2	3	
země česká	1,679.184	1,518.027	90.4	1,144.487	75.4	113.409	7.5	117.082	7.8	124.251	8.2	18.798	1.2	161.157	9.6		v Kč po prověření dle 1374978
Bratislava	56.271	50.417	89.6	28.156	55.8	8.323	16.5	9.226	18.3	3.994	7.9	718	1.4	5.854	10.4	13	
Nitra	49.737	42.727	85.9	25.033	58.6	6.809	15.9	5.547	13.-	3.384	7.9	1.954	4.6	7.010	14.1	17	
Banská Bystrica	32.604	30.896	94.8	21.872	70.8	2.766	8.9	4.033	13.1	1.682	5.4	543	1.8	1.708	5.2	1	
Žilina	36.889	32.571	88.3	22.179	68.1	3.512	10.8	3.830	11.8	2.353	7.2	697	2.1	4.318	11.7	14	
Košice	33.203	31.181	93.9	19.185	61.5	3.444	11.-	5.880	18.9	2.004	6.4	668	2.1	2.022	6.1	2	
Prešov	28.053	24.200	86.3	17.673	73.-	1.160	4.8	2.372	9.8	1.690	7.-	1.305	5.4	3.853	13.7	15	
Slovensko	236.757	211.992	89.5	134.098	63.3	26.014	12.3	30.888	14.6	15.107	7.1	5.885	2.8	24.765	10.5		191 000
kraje celkem	1,915.941	1,730.019	90.3	1,278.585	73.9	139.423	8.1	147.970	8.6	139.358	8.1	24.683	1.4	185.922	9.7		
zvláštní slož.,	109.377	116.938	106.9	86.617	74.1	13.489	11.5	11.329	9.7	4.232	3.6	1.271	1.1	+ 7.561			111 435
Č S R celkem	2,025.318	1.846.957	91.2	1,365.202	73.9	152.912	8.3	159.299	8.6	143.590	7.8	25.954	1.4	178.361	8.8		1677 413

Organizačně-instruktorské oddělení ÚV KSČ
odbor e v i d e n c e

Praha, 9. února 1951.

I/6 Početnost a složení KSČ v roce 1951

Z celostátního přehledu o stavu KSČ k 31.12.1951, vypracovaného odborem pro legitimace a statistiku oddělení stranických orgánů ÚV KSČ:

- denní stav strany (celostátní přehled)
- stavy KSČ v krajích (členové - kandidáti, muži - ženy)
- stavy v závodních a místních organizacích KSČ
- věkové složení
- sociální složení
- délka členství, bývalá politická příslušnost, národnost, náboženská příslušnost

V originále 12 listů

SÚA, f. 19/9, sv. 1, a.j. 29; též f. 100/4, sv. 5, a.j. 26

DNEŠNÍ STAV STRANY

Přísně tajné!

Přehled je vypracován podle evidenčních štítků došlých aparátu ÚV KSČ a ÚV KSS do 31. prosince 1951.

	Organizační celkem	%	Členů	%	Kandidátů	%	Ženy	%	V závodních org.	%	V místních organizacích				Členů JZD	%
											Na ves-nici	Ve městě	Ve městě	Ve městě		
ČSR	1746191	100.-	1542269	88.30	203922	11.70	502803	28.80	951781	54.50	488541	28.-	305869	17.5	195179	11.20
České země	1468423	84.09	1311235	89.30	157186	10.70	478826	32.60	776597	52.9	405558	27.6	286268	19.5	141267	9.65
Slovensko	189514	10.85	156119	82.4	33395	17.6	20774	10.95	86930	52.85	82983	43.8	19601	10.35	41715	22.-
Zvl. složky	88254	5.06	74915	84.9	13339	15.1	3203	3.65	88254	100.-	-	-	-	-	12197	13.80

SOCIÁLNÍ SLOŽENÍ

	Dělníků	%	Rolníků	%	Zřizovatelů	%	Úředníků	%	Živnostníků	%	Ženy v domácnosti	%	Ostatní	%
ČSR	740508	42.40	99207	5.70	121235	6.95	262295	15.05	25850	1.50	258475	14.60	238621	13.60
České země	596138	40.60	74784	5.10	103101	7.-	217873	14.85	21483	1.45	251430	17.15	203614	17.85
Slovensko	84669	44.70	23301	12.3	16758	8.85	33004	17.4	3647	1.9	6938	3.65	21197	11.20
Zvl. složky	59701	67.65	1122	1.25	1376	6.95	11418	12.9	720	0.80	107	0.10	13610	10.30

DĚLKA ČLENSTVÍ V KSČ

	Od roku 1921-1925	%	Od roku 1926-1930	%	Od roku 1931-1944	%	Od roku 1945-II.1948	%	Po únoru 1948	%
ČSR	6849	0.40	6041	0.34	8244	0.47	1087760	62.30	637297	36.49

BÝVALÁ POLITICKÁ PŘÍSLUŠNOST

	Soc. dem.	%	Nár. soc.	%	Lidová strana	%	Agrární strana	%	Jiných stran	%
ČSR	191457	10.96	83815	4.79	19997	1.14	3277	0.19	12673	7.25

VĚKOVÉ SLOŽENÍ

	Do 25 let	%	Od 25-35 let	%	Od 35-45 let	%	Od 45-60 let	%	Přes 60 let	%
ČSR	200076	11.45	367743	21.10	525051	30.10	514650	29.90	138671	7.95
České země	139376	9.50	299242	20.35	446762	30.45	451838	30.75	131205	8.95
Slovensko	13522	7.15	46549	25.60	63352	33.45	56788	29.95	7303	3.85
Zvl. složky	47178	53.45	19952	22.60	14937	16.90	6024	6.85	163	0.20

NÁRODNOST

	Češi	%	Slováci	%	Poláci	%	Ukrajinci	%	Maďaři	%	Němci	%	Jiní	%
ČSR	1519938	87.04	205330	11.75	6603	0.38	7166	0.42	3444	0.20	351	0.02	3359	0.19

NABOŽENSTVÍ

	Bez vyznání	%	Rímskokatolické	%	Československé	%	Evangelické	%	Pravoslavné	%	Jiné	%
ČSR	309009	17.7	1127001	64.55	181550	10.4	104390	6.-	17056	0.95	6789	0.40

KANDIDÁTI - ÚDEBNÍCI

přijetí od IX. sjezdu do 31.3.1952

	Celkem	Doly	%	Hutě	%	Kovo	%	Stavebnictví	%	Textil	%	Ostatní	%
ČSR	8098	563	6.95	182	2.25	2196	27.15	743	9.15	1479	18.25	2935	36.25

KANDIDÁTI PŘIJATÍ PODLE USNESENÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU ZE DNE 25.2.1951
do 31. 3. 1952.

	Celkem	Mládeže	%	Dělníků	%	Rolníků	%	Úředníků	%	Ostatních	%
ČSR	8027	4164	51.85	4052	50.50	141	1.75	1584	19.75	2250	28.-

Celostátní přehled o sociálním složení strany ku dni 31.12.1951
podle došlých evidenčních štítků.

č.1.

Kraj :	Celkem organi- sováno	Členů	t.j. %	1950 %	Kandidáti	t.j. %	1950 %	Muži	t.j. %	1950 %	Ženy	t.j. %	1950 %
Praha	410058	369287	90.05	81.30	40771	9.95	18.70	251758	61.40	61.80	158300	38.60	38.20
Č.Budějovice	66817	61393	91.90	89.90	5424	8.10	10.10	47023	70.35	71.-	19794	29.65	29.-
Plzeň	89343	79960	89.50	85.60	9383	10.50	14.40	61632	69.-	69.10	27710	31.-	30.90
K.Vary	35979	31883	88.65	79.80	4096	11.35	20.20	23996	66.70	65.80	11983	33.30	34.20
Ústí n.L.	110664	101824	92.-	81.10	8840	8.-	18.90	70052	63.30	62.70	40612	36.70	37.30
Liberec	71855	64883	90.30	82.50	6972	9.70	17.50	47763	66.50	66.-	24092	33.50	34.-
H.Králové	89143	72427	81.25	78.60	16716	18.75	21.40	58903	66.10	65.80	30240	33.90	34.20
Pardubice	63194	54744	86.65	79.10	8450	13.35	20.90	43276	68.50	68.20	19918	31.50	31.80
Jihlava	66464	58139	87.45	80.70	8325	12.55	19.30	45694	68.75	68.90	20770	31.25	31.10
Brno	153349	137569	89.70	77.20	15780	10.30	22.80	105452	68.75	68.-	47897	31.25	32.-
Olomouc	84249	75786	89.95	81.10	8463	10.05	18.90	59789	70.95	70.20	24460	29.05	29.80
Gottwaldov	74413	65425	87.95	80.70	8988	12.05	19.30	53790	72.30	72.-	20623	27.70	28.-
Ostrava	119307	106769	89.50	82.80	12538	10.50	17.20	88285	74.-	73.20	31022	26.-	26.80
ČSSZ	33589	31146	92.75	89.20	2443	7.25	10.80	32184	95.80	95.80	1405	4.20	4.20
Celkem země české	1468423	1311235	89.30	81.10	157188	10.70	18.90	989597	67.40	67.-	478826	32.60	33.-
Bratislava	44079	34196	77.60	60.20	9883	22.40	39.80	38461	87.25	86.60	5618	12.75	13.40
Nitra	35545	29712	83.60	72.20	5833	16.40	27.80	31854	89.60	88.90	3691	10.40	11.10
B.Bystrica	28656	24177	84.35	80.70	4479	15.65	19.30	25619	89.40	89.-	3037	10.60	11.-
Žilina	28554	24524	85.90	76.10	4030	14.10	23.90	24905	87.20	87.10	3649	12.80	12.90
Košice	27985	21671	77.45	66.40	6314	22.55	33.60	24770	88.50	88.-	3215	11.50	12.-
Prešov	20377	18001	88.35	83.-	2376	11.65	17.-	18938	92.95	92.90	1439	7.05	7.10
ČSSZ	4318	3838	88.90	-	480	11.10	-	4193	97.10	-	125	2.90	-
Celkem Slovensko	189514	156119	82.40	71.60	33395	17.60	28.40	168740	89.05	88.40	20774	10.95	11.60
Zvl. složky	88254	74915	84.90	66.60	13339	15.10	33.40	85051	96.35	-	3203	3.65	-
Č S R celkem	1746191	1542269	88.30	80.-	203922	11.70	20.-	1243388	71.20	69.50	502803	28.80	30.50

Číslo organizací v závodních organizacích.

č. 2.

K r a j e	V závod- ních orga- nizacích celkem	t. j. %	1950 %	Výroba	t. j. %	Zeměděl- ství	t. j. %	Doprava	t. j. %	Distri- buce	t. j. %	Státní úřady	t. j. %	Jiné	t. j. %	Zvláštní složky	t. j. %
Praha	221122	53.95	49.60	112537	27.45	5345	1.30	30682	7.48	20625	5.05	13620	3.32	38313	9.35	-	-
Č. Budějovice	27819	41.65	34.20	13507	20.25	2468	3.70	4862	7.28	2457	3.67	313	0.46	4212	6.30	-	-
Plzeň	43290	48.45	42.70	26095	29.20	1884	2.11	7311	8.19	2735	3.06	365	0.40	4900	5.49	-	-
K. Vary	16979	47.20	39.-	7850	21.82	1401	3.90	2610	7.25	1854	5.16	188	0.52	3076	8.55	-	-
Ústí n. L.	55734	50.35	45.30	33353	30.12	1274	1.16	10762	9.72	4415	4.-	337	0.30	5593	5.05	-	-
Liberec	35658	49.65	44.50	22158	30.85	1108	1.55	4906	6.82	2994	4.17	325	0.46	4167	5.80	-	-
H. Králové	45961	51.55	41.40	28380	31.83	1724	1.93	5869	6.59	3720	4.17	439	0.50	5829	6.53	-	-
Pardubice	31114	49.25	40.30	18955	30.-	1126	1.80	4677	7.40	1947	3.10	224	0.35	4185	6.60	-	-
Jihlava	28027	42.15	31.40	14737	22.18	1816	2.73	3345	5.03	3168	4.75	227	0.34	4734	7.12	-	-
Brno	79922	52.10	46.30	44906	29.29	2761	1.80	9495	6.19	6923	4.50	1169	0.76	14668	9.56	-	-
Olomouc	40600	48.20	41.70	22928	27.21	1708	2.02	6625	7.86	3416	4.05	535	0.65	5388	6.40	-	-
Gottwaldov	42767	57.45	48.20	31972	42.95	1332	1.80	2717	3.66	1597	2.14	271	0.35	4678	6.55	-	-
Ostrava	74015	62.05	57.30	54971	46.08	1154	0.97	6891	5.77	4038	3.40	672	0.56	6269	5.27	-	-
ČSSZ	33589	100.-	100.-	33589	100.-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem země české	776597	52.90	46.50	465938	31.75	25101	1.70	100752	6.86	59889	4.08	18685	1.28	106232	7.23	-	-
Bratislava	26405	59.90	51.90	9170	20.80	1348	3.05	4947	11.22	2223	5.04	5163	11.71	3554	8.06	-	-
Nitra	12323	34.65	25.60	4673	13.14	1517	4.27	2506	7.05	1102	3.10	1793	5.04	732	2.05	-	-
B. Bystrica	12109	42.25	30.50	6021	21.01	1004	3.50	2187	7.63	633	2.20	1704	5.95	560	1.93	-	-
Žilina	14092	49.35	39.70	8098	28.36	491	1.71	2811	9.84	654	2.30	1155	4.04	883	3.10	-	-
Košice	13448	48.05	39.10	5127	18.32	560	2.-	3247	11.60	679	3.15	1852	6.61	1783	6.37	-	-
Prešov	4235	20.80	13.50	818	4.02	374	1.85	663	3.25	578	2.85	1126	5.52	676	3.31	-	-
ČSSZ	4318	100.-	100.-	4318	100.-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem Slovensko	86930	45.85	35.20	38225	20.16	5294	2.79	16361	8.63	6069	3.20	12793	6.75	8188	4.32	-	-
Zvl. složky	88254	100.-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	88254	100.-
Č S R celkem	951781	54.50	45.10	504163	28.88	30395	1.74	117113	6.70	65958	3.78	31478	1.80	114420	6.55	88254	5.05

Počet organizovaných v místních organizacích.

č.j.

K r a j :	Celkem organi- sováno	V místních organisa- cích celkem	t.j. %	1950 %	Na vesnici	t.j. %	Ve městě	t.j. %
Praha	410058	188936	46.05	50.40	93701	22.85	95235	23.20
Č.Budějovice	66817	38998	58.35	65.80	24804	37.10	14194	21.25
Plzeň	89343	46052	51.55	57.30	29328	32.65	16724	18.70
K.Vary	35979	19000	52.80	61.-	11124	30.90	7876	21.90
Ústí n.L.	110664	54930	49.65	54.70	35624	32.20	19306	17.45
Liberec	71855	36197	50.35	55.50	23324	32.45	12873	17.90
H.Králové	89143	43182	48.45	58.60	25962	29.15	17220	19.30
Pardubice	63194	32080	50.75	59.70	20171	31.90	11909	18.85
Jihlava	66464	38437	57.85	68.60	25562	38.45	12875	19.40
Brno	153349	73427	47.90	53.70	43969	28.70	29458	19.20
Olomouc	84249	43649	51.80	58.30	30521	36.20	13128	15.60
Gottwaldov	74413	31646	42.55	51.80	19388	26.05	12258	16.50
Ostrava	119307	45292	37.95	42.70	22060	18.50	23212	19.45
ČSSZ	33589	-	-	-	-	-	-	-
Celkem země české	1468423	691826	47.10	53.50	405558	27.60	286268	19.50
Bratislava	44079	17674	40.10	48.10	13002	29.50	4672	10.60
Nitra	35545	23222	65.35	74.40	19494	54.85	3728	10.50
B.Bystrica	28656	16547	57.75	69.50	13930	48.60	2617	9.15
Zilina	28554	14462	50.65	60.30	11109	38.90	3353	11.75
Košice	27985	14537	51.95	60.90	11517	41.15	3020	10.80
Prešov	20377	16142	79.20	86.50	13931	68.35	2211	10.85
ČSSZ	4318	-	-	-	-	-	-	-
Celkem Slovensko	189514	102584	54.15	64.80	62983	43.80	19601	10.35
Zvl. složky	88254	-	-	-	-	-	-	-
Č S R celkem	1746191	794410	45.50	54.90	488541	28.-	305869	17.50

Věkové složení organizovaných.

c.4.

K r a j :	Do 25 let	t.j. %	1950 %	Od 25 do 35 let	t.j. %	Od 35 do 45 let	t.j. %	Od 25 - 45 let % z r.1950	Od 45 do 60 let	t.j. %	Přes 60 let	t.j. %	Přes 45 let % z r.1950
Praha	35998	8.80	10.60	70015	17.05	122850	29.95	46.60	137391	33.50	43804	10.70	42.80
Č.Budějovice	5331	8.-	10.40	12837	19.20	19977	29.90	49.-	21374	32.-	7298	10.90	40.60
Plzeň	7148	8.-	8.90	16988	19.-	27114	30.35	49.50	29306	32.80	8786	9.85	41.60
K.Vary	3725	10.35	11.20	10435	29.-	11830	32.90	62.40	8395	23.35	1594	4.40	26.40
Ústí n.L.	9986	9.05	10.60	25409	22.95	34404	31.10	54.50	31311	28.30	9554	8.60	34.90
Liberec	6895	9.60	10.60	16482	22.95	22420	31.20	55.20	20183	28.10	5875	8.15	34.20
H.Králův	8130	9.15	10.10	16867	18.95	26493	29.75	48.40	28599	32.05	8594	10.10	41.50
Pardubice	6172	9.75	10.60	11535	18.25	18795	29.75	49.10	20476	32.45	6216	9.80	40.30
Jihlava	7130	10.75	11.50	13230	19.90	19036	28.65	49.30	20760	31.20	6308	9.50	39.20
Brno	15653	10.20	12.20	33415	21.80	46245	30.15	51.60	45646	29.75	12390	8.10	36.20
Olomouc	8735	10.45	11.80	19504	23.15	25822	30.65	54.10	23894	28.35	6244	7.40	34.10
Gottwaldov	9984	13.45	14.70	17264	23.20	22738	30.55	53.70	19550	26.27	4867	6.55	31.90
Ostrava	11516	9.50	12.-	27752	23.25	36835	30.85	53.30	35125	29.45	8279	6.95	34.70
ČSSZ	3053	9.10	9.50	7509	22.35	12203	36.35	58.90	9828	29.25	996	2.95	31.60
Celkem země české	139576	9.50	11.10	299242	20.35	446762	30.45	50.70	451838	30.75	131205	8.95	38.20
Bratislava	3123	7.10	10.10	11970	27.15	14411	32.70	59.70	12868	29.20	1707	3.85	30.20
Nitra	2442	6.85	10.30	8614	24.25	12081	34.-	58.70	10820	30.45	1588	4.45	31.-
B.Bystrica	2077	7.25	8.60	6821	23.80	9767	34.10	59.10	8744	30.50	1247	4.35	32.30
Žilina	2620	9.15	11.20	7405	25.95	9429	33.-	59.90	8077	28.30	1023	3.60	28.90
Košice	1572	5.60	8.-	6964	24.90	9299	33.25	59.90	9136	32.65	1014	3.60	32.10
Prešov	1425	7.-	9.50	5508	27.05	6868	33.70	64.20	5979	29.35	597	2.90	26.30
ČSSZ	263	6.10	-	1267	29.35	1497	34.65	-	1164	26.95	127	2.95	-
Celkem Slovensko	13522	7.15	9.70	48549	25.60	63352	33.45	60.-	56788	29.95	7303	3.85	30.30
Zvl.složky	47278	53.45	48.10	19952	22.60	14937	16.90	41.20	6024	6.85	163	0.20	10.70
Č S R celkem	200076	11.45	10.90	367743	21.10	525051	30.10	51.60	514650	29.40	136671	7.95	37.30

Sociální složení krajských organizací ŠČ a KSS k 31.12.1951
dělňáci.

č.5.

K r a j :	Celkem organi- sováno	Dělníci kvalifika- ní	t.j. %	1950 %	Dělníci pomocní	t.j. %	1950 %	Dělníci zeměděl- ští	t.j. %	1950 %	Celkem	t.j. %	1950 %
Praha	410058	83451	20.35	21.80	57041	13.90	11.90	11852	2.90	2.30	152344	37.15	36.-
Č.Budějovice	66817	11736	17.55	18.30	10295	15.40	13.60	1986	3.-	2.60	24017	35.95	34.50
Plzeň	89342	22742	25.45	24.50	11147	12.50	11.90	2372	2.65	1.50	36261	40.60	37.90
K.Vary	35979	6965	19.35	18.80	3618	10.05	11.90	994	2.75	2.20	11577	32.15	32.90
Ústí n.L.	110664	26378	23.85	22.30	13952	12.60	14.30	3776	3.40	2.-	44106	39.85	38.60
Liberec	71855	16894	23.50	26.50	11177	15.55	14.10	1573	2.20	1.30	29644	41.25	41.90
H.Králové	89143	20478	22.95	24.80	14613	16.40	13.80	2133	2.40	1.70	37224	41.75	40.30
Pardubice	63194	13731	21.75	23.30	10902	17.25	15.-	2110	3.35	2.30	26743	42.35	40.60
Jihlava	66464	12300	18.50	20.60	10169	15.30	12.20	2270	3.40	2.50	24739	37.20	35.30
Brno	153349	35294	23.-	23.10	21240	13.85	12.50	4737	3.10	1.40	61271	39.95	37.-
Olomouc	84249	19300	22.90	28.30	12653	15.-	13.70	2480	2.95	2.10	34433	40.85	39.50
Gottwaldov	74413	16297	21.90	30.50	16140	21.70	16.40	1227	1.65	1.60	33664	45.25	46.70
Ostrava	119307	37690	31.60	53.40	14455	12.10	14.70	1136	0.95	0.90	53281	44.65	45.79
ČSSZ	33589	16433	48.93	-	10396	30.95	28.60	5	0.20	0.10	26834	79.90	82.10
Celkem země české	1468423	339689	23.10	24.-	217798	14.85	13.40	38651	2.65	1.90	596138	40.60	39.30
Bratislava	44079	9323	21.15	18.80	6660	15.10	18.50	1315	3.-	4.30	17298	39.85	41.50
Nitra	35545	5913	16.65	15.70	6556	18.45	18.60	2344	6.60	10.20	14813	41.70	44.-
B.Bystrica	28656	8840	30.85	19.40	3933	13.70	20.20	1404	4.90	6.30	14177	49.45	45.90
Žilina	26554	8252	28.90	24.90	6833	23.95	28.40	790	2.75	3.90	15875	55.60	57.20
Košice	27985	4219	15.10	21.60	7952	28.40	20.90	969	3.45	5.-	13140	46.95	47.50
Prešov	20377	1787	8.75	9.40	3384	16.60	15.80	1223	6.-	6.40	6394	31.35	31.60
ČSRZ	4318	1711	39.60	-	1261	29.30	-	-	-	-	2972	68.90	-
Celkem Slovensko	189514	40045	21.15	18.50	36579	19.30	20.20	8045	4.25	6.10	84669	44.70	44.50
Zvl. složky	88254	38602	43.75	-	18453	20.90	-	2646	3.-	-	59701	67.65	-
Č S R celkem	1746191	418336	23.95	23.30	272830	15.60	14.20	49342	2.85	2.40	740508	42.40	39.90

Sociální složení krajských organizací KSČ a KSS k 31.12.1951
 Rolníci.

č. 68

K r a j :	Celkem organi- sováno	Celkem rolní- ká	t.j. %	1950 %	Do 5 ha	t.j. %	1950 %	Do 10 ha	t.j. %	1950 %	Do 15 ha	t.j. %	1950 %	Do 20 ha	t.j. %	1950 %	Přes 20 ha	t.j. %	1950 %
Praha	410058	9489	2.32	3.25	6705	1.63	2.10	2059	0.50	1.10	497	0.12	0.30	132	0.05	0.10	96	0.02	0.10
Č. Budějovice	66817	7394	11.06	14.70	3856	5.78	7.80	2189	3.28	4.30	1087	1.62	2.10	203	0.30	0.50	59	0.08	-
Plzeň	89342	7096	7.95	11.70	3332	3.73	4.40	2097	2.35	4.10	1552	1.74	2.90	86	0.10	0.30	29	0.03	-
K. Vary	35979	3746	10.40	11.80	1161	3.20	1.20	819	2.30	3.10	1554	4.30	6.30	178	0.50	1.-	34	0.10	0.20
Ústí n. L.	110664	6699	6.05	5.54	2720	2.46	0.19	2221	2.01	2.76	1584	1.43	2.23	136	0.12	0.29	38	0.03	0.07
Liberec	71855	5437	7.55	8.66	2352	3.27	2.78	1593	2.20	3.12	1317	1.85	2.38	149	0.20	0.35	26	0.03	0.03
H. Králové	89143	5564	6.24	8.45	3156	3.55	4.14	1469	1.65	2.63	797	0.90	1.39	108	0.10	0.23	34	0.04	0.06
Pardubice	63194	3971	6.28	9.80	2584	4.10	5.42	978	1.55	3.03	321	0.50	1.-	58	0.09	0.25	30	0.04	0.10
Jihlava	66464	7784	11.75	16.55	4244	6.40	7.68	2243	3.35	5.68	1031	1.55	2.26	178	0.30	0.59	88	0.15	0.34
Brno	153349	7553	4.93	7.99	4409	2.87	3.08	2318	1.50	3.45	721	0.50	1.26	77	0.05	0.16	28	0.03	0.04
Olomouc	84249	4401	5.22	7.75	2147	2.55	2.70	1025	1.20	2.30	1038	1.22	2.28	143	0.20	0.40	48	0.05	0.07
Gottwaldov	74413	2953	3.97	6.31	2403	3.23	5.01	442	0.60	1.11	67	0.09	0.15	15	0.02	0.03	26	0.03	0.01
Ostrava	119307	2697	2.26	3.80	807	0.68	1.23	689	0.58	1.08	1101	0.92	1.27	73	0.06	0.17	27	0.02	0.05
ČSSZ	33589	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem země české	1468423	74784	5.10	7.37	39876	2.72	3.20	20142	1.38	2.40	12667	0.86	1.44	1536	0.10	0.25	563	0.04	0.08
Bratislava	44079	3422	7.76	10.25	2679	6.08	6.86	507	1.15	2.20	198	0.45	1.19	28	0.06	-	10	0.02	0.25
Nitra	35545	5491	15.45	23.52	4295	12.05	16.69	975	2.76	5.57	190	0.56	1.26	22	0.06	-	9	0.02	0.48
B. Bystrica	28656	3556	12.40	15.54	2274	7.95	8.56	967	3.40	5.24	261	0.90	1.74	37	0.10	-	17	0.05	0.31
Žilina	28554	1753	6.13	7.71	1450	5.07	6.27	240	0.84	1.19	41	0.44	0.25	14	0.05	-	8	0.03	0.09
Košice	27985	2272	8.11	10.60	1509	5.40	7.33	574	2.05	3.18	158	0.56	0.09	21	0.07	-	10	0.03	0.15
Prešov	20377	6807	33.40	40.45	5587	27.42	30.05	1088	5.33	9.43	115	0.57	0.97	15	0.07	-	2	0.01	0.07
ČSSZ	4318	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem Slovensko	189514	23301	12.29	17.11	17794	9.39	11.86	4351	2.30	4.17	963	0.51	1.08	137	0.07	-	56	0.02	1.43
Zvl. složky	88254	1122	1.27	-	1070	12.12	-	47	0.52	-	5	0.06	-	-	-	-	-	-	-
Č S R celkem	1746191	99207	5.68	8.58	58740	3.36	4.23	24540	1.40	2.61	13635	0.80	1.39	1673	0.09	0.24	619	0.03	0.11

Sociální složení krajských organizací KSČ a KSS k 31.12.1951
 zřizenci, obecní zaměstnanci, ženy v domácnosti a důchodci.

6.7.

K r a j s	Celkem organi- sováno	Zřizenci	t.j. %	1950 %	Obchodní zaměstnanci	t.j. %	Ženy v domácnosti	t.j. %	1950 %	Důchodci	t.j. %	1950 %
Praha	410058	28977	7.07	7.70	10481	2.55	80817	19.72	20.40	32254	7.86	6.80
Č.Budějovice	66847	4818	7.22	7.-	1778	2.66	10344	15.50	15.80	6507	9.73	7.50
Plzeň	89342	5863	6.55	6.60	2141	2.40	16501	18.46	19.30	7003	7.83	6.60
K.Vary	35979	3736	10.40	8.50	1415	3.95	7080	19.68	20.30	1136	3.17	2.90
Ústí n.L.	110664	8729	7.88	6.40	3242	2.92	24175	21.85	22.80	7078	6.42	5.80
Liberec	71855	5436	7.57	6.40	2416	3.35	11312	15.74	16.70	4374	6.09	5.-
H.Králové	89143	6123	6.88	6.60	2784	3.12	12941	14.52	16.-	7737	8.70	7.40
Pardubice	63194	4572	7.22	6.10	1760	2.78	9592	15.18	16.40	5178	8.20	7.20
Jihlava	66464	4467	6.72	6.10	1805	2.72	11171	16.80	16.60	5471	8.21	6.80
Brno	153349	10775	7.02	6.40	4565	2.97	24957	16.28	17.60	11942	7.79	6.70
Olomouc	84249	6454	7.66	7.80	2637	3.15	13212	15.70	16.80	5075	6.-	5.30
Gottwaldov	74413	4888	6.57	5.30	1499	2.68	10619	14.27	15.-	4888	6.57	4.80
Ostrava	119307	7634	6.40	6.10	3567	2.83	18707	15.68	16.70	9524	7.98	6.70
ČSSZ	33589	629	1.88	0.70	6	0.02	2	-	-	14	0.04	-
Celkem země české	1468423	103101	7.02	6.80	40396	2.75	251430	17.12	18.10	108181	7.35	6.30
Bratislava	44079	4485	10.17	7.50	1609	3.65	1504	3.42	4.-	816	1.85	1.30
Nitra	35545	3794	10.66	4.80	1329	3.74	1476	4.15	5.-	845	2.37	1.70
B.Bystrica	28656	2279	7.95	7.90	1227	4.30	1213	4.25	5.20	727	2.56	2.60
Žilina	28554	2413	8.45	5.20	1122	3.95	1056	3.70	4.10	715	2.50	2.-
Košice	27985	2347	8.38	8.60	1182	4.23	1076	3.85	4.30	831	2.95	2.30
Prešov	20377	1298	6.37	4.20	818	4.-	611	3.-	3.20	249	1.25	1.-
ČSSZ	4318	142	3.35	-	4	-	2	-	-	-	-	-
Celkem Slovensko	189514	16758	8.84	6.40	7291	3.85	6938	3.65	4.30	4183	2.20	1.80
Zvl. složky	88254	1376	1.56	-	8576	9.73	107	0.12	-	-	-	-
Č S R celkem	1746191	121235	6.94	6.70	56263	3.20	258475	14.80	16.50	112364	6.44	5.60

Sociální složení krajských organizací KSČ a KSŽ k 31.12.1951

č.8.

Živnostníci.

K r a j :	Celkem organi- zovaných	Celkem živnost- níků	t.j. %	1950 %	Živnostníci bez zaměstnanců	t.j. %	1950 %	Živnostníci do 2 zaměstnanců	t.j. %	1950 %	Živnostníci více než 2 zaměstnanci	t.j. %	1950 %
Praha	410058	6273	1.30	2.39	5956	1.46	2.28	262	0.06	0.40	55	0.01	0.07
Č.Budějovice	66817	1155	1.72	3.51	1101	1.66	2.87	45	0.06	0.53	9	-	0.11
Plzeň	89342	1089	1.21	2.85	1034	1.15	2.30	50	0.06	0.47	5	-	0.08
K.Vary	35979	589	1.65	3.02	560	1.57	2.30	22	0.06	0.72	7	-	-
Ústí n.L.	110664	1311	1.18	2.58	1280	1.15	1.99	25	0.03	0.48	6	-	0.11
Liberec	71853	1077	1.50	2.93	1019	1.42	2.36	44	0.06	0.48	14	0.02	0.09
H.Králové	89143	1511	1.69	3.86	1434	1.60	3.16	64	0.07	0.58	13	0.02	0.12
Pardubice	63194	846	1.34	3.58	819	1.30	2.92	19	0.03	0.57	8	0.01	0.09
Jihlava	66464	1200	1.80	3.38	1145	1.72	2.62	50	0.08	0.64	5	-	0.12
Brno	153349	2237	1.46	3.29	2126	1.38	2.61	84	0.06	0.58	27	0.02	0.10
Olomouc	84249	1616	1.92	3.36	1570	1.87	2.63	42	0.05	0.62	4	-	0.11
Gottwaldov	74413	1259	1.69	3.21	1155	1.55	2.43	92	0.12	0.65	12	0.02	0.13
Ostrava	119307	1319	1.10	2.77	1272	1.06	2.04	37	0.03	0.62	10	0.01	0.11
ČSSZ	33589	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem země české	1468423	21483	1.46	3.-	20472	1.40	2.39	836	0.05	0.52	175	0.01	0.09
Bratislava	44079	681	1.55	-	601	1.36	-	61	0.13	-	19	0.01	-
Nitra	35545	1024	2.88	-	906	2.54	-	90	0.26	-	28	0.08	-
B.Bystrica	28656	559	1.94	-	533	1.86	-	23	0.08	-	3	-	-
Žilina	28554	378	1.32	-	338	1.19	-	38	0.14	-	2	-	-
Košice	27985	540	1.93	-	489	1.75	-	44	0.15	-	7	0.03	-
Prešov	20377	465	2.28	-	371	1.82	-	61	0.30	-	33	0.16	-
ČSSZ	4318	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem Slovensko	189514	3647	1.92	-	3238	1.70	-	317	0.17	-	92	0.05	-
Zvl. složky	88254	720	0.82	-	592	0.67	-	127	0.15	-	1	-	-
Č S R celkem	1746191	25850	1.49	2.64	24302	1.42	2.11	1280	0.07	0.45	268	0.01	0.08

S o c i á l n í s l o z e n í krajských organizací KSČ a KDS k 31.12.1951
 úředníci, učitelé a profesori, svobodná povolání a studenti.

8.9.

K r a j :	Celkem organi- sováno	Celkem duševních pracovníků	t.j. %	1950 %	Úředníci	t.j. %	1950 %	Učitelé a profesori	t.j. %	1950 %	Svobodná povolání	t.j. %	1950 %	Studenti	t.j. %	1950 %
Praha	410058	89423	21.80	21.60	72277	17.60	17.10	6887	1.70	1.60	4927	1.20	1.20	5332	1.30	1.70
Č.Budějovice	66817	10804	16.15	14.90	8365	12.50	10.90	1827	2.75	2.90	356	0.50	0.60	256	0.40	0.50
Plzeň	89342	13388	15.-	12.90	11016	12.35	10.20	1567	1.75	1.70	468	0.55	0.50	337	0.55	0.50
K.Vary	35979	6700	18.60	15.70	5659	15.70	13.-	723	2.-	1.50	215	0.60	0.70	103	0.30	0.50
Ústí n.L.	110664	15324	13.85	12.90	12770	11.55	10.70	1721	1.55	1.40	536	0.50	0.40	297	0.25	0.40
Liberec	71855	12159	16.95	14.90	10105	14.05	12.-	1386	1.95	1.80	397	0.55	0.60	271	0.35	0.50
H.Králové	89143	15259	17.10	15.10	12311	13.80	11.80	1986	2.20	2.-	551	0.65	0.50	411	0.45	0.70
Pardubice	63194	10532	16.65	14.10	8276	13.10	10.90	1649	2.60	2.20	350	0.55	0.60	257	0.40	0.50
Jihlava	66464	9827	14.80	12.50	7406	11.15	8.90	1823	2.75	2.50	379	0.55	0.80	219	0.35	0.50
Brno	153349	30049	19.60	19.60	21876	14.25	13.-	4321	2.85	2.50	1542	1.-	0.80	2310	1.50	2.50
Olomouc	84249	16421	19.50	17.50	12892	15.30	13.80	2291	2.70	2.20	741	0.90	0.70	497	0.60	0.70
Gottwaldov	74413	14143	19.-	18.30	11005	14.80	13.90	2272	3.05	2.60	535	0.70	0.80	331	0.45	0.90
Ostrava	119307	22778	19.10	17.-	18157	15.20	13.10	2637	2.20	2.10	1135	0.95	0.20	849	0.75	1.-
ČSSZ	33589	6103	18.16	18.10	5758	17.15	16.80	3	-	-	281	0.86	-	61	0.15	-
Celkem země české	1468423	272910	18.60	17.20	217873	14.85	13.40	31093	2.10	1.90	12413	0.85	0.80	11531	0.80	1.10
Bratislava	44079	14264	32.35	8.65	11740	26.65	24.50	1292	2.90	2.90	398	0.90	1.30	834	1.90	2.-
Nitra	35545	6773	19.05	14.60	5211	14.65	10.50	1241	3.50	3.60	208	0.60	1.30	113	0.30	0.20
B.Bystrica	28656	4918	17.15	17.60	3724	13.-	13.20	922	3.20	3.-	177	0.60	1.-	95	0.35	0.40
Žilina	28554	5242	18.35	19.-	4062	14.25	14.70	908	3.15	2.70	188	0.65	1.20	84	0.30	1.40
Košice	27985	6597	23.60	21.20	4660	16.65	15.40	1046	3.75	3.20	642	2.30	1.50	249	0.90	1.10
Prešov	20377	3735	18.35	15.40	2447	12.-	9.90	883	4.35	3.70	151	0.75	0.70	254	1.25	1.10
ČSSZ	4318	1198	27.75	-	1160	26.90	-	20	0.45	-	1	-	-	17	0.40	-
Celkem Slovensko	189514	42727	22.55	20.50	33004	17.40	15.50	6312	3.35	2.90	1765	0.95	1.20	1646	0.85	0.90
Zvl. složky	88254	16652	18.85	-	11418	12.90	-	1171	1.35	-	738	0.85	-	3325	3.75	-
S R celkem	1746191	332289	19.05	-	262295	15.05	13.70	38576	2.20	2.-	14285	0.85	0.80	16502	0.95	1.10

Celostátní přehled: délky členství, bývalé politické příslušnosti,
národnosti, náboženské příslušnosti a členství v JZD.

8.10.

	Celkem organi- sováno	V závodních organizacích celkem	Z toho v závodních organizacích							V místních organizacích celkem	V míst. organizacích	
			Výroba	Zemědělství	Doprava	Distribuce	Státní úřady	Jiné	Zvláštní složky		Vesnice	Města
celkem organizováno	1746191	951781	504163	30395	117113	65958	31478	114420	88254	794410	488541	305869
V KSČ od roku				Přehled délky členství								
1921 - 1925	6849	3573	2023	105	189	433	106	572	145	3276	1628	1648
t.j. %	0.40	0.20	0.12	-	0.01	0.03	-	0.03	0.01	0.20	0.10	0.10
1926 - 1938	6041	3959	1762	113	207	449	294	758	376	2082	1087	995
t.j. %	0.34	0.22	0.11	-	0.01	0.02	0.01	0.05	0.02	0.12	0.06	0.06
1939 - 1945	8244	3516	1447	202	642	156	321	485	263	4728	4045	683
t.j. %	0.47	0.20	0.08	0.01	0.04	0.01	0.02	0.03	0.01	0.27	0.23	0.04
1945 - II. 1948	1087760	565795	330323	18106	65492	34441	10986	53229	53218	521965	324624	197341
t.j. %	62.30	32.40	18.91	1.04	3.75	1.98	0.63	3.05	3.04	29.90	18.59	11.31
Po únoru 1948	637297	374938	168608	11869	50583	30479	19771	59376	34252	262359	157157	105202
t.j. %	36.49	21.47	9.65	0.68	2.90	1.74	1.13	3.40	1.97	15.02	9.-	6.02
			Přehled bývalé politické příslušnosti									
Soc. dem.	191457	114799	58199	2731	15472	9075	4772	19116	5434	76658	43471	33187
t.j. %	10.96	6.57	3.30	0.16	0.89	0.52	0.29	1.10	0.31	4.39	2.49	1.90
Nár. soc.	83815	55081	22050	1142	9403	4289	2695	13001	2501	28734	15848	12886
t.j. %	4.79	3.15	1.26	0.07	0.53	0.24	0.16	0.75	0.14	1.64	0.91	0.73
Lidová strana	19997	9184	3137	479	1189	906	1039	2099	335	10813	8240	2573
t.j. %	1.14	0.52	0.18	0.03	0.07	0.05	0.06	0.12	0.01	0.62	0.48	0.14
Agrární strana	3277	890	290	102	39	86	112	252	9	2387	2017	370
t.j. %	0.19	0.05	0.02	0.01	-	-	0.01	0.02	-	0.14	0.12	0.02
Jiné nekomunistické strany	12673	5622	2307	207	605	285	1577	575	66	7051	4461	2590
t.j. %	7.25	3.22	1.32	0.11	0.34	0.16	0.91	0.32	-	4.05	2.55	1.50
J Z D	195179	60006	29381	4040	6297	2955	972	4164	12197	135173	122156	13017
t.j. %	11.18	3.45	1.70	0.23	0.36	0.17	0.05	0.24	0.70	7.75	7.-	0.75

č. 11

K r a j :	Celkem organi- sováno	V závodních organizacích celkem	Z toho v závodních organizacích							V místních organizacích celkem	V míst. organizacích	
			Výroba	Zemědělství	Doprava	Distribu- ce	Státní úřady	Jiné	Zvláštní složky		Vesnice	Města
celkem organizováno	1746191	951781	504163	30395	117113	65958	31478	114420	88254	794410	488541	305869
Přehled národnosti												
Češi	1519938	839223	454237	23489	100153	59332	18610	105362	78040	660715	39772	282994
t.j. %	87.04	48.06	26.-	1.35	5.76	3.39	1.06	6.03	4.47	38.98	22.77	16.21
Slováci	105330	103709	44207	6254	16554	6093	12598	8333	9670	101621	81561	20060
t.j. %	11.76	5.94	2.53	0.37	0.94	0.34	0.72	0.48	0.56	5.82	4.67	1.15
Poláci	6603	4339	3783	79	90	199	4	110	74	2264	1407	857
t.j. %	0.38	0.25	0.22	-	-	0.02	-	0.01	-	0.13	0.08	0.05
Ukrajinci	7166	1883	645	126	128	139	179	354	312	5283	4716	567
t.j. %	0.42	0.12	0.04	0.01	0.01	0.01	0.01	0.02	0.02	0.29	0.26	0.03
Maďari	3444	962	303	350	107	75	24	30	73	2482	2129	353
t.j. %	0.20	0.06	0.02	0.02	0.01	-	-	-	-	0.14	0.12	0.02
Němci	351	169	119	19	8	9	2	8	4	182	112	70
t.j. %	0.02	0.01	0.01	-	-	-	-	-	-	0.01	0.01	-
Jiné	3359	1496	869	78	73	111	61	223	81	1863	895	968
t.j. %	0.19	0.08	0.05	-	-	0.01	-	0.02	-	0.11	0.05	0.06
Přehled náboženské příslušnosti												
Bez vyznání	309009	177563	98210	3314	20116	12340	4748	23807	15028	131536	61184	70352
t.j. %	17.70	10.16	5.62	0.20	1.15	0.70	0.27	1.36	0.86	7.54	3.51	4.03
Řím. kat.	1127001	609692	523222	23404	75935	41947	20438	69095	56161	517309	338634	178675
t.j. %	64.54	34.92	18.51	1.34	4.34	2.40	1.17	3.95	3.21	29.62	19.39	10.23
Českoslov.	181550	102264	53157	1792	13777	7296	2326	13283	10629	79286	41570	37716
t.j. %	10.40	5.86	3.05	0.10	0.79	0.41	0.14	0.77	0.60	4.54	2.38	2.16
Evangel.	104390	52135	26163	1460	6192	3386	3118	6662	5154	52255	36910	15345
t.j. %	5.99	2.99	1.49	0.08	0.36	0.20	0.18	0.38	0.30	3.-	2.12	0.88
Pravoslav.	17056	5530	1920	339	676	466	641	942	546	11526	9333	2193
t.j. %	0.98	0.32	0.10	0.02	0.04	0.02	0.04	0.06	0.04	0.66	0.53	0.13
Jiné	6789	4291	1491	86	417	523	207	631	736	2498	910	1588
t.j. %	0.38	0.24	0.09	-	0.02	0.03	0.01	0.04	0.05	0.14	0.05	0.09

I/7 Doplňující přehledy o KSČ v roce 1951

Z přehledů o stavu KSČ, zaslaných pro informaci K. Gottwaldovi. Vynechány jsou výtahy z dokumentu č. I/6 (celostátní údaje z celkového přehledu i z dalších tabulek), publikujeme jen srovnání s minulým vývojem a údaje o nově přijatých kandidátech a členech:

- průvodní dopis
- porovnání stavu k 31.12.1951 se stavem k IX. sjezdu KSČ
- vývoj sociálního složení 1946 - 1951
- údaje o přijímání úderníků za kandidáty KSČ
- údaje o nově přijatých kandidátech KSČ
- údaje o nově přijatých členech KSČ

V originále 11 listů

SÚA, f. 100/24, sv. 33, a.j. 786

NOV Kt f-100/24, a-1 786 90
4/1 264
KOMUNISTICKÁ STRANA ČESKOSLOVENSKA
USTŘEDNÍ VÝBOR

ODDĚLENÍ STRANICKÝCH ORGÁNŮ

PRAHA I, PŘÍKOPY ČÍSLO 33 — TELEFON 099

ADRESA TELEGRAMŮ: ÚVKOM STRANY

PRAHA DNĚ 19.května 1952.

Uveďte v odpovědi:

Č. j.: I/443 PT

Vše:

Soudruh

Klement G o t t w a l d ,
president Československé
republiky,

P r a h a - H r a d .

PŘÍČNĚ TAJNÉ

Vážený soudruhu,

konečně se nám podařilo dopracovat
přehled o stavu strany na základě materiálu, který
jsme získali při výměně legitimací loňského roku.

Přehled Ti posílám, abys byl infor-
mován, jak strana vypadala ke konci minulého roku.

Se soudružským pozdravem

B. Kohn

Příloha.

Organisační stav strany k 31.10.1952 v porovnání se stavem k IX. sjezdu.

K 31.10.1952 je strana složena z 19ti krajských organizací, které v sobě zahrnují 308 okresních a 19 městských organizací. Z 308 okresních organizací je 14 závodních okresních organizací.

	Celkem komunistů		členů		kandidátů	
	k IX.sjezdu	k 31.10.1952	k IX.sjezdu	k 31.10.1952	k IX.sjezdu	k 31.10.1952
ČSR	2,311.066	1,606.944	1,788.381	1,443.332	522.685	163.612
Kraje české	2,003.501	1,316.896	1,576.253	1,210.074	427.248	106.822
Slovensko	267.560	208.082	188.072	162.664	79.488	45.418
Zvláštní složky	40.005	81.966	24.056	70.594	15.949	11.372

	Celkem organizací			závodních			vesnických		městských		útvarových	
	k IX.sjezdu	k 31.10.1952		k IX.sjezdu	k 31.10.1952		k IX.sjezdu	k 31.10.1952	k IX.sjezdu	k 31.10.1952	k IX.sjezdu	k 31.10.1952
ČSR	34.942	40.376		10.407	18.817		16.260	15.074	8.275	4.710	-	1.775
Kraje české	30.469	31.602		9.483	15.153		13.310	11.925	7.676	4.524		
Slovensko	4.473	6.999		924	3.664		2.950	3.149	599	186		
Zvláštní složky	-	1.775										

Úbytky členů a kandidátů od IX.sjezdu.

	IX.sjezd	31.12.1949	31.12.1951	31.10.1952	Celkem úbytek
ČSR	2,311.066	1,982.315	1,746.191	1,606.944	704.122
	100%	85.77%	75.55%	68.65%	

Vývoj sociálního složení od r. 1946 - 1951

	1946 /VIII.sjezd/ ¹	1949 /IX.sjezd/	31.12.1951
	%	%	%
Dělníci a zřizenci	57,10	47,00	49,35
z toho dělníci	-	-	42,40
a/ kvalifikovaní	-	-	23,95
b/ pomocní	-	-	15,60
c/ zemědělští	-	-	2,85
rolníci	12,80	11,30	5,70
a/ do 5 ha	-	-	3,37
b/ do 10 ha	-	-	1,41
c/ do 15 ha	-	-	0,80
d/ přes 15 ha	-	-	0,12
úředníci	-	12,00	15,05
učitelé a profesori	9,20	3,00	2,20
studenti	-	-	0,95
svobodná povolání a obchodní zaměstnanci	-	1,40	4,01
ženy v domácnosti	-	15,30	14,80
důchodci	-	4,60	6,44
živnostníci	4,10	5,40	1,50
jiná povolání	16,80	-	-

⁺ V procentech organizovanosti učitelů a profesorů k VIII. a IX. sjezdu jsou též započtení studenti.

Počet přijatých kandidátů - úderníků
od IX. sjezdu do 25.2.1952.

<u>Celkem přijato:</u>		
ČSR	8.098	= 100,00%
Kraje české		68,82%
Slovensko		31,18%

Mužů	78,80%
Žen	21,20%

<u>Věkové složení:</u>	
Do 25 let	35,21%
do 45 let	54,75%
přes 45 let	10,04%

Dělníci kvalifikovaní	66,16%
dělníci pomocní	31,94%
dělníci zemědělstí	1,90%

<u>Národnost:</u>	
Češi	65,29%
Slováci	30,94%
Poláci	0,14%
Ukrajinci	0,17%
Maďaři	2,90%
Němci	0,18%
Jiné	0,38%

<u>Dřívější politická příslušnost:</u>	
KSČ.	4,60%
Soc. dem.	5,80%
Nár. soc.	1,18%
Jiné	0,78%

Rozdělení podle sektorů:

Doly	6,95%
hutě	2,24%
energetika	1,93%
kovo	27,13%
chemie	2,36%
sklo	2,23%
stavebnictví	9,18%
dřevo - papír	7,29%
textil	18,26%
kůže - guma	4,57%
potraviny	4,59%
doprava	7,33%
zemědělství	5,73%
ostatní	0,21%

Sociální složení nově přijatých kandidátů
od 25.2.1951 do 30.11.1952.

ČSR	28.701 = 100,00%
Kraje české	60,72%
Slovensko	39,28%

Muži	75,46%
Ženy	24,54%

Úderníci	15,65%
zlepšovatelé	1,23%
členů JZD	9,06%

<u>Sociální složení:</u>	
Dělníků	51,08%
technické inteligence	2,25%
zřizenců	6,63%
rolníků	1,36%
kulturních pracovníků	
vědců, učitelů a profesorů	4,06%
studentů	9,99%
úředníků	19,14%
žen v domácnosti	2,57%
ostatních	2,92%

<u>Věkové složení:</u>	
Do 25 let	49,69%
do 35 let	31,96%
do 45 let	10,72%
do 60 let	6,84%
přes 60 let	0,79%

Bývalá politická příslušnost:

a) před rokem 1945:

Soc. dem. strana	0,71%
nár. soc. strana	0,12%
lidová strana	0,08%
agrární strana	0,03%
jinych stran	0,07%
byl již v KSČ	0,99%

b) po roce 1945:

Soc. dem. strana	2,69%
nár. soc. strana	0,92%
lidová strana	0,25%
jiné strany	0,16%
byl již v KSČ	1,95%

Jsou funkcionáři v masových organizacích:

ROH	14,62%
ČSM	29,15%
SČSP	6,91%
Sokola	5,73%
JZD	0,83%
lidové správy	2,45%
ostatních	13,32%

Národnost:

Češi	58,30%
Slováci	36,02%
Poláci	0,27%
Ukrajinci	1,99%
Maďaři	3,11%
Němci	0,11%
Jiní	0,20%

Rozdělení podle sektorů:

Doly	3,33%
hutě	1,36%
energetika	1,72%
kovo	12,85%
chemie	1,53%
stavebnictví	6,91%
sklo - keramika	1,96%
kůže - guma	2,71%
papír - dřevo - gramofony	4,17%
textil	8,14%
potravinářství	2,96%
distribuce	2,45%
sběrné suroviny	0,12%
zemědělství	11,87%
doprava	5,42%
zdravotnictví	1,06%
komunální podniky	1,46%
družstevní podniky	1,87%
lidová správa	5,39%
státní úřady	5,11%
školy	14,33%
kultura	0,37%
ženy v domácnosti	2,57%
ostatní	0,34%

Složení přijatých členů
od 1.1.1952 do 30.11.1952.

ČSR	13.633 = 100,00%
Kraje české	91,48%
Slovensko	8,52%

Muži	72,91%
Ženy	27,09%
Členů JZD	4,06%

<u>Doba kandidatury:</u>	
Více jak 1 rok	16,89%
více jak 2 roky	17,74%
více jak 3 roky	40,93%
více jak 4 roky	24,44%

<u>Bývalá politická příslušnost:</u>	
Soc. dem. strana	9,28%
nár. soc. strana	15,92%
lidová strana	2,00%
agrární strana	0,12%
jiné strany	0,66%

Sociální složení:

Dělníků	28,79%
zřizenců	12,54%
rolníků	1,55%
úředníků	31,87%
učitelů a profesorů	7,97%
studentů	1,68%
obchodních zaměstnanců	0,54%
živnostníků	0,50%
svobodná povolání	0,70%
SNB	4,98%
ženy v domácnosti	6,45%
důchodci	2,43%

I/8 Početnost a složení KSČ v roce 1953

Ze statistických přehledů o stavu a složení KSČ k 28.2.1954, zpracovaných odborem evidence oddělení stranických orgánů ÚV KSČ:

- přehled o zastoupení členů a kandidátů, mužů a žen
- věkové složení
- národnostní složení
- délka členství v KSČ
- náboženská příslušnost
- sociální složení

V originále 10 listů

SÚA, f. 05/1, sv. 272, a.j. 1596

Poznámka: V archivní jednotce 1596 jsou též podobně zpracované údaje o komunistech v závodních, vesnických a uličních organizacích KSČ.

Celostátní přehled o složení členů a kandidátů ku dni 28.2.1953.

č.1.

K r a j :	Počet organizací	celkem členů a kandidátů	Z toho					
			členů	t.j. %	1951 %	kandi d á t ů	t.j. %	1951 %
Praha	6020	359588	337649	93,9	90,-	21939	6,1	10,-
České Budějovice	2181	62133	58596	94,3	91,9	3537	5,7	8,1
Plzeň	2293	78144	72876	93,3	89,5	5268	6,7	10,5
Karlovy Vary	1236	28742	26213	91,2	88,6	2529	8,8	11,4
Ústí n.L.	2291	95150	89290	93,8	92,-	5860	6,2	8,-
Liberec	1973	60332	55929	92,7	90,3	4403	7,3	9,7
Hradec Králové	2271	72694	66903	92,-	81,2	5791	8,-	18,8
Pardubice	1687	55488	52083	93,9	86,6	3405	6,1	13,4
Jihlava	2109	59821	55228	92,3	87,4	4593	7,7	12,6
Brno	3006	133649	124578	93,2	89,7	9071	6,8	10,3
Olomouc	2022	72999	68565	93,9	89,9	4434	6,1	10,1
Gottwaldov	1558	63701	58336	91,6	87,9	5365	8,4	12,1
Ostrava	1948	103694	96304	92,9	89,5	7390	7,1	10,5
Celkem kraje české	30595	1246135	1162550	93,3	89,3	83585	6,7	10,7
Bratislava	1558	45790	35378	77,3	77,6	10412	22,7	22,4
Nitra	1321	33568	29269	87,3	83,6	4279	12,7	16,4
B.Bystrica	1215	28386	23545	82,9	84,3	4841	17,1	15,7
Žilina	1080	27552	23772	85,-	85,9	4180	15,-	14,1
Košice	1126	27432	21413	78,1	77,4	6019	21,9	22,6
Prešov	1106	20831	17145	82,3	86,3	3686	17,7	11,7
Celkem kraje slovenské	7406	183559	150542	81,8	82,4	33417	18,2	17,6
Zvláštní složky	-	77751	63584	81,8	84,5	14167	18,2	15,1
Č S R celkem	38001	1507645	1376676	91,3	88,3	131169	8,7	11,7

č.2.

K r a j .	Mužů	t.j. %	1951 %	Žen	t.j. %	1951 %
Praha	229315	63,8	61,4	130273	36,2	38,6
České Budějovice	45086	72,6	70,4	17047	27,4	29,6
Plzeň	54393	69,6	69,-	23751	30,4	31,-
Karlovy Vary	19410	67,5	66,7	9332	32,5	33,3
Ústí n.L.	61420	64,6	63,3	33730	35,4	36,7
Liberec	41102	66,1	66,5	19230	31,9	33,5
Hradec Králové	47890	65,9	66,1	24604	34,1	33,9
Pardubice	38740	69,8	68,5	16748	30,2	31,5
Jihlava	41697	69,7	68,7	16124	30,3	31,3
Brno	93152	69,7	68,7	40497	30,3	31,3
Olomouc	52491	71,9	70,9	20508	28,1	29,1
Gottwaldov	46909	73,6	72,3	16792	26,4	27,7
Ostrava	78716	75,9	74,-	24978	24,1	26,-
Celkem kraje české	650321	66,2	67,4	395614	31,8	32,6
Bratislava	39980	87,3	87,2	5610	12,7	12,8
Nitra	30323	90,3	89,6	3245	9,7	10,4
B.Bystrica	25632	90,3	89,4	2754	9,7	10,6
Žilina	24584	88,-	87,2	3368	12,-	12,8
Košice	24580	89,6	88,5	2852	10,4	11,5
Prešov	19309	92,7	92,9	1522	7,3	7,1
Celkem Slovensko	164406	89,4	89,1	19551	10,6	10,9
Zvláštní složky	60750	76,1	96,3	17001	21,9	3,7
Č S R celkem	1075479	71,3	71,2	432366	26,7	28,8

V ě k o v é s l o ž e n í členstva k 28.2.1953

č.3.

K r a j :	Do 25 let			Do 35 let			Do 45 let			Do 60 let			Přes 60 let		
		t.j. %	1951 %		t.j. %	1951 %		t.j. %	1951 %		t.j. %	1951 %		t.j. %	1951 %
Práha	16883	4,7	8,8	67232	18,7	17,1	97317	27,1	29,9	132683	36,9	33,5	45473	12,6	10,7
Č.Budějovice	2792	4,5	8,-	11951	19,2	19,2	17030	27,4	29,9	22002	35,4	32,-	8358	13,5	10,9
Plzeň	3353	4,3	8,-	14768	18,9	19,-	22250	28,5	30,4	28472	36,4	32,8	9301	11,9	9,8
K.Vary	1469	5,1	10,4	8163	28,4	29,-	9409	32,8	32,9	8082	28,1	23,3	1619	5,6	4,4
Ústí n.L.	4143	4,4	9,1	21689	22,8	22,9	27890	29,3	31,1	31303	32,9	28,3	10125	10,6	8,6
Liberec	2636	4,4	9,6	13845	22,9	22,9	17421	28,9	31,2	19892	33,-	28,1	6538	10,8	8,2
Hr.Králové	2825	3,9	9,2	14097	19,4	18,9	19878	27,3	29,8	26641	36,7	32,-	9253	12,7	10,1
Pardubice	2860	5,1	9,8	10950	19,7	18,3	14971	27,-	29,7	20015	36,1	32,4	6692	12,1	9,6
Jihlava	2977	5,-	10,8	12102	20,2	19,9	16595	27,7	28,6	20765	34,8	31,2	7382	12,3	9,5
Brno	6619	5,-	10,2	29889	22,4	21,8	38611	28,9	30,2	44317	33,1	29,7	14213	10,6	8,1
Olomouc	3737	5,1	10,5	16933	23,2	23,1	21371	29,3	30,6	23827	32,6	28,4	7131	9,8	7,4
Gottwaldov	4879	7,7	13,5	14871	23,3	23,2	19998	31,4	30,5	18671	29,6	26,3	5082	8,-	6,5
Ostrava	6141	5,9	9,5	25125	24,2	23,3	29592	28,5	30,8	33951	32,8	29,5	8885	8,6	6,9
Celkem kraje české	61314	4,9	9,5	261615	21,-	20,4	352333	28,3	30,4	430821	34,6	30,8	140052	11,2	8,9
Bratislava	2726	6,-	7,1	13249	28,9	27,1	14405	31,5	32,7	13378	29,2	29,2	2032	4,4	3,9
Nitra	1834	5,5	6,9	8958	26,7	24,2	11128	33,1	34,-	9961	29,7	30,4	1687	5,-	4,5
B.Bystrica	1582	5,6	7,3	7452	26,3	23,8	9261	32,5	34,1	8655	30,5	30,5	1436	5,1	4,3
Žilina	1756	6,3	9,2	8429	30,1	25,9	8651	30,9	33,-	7672	28,2	28,3	1244	4,5	3,6
Košice	1538	5,6	5,6	7825	28,5	24,9	8937	32,6	33,3	8066	29,4	32,6	1066	3,9	3,6
Prešov	1410	6,8	7,-	6370	30,5	27,-	7078	34,-	33,7	5370	25,8	29,4	603	2,9	2,9
Celkem kraje slovenské	10846	5,9	7,2	52283	28,4	25,6	59460	32,3	33,4	53302	29,-	29,9	8068	4,4	3,9
Zvláštní složky	33687	43,3	53,4	24697	31,8	22,6	12240	15,7	16,9	7127	9,2	6,9	-	-	0,2
Č S R celkem	105847	7,-	11,5	338595	22,5	21,1	424033	28,1	30,1	491250	32,6	29,4	148120	9,8	7,9

N á r o d n o s t n í s l o ž e n í č l e n s t v a k 28.2.1953.

č.4.

K r a j :	Česká	t.j.	1951	Sloven	t.j.	1951	Maďar-	t.j.	1951	Němec-	t.j.	1951	Polská	t.j.	1951	Ostat-	t.j.	1951
		%	%	ská	%	%	ská	%	%	ká	%	%		%	%	ní	%	%
Praha	353903	98,5	99,-	3562	1,-	0,7	49	-	-	49	-	-	111	-	-	1914	0,5	0,5
Č.Budějovice	61370	98,8	98,7	633	1,-	1,1	9	-	-	6	-	-	17	-	-	98	0,2	0,2
Plzeň	77369	99,-	99,2	537	0,7	0,7	9	-	-	16	-	-	12	-	-	201	0,3	0,1
K.Vary	26562	92,5	92,5	1830	6,4	6,5	40	0,1	0,1	89	0,3	0,1	43	0,1	0,1	178	0,6	0,7
Ústí n.L.	91708	96,4	96,4	2734	2,9	2,8	27	-	-	98	0,1	0,1	103	0,1	0,1	480	0,5	0,6
Liberec	58481	96,9	96,4	1451	2,4	2,8	10	-	-	65	0,1	0,1	47	0,1	0,1	278	0,5	0,6
Hr.Králové	71331	98,2	98,4	974	1,4	1,2	16	-	-	18	-	-	31	-	-	324	0,4	0,4
Pardubice	55085	99,3	99,5	288	0,5	0,3	11	-	-	5	-	-	16	-	-	83	0,2	0,2
Jihlava	59588	99,6	99,7	155	0,3	0,2	3	-	-	4	-	-	5	-	-	66	0,1	0,1
Brno	132324	99,1	99,2	936	0,7	0,6	26	-	-	22	-	-	49	-	-	292	0,2	0,2
Olomouc	71512	98,-	98,-	1254	1,7	1,6	12	-	-	24	-	-	47	0,1	0,1	150	0,2	0,3
Gottwaldov	62967	98,9	99,3	653	1,-	0,6	7	-	-	2	-	-	10	-	-	62	0,1	0,1
Ostrava	96581	93,2	93,4	1992	1,9	1,5	16	-	-	31	-	-	4863	4,7	4,9	211	0,2	0,2
Celkem kraje české	1218781	97,9	98,-	16999	1,4	1,3	235	-	-	429	-	-	5354	0,4	0,4	4337	0,3	0,3
Bratislava	1645	3,6	3,4	42096	91,9	94,7	1768	3,9	1,3	57	0,1	0,1	117	0,3	-	107	0,2	0,5
Nitra	287	0,9	0,6	29563	88,-	95,3	3602	10,7	3,7	31	0,1	0,1	52	0,2	-	33	0,1	0,3
B.Bystrica	265	0,9	0,5	25789	90,8	98,5	2259	8,-	0,9	16	0,1	-	20	0,1	-	37	0,1	0,1
Žilina	921	3,3	1,8	26946	96,4	98,-	28	0,1	-	8	-	0,1	14	0,1	-	35	0,1	0,1
Košice	310	1,1	1,1	24377	88,8	95,3	2515	9,2	2,8	76	0,3	0,1	42	0,2	0,1	112	0,4	0,6
Prešov	189	0,9	0,6	14952	71,8	72,9	489	2,3	1,2	1	-	-	1311	6,3	0,3	3889	18,7	25,-
Celkem kraje slovenské	3617	2,-	1,6	163723	89,-	93,4	10661	5,8	1,7	189	0,1	0,1	1556	0,8	0,1	4213	2,3	3,1
Zvláštní složky	65842	84,7	88,3	11123	14,3	11,-	199	0,3	0,1	6	-	-	69	0,1	0,1	492	0,6	0,5
Č S R celkem	1288240	85,5	87,-	191845	12,7	11,8	11095	0,7	0,2	624	-	-	6999	0,5	0,4	9042	0,6	0,6

Délka členství ve straně.

č.5.

K r a j :	Před r. 1945	t.j. %	1951 %	Od r. 1945 do II.1948	t.j. %	1951 %	Po únoru 1948	t.j. %	1951 %
Praha	10808	3,-	1,-	229593	63,9	66,5	119187	33,1	32,5
Č.Budějovice	1231	2,-	0,4	40544	65,2	67,3	20358	32,8	32,3
Plzeň	1653	2,1	0,3	53482	68,5	70,3	23009	29,4	29,4
K.Vary	567	2,-	0,8	18731	65,1	69,-	9444	32,9	30,2
Ústí n.L.	3094	3,3	0,9	64723	68,-	72,2	27333	28,7	26,9
Liberec	1855	3,1	1,1	39246	65,-	68,8	19231	31,9	30,1
Hr.Králové	2633	3,6	0,7	44689	61,5	62,7	25372	34,9	36,6
Pardubice	1440	2,6	0,7	32979	59,4	61,2	21069	38,-	38,1
Jihlava	1412	2,4	0,8	38063	63,6	65,1	20346	34,-	34,1
Brno	4302	3,2	1,3	76222	57,1	57,7	53125	39,7	41,-
Olomouc	1656	2,3	0,6	40334	55,3	57,1	31009	42,4	42,3
Gottwaldov	1534	2,4	0,5	37656	59,1	60,-	24511	38,5	39,5
Ostrava	2532	2,4	0,2	55028	53,1	55,-	46134	44,5	44,8
Celkem kraje české	34717	2,8	0,8	771290	61,9	64,3	440128	35,3	34,9
Bratislava	2119	4,6	2,3	20491	44,8	51,7	23180	50,6	46,-
Nitra	1235	3,7	1,3	14317	42,6	47,9	18016	53,7	50,8
B.Bystrica	1708	6,-	2,2	12748	44,9	50,7	13930	49,1	47,1
Žilina	1239	4,4	1,-	13973	50,-	54,8	12740	45,6	44,2
Košice	1412	5,1	14,3	9754	35,6	29,7	16266	59,3	56,-
Prešov	888	4,3	10,1	9487	45,5	46,-	10456	50,2	43,9
Celkem kraje slovenské	8601	4,7	4,5	80770	43,9	47,7	94588	51,4	47,8
Zvláštní složky	861	1,1	0,9	40649	52,3	60,3	36241	46,6	38,8
Č S R celkem	44179	2,9	1,2	892709	59,2	62,4	570957	37,9	36,4

Náboženská příslušnost členstva k 28.2.1953.

č.6.

K r a j :	Bez vyznání	t.j.		Náboženství								
		%	1951 %	Řím.kat.	t.j. %	1951 %	Českosl. a evang.	t.j. %	1951 %	Ostatní	t.j. %	1951 %
Praha	90480	25,2	27,-	195371	54,3	54,5	49617	13,8	13,6	24120	6,7	4,9
Č.Budějovice	4538	7,3	8,5	51773	83,4	79,3	4313	6,9	9,5	1509	2,4	2,7
Plzeň	23809	30,5	31,3	45297	58,-	58,3	5581	7,1	5,2	3457	4,4	5,2
K.Vary	6544	22,8	20,2	17589	61,2	65,3	2847	9,9	8,3	1762	6,1	6,2
Ústí n.L.	28533	30,-	33,8	45950	48,3	47,1	15308	16,1	14,6	5359	5,6	4,5
Liberec	18120	30,-	29,2	26946	44,7	47,1	11487	19,-	18,3	3779	6,3	5,4
Hr.Králové	13021	17,9	22,2	38575	53,1	51,1	17223	23,7	22,6	3875	5,3	4,1
Pardubice	7503	13,5	15,2	35214	63,5	62,5	8278	14,9	14,7	4493	8,1	7,6
Jihlava	3421	5,7	5,3	50476	84,4	85,8	3056	5,1	5,2	2868	4,8	3,7
Brno	11903	8,9	7,8	107892	80,7	83,-	8453	6,3	5,6	5401	4,1	3,6
Olomouc	5823	8,-	9,5	55311	75,8	75,3	8736	11,9	11,6	3129	4,3	3,6
Gottwaldov	4486	7,-	5,3	53303	83,8	84,6	2891	4,5	4,6	3021	4,7	5,5
Ostrava	10737	10,4	8,5	72488	69,9	72,-	12888	12,4	11,5	7581	7,3	8,-
Celkem kraje české	228918	18,4	19,3	796185	63,9	64,2	150678	12,1	11,6	70354	5,6	4,9
Bratislava	4339	9,5	7,1	33062	72,2	73,2	7576	16,5	0,3	813	1,8	19,4
Nitra	1337	4,-	3,1	27629	82,3	83,2	4119	12,3	0,2	483	1,4	13,5
B.Bystrica	1366	4,8	5,-	17376	61,3	60,5	8724	30,7	0,2	920	3,2	34,3
Žilina	1666	6,-	5,9	19058	68,2	69,-	6879	24,6	0,1	349	1,2	25,-
Košice	2062	7,5	7,9	17461	63,7	61,2	5305	19,3	0,2	2604	9,5	30,7
Prešov	1199	5,8	5,7	10208	49,-	44,8	1725	8,3	0,2	7699	36,9	49,3
Celkem kraje slovenské	11969	6,5	5,8	124794	67,8	67,8	34328	18,7	0,2	12868	7,-	26,2
Zvláštní složky	39061	50,2	17,-	31169	40,1	63,7	4438	5,7	12,1	3083	4,-	7,2
Č S R celkem	279948	18,6	17,7	952148	63,1	64,6	189444	12,6	10,3	86305	5,7	7,4

S o c i á l n í s l o ž e n í č l e n s t v a k 28.2.1953.

č.7.

D ě l n í c i

K r a j :	Celkem organiso- váno	Celkem dělníků	t.j. %	1951 %	Z t o h o								
					Dělníci kvalifi- kovaní	t.j. %	1951 %	Dělníci pomocní	t.j. %	1951 %	Dělníci zeměděl- ští	t.j. %	1951 %
Praha	359588	137352	38,1	37,2	78888	21,9	20,4	48982	13,6	13,9	9482	2,6	2,9
Č.Budějovice	62133	22786	36,6	35,9	12837	20,7	17,5	8167	13,1	15,4	1782	2,8	3,-
Plzeň	78144	31915	40,8	40,6	19983	25,5	25,4	10823	13,9	12,5	1109	1,4	2,7
K.Vary	28742	10025	34,9	32,2	5725	19,9	19,3	3723	13,-	10,1	577	2,-	2,8
Ústí n.L.	95150	39198	41,2	39,9	21261	22,3	23,9	15870	16,7	12,6	2067	2,2	3,4
Liberec	60332	25759	42,7	41,3	15122	25,1	23,5	9826	16,3	15,6	811	1,3	2,2
Hr.Králové	72694	31212	42,9	41,7	18509	25,5	22,9	11283	15,5	16,4	1420	1,9	2,4
Pardubice	55488	24444	44,1	42,4	13931	25,1	21,7	8706	15,7	17,3	1807	3,3	3,4
Jihlava	59821	23554	39,4	37,2	13415	22,4	18,5	9013	15,1	15,3	1126	1,9	3,4
Brno	133649	52029	38,9	39,9	32496	24,3	23,-	17845	13,3	13,8	1688	1,3	3,1
Olomouc	72999	30142	41,2	40,9	16448	22,5	22,9	12720	17,4	15,-	974	1,3	3,-
Gottwaldov	63701	29900	46,9	45,3	17273	27,1	21,9	11718	18,4	21,7	909	1,4	1,7
Ostrava	103694	45915	44,3	44,6	32139	31,-	31,6	13458	13,-	12,1	318	0,3	0,9
Celkem kraje české	1246135	504231	40,4	40,6	298027	23,9	23,1	182134	14,6	14,8	24070	1,9	2,7
Bratislava	45790	15349	33,5	39,3	8211	17,9	21,2	6269	13,7	15,1	869	1,9	3,-
Nitra	33568	11315	33,7	41,7	4976	14,8	16,7	4974	14,8	18,4	1365	4,1	6,6
B.Bystrica	28386	11601	40,9	49,5	5778	20,4	30,9	5431	19,1	13,7	392	1,4	4,9
Žilina	27952	12706	45,5	55,6	7177	25,7	28,9	5298	19,-	23,9	231	0,8	2,8
Košice	27432	10368	37,8	47,-	6786	24,7	15,1	3066	11,2	28,4	516	1,9	3,5
Prešov	20831	4770	22,9	31,3	1600	8,6	8,7	2323	11,2	16,6	647	3,1	6,-
Celkem kraje slovenské	183959	66109	35,9	44,7	34728	18,9	21,1	27361	14,9	19,3	4020	2,1	4,3
Zvláštní složky	77751	44059	56,7	67,7	33934	43,6	43,8	8903	11,5	20,9	1222	1,6	3,-
Č S R celkem	1507845	614399	40,7	42,4	366689	24,3	23,9	218398	14,5	15,6	29312	1,9	2,9

S o c i á l n í s l o ž e n í č l e n s t v a k 28.2.1953
R o l n í c i

č.8.

K r a j :	Celkem organi- sováno	Celkem rolníků	t.j. %	1951 %	Rolníci do 5 ha	Rolníci do 10 ha	Rolníci do 15 ha	Rolníci přes 15 ha	Členové JZD
					t.j. %	1951 %	t.j. %	1951 %	t.j. %
Praha	359588	14204	3,9	2,3	2212	0,6	1,6	641	0,2
Č.Budějovice	62133	10128	16,4	11,1	3818	6,1	5,8	1712	2,8
Plzeň	78144	8215	10,5	7,9	1286	1,7	3,7	659	0,8
K.Vary	28742	4069	14,2	10,4	114	0,4	3,2	250	0,9
Ústí n.L.	95150	8539	9,-	6,1	459	0,5	2,5	576	0,6
Liberec	60332	5513	9,1	7,6	276	0,5	3,3	211	0,3
Hr.Králové	72694	5891	8,1	6,2	1082	1,5	3,5	483	0,7
Pardubice	55488	4359	7,8	6,3	1387	2,5	4,1	414	0,7
Jihlava	59821	8424	14,1	11,8	2076	3,5	6,4	1452	2,4
Brno	133649	11054	8,3	4,9	1465	1,1	2,8	928	0,7
Olomouc	72999	5419	7,4	5,2	877	1,2	2,6	448	0,6
Gottwaldov	63701	4126	6,5	4,-	913	1,4	3,2	165	0,3
Ostrava	103694	3616	3,5	2,3	529	0,5	0,7	217	0,2
Celkem kraje české	1246135	93557	7,6	5,1	16494	1,4	2,7	8156	0,7
Bratislava	45790	4251	9,3	7,8	961	2,1	6,1	160	0,3
Nitra	33568	7681	22,9	15,5	1594	4,7	12,-	264	0,8
B.Bystrica	28386	4303	15,3	12,4	1152	4,1	7,9	364	1,3
Žilina	27952	2569	9,2	6,1	1273	4,5	5,1	163	0,6
Košice	27432	3134	11,4	8,1	741	2,7	5,4	214	0,8
Prešov	20831	8239	39,5	33,4	2956	14,2	27,4	757	3,6
Celkem kraje slovenské	183959	30177	16,4	12,3	8677	4,7	9,4	1922	1,1
Zvl.složky	77751	789	1,-	1,3	306	0,4	1,2	111	0,1
Č S R celkem	1507845	124523	8,3	5,7	25477	1,7	3,4	10189	0,7

S o c i á l n í s l o ž e n í členstva k 28.2.1953

č.9.

Úředníci, učitelé a studenti

K r a j :	Celkem organi- sováno	Celkem úředníků	t.j. %	1951 %	Z toho				Učitelé profeso- ři	t.j. %	1951 %	Studenti	t.j. %	1951 %
					Úředníci tech.mi- stři,in- ženýři	t.j. %	Úředníci admini- strativní	t.j. %						
Praha	359588	74761	20,8	17,6	26484	7,4	48277	13,4	7475	2,1	1,7	2891	0,8	1,3
Č.Budějovice	62133	8537	13,7	12,5	3300	5,3	5237	8,4	1702	2,7	2,7	117	0,2	0,1
Plzeň	78144	11524	14,7	12,4	5542	7,1	5982	7,6	1530	2,-	1,7	322	0,4	0,4
K.Vary	28742	5682	19,7	15,7	2255	7,8	3427	11,9	722	2,5	2,-	81	0,3	0,3
Ústí n.L.	95150	15059	15,8	11,6	6950	7,3	8109	8,5	1739	1,8	1,5	411	0,4	0,3
Liberec	60332	10847	18,-	14,-	4802	8,-	6045	10,-	1355	2,3	1,9	107	0,2	0,4
Hr.Králové	72694	12331	16,9	13,8	5325	7,3	7006	9,6	1721	2,4	2,2	203	0,3	0,5
Pardubice	55488	8643	15,9	13,1	3707	6,7	5136	9,2	1435	2,6	2,6	229	0,4	0,4
Jihlava	59821	7386	12,3	11,2	2917	4,9	4469	7,4	1628	2,7	2,7	65	0,1	0,4
Brno	133649	22655	17,-	14,3	9830	7,4	12825	9,6	4339	3,2	2,8	1088	0,8	1,5
Olomouc	72999	13182	18,-	15,3	4988	6,8	8194	11,2	2166	3,-	2,7	352	0,5	0,6
Gottwaldov	63701	12177	19,1	14,8	6154	9,7	6023	9,4	2021	3,2	3,-	333	0,4	0,5
Ostrava	103694	22013	21,2	15,2	12835	12,4	9178	8,8	2420	2,3	2,2	647	0,6	0,8
Celkem kraje české	1246135	224997	18,-	14,9	95089	7,6	129908	10,4	30253	2,4	2,1	6846	0,5	0,8
Bratislava	45790	13386	29,2	26,7	3900	8,5	9486	20,7	1756	3,8	2,9	934	2,-	1,9
Nitra	33568	6517	19,4	14,7	2077	6,2	4440	13,2	1300	3,9	3,5	181	0,5	0,3
B.Bystrica	28386	6119	21,5	13,-	2166	7,6	3953	13,9	1046	3,7	3,2	208	0,7	0,4
Žilina	27952	6450	23,1	14,2	2488	8,9	3962	14,2	980	3,5	3,1	149	0,5	0,3
Košice	27432	6560	23,9	16,7	2208	8,-	4352	15,9	1119	4,1	3,8	269	1,-	0,9
Prešov	20831	3033	14,6	12,-	898	4,3	2135	10,3	956	4,6	4,4	218	1,-	1,3
Celkem kraje slovenské	183959	42065	22,9	17,4	13737	7,5	28328	15,4	7157	3,9	3,3	1959	1,1	0,9
Zvl.složky	77751	9591	12,3	12,9	-	-	9591	12,3	1676	2,2	1,3	3421	4,4	3,8
Č S R celkem	1507845	276653	18,3	15,1	108626	7,2	167827	11,1	39086	2,6	2,2	12226	0,8	0,9

S o c i á l n í s l o ž e n í členstva k 28.2.1953
Živnostníci, zřizenci, ženy v domácnosti, důchodci a ostatní.

č.10.

K r a j :	Celkem organiso- váno	Živnost- níci	t.j. %	1951 %	Zřizen- ci	t.j. %	1951 %	Ženy v domác- nosti	t.j. %	1951 %	Důchod- ci	t.j. %	1951 %	Ostatní	t.j. %	1951 %
Praha	359588	2399	0,7	1,5	12853	3,6	7,1	51216	14,3	19,7	25755	7,2	7,9	30682	8,5	3,7
Č.Budějovice	62133	477	0,8	1,7	2017	3,2	7,2	6382	10,3	15,5	5735	9,2	9,7	4252	6,9	3,6
Plzeň	78144	380	0,5	1,2	2489	3,2	6,6	11051	14,2	18,5	6620	8,5	7,8	4098	5,2	2,9
K.Vary	28742	175	0,6	1,6	999	3,5	10,4	3457	12,-	19,7	923	3,2	3,2	2609	9,1	4,5
Ústí n.L.	95150	416	0,4	1,2	2515	2,7	7,8	14085	14,8	21,8	6414	6,8	6,4	6774	7,1	3,4
Liberec	60332	209	0,3	1,5	1766	2,9	7,6	5449	9,-	15,7	4199	7,-	6,1	5128	8,5	3,9
Hr.Králové	72694	257	0,4	1,7	1972	2,7	6,9	6955	9,6	14,5	6058	8,3	8,7	6094	8,4	3,8
Pardubice	55488	291	0,5	1,3	1846	3,3	7,2	5873	10,6	15,3	4179	7,5	8,2	3989	7,2	3,3
Jihlava	59821	286	0,5	1,8	1971	3,3	6,7	6849	11,5	16,8	4258	7,1	8,2	5400	9,-	3,2
Brno	133649	968	0,7	1,5	3425	2,6	7,-	17413	13,-	16,3	11319	8,5	7,8	9359	7,-	4,-
Olomouc	72999	464	0,6	1,9	2675	3,7	7,6	8518	11,7	15,7	5071	7,-	6,-	5010	6,9	4,1
Gottwaldov	63701	233	0,4	1,7	1785	2,8	6,6	6616	10,4	14,2	3386	5,3	6,6	3124	4,9	3,4
Ostrava	103694	471	0,5	1,1	1841	1,8	6,4	10990	10,6	15,7	7474	7,2	7,9	8307	8,-	3,8
Celkem kraje české	1246135	7026	0,6	1,5	38154	3,1	7,-	154854	12,5	17,1	91391	7,3	7,3	94826	7,6	3,6
Bratislava	45790	269	0,6	1,5	1153	2,5	10,2	914	2,-	3,4	810	1,8	1,8	6968	15,3	4,5
Nitra	33568	175	0,5	2,9	909	2,7	10,6	946	2,8	4,1	797	2,4	2,4	3747	11,2	4,3
B.Bystrica	28386	151	0,5	1,9	608	2,1	7,9	800	2,8	4,2	779	2,7	2,6	2771	9,8	4,9
Žilina	27952	181	0,6	1,3	539	1,9	8,5	834	3,-	3,7	747	2,7	2,5	2797	10,-	4,7
Košice	27432	108	0,4	1,9	605	2,2	8,4	645	2,4	3,9	672	2,4	2,9	3952	14,4	6,3
Prešov	20831	102	0,5	2,3	306	1,5	6,4	508	2,4	3,-	245	1,2	1,2	2454	11,8	4,7
Celkem kraje slovenské	183959	986	0,5	1,9	4120	2,2	8,8	4647	2,5	3,7	4050	2,2	2,2	22689	12,4	4,8
Zvl.složky	77751	234	0,3	0,8	3034	3,9	1,5	-	-	0,1	-	-	-	14947	19,2	10,6
Č S R celkem	1507845	8246	0,5	1,5	45308	3,-	6,9	159501	10,6	14,8	95441	6,3	6,4	132462	8,9	4,1

I/9 Složení KSČ v roce 1954

Ze statistických přehledů o stavu a složení KSČ k 25.2.1954, vypracovaných odborem evidence oddělení stranických orgánů ÚV KSČ:

- dřívější členství v jiných politických stranách
- náboženská příslušnost
- členství v organizacích Národní fronty
- sociální složení podle původního povolání
- sociální složení podle nynějšího zaměstnání

V originále 11 listů

SÚA, f. 05/1, sv. 272, a.j. 1596

Poznámka: Statistické přehledy obsahují navíc údaje podle hledisek, uplatněných v dokumentu I/8. Publikujeme jen údaje podle hledisek, uplatněných poprvé či naposledy.

Dřívější členství v politických stranách

č.5.

K r a j :	Od r. 1921 - 1938											
	Soc. dem.	%	Čs. strana nár. soc.	%	Čs. strana lidová	%	Agrární strana	%	Hlinkova lidová	%	Ostatní	%
Praha	17057	4,6	7030	2,2	1067	0,3	888	0,3	11	-	1723	0,5
Č. Budějovice	3317	5,5	1166	1,9	340	0,6	522	0,9	2	-	350	0,6
Plzeň	11600	15,1	2023	2,7	179	0,2	374	0,5	9	-	432	0,6
K. Vary	1171	4,-	213	0,7	29	0,1	19	0,1	4	-	117	0,4
Ústí n. L.	3973	4,3	1330	1,4	117	0,1	156	0,2	3	-	246	0,3
Liberec	2107	3,8	836	1,4	77	0,1	130	0,2	1	-	344	0,6
Hr. Králové	3620	5,3	1147	1,7	342	0,5	365	0,5	2	-	405	0,7
Pardubice	3229	6,-	1002	1,9	237	0,4	154	0,3	1	-	200	0,5
Jihlava	2322	4,-	893	1,5	576	1,-	403	0,7	4	-	252	0,4
Brno	7725	6,-	3577	2,0	1254	1,-	562	0,4	10	-	1019	0,8
Olomouc	4792	6,6	1023	1,5	481	0,7	370	0,5	3	-	432	0,6
Gottwaldov	3033	5,-	890	1,5	539	0,9	299	0,5	-	-	168	0,3
Ostrava	6748	6,5	1565	1,5	631	0,6	65	0,1	11	-	997	1,-
Celkem kraje české	70774	5,8	23573	1,9	5869	0,5	4315	0,4	69	-	6845	0,6
Bratislava	2829	6,1	158	0,3	31	0,1	267	0,6	2230	4,8	436	0,9
Nitra	1220	3,4	60	0,2	27	0,1	317	0,9	1210	3,4	417	1,2
B. Bystrica	1713	5,9	136	0,5	12	-	204	0,7	1606	5,5	126	0,4
Žilina	1593	5,6	60	0,2	59	0,2	205	0,7	1090	3,9	148	0,5
Košice	992	3,6	89	0,3	19	0,1	184	0,7	1124	4,-	600	2,2
Prešov	352	1,6	13	0,1	10	-	149	0,7	949	4,4	79	0,4
Celkem kraje slovenské	8699	4,6	516	0,3	158	0,1	1326	0,7	8209	4,3	1806	1,-
Zvláštní složky	178	0,2	51	0,1	6	-	4	-	1	-	19	-
Č S R celkem	79651	5,3	24140	1,6	6033	0,4	5645	0,4	8279	0,6	8670	0,6

Dřívější členství v politických stranách

č.6.

K r a j :	Od roku 1945									
	Soc. dem.	%	Čs. strana nár. soc.	%	Čs. strana lidová	%	Slovenská dem. strana	%	Ostatní	%
Praha	20996	6,-	11175	3,2	1474	0,4	25	-	1591	0,5
Č. Budějovice	4044	6,7	2014	3,3	376	0,6	2	-	209	0,3
Plzeň	5301	6,9	1894	2,5	174	0,2	2	-	556	0,7
K. Vary	1489	5,1	607	2,1	70	0,2	6	-	7	-
Ústí n. L.	4950	5,4	2369	2,6	193	0,2	15	-	198	0,2
Liberec	2962	5,1	1613	2,6	150	0,3	1	-	104	0,2
Hr. Králové	4527	6,6	2119	3,1	410	0,6	18	-	601	0,9
Pardubice	4220	7,8	1460	2,7	275	0,5	-	-	292	0,5
Jihlava	3565	6,2	1909	3,3	757	1,3	-	-	425	0,7
Brno	13043	10,2	6956	5,4	1950	1,5	6	-	2160	1,7
Olomouc	10104	14,4	2905	4,1	881	1,3	39	0,1	407	0,6
Gottwaldov	6560	10,8	2924	4,8	846	4,8	-	-	106	0,2
Ostrava	11012	10,7	4434	4,3	952	0,9	5	-	931	0,9
Celkem kraje české	92773	7,7	42379	3,5	2510	0,7	119	-	7587	0,6
Bratislava	699	1,5	48	0,1	8	-	1096	2,4	522	1,1
Nitra	404	1,1	11	-	4	-	686	1,9	546	1,5
B. Bystrica	381	1,3	11	-	3	-	853	2,9	192	0,7
Žilina	524	1,9	12	-	9	-	632	2,2	100	0,4
Košice	431	1,5	10	-	-	-	848	3,-	404	1,4
Prešov	76	0,4	38	0,2	8	-	606	2,8	37	0,2
Celkem kraje slovenské	2515	1,3	130	0,1	32	-	4721	2,5	1801	1,-
Zvláštní složky	310	0,3	90	0,1	11	-	2	-	3	-
Č S R celkem	95598	6,4	42599	2,9	8553	0,6	4842	0,3	9391	0,6

Náboženská příslušnost členstva k 20.2.1954.

č.7.

K r a j :	Bez vyznání	t.j. %	1953 %	Náboženství								
				řím.kat.	t.j. %	1953 %	českosl. a evang.	t.j. %	1953 %	ostatní	t.j. %	1953 %
Praha	124566	35,3	25,2	165604	46,9	54,3	45511	12,9	13,8	17144	4,9	6,7
Č.Budějovice	8808	14,8	7,3	44509	73,8	83,4	5165	6,6	6,2	1691	2,8	2,4
Plzeň	29273	38,3	30,5	39004	51,9	50,-	4789	6,2	7,1	2765	3,6	4,4
K.Vary	11330	38,9	22,8	14270	48,9	61,2	2153	7,4	9,9	1401	4,8	6,1
Ústí n.L.	35490	38,6	30,-	30344	41,6	40,3	13065	14,2	16,1	5151	5,6	5,6
Liberec	22348	38,6	30,-	22666	39,2	44,7	10034	17,3	19,-	2030	4,9	6,3
Hr.Králové	20875	30,4	17,9	30447	44,4	53,1	14446	21,1	23,7	2029	4,1	5,3
Pardubice	12412	23,1	13,5	30176	56,-	63,5	7340	13,7	14,9	3050	7,2	8,1
Jihlava	6774	11,7	5,7	46799	80,8	84,4	2009	4,8	5,1	1557	2,7	4,0
Brno	18608	14,6	0,9	97781	76,4	80,7	7440	5,8	6,3	4122	3,2	4,1
Olomouc	10352	14,7	0,-	49460	70,3	75,6	7924	11,3	11,9	2632	3,7	4,3
Gottwaldov	8962	14,7	7,-	46162	75,0	83,8	3355	5,5	4,5	2480	4,-	4,7
Ostrava	10382	17,8	10,4	65372	63,5	69,9	11994	11,6	12,4	7286	7,1	7,3
Celkem kraje české	320342	27,1	10,4	691394	57,1	63,9	136041	11,2	12,1	55734	4,6	5,6
Bratislava	8412	10,-	9,5	30676	65,9	72,2	6775	14,5	16,5	755	1,6	1,6
Nitra	3004	8,5	4,-	27798	70,6	82,3	4001	11,3	12,3	562	1,6	1,4
B.Bystrica	2068	9,8	4,8	17340	59,4	61,3	6434	28,9	30,7	543	1,9	3,2
Žilina	2912	10,3	6,-	18657	66,-	60,2	6430	22,0	24,6	253	0,9	1,2
Košice	3713	13,3	7,5	16391	58,7	63,7	5188	18,6	19,3	2609	9,4	9,5
Prešov	2087	9,7	5,0	9936	46,2	49,-	1612	7,5	8,3	7083	36,6	36,9
Celkem kraje slovenské	22996	12,2	6,5	120798	63,0	67,8	32440	17,2	18,7	12605	6,7	7,-
Zvláštní složky	60533	60,1	50,2	22644	25,5	40,1	3207	3,6	5,7	2492	2,0	4,-
Č S R celkem	411071	27,6	10,6	834036	56,1	63,1	171696	11,5	12,6	70831	4,0	5,7

Přehled o počtu členů a kandidátů v masových organizacích.

č.č.

K r a j :	ROH	%	ČSM	%	SČSP	%	Sportov- ní orga- nizace	%	Svazarm	%	Družstva				Funkcio- náři v nár.vý- borech	%
											výrobní	spotřeb- ní	%	%		
Praha	240413	68,1	13379	3,8	166506	47,2	30262	8,6	11450	3,2	4350	1,2	28778	8,2	14485	4,1
Č.Budějovice	38267	63,5	1630	2,7	26762	44,4	3774	6,3	5053	8,4	1664	2,8	4733	7,9	6111	10,1
Plzeň	51892	67,7	2168	2,8	33896	44,2	6192	8,1	2655	3,5	1902	2,5	10352	13,5	7220	9,4
K.Vary	19746	67,7	1402	4,8	15812	54,2	3740	12,8	1517	5,2	225	0,8	1508	5,2	2398	8,2
Ústí n.L.	57560	62,5	2670	2,9	39962	43,4	7090	7,7	2405	2,6	959	1,-	7043	7,7	5431	5,9
Liberec	39105	67,6	1796	3,1	27794	48,-	5988	10,3	2249	3,9	1277	2,2	4039	7,-	4228	7,3
Hr.Králové	45881	66,9	1886	2,7	30917	45,1	5777	8,4	2516	3,7	798	1,2	4326	6,3	5618	8,2
Pardubice	36046	67,-	1790	3,3	22162	41,2	4193	7,8	2078	3,9	781	1,5	3661	6,8	4540	8,4
Jihlava	34346	59,3	1723	3,-	26214	45,2	3486	6,-	1838	3,2	857	1,5	5955	10,3	6355	11,-
Brno	89217	69,7	4475	3,5	68799	53,7	13819	10,2	3913	3,1	3381	2,6	12899	10,1	8146	6,4
Olomouc	49108	62,8	2358	3,4	32518	46,2	8376	11,9	3085	4,4	1504	2,1	8842	12,6	5486	7,8
Gottwaldov	45612	74,8	2987	4,9	35015	57,5	7152	11,7	2766	4,5	2973	4,9	4798	7,9	4548	7,5
Ostrava	75760	73,5	3584	3,5	42007	40,8	9068	8,8	2563	2,5	800	0,8	5024	4,9	4237	4,1
Celkem kraje české	822953	67,9	41848	3,5	568371	46,9	108117	8,9	44088	3,6	21471	1,8	101965	8,4	78803	6,5
Bratislava	36302	77,9	3516	7,5	32475	69,7	6393	13,7	4728	10,1	576	1,2	1539	3,3	3398	7,3
Nitra	22074	62,4	2148	6,1	22962	64,9	4783	13,5	3244	9,2	838	2,4	3224	9,1	3825	10,8
B.Bystrica	20775	71,2	1722	5,9	19233	65,9	4369	15,-	2770	9,5	453	1,6	1402	4,8	3221	11,-
Žilina	22557	79,8	1716	6,1	18898	66,9	4050	14,3	1898	6,7	363	1,3	796	2,8	2456	8,7
Košice	20619	73,9	1660	5,9	18718	67,1	4343	15,6	2083	7,5	479	1,7	1541	5,5	2689	9,6
Prešov	11009	51,2	1525	7,1	14063	65,4	2642	12,3	1602	7,4	146	0,7	1305	6,1	3035	14,1
Celkem kraje slovenské	133336	70,6	12287	6,5	126349	66,9	26580	14,1	16317	8,6	2855	1,5	9807	5,2	18624	9,9
Zvláštní složky	14526	16,3	36258	40,8	9201	10,4	3859	4,3	700	0,8	14	-	118	0,1	156	0,2
Č S R celkem	970815	65,2	50393	6,1	703921	47,3	138556	9,3	61105	4,1	24340	1,6	111190	7,5	97583	6,6

Sociální složení členstva k 28.2.1954
podle původního povolání

č.9.

/Dělníci, rolníci/

K r a j :	Celkem organiso- váno	Celkem dělníků	%	Z toho				Zřizenců	%	Rolníků	%
				dělníků	z %	zemědělských dělníků	z %				
Praha	352827	175600	50,9	167095	47,4	12505	3,5	10500	3,-	9129	2,6
Č.Budějovice	60253	33913	56,3	31411	52,1	2502	4,2	2194	3,6	6014	10,-
Plzeň	76631	47616	62,1	44549	58,1	3067	4,-	1916	2,5	3817	5,-
K.Vary	29154	19845	68,1	17197	59,-	2648	9,1	531	1,8	715	2,4
Ústí n.L.	92050	56880	61,8	49758	54,1	7122	7,7	2956	3,2	3060	3,2
Liberec	57878	35753	61,8	33041	57,1	2712	4,7	1711	2,9	2523	5,1
Hr.Králové	68597	43991	64,2	40927	59,7	3064	4,5	1709	2,5	3540	5,2
Pardubice	53794	33065	61,5	30924	57,5	2141	4,-	1761	3,3	2794	5,2
Jihlava	57939	32994	57,-	30357	52,4	2637	4,6	1309	2,3	6552	11,5
Brno	128039	76307	59,6	72069	56,3	4238	3,3	2774	2,2	4158	3,2
Olomouc	70368	41445	58,9	38672	54,9	2773	4,-	1760	2,5	2292	3,3
Gottwaldov	60947	40685	66,8	38374	64,6	1311	2,2	1877	3,1	2249	3,7
Ostrava	103034	64553	62,7	63075	61,2	1478	1,5	2188	2,1	1153	1,1
Celkem kraje české	1211511	706647	58,3	658449	54,3	48196	4,-	33186	2,7	48500	4,-
Bratislava	46618	28620	61,4	25880	55,5	2740	5,9	1033	2,2	2399	5,1
Nitra	35365	22536	63,7	18255	51,7	4241	12,-	896	2,5	3788	10,7
B.Bystrica	29185	18920	65,-	17288	59,4	1632	5,6	422	1,4	2424	8,3
Žilina	28260	18482	65,4	17759	62,8	723	2,6	384	1,4	1538	5,4
Košice	27901	17647	63,2	16334	58,5	1313	4,7	1306	4,7	1836	6,6
Prešov	21518	9330	43,4	7801	36,3	1529	7,1	223	1,-	6747	31,5
Celkem kraje slovenské	188847	115535	61,2	103357	54,7	12178	6,5	4264	2,3	18732	9,9
Zvláštní složky	88876	63729	71,7	54429	61,2	5300	10,5	1002	1,1	1328	1,5
Č S R celkem	1489234	885911	59,5	816235	54,3	69676	4,7	38452	2,6	68560	4,6

S o c i á l n í s l o ž e n í členstva k 28.2.1954

č.10.

podle původního povolání

/Inteligence, úředníci, učitelé/

K r a j :	Inteligence	%	Celkem úředníků	%	Z toho				Učitelů	%
					technických	%	administra- tivních	%		
Praha	9803	2,8	45755	13,-	11673	3,3	34082	9,7	6270	1,8
Č.Budějovice	556	0,9	5233	8,7	1751	2,9	3482	5,8	1639	2,7
Plzeň	577	0,8	5818	7,6	1900	2,6	3838	5,-	1470	1,9
K.Vary	370	1,3	2414	8,3	644	2,2	1770	6,1	640	2,2
Ústí n.L.	791	0,9	7010	7,6	2413	2,6	4597	5,-	1549	1,7
Liberec	502	0,9	5472	9,5	1670	2,9	3802	6,6	1280	2,2
Hr. Králové	650	0,9	6728	9,8	2373	3,5	4355	6,3	1431	2,1
Pardubice	472	0,9	4634	8,6	1625	3,-	3009	5,6	1288	2,4
Jihlava	370	0,6	3865	6,6	1008	1,7	2857	4,9	1474	2,5
Brno	2567	2,-	13726	10,7	4543	3,5	9183	7,2	3691	2,9
Olomouc	1086	1,5	8204	11,7	2521	3,6	5683	8,1	2006	2,9
Gottwaldov	781	1,3	5015	8,2	1743	2,8	3272	5,4	1968	3,2
Olomouc	1486	1,5	11879	11,5	5140	5,-	6739	6,5	2393	2,3
Celkem kraje české	20041	1,7	125753	10,4	39084	3,2	86669	7,2	27107	2,2
Bratislava	1500	3,2	7115	15,3	1524	3,3	5591	12,-	1676	3,6
Nitra	359	1,-	3386	9,6	777	2,2	2609	7,4	1214	3,4
B.Bystrica	400	1,4	3217	11,-	1091	3,4	2126	7,3	945	3,2
Žilina	400	1,4	3662	13,-	1214	4,3	2448	8,7	961	3,4
Košice	583	2,1	3239	11,6	1031	3,7	2208	7,9	1015	3,6
Prešov	201	0,2	1988	9,1	381	1,7	1607	7,4	554	4,4
Celkem kraje slovenské	3443	1,8	22607	12,-	6018	3,2	16589	8,8	6765	3,6
Zvláštní složky	509	0,6	11187	12,6	575	0,6	10612	12,-	2117	2,4
Č S R celkem	23993	1,6	159547	10,7	45677	3,1	113870	7,6	35982	2,4

Sociální složení členstva k 28.2.1954

č.11.

podle původního povolání

/Studenti, živnostníci, ženy v domácnosti, ostatní/

K r a j :	Studentů	%	Živnostníků	%	Ženy v domácnosti	%	Ostatní	%
Praha	3272	0,9	6157	1,7	48676	13,6	33665	9,5
Č.Budějovice	64	0,1	1345	2,2	6142	10,3	3153	5,2
Plzeň	132	0,2	1408	1,8	10972	14,3	2697	3,6
K.Vary	37	0,1	540	1,5	2970	10,2	1080	3,7
Ústí n.L.	106	0,1	1732	1,9	14550	15,9	3416	3,7
Liberec	94	0,1	1373	2,4	5549	9,6	3221	5,5
Hr.Králové	100	0,1	1929	2,6	5988	8,7	2531	3,7
Pardubice	103	0,2	1260	2,3	5874	10,9	2543	4,7
Jihlava	125	0,2	1504	2,6	7067	12,2	2579	4,5
Brno	818	0,6	3239	2,5	15105	11,9	5634	4,4
Olomouc	228	0,3	1900	2,7	7535	10,7	3912	5,5
Gottwaldov	194	0,3	1334	2,2	5575	9,1	1269	2,1
Ostrava	360	0,3	1885	1,8	12540	12,2	4587	4,5
Celkem kraje české	5633	0,5	25606	2,1	148551	12,3	70487	5,8
Bratislava	1000	2,1	974	2,1	1160	2,6	1141	2,4
Nitra	230	0,7	1022	2,9	1046	3,-	888	2,5
B.Bystrica	109	0,6	734	2,5	977	3,3	957	3,3
Žilina	124	0,4	730	2,6	762	2,7	1209	4,3
Košice	284	1,-	602	2,2	758	2,7	631	2,3
Prešov	230	1,1	642	3,-	616	2,9	587	2,7
Celkem kraje slovenské	2057	1,1	4712	2,5	5319	2,8	5413	2,8
Zvláštní složky	4040	4,5	383	0,4	199	0,2	4382	5,-
Č S R celkem	11730	0,8	30781	2,1	154069	10,3	80282	5,4

S o c i á l n í s l o ž e n í č l e n s t v a k 28.2.1954

č.12.

podle nynějšího zaměstnání

/Dělníci, zřizenci/

K r a j :	Celkem organiso- váno	Celkem dělníků	t.j. %	1953 %	z toho						Zřizenců	t.j. %	1953 %
					dělníků	%	1953 %	zeměděl- ských děl- níků	%	1953 %			
Praha	352827	127973	36,3	38,1	120515	34,2	35,5	7458	2,1	2,6	16938	4,8	3,6
Č.Budějovice	60253	22787	37,8	36,6	21525	35,7	33,8	1262	2,1	2,8	2753	4,6	3,2
Plzeň	76631	28829	37,6	40,8	28045	36,6	39,4	784	1,-	1,4	3045	4,-	3,2
K.Vary	29154	8889	30,5	34,9	8276	28,4	32,9	613	2,1	2,-	1073	3,7	3,5
Ústí n.L.	92050	36107	39,2	41,2	33987	36,9	39,-	2120	2,3	2,2	5022	5,5	2,7
Liberec	57878	24099	41,6	42,7	23180	40,-	41,4	919	1,6	1,3	2988	5,2	2,9
Hr.Králové	68597	29663	43,2	42,9	28630	41,7	41,-	1033	1,5	1,9	2159	3,2	2,7
Pardubice	53794	22602	42,-	44,1	21533	40,-	40,8	1069	2,-	3,3	2583	4,8	3,3
Jihlava	57939	21847	37,7	39,4	20876	36,-	37,5	971	1,7	1,9	2023	3,5	3,3
Brno	128039	48868	38,2	38,9	47679	37,2	37,6	1189	0,9	1,3	3872	3,-	2,6
Olomouc	70368	27152	38,6	41,2	26418	37,6	39,9	734	1,-	1,3	2428	3,5	3,7
Gottwaldov	60947	24833	40,7	46,9	24300	39,9	45,5	533	0,8	1,4	3014	4,9	2,6
Ostrava	103034	42594	41,3	44,3	42136	40,9	44,-	458	0,4	0,3	2343	2,3	1,8
Celkem kraje české	1211511	466243	38,5	40,4	447100	36,9	38,5	19143	1,6	1,9	50241	4,1	3,1
Bratislava	46618	16075	34,5	33,5	15029	32,2	31,6	1046	2,2	1,9	1917	4,1	2,5
Nitra	35365	13328	37,7	33,7	11159	31,7	29,6	2129	6,-	4,1	1742	4,9	2,7
B.Bystrica	29185	12663	43,4	40,9	12162	41,5	39,5	561	1,9	1,4	627	2,1	2,1
Žilina	28260	12226	43,3	45,5	11878	42,1	44,7	348	1,2	0,8	725	2,6	1,9
Košice	27901	11510	41,3	37,8	10900	39,1	35,9	610	2,2	1,9	1773	6,4	2,2
Prešov	21513	6684	31,1	22,9	5938	27,6	19,8	746	3,5	3,1	382	1,8	1,5
Celkem kraje slovenské	168847	72426	38,4	35,9	67046	35,5	33,8	5440	2,9	2,1	7166	3,8	2,2
Zvláštní složky	88876	56161	63,2	56,7	47185	53,1	55,1	8976	10,1	1,6	942	1,1	3,3
Č S R celkem	1489234	594890	39,9	40,7	561331	37,7	38,8	33559	2,2	1,9	58349	4,-	3,-

Sociální složení členstva k 28.2.1954
podle nynějšího zaměstnání

č.13.

R o l n í c i

K r a j :	Celkem rolní- ků	t.j. %	1953 %	Z t o h o																	
				+/ členů JZD								samostatně hospodařících rolníků									
				III-IV typ	t.j. %	I-II typ	t.j. %	JZD 1953 %	do 5 ha	t.j. %	1953 %	do 10 ha	t.j. %	1953 %	do 15 ha	t.j. %	1953 %	přes 15ha	t.j. %	1953 %	
Praha	14353	4,1	3,9	11417	79,6	308	2,2	76,6	1882	13,1	15,5	624	4,3	4,5	105	0,7	0,9	17	0,1	0,3	
Č.Budějovice	8146	13,5	16,4	4003	49,2	377	4,6	41,4	2428	29,8	37,7	1037	12,7	16,9	248	3,-	3,4	53	0,7	0,6	
Plzeň	7295	9,5	10,5	5096	69,9	124	1,7	73,9	1065	14,6	15,7	653	8,9	8,-	336	4,6	2,3	21	0,3	0,1	
K.Vary	3362	11,5	14,2	2532	75,3	47	1,4	78,6	119	3,5	2,8	235	7,-	6,1	355	10,6	9,7	74	2,2	1,8	
Ústí n.L.	8218	8,9	9,-	6662	81,1	47	0,6	83,3	428	5,2	5,4	673	8,2	6,7	371	4,5	4,2	37	0,4	0,4	
Liberec	5182	8,9	9,1	3693	71,3	493	9,5	87,3	341	6,6	5,-	345	6,6	3,8	283	5,5	2,8	27	0,5	0,6	
Hr.Králové	5379	7,8	8,1	2786	51,4	864	16,1	70,9	1068	19,8	18,4	489	9,1	8,2	167	3,1	2,3	25	0,5	0,2	
Hradubice	3860	7,2	7,8	2249	58,3	58	1,5	56,5	1139	29,5	31,8	352	9,1	9,5	55	1,4	1,9	7	0,2	0,3	
Jihlava	7877	13,6	14,1	3732	47,4	371	4,7	53,1	2161	27,4	24,6	1229	15,6	17,2	336	4,3	4,4	48	0,6	0,7	
Brno	9840	7,7	8,3	7116	72,3	466	4,7	75,5	1108	11,3	13,3	886	8,2	8,4	311	3,2	2,2	33	0,3	0,6	
Olomouc	4588	6,5	7,4	2687	58,5	269	5,9	66,5	767	16,7	16,2	444	9,7	8,3	361	7,9	7,1	60	1,3	1,9	
Gottwaldov	3016	4,9	6,5	1959	64,9	244	8,1	72,5	675	22,4	22,1	126	4,2	4,-	12	0,4	1,3	-	-	0,1	
Ostrava	2869	2,8	3,5	2035	70,9	105	3,7	74,1	326	11,4	14,6	215	7,5	6,-	173	6,-	4,7	15	0,5	0,6	
Celkem kraje české	83985	6,9	7,6	55947	66,6	3773	4,5	69,9	13507	16,1	17,6	7226	8,6	8,7	3113	3,7	3,2	417	0,5	0,6	
Bratislava	3628	7,8	9,3	2837	78,2	69	1,9	73,2	612	16,9	22,6	103	2,8	3,8	6	0,2	0,4	1	-	-	
Nitra	6465	18,3	22,9	5104	78,9	32	0,5	75,6	1116	17,3	20,8	195	3,-	3,4	18	0,3	0,2	-	-	-	
B.Bystrica	3162	10,8	15,3	1997	63,2	75	2,4	63,1	742	23,4	26,8	274	8,7	8,5	64	2,-	1,2	10	0,3	0,4	
Žilina	1673	5,9	7,2	1007	60,2	132	7,9	43,1	605	36,2	42,6	117	7,-	6,3	10	0,6	0,9	2	0,1	0,1	
Košice	2478	8,9	11,4	1610	64,9	101	4,1	66,8	563	22,3	23,6	165	6,7	6,8	35	1,4	2,4	4	0,2	0,4	
Prešov	6562	30,5	39,5	402	12,2	164	2,5	54,2	4446	67,8	35,9	1094	16,7	9,2	48	0,7	0,6	8	0,1	0,1	
Celkem kraje slovenské	23568	12,7	16,4	13157	54,9	573	2,4	63,9	8064	33,7	28,8	1946	8,1	6,4	181	0,8	0,8	25	0,1	0,1	
Zvl. složky	1272	1,4	1,-	109	8,6	504	39,6	47,1	659	51,8	38,8	-	-	14,-	-	-	-	-	-	0,1	
Č S R celkem	109225	7,3	8,3	69213	63,4	4850	4,4	68,3	22250	20,4	20,5	1176	8,4	8,1	3224	3,-	2,6	442	0,4	0,5	

+/- jsou počítána z celkového počtu rolníků.

S o c i á l n í s l o ž e n í členstva k 20.2.1954

č.14.

podle nynějšího zaměstnání

/úředníci, inteligence, učitelé/

K r a j :	Celkem organi- sováno	Celkem úřední- ků	t.j. %	1953 %	z toho						Inteli- gence	t.j. %	Učitelů	t.j. %	1953 %
					technic- kých	%	1953 %	admini- strativ- ních	%	1953 %					
Praha	352827	69401	19,7	20,8	26173	7,4	7,4	43220	12,3	13,4	10007	2,8	5730	1,6	2,1
Č.Budějovice	60253	8902	14,9	13,7	3632	6,-	5,3	5350	8,9	8,4	509	0,8	1548	2,6	2,7
Plzeň	76631	12107	15,9	14,7	5930	7,7	7,1	8257	10,2	7,6	560	0,7	1459	1,9	2,-
K.Vary	29154	5934	20,3	19,7	2317	7,9	7,0	3617	12,4	11,9	293	1,-	633	2,2	2,5
Ústí n.L.	22050	15587	18,9	15,8	7467	8,1	7,3	8120	10,8	8,5	745	0,8	1579	1,7	1,8
Liberec	57870	10423	18,-	18,-	4337	7,5	8,-	6086	10,5	10,-	453	0,9	1308	2,3	2,3
Hr.Králové	60597	11672	17,-	16,9	4851	7,1	7,3	6821	9,9	9,6	589	0,9	1398	2,-	2,4
Pardubice	53754	8617	16,-	15,9	3735	6,9	6,7	4882	9,1	9,2	715	1,3	1234	2,3	2,6
Jihlava	57939	7608	13,5	12,3	3012	5,2	4,9	4796	8,3	7,4	370	0,6	1321	2,3	2,7
Brno	126039	22526	17,6	17,-	16098	7,9	7,4	12420	9,7	9,6	2361	1,8	3504	2,8	3,2
Olomouc	70368	14208	20,2	18,-	5931	8,4	6,8	8277	11,8	11,2	1026	1,5	2028	2,9	3,-
Gottwaldov	60947	13873	22,8	19,1	7043	11,6	9,7	6830	11,2	9,4	816	1,3	1798	3,-	3,2
Ostrava	103034	21541	20,9	21,2	11674	11,3	12,4	9067	9,6	8,8	1711	1,7	2300	2,2	2,3
Celkem kraje české	1211511	222759	18,4	18,-	96200	7,9	7,6	126559	10,4	10,4	20212	1,7	25937	2,1	2,4
Bratislava	46618	13633	29,2	29,2	4169	8,9	8,5	9464	20,3	20,7	1703	3,8	1507	3,2	3,8
Nitra	35365	6817	19,3	19,4	2379	6,7	6,2	4438	12,6	13,2	391	1,1	1335	3,0	3,9
B.Bystrica	29185	6643	22,7	21,5	2665	9,1	7,6	3978	13,6	13,9	431	1,5	1025	3,5	3,7
Žilina	28260	7451	26,3	23,1	3199	11,3	8,9	4252	15,-	14,2	456	1,6	910	3,2	3,5
Košice	27901	5734	20,5	23,9	1950	7,-	8,-	3784	13,5	15,9	633	2,3	1006	3,6	4,1
Prešov	21518	3525	16,4	14,6	899	4,2	4,3	2626	12,2	10,3	215	1,-	914	4,2	4,6
Celkem kraje slovenské	188487	43803	23,2	22,9	15261	8,1	7,5	28542	15,1	15,4	3908	2,1	6697	3,5	3,9
Zvláštní složky	88876	11122	12,5	12,3	817	0,9	-	10305	11,6	12,3	366	0,4	2026	2,3	2,2
Č S R celkem	1489234	277684	18,6	18,3	112270	7,5	7,2	165403	11,1	11,1	24487	1,6	34660	2,3	2,6

S o c i á l n í s l o ž e n í členstva k 28.2.1954

č.15.

podle nynějšího zaměstnání

/Studenti, živnostníci, ženy v domácnosti, důchodci, ostatní/

K r a j :	Celkem organi- sováno	Studentů	t.j. %	1953 %	Živnost- níků	t.j. %	1953 %	Ženy v domác- nosti	t.j. %	1953 %	Důchod- ců	t.j. %	1953 %	Ostat- ních	t.j. %	1953 %
Praha	352827	4417	1,3	0,8	1233	0,3	0,7	51272	14,5	14,3	30680	8,7	7,2	20815	5,9	8,5
Č.Budějovice	60253	81	0,1	0,2	230	0,4	0,8	5683	9,4	10,3	5605	9,4	9,2	3841	6,5	6,9
Plzeň	76631	273	0,4	0,4	200	0,3	0,5	10040	13,1	14,2	7325	9,6	8,5	5401	7,-	5,2
K.Vary	29154	29	0,1	0,3	69	0,2	0,6	2844	9,7	12,-	1082	3,7	3,2	4946	17,1	9,1
Ústí n.L.	92050	127	0,1	0,4	173	0,2	0,4	12431	13,5	14,8	7498	8,1	6,8	4563	5,1	7,1
Liberec	57878	133	0,2	0,2	186	0,3	0,3	5017	8,7	9,-	4476	7,7	7,-	3573	6,2	8,5
Hr.Králové	68597	93	0,1	0,3	259	0,4	0,4	6402	9,3	9,6	6850	10,-	8,3	4132	6,1	8,4
Pardubice	53794	102	0,2	0,4	169	0,3	0,5	5726	10,6	10,6	4935	9,2	7,5	3251	6,1	7,2
Jihlava	57939	40	0,1	0,1	194	0,3	0,5	7057	12,2	11,5	5283	9,1	7,1	4111	7,1	9,-
Brno	128039	1007	0,8	0,8	617	0,5	0,7	15523	12,1	13,-	11541	9,-	8,5	8300	6,5	7,-
Olomouc	70368	246	0,3	0,5	232	0,3	0,6	7808	11,1	11,7	5424	7,7	7,-	5228	7,4	6,9
Gottwaldov	60947	207	0,3	0,4	129	0,2	0,4	5364	8,8	10,4	4257	7,-	5,3	3640	6,1	4,9
Ostrava	103034	520	0,9	0,6	367	0,4	0,5	11978	11,6	10,6	9172	8,9	7,2	7231	7,-	8,-
Celkem kraje české	1211511	7675	0,6	0,5	4066	0,4	0,6	147153	12,2	12,5	104208	8,6	7,3	79032	6,5	7,6
Bratislava	46618	1146	2,5	2,-	110	0,2	0,6	1241	2,7	2,-	1086	2,3	1,8	4492	9,7	15,3
Nitra	35365	274	0,8	0,5	130	0,4	0,5	1017	2,9	2,8	905	2,5	2,4	2961	8,3	11,2
B.Bystrica	29185	230	0,8	0,7	128	0,4	0,5	838	2,9	2,8	935	3,2	2,7	2503	8,7	9,8
Žilina	28260	73	0,3	0,5	110	0,4	0,6	759	2,7	3,-	902	3,2	2,7	2975	10,5	10,-
Košice	27901	356	1,3	1,-	87	0,3	0,4	711	2,5	2,4	658	2,4	2,4	2955	10,5	14,4
Prešov	21510	201	0,9	1,-	79	0,4	0,5	586	2,7	2,4	270	1,3	1,2	2100	9,7	11,8
Celkem kraje slovenské	188847	2280	1,2	1,1	644	0,3	0,5	5152	2,7	2,5	4756	2,5	2,2	17986	9,6	12,4
Zvláštní složky	88876	4210	4,7	4,4	200	0,2	0,3	1	-	-	-	-	-	12576	14,2	19,2
Č S R celkem	1489234	14165	1,-	0,8	4910	0,3	0,5	152306	10,2	10,6	108964	7,3	6,3	109594	7,5	8,9

I/10 Početnost a složení KSČ v roce 1956

Celkové statistické přehledy o stavu a složení KSČ k 31.1.1956, vypracované odborem evidence oddělení stranických orgánů KSČ:

- přehled o zastoupení členů a kandidátů, mužů a žen
- věkové složení
- národnostní složení
- délka členství v KSČ
- sociální složení podle nynějšího zaměstnání
- rozložení do druhů základních organizací

V originále 11 listů

SÚA, f. 05/1, sv. 272, a.j. 1596

Celostátní přehled o složení členů a kandidátů k 31.1. 1956

č.1.

K r a j :	Počet zá- kladních organisa- cí	Celkem členů a kandidá- tů	Z t o h o						Mužů	%	%	Žen	%	%
			členů	%	% 1955	kandidá- tů	%	% 1955						
Praha	7518	333240	323609	97,1	96,5	9631	2,9	3,5	207127	62,2	62,2	126113	37,8	37,8
Č. Budějovice	2509	57352	54666	95,3	95,6	2686	4,7	4,4	41124	71,7	71,7	16228	28,3	28,3
Plzeň	2566	73542	70659	96,1	95,7	2883	3,9	4,3	50876	69,2	69,5	22666	30,8	30,5
K. Vary	1484	30402	28234	92,9	93,-	2168	7,1	7,-	21662	71,3	69,-	8740	28,7	31,-
Ústí n. Lab.	2606	85775	82658	96,4	95,2	3117	3,6	4,8	55137	64,3	64,7	30638	35,7	35,3
Liberec	2132	53772	51409	95,6	94,8	2363	4,4	5,2	36037	67,-	67,-	17735	33,-	33,-
Hr. Králové	2573	65803	63221	96,1	96,-	2582	3,9	4,-	43610	66,3	66,3	22193	33,7	33,7
Pardubice	1922	51949	50101	96,4	96,5	1848	3,6	3,5	36071	69,4	69,5	15878	30,6	30,5
Jihlava	2238	54284	52319	96,4	96,7	1965	3,6	3,3	37839	69,7	69,9	16445	30,3	30,1
Brno	3598	122441	118294	96,6	97,4	4147	3,4	2,6	85707	70,-	69,9	36734	30,-	30,1
Olomouc	2371	67027	64400	96,1	96,1	2627	3,9	3,9	48649	72,6	72,2	18378	27,4	27,8
Gottwaldov	1826	55312	56698	95,6	95,6	2614	4,4	4,4	43327	73,-	72,9	15985	27,-	27,1
Ostrava	2314	96411	92158	95,6	95,7	4253	4,4	4,3	73216	75,9	76,-	23195	24,1	24,-
Celkem kraje české	35657	1151310	1108426	96,3	96,1	42884	3,7	3,9	780382	67,8	67,7	370928	32,2	32,3
Bratislava	1886	48514	41430	85,4	82,8	7084	14,6	17,2	41904	86,4	86,7	6610	13,6	13,3
Nitra	1601	37142	31837	85,7	85,2	5305	14,3	14,8	33513	90,2	90,2	3629	9,8	9,8
B. Bystrica	1454	29847	26136	87,6	85,2	3711	12,4	14,8	26708	89,5	90,-	3139	10,5	10,-
Žilina	1380	29382	25539	86,9	86,6	3843	13,1	13,4	25824	87,9	88,4	3558	12,1	11,6
Košice	1381	28481	24019	84,3	84,3	4462	15,7	15,7	25556	89,7	89,7	2925	10,3	10,3
Prešov	1297	21673	18338	84,6	82,8	3335	15,4	17,2	20059	92,6	92,6	1614	7,4	7,4
Celkem kraje slovenské	8999	195039	167299	85,8	84,4	27740	14,2	15,6	173564	89,-	89,2	21475	11,-	10,8
Ozbrojené složky ⁺	1946	71549	57690	80,6	-	13859	19,4	-	66228	92,6	-	5321	7,4	-
Celkem Č S R	46602	1417898	1333415	94,-	93,7	84483	6,-	6,3	1020174	71,9	71,9	397724	28,1	28,1

+ Nelze porovnat, neboť v roce 1955 byly v nich zahrnuty i jiné složky.

Věkové složení členstva k 31.1. 1956

č.2.

K r a j :	Do 26 let			Do 35 let			Do 45 let			Do 50 let			Přes 60 let		
		%	% 1955		%	% 1955		%	% 1955		%	% 1955		%	% 1955
Praha	13900	4,2	3,8	58280	17,5	18,5	76108	22,8	23,9	134895	40,5	39,3	50057	15,-	14,5
Č.Budějovice	2678	4,7	3,4	11039	19,2	20,-	14280	24,9	26,2	21175	36,9	36,9	8180	14,3	13,5
Plzeň	3352	4,6	3,6	13514	18,4	19,5	18039	24,5	25,2	28327	38,5	38,3	10310	14,-	13,4
K.Vary	2247	7,4	5,1	8517	28,-	30,-	8896	29,3	30,2	8661	28,5	28,3	2061	6,8	6,4
Ústí n.Lab.	3559	4,1	3,4	17796	20,8	22,7	22242	25,9	27,-	31321	36,5	34,7	10857	12,7	12,2
Liberec	2294	4,3	3,4	11490	21,4	23,2	13823	25,7	26,5	19193	35,7	34,7	6972	12,9	12,2
Hr. Králové	2938	4,5	3,6	12194	18,5	19,7	15214	23,1	24,9	25641	39,-	37,6	9816	14,9	14,2
Pardubice	2615	5,-	4,3	10161	19,6	20,4	12026	23,1	24,1	19662	37,9	37,4	7485	14,4	13,8
Jihlava	3108	5,7	4,2	11046	20,4	21,7	13052	24,-	25,1	19358	35,7	35,9	7720	14,2	13,1
Brno	5602	4,6	3,7	24595	20,1	22,1	31056	25,4	26,4	45582	37,2	35,7	15606	12,7	12,1
Olomouc	3114	4,7	3,8	14138	21,1	23,-	17844	26,6	28,-	23933	35,7	33,9	7998	11,9	11,3
Gottwaldov	3904	6,6	5,5	13266	22,4	24,6	15751	26,5	27,5	20392	34,1	32,8	5999	10,1	9,6
Ostrava	4914	5,1	4,3	21854	22,7	24,1	25271	26,2	27,1	34367	35,6	34,8	10005	10,4	9,7
Celkem kraje české	54225	4,7	3,9	227890	19,8	21,2	283602	24,6	25,7	432507	37,6	36,5	153086	13,3	12,7
Bratislava	4546	9,4	7,6	14821	30,6	31,7	13535	27,9	28,1	13207	27,2	27,7	2405	4,9	4,9
Nitra	3275	8,8	7,7	10614	28,6	29,7	10688	28,8	29,2	10460	28,2	28,-	2105	5,6	5,4
B.Bystrica	2335	7,8	6,5	8150	27,3	30,-	8490	28,5	29,3	9085	30,4	28,8	1787	6,-	5,4
Žilina	2573	8,8	6,5	8926	30,4	31,7	8226	28,-	28,5	8030	27,3	28,3	1625	5,5	5,-
Košice	2624	9,2	6,8	8240	28,9	30,6	7915	27,8	29,2	8324	29,2	28,9	1378	4,9	4,5
Prešov	2328	10,7	7,8	6971	32,2	33,6	6077	28,-	29,2	5563	25,7	26,1	734	3,4	3,3
Celkem kraje slovenské	17681	9,1	7,2	57724	29,6	31,1	54931	28,2	28,8	54669	28,-	28,-	10034	5,1	4,9
Ozbrojené složky	24772	34,6	-	28563	39,9	-	10225	14,3	-	7061	9,9	-	928	1,3	-
Celkem Č S R	96678	6,8	5,9	314177	22,1	23,6	346756	24,6	25,5	494237	34,9	34,-	164048	11,6	11,-

Národnostní složení k 31.1. 1956

č.3.

K r a j :	Česká	%	%	Sloven-	%	%	Ma-	%	%	Ukra-	%	%	Pol-	%	%	Němec-	%	%	Os-	%	%
			1955	ská		1955	dar-		1955	jin-		1955	ská		1955	ká		1955	tat-		1955
							ská			ská									ní		
Praha	328229	98,5	98,7	3641	1,1	0,9	64	-	-	642	0,2	0,2	122	-	-	44	-	-	498	0,2	0,2
Č.Budějovice	56499	98,5	98,7	675	1,2	1,1	12	-	-	86	0,2	0,1	17	-	-	12	-	-	51	0,1	0,1
Plzeň	72742	98,9	99,-	588	0,8	0,8	11	-	-	92	0,2	0,1	17	-	-	25	-	-	67	0,1	0,1
K.Vary	27486	90,4	92,4	2388	7,9	6,-	73	0,2	0,2	159	0,5	0,5	49	0,2	0,1	176	0,6	0,5	71	0,2	0,3
Ústí n.Lab.	82831	96,6	96,6	2204	2,6	2,7	26	-	-	374	0,4	0,4	64	0,1	0,1	136	0,1	0,1	140	0,2	0,1
Liberec	52034	96,8	96,9	1191	2,2	2,3	16	-	-	252	0,5	0,4	50	0,1	0,1	143	0,3	0,2	86	0,1	0,1
Hr.Králové	64553	98,1	98,3	853	1,3	1,3	20	-	-	209	0,3	0,3	30	-	-	37	0,1	-	101	0,2	0,1
Pardubice	51517	99,2	99,2	276	0,5	0,5	12	-	-	84	0,2	0,2	21	-	-	6	-	-	33	0,1	0,1
Jihlava	54032	99,5	99,6	179	0,3	0,3	5	-	-	33	0,1	0,1	10	-	-	2	-	-	23	0,1	-
Brno	121122	98,9	99,-	941	0,8	0,8	23	-	-	149	0,1	0,1	50	0,1	-	26	-	-	130	0,1	0,1
Olomouc	65730	98,2	98,1	1032	1,5	1,6	20	-	-	108	0,2	0,1	31	-	0,1	31	-	-	75	0,1	0,1
Gottwaldov	58694	99,-	99,-	494	0,8	0,8	4	-	-	50	0,1	0,1	17	-	-	3	-	-	50	0,1	0,1
Ostrava	89607	93,-	93,3	1817	1,9	1,9	36	-	-	121	0,1	0,1	4726	4,9	4,6	28	-	-	76	0,1	0,1
Celkem kraje české	1125076	97,7	98,-	16279	1,4	1,3	322	-	-	2359	0,2	0,2	5204	0,5	0,4	669	0,1	-	1401	0,1	0,1
Bratislava	3495	7,2	4,3	41706	86,-	89,1	3014	6,2	5,9	149	0,3	0,3	20	-	-	35	0,1	0,2	95	0,2	0,2
Nitra	344	0,9	0,8	32707	88,-	86,8	3967	10,7	12,-	66	0,2	0,1	12	-	0,1	25	0,1	0,1	21	0,1	0,1
B.Bystrica	381	1,3	1,3	26465	88,7	89,-	2928	9,8	9,5	37	0,1	0,1	2	-	-	16	-	-	18	0,1	0,1
Žilina	986	3,4	3,5	28281	96,2	96,-	26	0,1	0,1	39	0,1	0,1	14	-	0,1	16	0,1	0,1	20	0,1	0,1
Košice	362	1,3	1,3	25602	89,9	88,3	2301	8,1	9,6	128	0,4	0,6	11	-	-	46	0,2	0,2	31	-	0,1
Prešov	1795	8,3	1,3	14102	65,1	71,6	449	2,1	2,2	5278	24,3	24,5	5	-	0,1	26	0,1	-	18	0,1	0,3
Celkem kraje slovenské	7363	3,8	2,3	168863	86,6	87,5	12685	6,5	6,9	5697	2,9	3,-	64	-	0,1	164	0,1	0,1	203	0,1	0,1
Ozbrojené složky	58223	81,4	-	12408	17,4	-	320	0,4	-	421	0,6	-	57	0,1	-	25	-	-	95	0,1	-
Celkem Č S R	1190662	84,-	84,2	197550	13,9	13,7	13327	0,9	0,9	8477	0,6	0,6	5325	0,4	0,4	858	0,1	0,1	1699	0,1	0,1

Délka členství ve straně

č.4.

K r a j :	Před r.1945	%	% 1955	Od r. 1945 do II.1948	%	% 1955	Po únomu 1948	%	% 1955
Praha	5764	1,7	2,3	213688	64,1	63,5	113788	34,2	34,2
Č.Budějovice	515	0,9	1,5	35187	61,4	63,2	21650	37,7	35,3
Plzeň	318	0,4	0,7	48352	65,8	66,7	24872	33,8	32,6
K.Vary	529	1,7	1,8	18315	60,3	62,1	11558	38,-	36,1
Ústí n.Lab.	1208	1,4	2,4	56629	66,-	66,8	27938	32,6	30,8
Liberec	878	1,6	2,5	33916	63,1	63,6	18978	35,3	33,9
Hr.Králové	1076	1,6	2,6	40252	61,2	61,5	24475	37,2	35,9
Pardubice	545	1,-	1,5	30573	58,9	59,9	20831	40,1	38,6
Jihlava	1007	1,9	2,4	33459	61,6	63,2	19818	36,5	34,4
Brno	2226	1,8	2,3	67256	54,9	55,3	52959	43,3	42,4
Olomouc	736	1,1	1,7	35959	53,6	54,3	30332	45,3	44,-
Gottwaldov	678	1,1	2,-	33387	56,3	56,7	25247	42,6	41,3
Ostrava	1017	1,1	1,9	49842	51,7	52,2	45552	47,2	45,9
Celkem kraje české	16497	1,5	2,1	696815	60,5	60,9	437998	38,-	37,-
Bratislava	1455	3,-	3,8	18699	38,5	39,7	28360	58,5	56,5
Nitra	1145	3,1	4,7	13969	37,6	36,6	22028	59,3	58,7
B.Bystrica	792	2,6	4,6	11958	40,1	40,5	17097	57,3	54,9
Žilina	477	1,6	3,5	12966	44,1	45,-	15939	54,3	51,5
Košice	764	2,8	3,8	8868	31,1	31,9	16629	66,1	64,3
Prešov	448	2,1	2,9	8439	38,9	41,2	12766	59,-	55,9
Celkem kraje slovenské	5101	2,6	3,9	74899	38,4	39,1	115039	59,-	57,-
Ozbrojené složky	590	0,8		29678	41,5		41281	57,7	
Celkem Č S R	22188	1,6	2,3	801392	56,5	57,2	594318	41,9	40,5

Sociální složení členstva k 31.1. 1956

č.5.

podle nynějšího zaměstnání

K r a j :	Celkem členů a kandidátů	Celkem dělníků	%	%	Z t o h o					
					dělníků	%	% 1955	zemědel- ských dělníků	%	% 1955
Praha	333240	114558	34,4	35,-	107573	32,3	32,7	6985	2,1	2,3
Č.Budějovice	57352	20739	36,2	36,-	19544	34,1	34,1	1195	2,1	1,9
Plzeň	73542	26797	36,4	36,6	25746	35,-	35,5	1051	1,4	1,1
K.Vary	30402	10300	33,9	33,-	9426	31,-	30,2	874	2,9	2,8
Ústí n.Lab.	85775	33626	39,2	38,8	31454	36,7	36,4	2172	2,5	2,4
Liberec	53772	21302	39,6	39,4	20487	38,1	37,9	815	1,5	1,5
Hr.Králové	65803	26813	40,8	41,5	25655	39,-	39,6	1158	1,8	1,9
Pardubice	51949	21161	40,7	40,7	20267	39,-	38,6	894	1,7	2,1
Jihlava	54284	20545	37,8	37,1	19367	35,6	34,8	1178	2,2	2,3
Brno	122441	44920	36,7	36,2	43505	35,5	35,1	1415	1,2	1,1
Olomouc	67027	24842	37,1	37,2	23945	35,7	35,8	897	1,4	1,4
Gottwaldov	59312	23472	39,6	39,4	22909	38,6	38,4	563	1,-	1,-
Ostrava	96411	37484	38,9	39,2	36897	38,3	38,6	587	0,6	0,6
Celkem kraje české	1151310	426559	37,-	37,2	406775	35,3	35,4	19764	1,7	1,8
Bratislava	48514	14839	30,6	31,1	13794	28,4	28,3	1045	2,2	2,8
Nitra	37142	13551	36,5	35,3	11779	31,7	30,3	1772	4,8	5,-
B.Bystrica	29847	12287	41,2	41,1	11734	39,3	39,-	553	1,9	2,1
Žilina	29382	11627	39,6	41,4	11249	38,3	39,9	378	1,3	1,5
Košice	28481	11110	39,-	38,8	10482	36,8	36,6	628	2,2	2,2
Prešov	21673	6508	30,-	29,4	5842	27,-	26,9	666	3,-	2,5
Celkem kraje slovenské	195039	69922	35,9	35,9	64880	33,3	33,1	5042	2,6	2,8
+ Ozbrojené složky	71549	17601	24,6	-	16953	23,7	-	648	0,9	-
Celkem Č S R	1417898	514082	36,3	36,3	488608	34,5	34,5	25474	1,8	1,8

+ Komunisté z ozbrojených složek v presenční službě jsou v sociálním složení rozvrstveni podle svého civilního zaměstnání, ostatní jsou v rubrice "členů útvarových organizací z povolání".

Sociální složení členstva k 31.1. 1956
podle nynějšího zaměstnání

č.6.

K r a j :	Celkem rolníků	%	1955	Z t o h o									
				členů JZD	%	jednotlivě hospodařících rolníků							
						do 2 ha	%	do 5 ha	%	do 10 ha	%	přes 10 ha	%
Praha	14246	4,3	4,-	11746	3,5	634	0,2	1220	0,4	556	0,2	90	-
Č.Budějovice	7190	12,5	12,7	4056	7,1	431	0,7	1469	2,6	974	1,7	260	0,4
Plzeň	7032	9,6	9,3	5062	6,9	174	0,3	822	1,1	654	0,9	320	0,4
K.Vary	3119	10,3	11,6	2449	8,1	51	0,2	94	0,3	214	0,7	311	1,-
Ústí n.Lab.	7445	8,7	8,8	5943	6,9	176	0,2	302	0,4	594	0,7	430	0,5
Liberec	4774	8,9	9,-	3203	6,-	202	0,4	377	0,7	584	1,1	408	0,7
Hr.Králové	4772	7,3	7,-	2914	4,4	300	0,5	845	1,3	505	0,8	208	0,3
Pardubice	4054	7,8	7,4	2615	5,-	212	0,4	737	1,4	393	0,8	97	0,2
Jihlava	6880	12,7	13,1	3845	7,1	385	0,7	1301	2,4	1061	2,-	288	0,5
Brno	9794	8,-	7,3	7766	6,3	379	0,3	723	0,6	681	0,6	245	0,2
Olomouc	5030	7,5	6,4	3571	5,3	316	0,5	443	0,7	379	0,5	321	0,5
Gottwaldov	3181	5,4	4,7	2279	3,9	305	0,5	485	0,8	99	0,2	13	-
Ostrava	3047	3,2	2,5	2073	2,2	327	0,3	281	0,3	173	0,2	193	0,2
Celkem kraje české	80564	7,-	6,7	57522	5,-	3892	0,3	9099	0,8	6867	0,6	3184	0,3
Bratislava	3805	7,8	7,6	3166	6,5	168	0,4	360	0,7	106	0,2	5	-
Nitra	6282	16,9	16,8	5019	13,5	432	1,2	601	1,6	208	0,6	22	-
B.Bystrica	2889	9,7	9,1	1924	6,5	245	0,8	423	1,4	238	0,8	59	0,2
Žilina	1825	6,2	5,1	698	2,4	607	2,1	372	1,3	137	0,4	11	-
Košice	2265	8,-	7,4	1487	5,2	206	0,7	386	1,4	157	0,6	29	0,1
Prešov	5692	26,3	26,-	992	4,6	858	4,-	2660	12,3	1135	5,2	47	0,2
Celkem kraje slovenské	22758	11,7	11,5	13286	6,8	2516	1,3	4802	2,5	1981	1,-	173	0,1
Ozbrojené složky	432	0,6	-	270	0,4	77	0,1	63	0,1	18	-	4	-
Celkem Č S R	103754	7,3	7,-	71078	5,-	6485	0,5	13964	1,-	8866	0,6	3361	0,2

Sociální složení členstva k 31.1. 1956
podle nynějšího zaměstnání

č.7.

K r a j :	Inženýrsko-techničtí a hospo- dářští pracovníci				Politici a veřejní pracovníci	%	%	Vědečtí pracovníci	%	Učitelé, profeso- ři a ředitelé škol	%	%	Uměleč- tí pracovníci	%
	na závodech, v dopravě, v obchodech, v úřadech	%	na země- dělském úseku	%										
Praha	31000	9,3	1134	0,3	6352	1,9	1,5	1608	0,5	7603	2,3	2,3	1713	0,5
Č. Budějovice	4025	7,-	438	0,8	1146	2,-	2,4	46	0,1	1643	2,9	2,7	52	0,1
Plzeň	6937	9,4	514	0,7	1285	1,7	1,6	8	-	1624	2,2	2,1	86	0,1
K. Vary	2988	9,8	350	1,1	789	2,6	3,2	15	-	782	2,6	2,6	50	0,2
Ústí n. Lab.	8385	9,8	453	0,5	1464	1,7	1,9	50	0,1	1723	2,-	2,-	121	0,1
Liberec	4945	9,2	299	0,6	1094	2,-	2,3	11	-	1463	2,7	2,4	77	0,1
Hr. Králové	6208	9,4	370	0,6	1137	1,7	2,1	19	-	1689	2,6	2,3	60	0,1
Pardubice	4511	8,7	288	0,5	844	1,6	2,4	69	0,1	1342	2,6	2,6	34	0,1
Jihlava	3449	6,4	414	0,8	1056	1,9	2,5	16	-	1441	2,7	2,6	28	0,1
Brno	11706	9,6	695	0,5	1726	1,4	1,8	366	0,3	4329	3,5	3,4	324	0,3
Olomouc	6555	9,8	257	0,4	1005	1,5	2,3	163	0,2	2264	3,4	3,2	139	0,2
Gottwaldov	7871	13,3	316	0,5	976	1,6	1,6	160	0,3	1986	3,3	3,3	97	0,2
Ostrava	13569	14,1	261	0,3	1386	1,4	1,8	50	-	2768	2,9	2,6	292	0,3
Celkem kraje české	112149	9,7	5789	0,5	20260	1,8	1,9	2581	0,2	30657	2,7	2,6	3073	0,3
Bratislava	5932	12,2	523	1,1	2495	5,2	5,1	342	0,7	2131	4,4	4,-	265	0,6
Nitra	3008	8,1	610	1,6	1125	3,-	5,7	40	0,1	1552	4,2	4,-	22	0,1
B. Bystrica	3235	10,8	327	1,1	1023	3,4	4,9	57	0,2	1232	4,1	3,8	22	0,1
Žilina	3916	13,3	300	1,-	1105	3,8	5,1	19	0,1	1045	3,5	3,5	20	0,1
Košice	2872	10,1	291	1,-	899	3,1	5,2	16	0,1	1315	4,6	4,3	48	0,2
Prešov	1102	5,1	172	0,8	903	4,2	6,5	2	-	1239	5,7	5,1	43	0,2
Celkem kraje slovenské	20065	10,3	2223	1,1	7550	3,9	5,4	476	0,2	8514	4,4	4,1	420	0,2
Ozbrojené složky	1569	2,2	262	0,4	6278	8,8	-	144	0,2	652	0,9	-	228	0,3
Celkem Č S R	133783	9,4	8274	0,6	34088	2,4	2,4	3201	0,2	39823	2,8	2,7	3721	0,3

Sociální složení členstva k 31.1. 1956
podle nynějšího zaměstnání

č.8.

K r a j :	Lékaři	%	Úředníci administra- tivní	%	Pracovníci poslužných povolání a zřizenci	%	% 1955	Studenti	%	% 1955
Praha	1109	0,3	41206	12,4	17401	5,2	5,5	3517	1,1	1,1
Č.Budějovice	95	0,2	4928	8,6	2304	4,-	4,4	66	0,1	0,2
Plzeň	55	0,1	5820	7,9	3522	4,8	4,6	193	0,3	0,4
K.Vary	91	0,3	3541	11,6	1577	5,2	6,5	20	0,1	0,1
Ústí n.Lab.	114	0,1	6742	7,9	3832	4,5	4,6	122	0,1	0,3
Liberec	84	0,2	5393	10,-	2430	4,5	5,5	101	0,2	0,1
Hr.Králové	89	0,1	5662	8,6	2664	4,-	5,-	67	0,1	0,1
Pardubice	86	0,2	4610	8,9	2361	4,5	4,7	95	0,2	0,3
Jihlava	127	0,2	4171	7,7	2325	4,3	5,-	34	0,1	0,1
Brno	320	0,3	11231	9,2	4852	3,9	4,9	616	0,5	0,7
Olomouc	186	0,3	7668	11,4	2584	3,9	5,-	188	0,3	0,3
Gottwaldov	144	0,2	6314	10,6	2552	4,3	5,6	75	0,1	0,2
Ostrava	286	0,3	8861	9,2	2959	3,1	3,7	320	0,3	0,6
Celkem kraje české	2786	0,2	116147	10,1	51363	4,5	5,-	5414	0,5	0,6
Bratislava	243	0,5	8429	17,4	2054	4,2	5,1	1083	2,2	2,4
Nitra	145	0,4	4759	12,8	1339	3,6	5,2	179	0,5	0,6
B.Bystrica	93	0,3	3769	12,6	917	3,1	3,8	114	0,4	0,6
Žilina	122	0,4	4257	14,5	1049	3,6	3,9	35	0,1	0,2
Košice	187	0,7	4334	15,2	948	3,3	4,9	252	0,9	1,1
Prešov	83	0,4	2776	12,8	630	2,9	3,2	98	0,5	0,8
Celkem kraje slovenské	873	0,4	28324	14,5	6937	3,6	4,5	1761	0,9	1,1
Ozbrojené složky	127	0,2	4057	5,7	1110	1,5	-	510	0,7	-
Celkem Č S R	3786	0,3	148528	10,5	59410	4,2	4,8	7685	0,5	0,6

Sociální složení členstva k 31.1. 1956
podle nynějšího zaměstnání

č.9.

K-r a j :	Ženy v domác- nosti	%	% 1955	Důchodci	%	% 1955	Členové útváro- vých org. z povolání	%	Ostatní	%	% 1955
Praha	44066	13,2	13,7	32261	9,7	9,5	4317	1,3	11149	3,3	4,-
Č.Budějovice	5309	9,3	9,6	6334	11,-	10,6	1231	2,1	1806	3,1	4,1
Plzeň	8740	11,9	13,1	7411	10,1	9,4	1605	2,2	1913	2,6	4,6
K.Vary	2600	8,5	10,5	1296	4,3	4,1	1888	6,2	996	3,3	6,-
Ústí n.Lab.	10849	12,7	13,2	7413	8,6	8,5	1616	1,9	1820	2,1	3,-
Liberec	3966	7,4	7,7	4983	9,3	8,7	1280	2,4	1570	2,9	3,9
Hr.Králové	5553	8,4	9,-	7343	11,2	10,4	1435	2,2	1922	2,9	3,6
Pardubice	4873	9,4	9,6	5186	10,-	9,8	1260	2,4	1175	2,3	3,7
Jihlava	5653	10,4	11,4	5552	10,2	9,4	1095	2,-	1498	2,7	3,8
Brno	13080	10,7	11,9	12480	10,2	9,5	2456	2,-	3546	2,9	3,7
Olomouc	6582	9,8	11,1	5661	8,4	8,-	1596	2,4	2307	3,4	3,5
Gottwaldov	5144	8,7	8,8	4446	7,5	7,3	1218	2,1	1360	2,3	3,7
Ostrava	10876	11,3	11,7	9335	9,7	9,4	2237	2,3	2680	2,7	4,-
Celkem kraje české	127291	11,1	11,7	109701	9,5	9,1	23234	2,-	33742	2,9	3,9
Bratislava	1312	2,7	2,8	1452	3,-	2,6	2155	4,4	1454	3,-	5,8
Nitra	956	2,6	2,7	1205	3,2	3,-	1369	3,7	998	2,7	3,-
B.Bystrica	770	2,6	2,7	1239	4,2	3,5	1212	4,1	661	2,1	4,5
Žilina	845	2,9	2,5	1080	3,7	3,4	1177	4,-	960	3,2	5,1
Košice	654	2,3	2,5	1033	3,6	3,4	1236	4,3	1021	3,6	3,6
Prešov	453	2,1	2,4	326	1,5	1,5	1092	5,-	554	2,5	4,-
Celkem kraje slovenské	4992	2,6	2,6	6335	3,2	2,9	8241	4,2	5648	2,9	4,5
Ozbrojené složky	-	-	-	-	-	-	38579	53,9	-	-	-
Celkem Č S R	132283	9,3	9,9	116036	8,2	7,8	70054	5,-	39390	2,7	6,9

K r a j :	Celkem základních organizací	Z t o h o										
		závodních organizací	%	+ % 1955	vesnických organizací	%	% 1955	uličních organizací	%	% 1955	útvárových organizací	%
Praha	7518	5391	71,7	74,3	1616	21,5	25,1	394	5,2	4,6	117	1,6
Č.Budějovice	2509	1345	53,6	56,6	1059	42,2	41,6	60	2,4	1,8	45	1,8
Plzeň	2566	1361	53,-	55,4	1084	42,3	41,9	71	2,8	2,7	50	1,9
K.Vary	1484	991	66,8	69,5	386	26,-	27,2	47	3,2	3,3	60	4,-
Ústí n.Lab.	2606	1777	68,2	70,-	671	25,8	25,7	110	4,2	4,3	48	1,8
Liberec	2132	1486	69,7	72,1	541	25,4	25,4	64	3,-	2,5	41	1,9
Hr.Králové	2573	1637	63,6	65,7	830	32,3	32,1	60	2,3	2,2	46	1,8
Pardubice	1922	1110	57,8	59,9	727	37,8	38,3	48	2,5	1,8	37	1,9
Jihlava	2238	1149	51,3	54,5	993	44,4	43,6	62	2,8	1,9	34	1,5
Brno	3598	2468	68,6	70,6	941	26,2	26,3	119	3,3	3,1	70	1,9
Olomouc	2371	1557	65,7	67,9	709	29,9	29,8	63	2,6	2,3	42	1,8
Gottwaldov	1826	1247	68,3	69,8	508	27,8	28,-	41	2,2	2,2	30	1,7
Ostrava	2314	1708	73,8	76,1	460	19,9	20,3	97	4,2	3,6	49	2,1
Celkem kraje české	35657	23227	65,1	67,5	10525	29,5	29,4	1236	3,5	3,1	669	1,9
Bratislava	1886	1341	71,1	73,5	483	25,6	26,3	5	0,3	0,2	57	3,-
Nitra	1601	968	60,5	63,5	587	36,7	36,4	1	-	0,1	45	2,8
B.Bystrica	1454	815	56,1	58,2	594	40,9	41,5	5	0,3	0,3	40	2,7
Žilina	1380	849	61,5	64,1	479	34,7	35,3	8	0,6	0,6	44	3,2
Košice	1381	910	65,9	66,7	425	30,8	33,2	2	0,1	0,1	44	3,2
Prešov	1297	535	41,2	42,3	723	55,7	57,6	2	0,2	0,1	37	2,9
Celkem kraje slovenské	8999	5418	60,2	62,3	3291	36,6	37,5	23	0,2	0,2	267	3,-
Ozbrojené složky	1946	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1946	100,-
Celkem Č S R	46602	28645	61,5	68,-	13816	29,6	29,6	1259	2,7	2,4	2882	6,2

+ V roce 1955 včetně útvárových

K r a j :	Celkem členů a kandidátů	Z t o h o										
		v závodních organiza- cích	%	+ % 1955	ve vesnic- kých orga- nisacích	%	% 1955	v uličních organiza- cích	%	% 1955	v útvaro- vých orga- nisacích	%
Praha	333240	226292	67,9	69,3	60376	18,1	18,5	42255	12,7	12,2	4317	1,3
Č.Budějovice	57352	32613	56,9	59,1	18424	32,1	32,9	5084	8,9	8,-	1231	2,1
Plzeň	73542	44173	60,-	61,9	19777	26,9	27,2	7987	10,9	10,9	1605	2,2
K.Vary	30402	19994	65,8	67,5	6630	21,8	25,8	1890	6,2	6,7	1888	6,2
Ústí n.Lab.	85775	54056	63,-	64,6	20281	23,6	24,4	9822	11,5	11,-	1616	1,9
Liberec	53772	35317	65,7	67,9	13486	25,1	25,7	3689	6,8	6,4	1280	2,4
Hr.Králové	65803	43006	65,3	67,5	16387	24,9	25,6	4975	7,6	6,9	1435	2,2
Pardubice	51949	33240	64,-	66,2	13676	26,3	27,9	3773	7,3	5,9	1260	2,4
Jihlava	54284	30719	56,6	57,7	16826	31,-	33,3	5644	10,4	9,-	1095	2,-
Brno	122441	76131	62,2	64,4	31120	25,4	25,7	12734	10,4	9,9	2456	2,-
Olomouc	67027	41498	61,9	64,5	18590	27,7	28,-	5343	8,-	7,5	1596	2,4
Gottwaldov	59312	41229	69,5	71,4	13115	22,1	22,4	3750	6,3	6,2	1218	2,1
Ostrava	96411	67483	70,-	74,4	15644	16,2	16,3	11047	11,5	9,3	2237	2,3
Celkem kraje české	1151310	745751	64,8	66,8	264332	23,-	23,6	117993	10,2	9,6	23234	2,-
Bratislava	48514	35332	72,8	76,5	10594	21,8	22,8	433	0,9	0,7	2155	4,5
Nitra	37142	21367	57,5	59,8	14248	38,4	39,9	158	0,4	0,3	1369	3,7
B.Bystrica	29847	18371	61,5	64,4	9935	33,3	34,6	329	1,1	1,-	1212	4,1
Žilina	29382	20327	69,2	71,3	7339	25,-	27,1	539	1,8	1,6	1177	4,-
Košice	28481	19542	68,6	72,8	7557	26,6	26,6	146	0,5	0,6	1236	4,3
Prešov	21673	9520	43,9	45,3	10936	50,5	54,2	125	0,6	0,5	1092	5,-
Celkem kraje slovenské	195039	124459	63,8	66,6	60609	31,1	32,6	1750	0,9	0,8	8241	4,2
Ozbrojené složky	71549	-	-	-	-	-	-	-	-	-	71549	100,-
Celkem Č S R	1417898	870210	61,3	68,6	324941	22,9	23,5	119723	8,5	7,9	103024	7,3

+ V roce 1955 včetně útvarových

I/11 Vzdělanostní struktura KSČ v roce 1957

Ze statistických přehledů o stavu a složení KSČ k 1.1.1957, vypracovaných odborem evidence oddělení stranických orgánů ÚV KSČ:

- školní vzdělání členstva

V originále 1 list

SÚA, f. 05/1, sv. 272, a.j. 1596

Poznámka: Statistické přehledy obsahují údaje podle hledisek, uplatněných v dokumentu I/10. Publikujeme jen údaje podle hlediska uplatněného poprvé.

Školní vzdělání členstva k 1.1.1957.

č.4.

K r a j :	Bez škol- ního vzdě- lání vř- bec	%	Základní /šletá stř. šk./dříve obec.a měšt.	%	Nižší stř. /nižší prům. 2 letá och. a pod.bez maturity/	%	Středo- školské /zakonče- né matu- ritou/	%	Vysoko- školské zeměděl- ské.	%	Ostatní vys oko- školské	%
MV Praha	135	0,1	101707	65,8	18333	11,9	20929	13,5	546	0,4	12682	8,3
KV Praha	162	0,1	153751	89,3	9047	5,2	7013	4,1	284	0,2	1866	1,1
Č.Budějovice	101	0,2	49351	86,-	3315	5,6	3620	6,3	130	0,2	830	1,5
Plzeň	102	0,1	63934	87,3	4051	5,5	4067	5,6	110	0,2	966	1,3
K.Vary	163	0,5	25305	83,9	2135	7,1	1830	6,1	92	0,3	635	2,1
Ústí n.Lab.	218	0,3	74548	86,1	4671	5,5	3941	4,7	125	0,1	1106	1,3
Liberec	125	0,2	45607	85,7	3783	7,1	3000	5,6	96	0,2	643	1,2
Hr.Králové	90	0,1	55432	85,3	4830	7,4	3682	5,7	105	0,2	869	1,3
Pardubice	44	0,1	44804	86,-	3347	6,4	3110	6,-	100	0,2	700	1,3
Jihlava	42	0,1	48526	89,1	2650	4,9	2591	4,8	89	0,1	543	1,-
Brno	89	0,1	99869	81,6	9245	7,6	9466	7,7	414	0,3	3359	2,7
Olomouc	175	0,3	54580	81,9	5105	7,7	5307	7,9	214	0,3	1292	1,9
Gottwaldov	114	0,2	49320	82,5	4929	8,2	4243	7,1	101	0,2	1069	1,8
Ostrava	245	0,3	79233	81,7	7638	7,9	7248	7,5	139	0,1	2447	2,5
Celkem kraje české	1805	0,2	945975	82,8	83079	7,3	80047	7,0	2547	0,2	29209	2,5
Bratislava	220	0,4	35243	70,2	4918	9,8	6669	13,3	208	0,4	2943	5,9
Nitra	184	0,5	32157	81,9	3106	7,9	2894	7,4	152	0,4	737	1,9
B.Bystrica	156	0,5	24962	80,1	2590	8,3	2681	8,6	69	0,2	712	2,3
Žilina	155	0,5	23350	76,3	3508	11,5	2768	9,-	70	0,2	750	2,5
Košice	355	1,2	23060	75,6	2794	9,2	3301	10,7	118	0,4	876	2,9
Prešov	703	3,1	17826	78,-	1532	6,7	2224	9,7	59	0,2	514	2,3
Celkem kraje slovenské	1773	1,6	156598	84,5	18448	3,7	20537	5,1	676	0,3	6532	3,2
Ozbrojené složky řízené ÚV	-	-	46048	64,5	11852	16,6	10219	14,3	108	0,2	3156	4,4
Celkem Č S R	3578	0,3	1148621	81,-	113379	8,-	110803	7,8	3331	0,2	38897	2,7

ofr

0,6

83,2

7,3

6,5

1,4

178

91,6 : 90,3
 92,8 : 86,5
 91,1 : 89,9

I/12 Složení KSČ v roce 1958

Ze statistických přehledů o stavu a složení KSČ k 1.1.1958, vypracovaných odborem evidence oddělení stranických orgánů ÚV KSČ:

- délka členství v KSČ
- sociální složení podle původního povolání
- sociální složení podle nynějšího zaměstnání
- členství komunistů v organizacích Národní fronty

V originále 9 listů

SÚA, f. 05/1, sv. 272, a.j. 1596

Poznámka: Statistické přehledy obsahují rovněž údaje podle hledisek, uplatněných v dokumentu I/10. Publikujeme jen údaje podle hledisek, uplatněných naposledy.

Délka členství členů a kandidátů ve straně

č. 5

K r a j	Před r. 1945	%	1957	P o r o c e 1 9 4 5								%	1957
				delší než 10 let	%	% 1957	od 5 - 10 let	%	% 1957	kratší než 5 let	%		
MěstV Praha	2816	1,8	2,-	84271	55,-	45,9	52982	34,6	43,-	13129	8,6	9,1	
KV Praha	1920	1,1	1,1	100566	59,5	52,1	54730	32,3	40,1	11972	7,1	6,7	
Č. Budějovice	350	0,6	0,7	31389	54,3	50,4	18918	32,7	38,1	7144	12,4	10,8	
Plzeň	258	0,3	0,4	42986	58,8	51,1	21844	29,9	37,8	8030	11,-	10,7	
Karlovy Vary	386	1,3	1,2	15344	49,9	38,8	9545	31,-	43,-	5458	17,8	17,-	
Ústí nad Labem	1051	1,3	1,3	47943	57,2	47,2	25529	30,4	41,2	9341	11,1	10,3	
Liberec	830	1,5	1,5	30009	56,3	47,5	16612	31,2	39,8	5844	11,-	11,2	
Hradec Králové	692	1,1	1,3	35528	54,9	46,9	22143	34,2	41,4	6308	9,8	10,4	
Pardubice	429	0,8	0,9	27225	51,6	44,9	19268	36,5	43,9	5884	11,1	10,3	
Jihlava	624	1,1	1,3	30496	55,6	48,1	17540	31,9	40,2	6246	11,4	10,4	
Brno	1973	1,6	1,7	58973	48,5	42,-	49570	40,8	47,7	11061	9,1	8,6	
Olomouc	561	0,8	1,-	31855	47,4	42,-	27118	40,3	46,8	7727	11,5	10,2	
Gottwaldov	634	1,1	1,2	29853	49,-	41,8	22204	36,5	44,6	8190	13,4	12,4	
Ostrava	927	1,-	1,-	44826	45,5	39,5	39930	40,5	48,3	12824	13,-	11,2	
Celkem české kraje	13451	1,2	1,3	611266	53,5	46,1	397933	34,9	42,8	119158	10,4	9,8	
Bratislava	1339	2,6	3,2	16676	32,1	29,4	19126	36,9	38,5	14746	28,4	28,9	
Nitra	659	1,6	1,9	12174	30,3	27,1	15472	38,5	41,8	11910	29,6	29,2	
B. Bystrica	604	1,9	1,9	10384	32,3	31,8	11888	36,9	38,2	9320	28,9	28,1	
Žilina	478	1,5	1,5	11356	35,6	34,4	10857	34,-	36,7	9217	28,9	27,4	
Košice	819	2,6	2,7	7359	23,3	22,3	12623	39,9	42,6	10797	34,2	32,4	
Prešov	370	1,5	1,8	7280	30,6	27,2	8460	35,5	40,2	7718	32,4	30,8	
Celkem Slovensko	4269	2,-	2,3	65229	30,8	28,8	78426	37,1	39,6	63708	30,1	29,3	
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ	376	0,5	0,6	22531	32,8	24,3	18936	27,5	34,2	26916	39,2	40,9	
ČSR celkem	18096	1,3	1,4	699026	49,1	42,5	495295	34,8	41,9	209782	14,6	14,2	

Sociální složení členstva podle původního povolání

č. 6

K r a j	Celkem členů a kandidátů	Celkem dělníků	%	Z t o h o				Členové JZD	%	Jednot. hosp. rolníci	%	Inženýrsko-techničtí a hospodářští pracovníci			
				dělníků	%	zeměd. dělníků	%					na závod. v dopr., v obch., úřad. ap.	%	na zeměd. useku	%
MěstV Praha	153198	74585	48,7	74189	48,4	396	0,3	13	-	55	-	10468	6,8	241	0,2
KV Praha	169188	102921	60,8	94456	55,8	8465	5,1	871	0,5	5798	3,4	5565	3,3	608	0,4
Č. Budějovice	57801	35424	61,3	33058	57,2	2366	4,1	541	0,9	4558	7,9	1785	3,1	478	0,8
Plzeň	73120	45153	61,8	42683	58,4	2470	3,4	51	0,1	3765	5,1	3117	4,3	332	0,4
Karlovy Vary	30733	18910	61,6	17140	55,8	1770	5,8	85	0,3	969	3,1	1186	3,8	240	0,8
Ústí nad Labem	83864	55577	66,2	49340	58,8	6237	7,4	12	-	3016	3,6	3115	3,7	299	0,4
Liberec	53295	34613	65,-	32481	61,-	2132	4,-	84	0,2	2324	4,4	2292	4,3	269	0,5
Hradec Králové	64671	42234	65,4	40321	62,4	1913	3,-	176	0,3	2991	4,6	2561	4,-	346	0,5
Pardubice	52806	33514	63,4	32021	60,6	1493	2,8	347	0,7	2465	4,7	2210	4,2	305	0,6
Jihlava	54906	35552	64,7	32895	59,9	2657	4,8	59	0,1	4720	8,6	1053	1,9	342	0,6
Brno	121577	74733	61,5	71327	58,7	3406	2,8	290	0,2	3182	2,6	5370	4,4	486	0,4
Olomouc	67261	41287	61,4	39221	58,3	2066	3,1	48	0,1	2261	3,4	2824	4,2	430	0,6
Gottwaldov	60881	41786	68,6	40731	66,9	1055	1,7	61	0,1	1653	2,7	2220	3,7	315	0,5
Ostrava	98507	61824	62,8	60779	61,7	1045	1,1	24	-	1504	1,5	6452	6,5	324	0,3
Celkem české kraje	1141806	698113	61,2	660642	57,9	37471	3,3	2662	0,2	39261	3,4	50218	4,4	5015	0,4
Bratislava	51887	30618	59,1	28663	55,3	1955	3,8	169	0,3	2346	4,5	3046	5,9	581	1,1
Nitra	40215	24984	62,1	22015	54,7	2969	7,4	517	1,3	3597	8,9	1448	3,6	303	0,8
B. Bystrica	32196	20083	62,4	18525	57,6	1558	4,8	9	-	2717	8,4	1814	5,6	424	1,3
Žilina	31908	20357	63,8	19707	61,8	650	2,-	148	0,5	1352	4,2	2294	7,2	191	0,6
Košice	31598	19207	60,7	18224	57,6	983	3,1	189	0,6	1607	5,7	1973	6,3	311	0,9
Prešov	23828	10538	44,2	9895	41,5	643	2,7	-	-	6752	28,4	705	3,-	95	0,4
Celkem Slovensko	211632	125787	59,4	117029	55,3	8758	4,1	1032	0,5	18571	8,8	11280	5,3	1905	0,9
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ	68759	43308	62,9	41899	60,9	1409	2,-	277	0,4	358	0,5	3467	5,1	386	0,6
Celkem ČSR	1422199	867208	60,9	819570	57,6	47638	3,3	3971	0,3	58190	4,1	64965	4,6	7306	0,5

Sociální složení členstva podle původního povolání

č. 7

K r a j	Učitelé a profesoři	%	Úředníci administr.	%	Pracovníci služeb a zřízení	%	Studen- ti	%	Ženy v domác- nosti	%	Ostatní	%
MěstV Praha	5397	3,5	26465	17,3	11827	7,7	2657	1,7	10313	6,7	11177	7,4
KV Praha	3462	2,-	8533	5,1	7769	4,6	164	0,1	26624	15,7	6873	4,1
Č. Budějovice	1845	3,2	3522	6,1	2654	4,6	105	0,2	5187	9,-	1702	2,9
Plzeň	1783	2,4	4061	5,5	3282	4,5	145	0,2	9509	13,-	1922	2,7
Karlovy Vary	913	3,-	2322	7,6	2196	7,1	112	0,4	2604	8,5	1196	3,8
Ústí nad Labem	1834	2,2	5153	6,1	4504	5,4	115	0,1	7837	9,3	2402	3,-
Liberec	1485	2,8	3711	7,-	2686	5,-	115	0,2	3645	6,8	2071	3,8
Hradec Králové	1826	2,8	4208	6,5	3239	5,-	134	0,2	4662	7,2	2294	3,5
Pardubice	1479	2,8	3245	6,1	2598	4,9	130	0,2	4285	8,1	2228	4,3
Jihlava	1673	3,1	2856	5,2	2263	4,1	65	0,1	4885	8,9	1438	2,7
Brno	4594	3,8	8913	7,3	5518	4,5	1071	0,9	11677	9,8	5543	4,6
Olomouc	2510	3,7	5615	8,7	3322	4,9	399	0,6	5556	8,3	2807	4,1
Gottwaldov	2240	3,7	3704	6,1	3068	5,-	117	0,2	3949	6,5	1768	2,9
Ostrava	2915	3,-	6661	6,8	4550	4,6	307	0,3	10995	11,2	2951	3,-
Celkem české kraje	33956	3,-	89169	7,6	59476	5,2	5636	0,5	111930	9,8	46372	4,1
Bratislava	2363	4,6	6628	12,8	2139	4,1	661	1,3	893	1,7	2443	4,6
Nitra	1599	4,-	3383	8,4	1286	3,2	260	0,6	1054	2,6	1784	4,5
B. Bystrica	1448	4,5	2889	9,-	1150	3,6	53	0,2	887	2,8	722	2,2
Žilina	1319	4,1	2992	9,4	1103	3,5	123	0,4	765	2,4	1264	3,9
Košice	1505	4,8	3280	10,4	1145	3,6	277	0,9	736	2,3	1168	3,6
Prešov	1414	5,9	1957	8,2	519	2,2	275	1,2	510	2,1	1063	4,4
Celkem Slovensko	9648	4,6	21129	10,-	7342	3,5	1649	0,8	4845	2,3	8444	3,9
Útvarové organiza- ce řízené ÚV KSČ	1335	1,9	7873	11,5	2248	3,3	4261	6,2	90	0,1	5156	7,5
Celkem ČSR	44939	3,2	116171	8,3	69066	4,9	11546	0,8	116665	6,2	59972	4,2

Sociální složení členstva podle nynějšího zaměstnání

č. 8

K r a j	Celkem členů a kandid.	Celkem dělníků	%	1957	Z t o h o						Členové JZD	%	1957	Jednotl. hosp. rolníci	%	1957
					dělníků	%	1957	zeměd. dělníků	%	1957						
MěstV Praha	153198	41444	27,-	27,8	41403	27,-	27,8	41	-	-	29	-	-	1	-	-
KV Praha	169188	63569	37,6	38,5	57682	34,1	34,4	5887	3,5	4,1	12854	7,6	7,1	1281	0,8	1,2
Č. Budějovice	57801	20195	34,9	35,7	18275	31,6	32,5	1920	3,3	3,2	6378	11,1	9,-	822	1,4	3,7
Plzeň	73120	26187	35,8	36,2	24548	33,6	33,8	1639	2,2	2,4	6384	8,7	7,5	362	0,5	2,1
Karlovy Vary	30733	10457	34,-	33,8	9305	30,3	30,4	1152	3,7	3,4	2572	8,4	8,5	190	0,6	1,3
Ústí nad Labem	83864	32208	38,4	39,1	29656	35,4	36,4	2550	3,-	2,7	6005	7,2	6,9	746	0,9	1,4
Liberec	53295	20770	39,-	39,6	19456	36,5	37,2	1314	2,5	2,4	3615	6,8	5,6	635	1,2	2,4
Hradec Králové	64671	25229	39,-	39,4	23954	37,-	37,4	1275	2,-	2,-	4428	6,8	5,1	495	0,8	2,4
Pardubice	52806	20664	39,1	38,9	19757	37,4	36,9	907	1,7	2,-	3861	7,3	5,9	504	1,-	2,1
Jihlava	54906	20190	36,8	36,6	18384	33,5	33,4	1806	3,3	3,2	5619	10,2	8,3	1126	2,-	3,9
Brno	121577	42861	35,2	35,8	40649	33,4	33,7	2232	1,8	2,1	9687	8,-	6,8	503	0,4	1,2
Olomouc	67261	24025	35,7	36,1	22621	33,8	34,5	1204	1,8	1,6	4949	7,4	6,3	423	0,6	1,5
Gottwaldov	60881	23161	38,-	38,2	22470	36,9	36,9	651	1,1	1,3	2904	4,8	4,4	346	0,6	1,1
Ostrava	98507	36674	37,2	37,6	35882	36,4	36,9	792	0,8	0,7	2687	2,7	2,3	260	0,3	0,6
Celkem české kraje	1141808	407652	35,8	36,2	384242	33,7	34,1	23410	2,1	2,1	71972	6,3	5,5	7694	0,7	1,5
Bratislava	51987	15988	30,8	30,2	14486	27,9	26,9	1502	2,9	3,3	3863	7,5	6,9	253	0,3	1,1
Nitra	40215	14776	36,7	36,8	12432	30,9	30,8	2344	5,8	6,1	5327	13,2	12,8	609	1,5	2,7
B. Bystrica	32196	12243	38,-	38,7	10601	32,9	35,1	1642	5,1	3,6	2332	7,4	6,5	601	1,9	2,8
Žilina	31908	12400	38,9	40,-	11792	37,-	38,2	608	1,9	1,8	972	3,-	2,6	646	2,-	2,5
Košice	51598	11953	37,6	37,9	10932	34,6	34,6	1021	3,2	3,3	2269	7,2	5,7	375	1,2	2,1
Prešov	23828	7013	29,4	29,6	5533	27,4	27,1	480	2,-	2,5	2208	9,3	5,6	3859	16,2	20,-
Celkem Slovensko	211632	74375	35,2	35,4	63776	31,6	31,8	7597	3,6	3,6	17022	8,1	7,-	6243	3,-	4,1
Útvarové organiza- ce řízené ÚV KSČ x/	68759	14218	20,7	20,7	13551	19,7	19,9	667	1,-	0,8	213	0,3	0,2	125	0,2	0,2
Celkem ČSR	1422199	496243	34,9	35,3	464569	32,7	33,-	31674	2,2	2,3	89207	6,3	5,4	14062	1,-	1,8

x/ členové a kandidáti v prezenční službě jsou zařazeni podle svého posledního civilního zaměstnání

Sociální složení členstva podle nynějšího zaměstnání.

č. 9

	Inženýrsko-techničtí a hospod.pracovníci						Politici a veřejní pracovníci			Vědečtí pracovníci			Učitelé, profesori a ředitelé škol		
	na závod., v dopravě, v obch., ur. apod.	%	% 1957	na zeměděl. úseku	%	% 1957		%	% 1957		%	% 1957		%	% 1957
MěstV Praha	21 791	14,2	13,5	528	0,3	0,4	4 682	3,1	3,2	1 468	1,-	1,-	4 719	3,1	2,8
KV Praha	12 587	7,4	7,1	1 268	0,8	0,7	1 453	0,9	0,9	164	0,1	0,1	3 221	1,9	1,9
Č.Budějovice	4 495	7,8	7,4	1 148	2,-	1,5	1 045	1,8	2,-	23	-	-	1 725	3,-	3,-
Plzeň	7 407	10,1	9,8	871	1,2	1,3	1 005	1,4	1,7	48	0,1	-	1 750	2,4	2,3
Karlovy Vary	3 446	11,2	10,1	586	1,9	2,3	720	2,3	2,5	11	-	-	889	2,9	2,7
Ústí n.Labem	8 922	10,6	10,-	606	0,7	0,7	1 192	1,4	1,7	86	0,1	-	1 866	2,2	2,1
Liberec	5 582	10,5	10,5	618	1,1	1,1	867	1,6	1,7	44	0,1	-	1 554	2,9	2,9
Hradec Králové	6 533	10,1	10,1	684	1,1	0,9	945	1,5	1,6	52	0,1	-	1 702	2,6	2,6
Pardubice	4 958	9,4	9,5	627	1,2	0,8	801	1,5	1,9	43	0,1	0,1	1 457	2,7	2,8
Jihlava	3 784	6,9	6,5	1 002	1,8	1,6	1 096	2,-	2,-	2	-	-	1 520	2,8	2,7
Brno	12 888	10,6	10,4	1 172	1,-	0,8	1 555	1,3	1,4	205	0,2	0,2	4 510	3,7	3,6
Olomouc	7 003	10,4	10,4	766	1,1	1,-	1 012	1,5	1,6	70	0,1	-	2 479	3,7	3,6
Gottwaldov	9 015	14,8	14,3	677	1,1	1,-	906	1,5	1,7	41	0,1	-	2 161	3,5	3,4
Ostrava	15 019	15,3	14,9	652	0,7	0,5	1 229	1,2	1,4	119	0,1	-	2 924	3,-	2,9
Celkem české kraje	123 430	10,8	10,4	11 205	1,-	0,9	18 508	1,6	1,8	2 376	0,2	0,2	32 477	2,8	2,7
Bratislava	6 710	12,9	12,6	1 192	2,3	2,-	2 355	4,5	4,9	241	0,5	0,6	2 514	4,9	4,5
Nitra	3 572	8,9	8,9	850	2,1	1,9	1 216	3,-	3,4	63	0,2	0,1	1 727	4,3	4,3
B. Bystrica	4 053	12,6	13,2	1 032	3,2	2,-	1 080	3,4	3,7	41	0,1	0,2	1 428	4,4	4,2
Žilina	5 018	15,7	14,3	451	1,4	1,5	1 022	3,2	3,3	16	0,1	-	1 253	3,9	3,7
Košice	3 744	11,9	11,9	561	1,8	1,5	972	3,-	2,8	109	0,4	0,1	1 497	4,7	4,7
Prešov	1 526	6,4	6,3	321	1,4	1,5	941	4,-	3,9	26	0,1	-	1 364	5,7	5,7
Celkem Slovensko	24 623	11,6	11,4	4 407	2,1	1,8	7 586	3,6	3,8	496	0,2	0,2	9 783	4,6	4,5
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ	1 716	2,5	2,5	211	0,3	0,4	75	0,1	0,2	110	0,2	0,1	525	0,8	0,9
Celkem ČSR	149 769	10,5	10,2	15 823	1,1	1,-	26 169	1,8	2,-	2 982	0,2	0,2	42 785	3,-	2,9

Sociální složení členstva podle nynějšího zaměstnání.

č. 10

K r a j	Umělečtí pracovníci	%	% 1957	Úředníci administra- tivní	%	% 1957	Pracovní- ci služeb a zřízen- ci	%	% 1957	Studenti	%	% 1957
MěstV Praha	2 205	1,4	1,4	28 346	18,5	19,1	10 286	6,7	6,8	2 637	1,7	2,3
KV Praha	568	0,3	0,1	9 874	5,8	5,9	6 300	3,7	3,7	60	-	-
Č.Budějovice	78	0,1	0,1	4 715	8,2	8,2	2 867	5,-	4,5	20	-	0,1
Plzeň	163	0,2	0,2	5 475	7,5	7,9	3 193	4,4	4,7	80	0,1	0,2
Karlovy Vary	123	0,4	0,3	3 170	10,3	10,9	1 740	5,7	5,6	3	-	-
Ústí n.Labem	160	0,2	0,2	6 417	7,7	7,9	4 152	5,-	4,6	39	0,1	0,1
Liberec	113	0,2	0,2	5 152	9,7	9,7	2 881	5,4	5,-	55	0,1	0,2
Hradec Králové	99	0,2	0,1	5 312	8,2	8,5	3 289	5,1	4,4	21	-	-
Pardubice	88	0,2	0,1	4 312	8,2	8,1	2 654	5,-	5,1	45	0,1	0,1
Jihlava	65	0,1	0,1	4 292	7,8	7,7	2 670	4,9	4,7	7	-	-
Brno	451	0,4	0,3	10 808	8,9	8,8	5 337	4,4	4,3	379	0,3	0,4
Olomouc	215	0,3	0,3	7 463	11,1	11,3	3 417	5,1	4,5	81	0,1	0,2
Gottwaldov	131	0,2	0,2	6 185	10,2	10,4	2 831	4,6	4,3	41	0,1	0,1
Ostrava	351	0,4	0,4	8 304	8,4	8,8	3 881	3,9	3,9	255	0,3	0,3
Celkem české kraje	4 810	0,4	0,4	109 825	9,6	9,8	55 498	4,9	4,7	3 723	0,3	0,4
Bratislava	566	1,1	1,-	8 517	16,4	16,9	2 529	4,9	4,4	747	1,4	1,9
Nitra	71	0,2	0,1	4 783	11,9	11,4	1 740	4,4	3,5	159	0,4	0,4
B.Bystřica	58	0,2	0,2	3 604	11,2	11,3	1 370	4,3	4,-	80	0,2	0,4
Žilina	87	0,3	0,2	4 101	12,9	14,2	1 387	4,3	3,9	31	0,1	0,1
Košice	74	0,2	0,3	4 128	13,-	14,-	1 278	4,-	4,2	238	0,3	1,-
Prešov	81	0,3	0,2	2 982	12,5	12,4	650	2,7	2,4	77	0,3	0,4
Celkem Slovensko	937	0,4	0,4	28 115	13,3	13,6	8 954	4,2	3,8	1 332	0,6	0,8
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ	425	0,6	0,5	3 931	5,7	6,-	647	0,9	1,4	246	0,4	0,5
Celkem ČSR	6 172	0,4	0,4	141 871	10,-	10,2	65 099	4,6	4,4	5 301	0,4	0,5

1978

Sociální složení členstva podle nynějšího zaměstnání.

č. 11

K r a j	Ženy v do- mácnosti	%	% 1957	Důchodci	%	% 1957	Členové útva- rových organi- zací z povov- lání	%	% 1957	Ostatní	%	% 1957
MěstV Praha	15 815	10,3	10,4	11 769	7,7	6,9	1 809	1,2	0,7	5 669	3,7	3,7
KV Praha	25 069	14,8	15,2	24 555	14,5	13,4	2 619	1,6	1,9	3 746	2,2	2,3
Č.Budějovice	4 558	7,9	8,9	7 331	12,7	11,3	1 231	2,1	2,1	1 170	2,-	2,5
Plzeň	8 708	11,9	11,5	8 204	11,2	10,5	1 525	2,1	2,1	1 758	2,4	2,-
Karlovy Vary	2 534	8,5	8,3	1 522	5,-	4,4	1 852	6,-	6,2	918	3,-	3,1
Ústí n.Labem	10 161	12,1	12,-	8 084	9,6	9,2	1 618	1,9	1,9	1 604	1,9	2,2
Liberec	3 518	6,6	6,5	5 491	10,3	10,-	1 146	2,1	2,3	1 254	2,4	2,3
Hradec Králové	4 706	7,3	8,-	8 332	12,9	11,9	1 389	2,1	2,1	1 455	2,2	2,9
Pardubice	4 348	8,2	9,-	6 347	12,-	11,4	1 167	2,2	2,3	930	1,8	1,9
Jihlava	4 977	9,1	9,8	6 486	11,8	11,6	1 026	1,9	2,-	1 044	1,9	2,5
Brno	11,561	9,5	10,2	14 230	11,7	10,9	2 363	1,9	2,-	3 047	2,5	2,9
Olomouc	5 627	8,4	9,1	6 636	9,9	8,9	1 611	2,4	2,3	1 484	2,2	2,9
Gottwaldov	4 606	7,6	8,1	5 451	9,-	8,4	1 185	1,9	2,-	1 240	2,-	2,4
Ostrava	10 288	10,4	10,9	11 722	11,9	11,-	2 263	2,3	2,2	1 879	1,9	2,3
Celkem kraje české	116 476	10,2	10,6	126 160	11,-	10,3	22 804	2,-	2,-	27 198	2,4	2,6
Bratislava	1 293	2,5	2,7	1 865	3,6	3,3	2 113	4,-	4,2	1 241	2,4	2,8
Nitra	1 062	2,6	3,-	1 784	4,4	3,8	1 436	3,6	3,6	1 040	2,6	3,2
B.Bystrica	874	2,7	2,8	1 684	5,2	4,5	1 248	3,9	4,-	418	1,3	1,5
Žilina	889	2,8	2,8	1 544	4,8	4,-	1 233	3,9	3,9	858	2,7	3,-
Košice	653	2,1	2,4	1 610	5,1	4,5	1 282	4,1	4,1	855	2,7	2,8
Prešov	501	2,1	2,-	441	1,9	1,8	1 089	4,6	4,9	748	3,1	3,3
Celkem Slovensko	5 272	2,5	2,7	8 928	4,2	3,7	8 401	4,-	4,-	5 160	2,4	2,8
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ	-	-	-	-	-	-	45 001	65,4	64,-	1 316	1,9	2,4
Celkem ČSR	121 748	8,6	8,9	135 088	9,5	8,8	76 206	5,4	5,4	33 674	2,3	2,6

Přehled o organizovanosti členů a kandidátů v masových organizacích.

č. 12

K r a j	Celkem členů a kandidátů	Z t o h o j e o r g a n i z o v á n o											
		v ROH	%	z toho funkcion.	%	v ČSM	%	z toho funkcion.	%	v SČSP	%	z toho funkcion.	%
MěstV Praha	153 198	116 340	75,9	17 264	14,8	4 633	3,-	1 732	37,4	75 361	49,2	4 720	6,3
KV Praha	169 188	97 101	57,4	10 837	11,2	3 314	1,9	1 064	32,1	58 447	34,5	3 890	6,6
Č.Buďějovice	57 801	35 996	62,3	4 935	13,7	1 932	3,3	601	31,1	24 012	41,5	1 883	7,8
Plzeň	73 120	45 070	61,6	6 045	13,4	1 930	2,6	686	35,5	28 860	39,5	2 150	7,4
Karlovy Vary	30 733	20 188	65,7	3 230	16,-	1 298	4,2	466	35,9	12 510	40,7	1 002	8,-
Ústí n.Labem	83 864	53 424	63,7	6 786	12,7	2 015	2,4	674	33,4	28 917	34,5	3 736	12,9
Liberec	53 295	36 347	68,2	4 961	13,6	1 341	2,5	518	38,6	24 987	46,9	1 728	6,9
Hradec Králové	64 671	42 694	66,-	6 069	14,2	1 796	2,8	612	34,1	27 634	42,7	1 807	6,5
Pardubice	52 806	32 182	60,9	4 117	12,8	1 420	2,7	594	41,8	20 547	38,9	1 371	6,7
Jihlava	54 906	31 061	56,6	3 949	12,7	1 823	3,3	587	32,2	23 604	43,-	1 851	7,7
Brno	121 577	77 732	63,9	10 871	14,-	4 213	3,5	1 377	32,7	58 482	48,1	4 282	7,3
Olomouc	67 261	45 471	67,6	6 564	14,4	2 003	3,-	753	37,6	31 411	46,7	2 381	7,6
Gottwaldov	60 881	45 194	74,2	6 254	13,8	2 855	4,7	965	33,8	33 050	54,3	2 376	7,2
Ostrava	98 507	70 744	71,8	8 595	12,1	4 541	4,6	1 484	32,7	43 357	44,-	2 711	6,2
Celkem české kraje	1 141 808	749 544	65,6	100 477	13,4	35 114	3,1	12 113	34,5	491 179	43,-	35 888	7,3
Bratislava	51 887	40 213	77,5	5 880	14,6	5 354	10,3	1 372	25,6	30 653	59,-	404	1,3
Nitra	40 215	25 745	64,-	3 156	12,2	2 470	6,1	739	29,9	22 497	55,9	2 063	9,2
B.Bystrica	32 196	22 934	71,2	3 277	14,3	2 079	6,4	656	31,5	17 496	54,3	1 586	9,1
Žilina	31 908	24 132	75,6	3 391	14,-	2 230	7,-	751	33,7	18 632	58,4	1 496	8,-
Košice	31 598	22 596	71,5	3 460	15,3	2 453	7,8	715	29,1	16 906	53,5	1 489	8,8
Prešov	23 828	13 089	54,9	1 776	13,6	1 930	8,1	576	29,8	12 976	54,4	1 219	9,4
Celkem Slovensko	211 632	148 709	70,3	20 940	14,1	16 510	7,8	4 809	29,1	119 160	56,3	8 277	6,9
Útvarové organi- zace řízené ÚV KSČ	68 759	15 337	22,3	1 479	9,6	15 629	22,7	5 230	33,5	20 361	29,6	974	4,8
Celkem ČSR	1 422 199	913 590	64,2	122 896	13,4	67 259	4,7	22 152	32,9	630 700	44,3	45 139	7,1

Přehled o organizovanosti členů a kandidátů v masových organizacích

č. 13

K r a j :	Z počtu členů a kandidátů je organizováno															
	ve Svazu protipo- žář. ochr.	%	z toho funkcio- nárů	%	ve Svazarmu	%	z toho funk- cionárů	%	ve spor- tovních org.	%	z toho funkcio- nárů	%	v ČSČK	%	z toho funkcio- nárů	%
MěstV Praha	3791	2,5	818	21,6	7544	4,9	1100	14,6	7138	4,7	1290	18,1	5382	3,5	787	14,6
KV Praha	9920	5,9	2047	20,6	4837	2,8	921	19,-	9524	5,6	1781	18,7	8762	5,2	1225	14,-
Č. Budějovice	4827	8,3	996	20,6	3631	6,3	672	18,5	2746	4,7	620	22,6	3861	6,7	554	14,3
Plzeň	6431	8,8	1241	19,3	3438	4,7	625	18,2	4609	6,3	916	19,9	6273	8,6	804	12,8
Karlovy Vary	1850	6,-	388	21,-	2071	6,7	450	21,7	2234	7,3	429	19,2	1432	4,7	247	17,2
Ústí n.L.	3844	4,6	773	20,1	2757	3,3	551	20,-	3834	4,6	836	30,8	3801	4,5	511	13,4
Liberec	4741	8,9	1152	24,3	3305	6,2	756	22,9	3585	6,7	756	21,1	3687	6,9	523	14,2
Hradec Králové	4385	6,8	940	21,4	2887	4,5	572	19,8	4333	6,7	913	21,1	3609	5,6	607	16,8
Pardubice	3148	6,-	667	21,2	2353	4,4	480	20,4	3361	6,4	660	19,6	3509	6,6	441	12,6
Jihlava	3966	7,2	877	22,1	2888	5,3	588	20,4	2516	4,6	509	20,2	3373	6,1	501	14,9
Brno	7387	6,1	1557	21,2	6935	5,7	1417	20,4	8681	7,1	1696	19,5	9133	7,5	1269	13,9
Olomouc	5015	7,4	1193	23,8	4202	6,2	848	20,2	5209	7,7	1190	22,8	3989	5,9	651	16,3
Gottwaldov	3843	6,3	775	20,2	3407	5,6	796	23,4	5252	8,6	1374	26,2	4708	7,7	660	14,-
Ostrava	4815	4,9	1044	21,7	3482	3,5	837	24,-	5372	5,5	1204	22,4	5699	5,8	849	14,9
Celkem české kraje	67963	6,-	14468	21,3	53737	4,7	10613	19,7	68394	6,-	14174	20,7	67218	5,9	9629	14,3
Bratislava	2982	5,7	855	28,7	6207	12,-	1011	16,3	4549	8,8	841	18,5	5399	10,3	635	11,8
Nitra	3061	7,6	655	21,4	4790	11,9	883	18,4	5093	12,7	822	16,1	4100	10,2	494	12,-
B.Bystrica	3435	10,7	701	20,4	3743	11,6	620	16,6	4087	12,7	614	15,-	3056	9,5	362	11,8
Žilina	2995	9,4	783	26,1	2612	8,2	486	18,6	3505	11,-	753	21,5	3768	11,8	518	13,7
Košice	2927	9,3	711	24,3	3260	10,3	633	19,4	4092	12,9	704	17,2	5029	15,9	668	13,3
Prešov	2552	10,7	507	19,9	3077	12,9	499	16,2	1874	7,9	357	19,-	2879	12,1	348	12,1
Celkem Slovensko	17952	8,5	4212	23,5	23689	11,2	4132	17,4	23200	11,-	4091	17,6	24231	11,4	3025	12,5
Útvarové organiza- ce řízené ÚV KSČ	985	1,4	163	16,5	6365	9,2	902	14,2	7961	11,6	1017	12,8	613	0,9	61	9,9
Celkem ČSR	86900	6,1	18843	21,7	83791	5,9	15647	18,7	99555	7,-	19282	19,4	92062	6,5	12715	13,8

1/13 Početnost a složení KSČ v roce 1960

Celkové statistické přehledy o stavu a složení KSČ k 1.1.1960, vypracované odborem evidence oddělení stranických orgánů ÚV KSČ:

- zastoupení členů a kandidátů, mužů a žen
- věkové složení
- národnostní složení
- vzdělání
- délka členství v KSČ
- sociální složení podle nynějšího zaměstnání
- rozdělení základních organizací podle počtu členů

V originále 10 listů

SÚA, f. 05/1, sv. 272, a.j. 1596

Celostátní přehled o složení členů a kandidátů k 1. 1. 1960

č. 1

K r a j :	Počet základ. organi- zací	Celkem členů a kandi- dátů	z t o h o				mužů	%	žen	%
			členů	%	kandidátů	%				
Praha MV	2 927	158 820	148 459	93,5	10 361	6,5	99 464	62,6	59 356	37,4
Praha KV	4 899	186 678	174 218	92,3	14 460	7,7	116 105	61,5	72 573	38,5
Č. Budějovice	3 293	79 697	70 434	88,4	9 263	11,6	56 599	71,-	23 098	29,-
Plzeň	3 576	102 527	91 530	89,3	10 997	10,7	71 606	69,8	30 921	30,2
Ústí nad Labem	4 237	137 139	122 525	89,3	14 614	10,7	90 349	65,9	46 790	34,1
Hradec Králové	5 356	153 764	138 142	89,8	15 622	10,2	105 211	68,4	48 553	31,6
Brno	6 187	229 511	207 952	90,6	21 559	9,4	163 017	71,-	66 494	29,-
Ostrava	4 551	184 258	162 071	88,-	22 187	12,-	137 562	74,7	46 696	25,3
Celkem české kraje	35 026	1 234 394	1 115 331	90,4	119 063	9,6	839 913	68,-	394 481	32,-
v r. 1959				91,8		8,2		67,9		32,1
Bratislava	3 614	102 002	85 652	84,-	16 350	16,-	89 011	87,3	12 991	12,7
B. Bystrica	3 135	81 237	66 445	81,7	14 841	18,3	71 240	87,6	10 047	12,4
Košice	2 904	67 353	53 540	79,5	13 813	20,5	60 317	89,5	7 035	10,4
Celkem Slovensko	9 653	250 642	205 633	82,-	45 004	18,-	220 568	89,-	30 074	12,-
v r. 1959				84,-		15,-		88,4		11,6
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ	2 370	74 046	58 472	79,-	15 574	21,-	69 073	93,3	4 973	6,7
v r. 1959				78,7		21,3		91,9		8,1
Celkem ČSR	47 049	1 559 082	1 379 441	88,5	179 641	11,5	1 129 554	72,4	429 528	27,5
v r. 1959				90,-		10,-		72,2		27,8

Věkové složení členstva

č. 2

K r a j :	Do 26 let		od 26 do 35 let		Od 35 do 45 let		Od 45 do 60 let		Přes 60 let	
		%		%		%		%		%
Praha MV	7 762	4,9	26 260	16,5	35 197	22,2	66 178	41,7	23 423	14,7
Praha KV	8 500	4,5	29 648	15,7	37 146	19,7	73 558	39,-	39 826	21,1
Č. Budějovice	5 511	6,9	15 051	18,9	17 925	22,5	28 484	35,7	12 726	16,-
Plzeň	6 416	6,3	20 292	19,8	24 329	23,7	37 385	36,5	14 105	13,7
Ústí n. L.	8 289	6,-	25 510	18,6	34 142	24,9	50 266	36,7	18 932	13,8
Hradec Králové	9 941	6,5	28 877	18,8	32 408	21,1	56 935	37,-	25 603	16,6
Brno	15 733	6,9	43 985	19,2	52 563	22,9	83 475	36,3	33 755	14,7
Ostrava	15 132	8,2	38 613	21,-	44 860	24,3	62 983	34,2	22 670	12,3
Celkem české kraje	77 284	6,2	228 236	18,5	278 570	22,6	459 264	37,2	191 040	15,5
v r. 1959		5,6		18,6		23,-		37,9		14,9
Bratislava	10 809	10,6	27 959	27,4	28 627	28,1	27 972	27,4	6 635	6,5
Banská Bystrica	9 690	11,9	23 425	28,9	21 564	26,5	21 146	26,-	5 462	6,7
Košice	8 918	13,2	20 330	30,2	18 409	27,3	16 213	24,1	3 483	5,2
Celkem Slovensko	29 417	11,7	71 714	28,6	68 600	27,4	65 331	26,1	15 580	6,2
v r. 1959		11,-		28,6		27,8		26,6		6,-
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ	23 521	31,8	29 450	39,8	12 430	16,8	7 753	10,4	892	1,2
v r. 1959		31,6		42,-		15,7		9,5		1,2
Celkem ČSR	130 222	8,4	329 400	21,1	359 600	23,1	532 348	34,1	207 512	13,3
v r. 1959		7,7		21,2		23,4		34,8		12,9

Národnostní složení členstva

č. 3

Kraj	česká	%	slovenská	%	maďarská	%	ukrajin- ská	%	polská	%	německá	%	ostatní	%
Praha MV	155 444	98,-	2 548	1,6	55	-	327	0,2	56	-	37	-	353	0,2
Praha KV	185 669	98,4	2 252	1,2	77	-	373	0,2	100	0,1	36	-	171	0,1
Č. Budějovice	78 466	98,5	977	1,2	36	-	118	0,2	22	-	31	-	47	0,1
Plzeň	98 404	96,-	3 213	3,1	104	0,1	241	0,2	59	0,1	388	0,4	118	0,1
Ústí nad Labem	130 861	95,4	4 620	3,4	94	0,1	687	0,5	139	0,1	485	0,3	253	0,2
Hradec Králové	151 253	98,4	1 771	1,2	57	-	380	0,2	88	-	93	0,1	122	0,1
Brno	226 602	96,8	2 309	1,-	36	-	250	0,1	71	-	44	-	199	0,1
Ostrava	173 132	93,9	5 684	3,1	148	0,1	272	0,1	4751	2,6	116	0,1	155	0,1
Celkem české kraje	1 199 831	97,3	23 374	1,9	607	-	2 648	0,2	5286	0,4	1 230	0,1	1 418	0,1
Bratislava	2 645	2,6	87 993	86,3	10 900	10,7	233	0,2	85	0,1	31	-	115	0,1
B. Bystrica	1 584	2,-	75 725	93,2	3 714	4,6	91	0,1	33	-	100	0,1	40	-
Košice	989	1,5	54 920	81,5	4 187	6,2	7046	10,5	132	0,2	18	-	61	0,1
Celkem Slovensko	5 218	2,1	218 638	87,2	18 801	7,5	7370	2,9	250	0,1	149	0,1	216	0,1
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ	57 961	78,3	14 782	20,-	620	0,8	472	0,6	77	0,1	51	0,1	83	0,1
Celkem ČSR	1 263 010	81,-	256 794	16,5	20 028	1,3	10490	0,7	5 613	0,3	1 430	0,1	1 717	0,1
(v r. 1959)		81,8		15,8		1,2		0,7		0,3		0,1		0,1

Školní vzdělání členstva

č. 4.

Kraj	Zákl. škola stř. škola, obecně maturitní	%	Niž. stř. m.ž. prům. Zletá ob. bez mat.	%	Středoškol. (zak. mat.)	%	vysokoškolské					
							Technické	%	Zem.	%	Ostatní	%
Praha MV	100 693	63,4	20 443	12,9	21 821	13,7	4 768	3	511	0,3	10 584	6,7
Praha KV	162 803	86,2	12 064	6,4	10 311	5,5	1 450	0,8	363	0,2	1 687	0,9
Č. Budějovice	66 932	84,-	5 551	6,9	5 722	7,2	369	0,5	235	0,3	888	1,1
Plzeň	84 760	82,7	7 461	7,3	7 546	7,3	1 130	1,1	212	0,2	1 418	1,4
Ústí n. Lab.	114 528	83,5	10 460	7,6	9 057	6,6	1 206	0,9	220	0,2	1 668	1,2
Hradec Králové	127 142	82,7	12 556	8,1	10 929	7,1	1 049	0,7	429	0,3	1 659	1,1
Brno	183 710	80,1	19 608	8,5	18 994	8,3	2 267	1,-	779	0,3	4 153	1,8
Ostrava	144 674	78,5	16 655	9,1	16 469	8,9	2 870	1,6	429	0,2	3 161	1,7
Celkem čes. kraje v r. 1959	985 242	79,8 80,5	104 798	8,5 8,3	100 849	8,2 7,8	15 109	1,2 1,2	3172	0,3 0,2	25 218	2,- 2,-
Bratislava	73 994	72,6	10 139	9,9	12 161	11,9	1 536	1,5	504	0,5	3 668	3,6
B. Bystrica	61 275	75,3	8 107	10,-	8 998	11,1	1 211	1,5	238	0,3	1 458	1,8
Košice	49 856	74,-	6 369	9,5	8 244	12,2	861	1,3	289	0,4	1 734	2,6
Celkem Slovensko	185 125	73,9	24 615	9,8	29 403	11,8	3 608	1,4	1031	0,4	6 860	2,7
v r. 1959		74,1		10,2		11,2		1,4		0,4		2,7
Útvar. org. řízené ÚV KČ	45 929	62,- 58,3	11 629	15,7 19,9	11 930	16,1 15,8	1 696	2,3 2,4	118	0,2 0,2	2 741	3,7 3,4
v r. 1959												
Celkem ČSR	1 216 296	78,-	141 042	9,1	142 182	9,1	20 413	1,3	4327	0,3	31 822	2,2
v r. 1959		78,4		9,2		8,7		1,3		0,2		2,2

Délka členství členů a kandidátů ve straně

č. 5

Kraj	Před r. 1945	%	Po roce 1945					
			delší než 10 let	%	od 5-10 let	%	kratší než 5 let	%
Praha MV	2 902	1,8	119 457	75,2	18 218	11,5	18 243	11,5
Praha KV	2 073	1,1	141 284	74,9	21 568	11,4	23 753	12,6
České Budějovice	569	0,7	53 047	66,6	9 171	11,5	16 910	21,2
Plzeň	593	0,6	69 811	68,1	12 635	12,3	19 488	19,-
Ústí nad Labem	1 746	1,3	93 982	68,5	16 400	12,-	25 011	18,2
Hradec Králové	1 439	0,9	106 924	69,6	17 527	11,4	27 874	18,1
Brno	2 954	1,3	160 655	70,-	26 883	11,7	39 019	17,-
Ostrava	1 564	0,8	120 162	65,2	23 190	12,6	39 342	21,4
Celkem české kraje (v roce 1959)	13 840	1,1	865 322	70,1	145 592	11,8	209 640	17,-
		1,1		69,6		15,2		14,1
Bratislava	2 146	2,1	45 477	44,6	20 731	20,3	33 648	33,-
Banská Bystrica	1 206	1,5	35 876	44,1	15 678	19,3	28 527	35,1
Košice	1 214	1,8	26 828	39,8	12 518	18,6	26 793	39,8
Celkem Slovensko (v r. 1959)	4 566	1,8	108 181	43,2	48 927	19,5	88 968	35,5
		1,9		44,4		20,8		32,9
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ (v r. 1959)	407	0,5	30 243	40,9	9 978	13,5	33 418	45,1
		0,6		42,3		15,1		42,-
Celkem ČSR (v r. 1959)	18 813	1,2	1 003 746	64,4	204 497	13,1	332 026	21,3
		1,2		64,4		16,1		18,3

Sociální složení členstva podle nynějšího zaměstnání

č. 6

Kraj	Celkem členů a kandidátů	Celkem dělníků	%	Z toho				Členové JZD	%	Jednotl. hospodář. rolníci	%
				dělníků	%	zeměd. dělníků	%				
Praha MěstV	158 820	42 853	27,-	42 676	26,9	177	0,1	36	-	7	-
Praha KV	168 678	68 960	36,7	62 345	33,2	6 635	3,5	15 734	8,3	207	0,1
České Budějovice	79 697	27 750	34,8	24 359	30,6	3 391	4,2	10 152	12,7	362	0,5
Plzeň	102 527	36 463	35,6	33 405	32,6	3 058	3,-	8 105	7,9	161	0,2
Ústí nad Labem	137 139	53 640	39,1	49 441	36,-	4 199	3,1	9 564	7,-	288	0,2
Hradec Králové	153 764	59 172	38,5	55 750	36,3	3 422	2,2	12 576	8,2	243	0,1
Brno	229 511	84 020	36,6	79 724	34,7	4 296	1,9	18 066	7,9	227	0,1
Ostrava	184 258	69 970	38,-	67 222	36,5	2 746	1,5	9 373	5,1	178	0,1
Celkem české krajiny (v roce 1959)	1 234 394	442 848	35,9	414 922	33,6	27 926	2,3	83 606	6,8	1 673	0,1
			35,8		33,6		2,2		6,6		0,3
Bratislava	102 002	35 330	34,6	29 717	29,1	5 613	5,5	11 287	11,1	224	0,2
Banská Bystrica	81 267	32 450	39,9	29 680	36,5	2 770	3,4	4 929	6,1	760	1,-
Košice	67 353	23 847	35,4	21 375	31,7	2 472	3,7	7 460	11,1	1 967	2,9
Celkem Slovensko (v roce 1959)	250 642	91 627	36,5	80 772	32,2	10 855	4,3	23 676	9,4	2 971	1,2
			36,1		32,-		4,1		8,5		2,1
Útvarové organizace řízené ÚVKŠČ (v roce 1959)	74 046	19 792	26,7	18 902	25,5	890	1,2	546	0,7	104	0,1
			25,1		23,8		1,3		0,6		0,2
Celkem ČSR (v roce 1959)	1 559 082	554 267	35,5	514 596	33,-	39 671	2,5	107 828	6,9	4 746	0,3
			35,4		32,9		2,5		6,6		0,6

Sociální složení členstva podle nynějšího zaměstnání

č.7.

Inženýrsko-techničtí a hospodářští pracovníci																
Kraj:	na závo- dech v dopravě, v obcho- dech, úřa- dech	%	na země- dělském úseku	%	Veřej- ní pra- covníci	%	Vědeč- tí pra- covníci	%	Učitelé, profe- soři a ředi- telé škol	%	Umělečtí a kultur- ní pracov- níci	%	Úřed- níci admi- nistr.	%	Pracov- níci služeb a zří- zenci	%
Praha MěstV	25 554	15,1	981	0,6	3 933	2,5	1 361	0,9	5 652	3,6	2 723	1,7	24 644	15,5	10 700	6,7
Praha KV	16 382	8,7	1 944	1,-	1 910	1,-	241	0,1	4 161	2,2	255	0,1	10 495	5,6	7 535	4,-
Č.Budějovice	7 074	8,9	1 980	2,5	1 495	1,9	21	-	2 445	3,1	123	0,2	5 956	7,5	3 953	5,-
Plzeň	12 631	12,3	1 540	1,5	1 660	1,6	53	0,1	2 931	2,9	315	0,3	7 771	7,6	5 274	5,1
Ústí n.L.	17 227	12,6	1 573	1,1	2 220	1,6	103	0,1	3 805	2,8	309	0,2	10 337	7,5	6 602	4,8
Hradec Králové	17 542	11,4	2 159	1,4	2 421	1,6	183	0,1	4 423	2,9	271	0,2	10 912	7,1	7 353	4,8
Brno	28 365	12,4	3 018	1,3	3 185	1,4	301	0,1	8 357	3,6	723	0,3	17 876	7,8	10 580	4,6
Ostrava	26 976	14,6	2 304	1,3	2 537	1,4	351	0,2	5 325	3,4	574	0,3	14 383	7,8	7 402	4,-
Celkem české kraje (v r.1959)	151 761	12,3	15 499	1,3	19 351	1,6	2 627	0,2	33 100	3,1	5 293	0,4	102 339	8,3	58 415	4,8
		11,9		1,1		1,5		0,2		3,-		0,4		8,7		5,-
Bratislava	12 671	12,4	2 413	2,4	3 423	3,4	458	0,4	4 754	4,7	873	0,9	11 537	11,7	4 807	4,7
B.Bystrica	12 526	15,4	2 544	3,1	2 410	3,-	83	0,1	2 535	4,4	190	0,2	7 806	9,6	3 450	4,2
Košice	8 554	12,7	1 461	2,2	2 153	3,2	124	0,2	3 520	5,3	254	0,4	5 826	10,1	2 500	3,9
Celkem Slovensko (v r.1959)	33 751	13,5	6 418	2,6	7 991	3,2	665	0,3	11 890	4,7	1 317	0,5	25 616	10,5	10 657	4,3
		13,-		2,3		3,4		0,3		4,7		0,5		11,4		4,3
Útvarové organi- zace řízené ÚV (v r.1959) KSČ	2 503	3,4	255	0,4	173	0,2	114	0,1	420	0,5	412	0,5	3 561	4,8	652	0,9
		2,9		0,4		0,2		0,1		0,5		0,5		4,8		0,9
Celkem ČR (v r.1959)	188 015	12,1	22 202	1,4	27 525	1,8	3 405	0,2	50 410	3,2	7 022	0,5	132 565	8,5	70 925	4,5
		11,6		1,3		1,8		0,2		3,1		0,4		9,-		4,7

Sociální složení členstva podle nynějšího zaměstnání

č.8.

Kraj:	Studenti	%	Ženy v dom.	%	Cel- kem důch.	%	Z t o h o				Členové útv. organ. z pov.	%	Ostatní	%
							důchodci dělníci	%	důchodci ostatní	%				
Praha MěstV	2 466	1,6	14 066	8,9	18 832	11,8	10 519	6,6	8 313	5,2	1 899	1,1	3 103	2,-
Praha KV	149	0,1	23 253	12,3	32 328	17,1	25 279	13,4	7 049	3,7	2 967	1,6	2 137	1,1
Č.Budějovice	44	-	4 862	6,1	10 942	13,7	7 955	10,-	2 987	3,7	1 469	1,8	1 068	1,3
Plzeň	157	0,2	9 352	9,1	11 746	11,4	9 280	9,-	2 466	2,4	3 121	3,-	1 247	1,2
Ústí nad Labem	80	0,1	11 618	8,5	15 407	11,2	11 852	8,6	3 555	2,6	2 714	2,-	1 652	1,2
Hradec Králové	134	0,1	8 473	5,5	23 145	15,-	17 576	11,4	5 569	3,6	2 890	1,9	1 854	1,2
Brno	671	0,3	16 755	7,3	30 459	13,3	22 871	10,-	7 588	3,3	4 073	1,8	2 835	1,2
Ostrava	430	0,2	14 145	7,7	22 884	12,4	18 094	9,8	4 790	2,6	4 079	2,2	2 315	1,3
Celkem české kraje (v r.1959)	4 131	0,3	102 524	8,3	165 743	13,4	123 426	10,-	42 317	3,4	23 212	1,9	16 211	1,3
		0,3		9,3		12,3		9,2		3,1		1,9		1,6
Bratislava	867	0,8	2 196	2,2	5 401	5,3	3 783	3,7	1 618	1,6	3 619	3,5	1 695	1,7
B.Bystrica	190	0,2	1 922	2,4	4 904	6,-	705	4,5	1 199	1,5	2 587	3,2	980	1,2
Košice	417	0,6	1 352	2,-	3 054	4,5	2 185	3,2	869	1,3	2 494	3,7	1 185	1,8
Celkem Slovensko (v r.1959)	1 474	0,6	5 470	2,2	13 359	15,4	9 673	3,9	3 686	1,5	8 700	3,5	3 860	1,5
		0,5		2,4		4,8		3,4		1,4		3,7		2,-
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ (v r.1959)	361	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	43 950	59,4	1 173	1,6
		0,5		-		-		-		-		61,4		1,8
Celkem ČSR (v r.1959)	5 966	0,4	107 994	6,9	179 102	11,5	133 099	8,5	46 003	3,-	75 862	4,9	21 244	1,4
		0,3		7,8		10,6		7,9		2,7		5,-		1,6

Přehled o počtu závodních, vesnických, uličních a útvarových organizací

K r a j :	Celkem základ- ních organi- zací	Z t o h o							
		závod. org.	%	vesnic. org.	%	ulic. org.	%	útv. org.	%
Praha MěstV	2927	2576	88,-	-	-	311	10,6	40	1,4
Praha KV	4899	2718	55,5	1867	38,1	246	5,-	68	1,4
Č.Budějovice	3293	1678	51,-	1474	44,8	104	3,1	37	1,1
Plzeň	3576	2124	59,4	1248	34,9	130	3,6	74	2,1
Ústí n.Lab.	4237	2948	69,6	1000	23,6	222	5,2	67	1,6
Hradec Králové	5356	3235	60,4	1894	35,4	166	3,1	61	1,1
Brno	6187	3908	63,2	1964	31,7	223	3,6	92	1,5
Ostrava	4551	3138	69,-	1125	24,7	205	4,5	83	1,8
Celkem české kraje (v r.1959)	35026	22325	63,7	10572	30,2	1607	4,6	522	1,5
			63,7		30,5		4,3		1,5
Bratislava	3614	2457	68,-	1058	29,3	15	0,4	84	2,3
B.Bystrica	3135	1891	60,3	1174	37,4	18	0,6	52	1,7
Košice	2904	1582	54,5	1259	43,3	3	0,1	60	2,1
Celkem Slovensko (v r.1959)	9653	5930	61,4	3491	36,2	36	0,4	196	2,-
			60,7		36,8		0,4		2,1
Útvarové orga- nizace řízené v r.1959	2370	-	-	-	-	-	-	2370	100,-
								100,-	
Celkem CSR (v r.1959)	47049	28255	60,-	14063	29,9	1643	3,5	3088	6,6
			60,-		30,3		3,3		6,4

Přehled o počtu členů a kandidátů v závodních, vesnických, uličních a útvarových organizacích.

č.9

Celkem členů a kandidátů	Z t o h o							
	v záv. org.	%	ve ves. org.	%	v ulič. org.	%	v útv. org.	%
158820	125691	79,2	-	-	31203	19,6	1926	1,2
188678	101447	53,8	62430	33,1	21834	11,6	2967	1,5
79697	46007	57,7	24256	30,4	7923	10,-	1511	1,9
102527	65412	63,8	23015	22,4	10963	10,7	3137	3,1
137139	91042	66,4	29050	21,2	14128	10,3	2919	2,1
153764	97679	63,5	38876	25,3	14305	9,3	2904	1,9
229511	145974	63,6	56756	24,7	22685	9,9	4096	1,8
184258	124072	67,4	35038	19,-	21049	11,4	4099	2,2
1234394	797324	64,6	269421	21,8	144080	11,7	23559	1,9
		64,4		22,7		10,9		2,-
102002	69249	67,9	28344	27,8	790	0,8	3619	3,5
81287	55756	68,6	21640	26,6	1280	1,6	2611	3,2
67353	41489	61,6	23201	34,4	169	0,3	2494	3,7
250642	166494	66,4	73185	29,2	2239	0,9	8724	3,5
		65,3		30,1		0,9		3,7
74046	-	-	-	-	-	-	74046	100,-
							100,-	
1559082	963818	61,8	342606	22,-	146329	9,4	106329	6,8
		61,5		22,8		8,9		6,8

Rozdělení základních organizací a kandidátských skupin podle počtu členů a kandidátů

č.10

K r a j :	od 3-5 členů a kan- didátů	%	do 10 členů a kan- didátů	%	do 20 členů a kan- didátů	%	do 50 členů a kan- didátů	%	do 100 členů a kan- didátů	%	do 200 členů a kan- didátů	%	do 300 členů a kan- didátů	%	přes 300 členů a kand.	%	Celkem:
Praha MěstV	86	2,9	256	8,8	509	17,4	814	27,8	884	30,2	355	12,1	22	0,8	1	-	2927
Praha KV	319	6,5	756	15,4	1150	23,5	1474	30,1	842	17,2	332	6,8	26	0,5	-	-	4899
Č.Budějovice	395	12,-	792	24,1	933	28,3	775	23,5	320	9,7	70	2,1	6	0,2	2	0,1	3293
Plzeň	366	10,2	837	23,4	950	26,9	853	23,9	377	10,5	162	4,5	18	0,5	3	0,1	3576
Ústí n.L.	233	5,6	752	17,8	1104	26,1	1315	31,-	648	15,3	171	4,-	9	0,2	-	-	4237
Hradec Králové	564	10,5	1060	19,8	1431	26,8	1435	27,7	578	10,8	221	4,1	16	0,3	1	-	5356
Brno	397	6,4	1013	16,4	1608	26,-	1724	27,9	962	15,5	445	7,2	31	0,5	7	0,1	6187
Ostrava	196	4,3	725	15,9	1179	25,9	1327	29,2	676	14,9	357	7,8	41	0,9	50	1,1	4551
Celkem české kraje (v r.1959)	2561	7,3 8,6	6191	17,7 18,-	8874	25,3 25,1	9767	27,9 27,1	5287	15,1 14,5	2113	6,- 6,1	169	0,5 0,5	64	0,2 0,1	35026
Bratislava	174	4,8	635	17,6	1121	31,-	1196	33,1	396	10,9	82	2,3	6	0,2	4	0,1	3614
B.Bystrica	229	7,3	659	21,-	1013	32,3	834	26,6	307	9,8	83	2,7	10	0,3	-	-	3135
Košice	167	5,8	629	21,6	1058	36,4	813	28,-	197	6,8	32	1,1	3	0,1	5	0,2	2904
Celkem Slovensko (v r.1959)	570	5,9 7,3	1923	19,9 21,6	3192	33,1 32,9	2843	29,5 27,3	900	9,3 8,9	197	2,- 1,7	19	0,2 0,2	9	0,1 0,1	9653
Útvarové organi- zace řízené ÚV KSČ (v r.1959)	85	3,6 2,8	419	17,7 23,-	827	34,9 32,1	605	25,5 24,8	302	12,7 12,5	125	5,3 4,6	7	0,3 0,2	-	-	2370
Celkem ČSR (v r.1959)	3216	6,8 8,1	8533	18,1 19,-	12893	27,4 27,-	13215	28,1 27,-	6489	13,8 13,2	2435	5,2 5,1	195	0,4 0,5	73	0,2 0,1	47049

9

Jiří Maňák

PROMĚNY STRANY MOCI

Studie a dokumenty
k vývoji Komunistické strany Československa
v období 1948–1968

2. část

1995

Studijní materiály jsou vydávány v rámci výzkumného projektu *Československo 1945-1967*, který je podporován Grantovou agenturou České republiky (registr. č. 404/94/0448).

Publikace této řady vycházejí z finančních a technických důvodů v omezeném rozsahu a jsou určeny především pro potřeby odborníků. Proto se některé dokumenty zveřejňují v původní podobě a jen s nejnútnejším poznámkovým aparátem.

Studijní materiály Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR
Přetiskování je bez souhlasu ÚSD zakázáno.

Rozmnoženo v počtu výtisků

II. ZPRÁVY A ROZBORY

II/1 Zpráva o vývoji KSČ v letech 1948–1953

Zpráva o vývoji růstu a složení strany od r. 1948 do 30.9.1953, vypracovaná oddělením stranických orgánů ÚV KSČ pro Organizační sekretariát ÚV KSČ.

V originále 13 stran

SÚA, nezařazené materiály organizačního sekretariátu ÚV KSČ

Poznámka: K projednání dokumentu na schůzích Organizačního sekretariátu nedošlo. Později byl stejným oddělením připraven a Organizačním sekretariátem projednán dokument, který publikujeme pod číslem II/2. Dokument II/1 je cenný tím, že kriticky hodnotí vývoj členské základny KSČ již od roku 1948.

Z p r á v a
o vývoji růstu a složení strany od roku 1948 do 30.9.1953

Statistické přehledy z výročních statistických hlášení od roku 1948 až do 30.9.1953, statistické výkazy o přijímání kandidátů a o úbytcích v počtu členstva strany ukazují, že došlo k některým nepříznivým změnám jak v početním růstu, tak i ve složení řad členstva strany.

Především je třeba upozornit, že početní stav členů se za pět let snížil o 42 % a je nyní o málo vyšší než byl před únorem 1948. (Viz přiložený statistický přehled.) Nábohem členstva strany po vítězném únoru 1948 se zvýšil početní stav členstva o 1,174.819, tj. o 84 % v porovnání ke stavu členstva ke dni 31.12. 1947. Celkový počet členstva strany ke dni 31.12.1948 činil 2,577.236 členů. Od této doby se počet členstva strany soustavně snižuje.

První větší snížení počtu členstva nastalo po prověrce 1948, kdy se snížil stav členů o 226.170, tj. o 10.3 %. Z uvedeného počtu bylo vyloučeno při prověrce 100.848, tj. 3.9 % a zbývající úbytek šel na vrub nepořádků ve stranické administrativě, dvojmo vystavené legitimace, nehlášené úbytky a podobně.

Počet členů strany od IX. sjezdu do 30.9.1953 se snížil o 36 %. V některých krajských organizacích je procento poklesu členstva značně vyšší. Kupříkladu v kraji Karlovy Vary v téže době ubylo 54 % členů strany, v kraji Brno 45 %, v kraji Ústí nad Labem 44 %.

Uvedená čísla ukazují, že růst členstva strany byl regulován vylučováním, vyškrťáváním a odchodem členů z řad strany. Od IX. sjezdu bylo přijato do strany 63.338 kandidátů včetně kandidátů-úderníků, ale ze strany odešlo 1,154.859 členů a kandidátů. Počet i složení přijatých kandidátů ukazuje, že přijímání kandidátů nebylo řízeno, že probíhalo živelně, přičemž nebyla plněna směrnice o přijímání kandidátů, kterou vytýčil ústřední výbor.

Příčinou značných úbytků v počtu členstva strany je nedostatečná péče některých stranických výborů o výchovu členstva v duchu stanov strany, aby se členové strany stali aktivními bojovníky za uskutečňování programu a stanov strany. Tím, že není všemi organizacemi zajišťována soustavná výchova členstva strany tím, že není ve všech stranických organizacích rozvíjen plný stranicko-politický organizační život, není umožňováno členům strany, aby mohli plnit stranické povinnosti a využívat práv členů strany. Důsledek toho je, že ochabuje část členstva strany ve své aktivitě, stávají se formálními, pasivními členy a jsou ze strany vylučováni, vyškrťováni a nebo ze strany vystupují. Potvrzují to jednak seznamy vyloučených a vyškrtnutých, kde jsou uváděny důvody vylučování, a také zprávy okresních výborů o hodnocení schůzové

činnosti. Převážně jsou úbytky v počtu členstva strany zdůvodňovány neplněním stranické povinnosti, nemá zájem o členství v KSČ. Kupříkladu v okrese Zábřeh ze 190 vyloučených za poslední 3 měsíce bylo 68 % členů a kandidátů vyloučeno pro neplnění základních stranických povinností. Značně vysoký je také počet vyloučených a vyškrtnutých členů pro neplacení členských příspěvků.

Otázka placení členských příspěvků

Otázka placení členských příspěvků není také ve většině stranických organizací členstvu strany vysvětlována z politického hlediska, aby každý člen strany chápal placení členských příspěvků jako nezbytné materiální spojení se stranou. To se projevuje ve špatné platební morálce členstva.

Odběr příspěvkových známek základními organizacemi v prvním pololetí letošního roku se snížil o 3 % proti témuž období loňského roku. Porovnáme-li odběr příspěvkových známek za měsíc červen a srpen s tímž údobím loňského roku, snížil se odběr příspěvkových známek v letošním roce o 6.8 %. Od ledna do května t.r. neodebraly základní organizace 201.981 kusů příspěvkových známek ke hlášenému stavu členstva základních organizací. Nejnižší odběr příspěvkových známek uvádí od ledna do srpna krajské organizace České Budějovice 83.51 %, Karlovy Vary 87.35 %, Ostrava 87.50 %. V měsících červen až srpen t.r. mají nejmenší počet odebraných známek k počtu členstva strany krajské organizace Praha 78.05 %, Brno 86.20 %, Karlovy Vary 86.66 %. Obvodní organizace v Praze 9 nezajistila v některých velkých závodech, aby členové odebírali pravidelně příspěvkové známky. Kupříkladu závodní organizace Sokolov neodebrala po tři měsíce 650 členům příspěvkové známky, závodní organizace Automobilové závody Kl. Gottwalda 750, Stalingrad 900 členům neodebrala tři měsíce příspěvkové známky.

Některé základní organizace odmítají platit členské příspěvky ve stanovené výši, a proto se na členských schůzích usnášejí na jednotné výši placení příspěvků. To provádějí převážně závodní organizace ČSD. Nesprávné názory na placení členských příspěvků potvrzuje závodní organizace Technolen Lomnice n. Popelkou, kde dokonce v závodním časopisu »Stav a jehla« napsala soudružka Růžena Pšeničková článek do rubriky »Co se nám líbí a nelíbí«, ve kterém mimo jiné uvedla: »Nepřišlo nám zrovna vhod nové zvýšení organizačních příspěvků KSČ.« Dále uvedla, že je třeba se nejdříve členů strany zeptat, zda jsou ochotni platit zvýšené členské příspěvky.

Nesprávné názory na placení členských příspěvků v řadách členstva strany a dokonce odmítání placení členských příspěvků, tak jak ukazují uvedené příklady, má zvláště v poslední době vliv na vylučování a vyškrtávání z řad členstva strany.

Vývoj sociálního složení

Značné úbytky v počtu členstva strany měly nepříznivý vliv na vývoj složení členstva strany, které se zhoršilo v neprospěch dělníků a rolníků, zatímco u ostatních sociálních skupin došlo jen k nepatrným změnám. Během pěti let se snížil počet dělníků ve straně o 543.252, tj. o 47 % z počtu dělníků k 31.12.1948. Procento dělníků se snížilo ze 49.1 % v roce 1947 na 40.7 % v roce 1953. V porovnání k IX. sjezdu se v kraji Ostrava snížilo procento dělníků ze 49.4 % na 44.3 %, v Gottwaldově z 49.8 % na 46.9 %. Kupříkladu v okresní organizaci Ústí nad Orlicí bylo v červenci z 21 vyloučených 16 dělníků, v srpnu v Brně IV z 76 vyloučených 50 dělníků, v září v okresní organizaci Svitavy bylo z 28 vyloučených 20 dělníků a 6 rolníků, v Litomyšli z 32 bylo 17 dělníků a 10 rolníků.

V téže době kleslo procento dělníků na Slovensku o 5.8 %, přičemž v kraji Žilina téměř o 10 % a v Košicích o 9 %, přestože právě na Slovensku dělnická třída bouřlivě roste.

Počet rolníků ve straně se snížil z 197.444 v roce 1948 na 124.523 v roce 1953. Největší pokles rolníků nastal při prověrce 1950, kdy bylo ze strany vyloučeno a vyškrtáno 70.938 rolníků převážně proto, že odmítali vstoupiti do JZD. V některých krajských organizacích byl pokles počtu rolníků ve straně značně vyšší nežli celostátní průměr, jak ukazují některé příklady:

	1950		1951	
Pardubice	7.399	9.8 %	3.971	6.3 %
Brno	15.299	8.1 %	7.553	4.9 %
Nitra	11.904	24.- %	5.491	15.4 %

Zvýšení procenta rolníků ve straně v roce 1953 vzniklo tím, že značná část žen, zejména žen rolníků, dříve pracujících v domácnosti, přešla do JZD.

Počet úředníků ve straně se zvýšil v roce 1948 o 248.305, tj. více jak čtyřnásobně proti roku 1947. Procento komunistů-úředníků stoupl z 5.8 % v roce 1947 na 12.6 % v roce 1948. Od roku 1948 do roku 1953 se snížil počet úředníků ve straně pouze o 47.598, ale procento organizovanosti úředníků ve straně stoupl na 18.3 %. Stále se zvyšující procento úředníků ve straně vzniklo tím, že z počtu přijatých úředníků do strany v roce 1948 ubylo ze strany méně než ostatních.

Pokles počtu živnostníků ve straně nastal v důsledku převádění soukromých živností do socialistického sektoru. Úbytek počtu i procenta žen v domácnosti ukazuje, že velká část komunistek se zapojila do zaměstnání.

Nepříznivý vývoj sociálního složení strany v neprospěch dělníků a rolníků má nesporně vliv na celou politickou i organizační práci stranických orgánů. Uvedené skutečnosti ovlivňují jak aktivní plnění programu strany, tak také stanov strany, ideovou i organizační semknutost, aktivitu organizací a členstva strany.

Na situaci ve straně má také vliv skutečnost, že z celkového počtu členstva je jen 2.9 % členů strany s členstvím před rokem 1945. Ostatní členové vstoupili do řad strany po osvobození naší vlasti Rudou armádou. Jestliže uvážíme, že 97.1 % členů strany neprošlo v řadách strany bojem o moc s buržoasií, že jde podle délky členství o mladé členy strany, tato skutečnost projevuje se v malých politických a organizačních zkušenostech značné části členstva strany a v tom, že nebyla ještě u všech členů strany překonána ideologická nejednotnost. O tom svědčí fakt, že z celkového počtu členstva je jen 18.6 % členů bez vyznání, na Slovensku 6.5 % členů bez vyznání.

Statistické údaje o délce členství ve straně ukazují, že ze strany odešlo 465.528 členů, kteří vstoupili do strany před únorem 1948, tj. 33 % členstva k 31.12.1947, na Slovensku 30 % členů. Na Slovensku je ve straně 51.4 % členů, kteří vstoupili do strany po únoru 1948.

Podle údajů o bývalém členství v jiných stranách ke dni 31.12.1951 zjišťujeme, že z celkového počtu členstva strany je 17.7 % bývalých členů jiných stran, z toho 11 % bývalých soc.dem., 4.7 % nár.soc. Značná část bývalých členů jiných stran vstoupila do KSČ v roce 1948. Z celkového počtu přijatých členů bylo 27 % bývalých příslušníků jiných stran. Také tato skutečnost, při nedůsledném uplatňování stanov strany v některých základních organizacích je příčinou toho, že se ve straně projevují cizí ideologické názory (sociáldemokratismus, masarykismus).

K přijímání kandidátů do strany:

Rozbor růstu a složení strany ukazuje, že se soustavně snižuje počet členstva strany a zhoršuje se složení strany. Záporné zjevy v růstu a složení strany se zvláště projevují v posledních měsících v českých krajích. Od 1.6. 1953 do 30.9.1953, to je od usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ ze dne 5.5.1953 o regulování růstu a složení strany bylo vyloučeno a vyškrtnuto 21.612 členů a kandidátů, ale přijato bylo jen 4.731 kandidátů, to je čtyřikrát méně než bylo vyloučeno a vyškrtnuto. V krajích Pardubice a Hradec Králové bylo dokonce vyloučeno šestkrát více členů nežli bylo přijato nových kandidátů.

Stranické orgány a organizace nevěnují dostatečnou pozornost regulování složení strany. Nedostatečně zajišťují usnesení Ústředního výboru o přijímání kandidátů. Základní organizace nepřipravují pro vstup do řad strany osvědčené budovatele socialismu. Přijímání kandidátů probíhá živelně, bez systematického řízení stranickými orgány v krajích, okresech a základních organizacích.

O tom svědčí sociální složení přijatých kandidátů, které se proti předcházejícím měsícům zhoršuje. Jestliže dosud činilo procento dělníků z přijatých kandidátů 45.2 %, činí za poslední 4 měsíce pouze 41.8 %.

I když věkové složení přijatých kandidátů je příznivé (z počtu přijatých kandidátů je 49 % mladších 25 let), jejich celkový nízký počet nemohl ovlivnit stále stoupající procento členů starších 45 let.

Příznivější je vývoj regulování růstu a složení strany v posledních měsících na Slovensku. Vzhledem k dosavadnímu složení strany na Slovensku (36 % dělníků) je však počet přijatých kandidátů z řad dělníků (57.4 %) stále ještě nedostatečný.

Jak jsou zprávy o organizačním stavu strany projednávány v byrech krajských výborů KSČ:

Všechna opatření, která učinil Ústřední výbor KSČ od 25.2.1951, včetně posledního usnesení politického sekretariátu z 5.5.1953 nebyla, jak potvrzují statistické údaje, dostatečně stranickými orgány a organizacemi zajišťována.

V důsledku kontroly plnění usnesení z 5.5.1953, kterou provedl Organizační sekretariát 30.6.1953 a zaslání dopisů krajským výborům, v nichž byly upozorněny na zjištěné nedostatky, je bod »Organizační záležitosti strany« zařazován na schůze byra ve většině krajů již pravidelněji, i když v některých krajích, zvláště v Olomouci, Hradci Králové a Pardubicích k podstatnému zlepšení nedošlo.

Pečlivěji usnesení projednává krajský výbor v Nitře, který za tuto dobu projednal na schůzích byra stav a složení krajské organizace, městské organizace v Nitře, přijímání a výchovu kandidátů v okresech Štúrovo, na státních statcích v kraji a zlepšení sociálního složení okresní organizace Vráble. Podobný rozbor provedlo byro krajského výboru v Karlových Varech v okresní organizaci Kadaň, v Jihlavě v jihlavské městské organizaci, v Bratislavě v bratislavské městské organizaci, v Banské Bystrici v okresní organizaci Šafarikovo.

Některé krajské výbory zařazují na schůze byra téměř pravidelně projednání »Organizačních záležitostí strany«, ale dále, přes upozornění, nesprávně do tohoto bodu zařazují otázky, které tam svým obsahem nepatří. Pod tento bod pořadu jsou například zařazovány otázky: zajištění vládního prohlášení,

hodnocení různých oslav, zasedání plén KNV, různé porady, činnost výboru žen vojáků z povolání, přejmenování ulic a náměstí apod. Tato praxe se nejvíce projevuje v kraji Praha, Ústí nad Labem, Prešov a v menším měřítku v dalších krajích. Krajský výbor v Plzni usnesení politického sekretariátu vcelku dobře rozpracoval, avšak usnesení důsledně nezajišťoval a nekontroloval a tak se usnesení nestalo základem k správnému projednání »Organisačních záležitostí strany«.

Také projednávání »Zpráv byra o organisačním vývoji strany« není zařazováno na pléna krajských a okresních výborů pravidelně. I když je někdy v referátě podán hlubší rozbor složení krajské organisace, není dostatečně ukázáno na příčiny vážných nedostatků v regulování složení krajské organisace jako je tomu například v Brně, Praze, Ústí nad Labem a jinde. Důsledek toho je, že se ke zprávě diskutuje málo, nekonkrétně. Také usnesení krajských výborů k tomuto bodu jsou většinou povrchní, zpravidla ukládají okresním výborům projednávat na schůzích byr »Organisační záležitosti strany«, ale méně nebo vůbec neukazují, co učiní krajský výbor a pracovníci krajského výboru ke zlepšení plnění usnesení politického sekretariátu ÚV KSČ.

Výsledkem povrchního projednávání »Organisačních záležitostí strany« i »Zpráv byra o organisačním vývoji strany« v krajských výborech je, že v okresních výborech je usnesení zajišťováno daleko v menším měřítku a že se nestalo jeho projednávání dosud trvalou součástí práce všech orgánů strany.

Stav členstva:

	České kraje	Slovensko	Zvláštní složky	Celkem ČSR
31.12.1947	1,275.034	127.383	—	1,402.417
31.12.1948	2,267.688	309.548	—	2,577.236
28.2.1949	2,003.501	267.560	40.005	2,311.066
28.2.1950	1,745.883	236.432	76.951	2,059.266
31.12.1951	1,468.423	189.514	88.254	1,746.191
28.2.1953	1,246.135	183.959	77.751	1,507.845
30.9.1953	1,214.194	181.592	76.829	1,485.715

Úbytky v počtu členstva:

	Členů a kandidátů	Procento úbytku
Ubylo od 31.12.1948 do 28.2.1949	266.170	10.3
" od 28.2.1949 do 28.2.1950	251.800	10.9
" od 28.2.1950 do 31.12.1951	313.075	15.2
" od 31.12.1951 do 28.2.1953	238.346	13.6
" od 28.2.1953 do 30.9.1953	22.130	1.5

Sociální složení:

	31.12. 1947 %	31.12. 1948 %	28.2. 1949 %	28.2. 1950 %	31.12. 1951 %	28.2. 1953 %
Dělníci	49.1	44.9	39.3	38.4	42.4	40.7
Rolníci	7.9	7.6	8.7	8.2	5.7	8.3
Úředníci	5.8	12.6	12.-	13.2	15.-	18.3
Zřizenci	8.7	7.9	5.8	6.5	6.9	3.-
Učitelé	—	—	1.8	2.-	2.2	2.6
Studenti	0.9	1.-	1.1	1.-	0.9	0.8
Živnostníci	4.4	5.-	5.4	3.3	1.5	0.6
Ženy v domác.	18.5	16.2	15.1	15.8	14.8	10.6
Důchodci	3.3	3.3	4.5	5.5	6.4	6.3
Ostatní	1.4	1.5	6.3	6.1	4.2	8.8

Věkové složení:

	do 25 let	do 45 let	přes 45 let
31.12.1947 [†]	19.7 %	50.4 %	29.9 %
31.12.1948 [†]	22.- %	48.9 %	29.1 %
28.2.1949	14.3 %	52.- %	33.7 %
28.2.1950	12.3 %	51.5 %	36.2 %
31.12.1951	11.5 %	51.1 %	37.4 %
28.2.1953	7.- %	50.6 %	42.4 %

[†] Jsou uvedena čísla pouze z českých krajů.

Délka členství ve straně:

	do února 1948	po únoru 1948
31.12.1947	1,402.417 100 %	-
31.12.1951	1,108.894 63.5 %	637.297 36.5 %
28.2.1953	936.889 62.1 %	570.956 37.9 %

Bývalé členství v jiných stranách členů přijatých do strany v r. 1948

Soc. dem.	172.540 tj. 14.5 % z celkového počtu přijatých
Nár. soc.	120.351 tj. 10.1 % -"-
Lidová strana	26.187 tj. 2.2 % -"-

Přijímání kandidátů od 25.2.1951 do 30.9.1953

	Celkem přijato	Sociální složení			
		dělníků %	rolníků %	úředníků %	ostatních %
Praha	6.653	39.9	0.8	27.2	32.1
Č. Budějovice	1.899	48.2	4.-	30.5	17.3
Plzeň	2.257	45.1	2.7	35.6	16.6
K. Vary	1.674	48.2	1.4	31.8	18.6
Ústí n.L.	2.126	50.1	1.4	32.8	15.7
Liberec	2.524	43.1	1.5	40.-	15.4
Hr. Králové	1.660	47.5	2.-	34.2	16.3
Pardubice	1.607	47.1	0.8	37.-	15.1
Jihlava	1.787	53.3	1.6	30.9	14.2
Brno	2.475	45.9	2.8	37.8	13.5
Olomouc	2.279	42.8	1.8	41.1	14.3
Gottwaldov	2.418	48.5	1.1	36.2	14.2
Ostrava	2.533	43.8	0.6	39.6	16.-
České kraje	31.910	45.2	1.6	34.2	19.-
Bratislava	5.272	56.2	7.6	26.5	9.7
Nitra	4.863	54.8	13.9	21.8	9.5
B. Bystrica	4.034	54.7	9.-	23.6	12.7
Žilina	3.055	53.4	4.4	32.1	10.1
Košice	3.442	61.2	5.9	23.3	9.6
Prešov	2.664	39.9	19.6	30.5	10.-
Slovensko	23.330	54.1	9.9	25.8	10.2
ČSR	55.240	49.-	5.1	30.6	15.3

	Věkové složení			Bývalé člen- ství v jiných stranách	Byli již členy KSČ
	do 25 let	do 45 let	přes 45 let		
České kraje	54.- %	37.8 %	8.2 %	5.9 %	2.9 %
Slovensko	42.- %	52.2 %	5.8 %	1.2 %	1.7 %
ČSR	49.- %	43.8 %	7.2 %	3.8 %	2.4 %

Sledujeme-li vývoj a složení strany od 1.6.1953 do 30.9.1953, kdy se mohlo již projevovat plnění usnesení politického sekretariátu ze dne 5.5. t.r., zjišťujeme, že nedošlo k zlepšení v růstu a složení strany.

V uvedené době se snížil počet komunistů o 35.362, z toho na Slovensku o 2.312. Vyloučeno a vyškrtnuto bylo 21.612 členů a kandidátů a zemřelo 3.117. Zbytek úbytku 10.633 členů a kandidátů jde na vrub nepřesnosti ve stranické administrativě. V posledních měsících před zavedením Pravidel vedení evidence členů a kandidátů KSČ byly znovu porovnávány kartotéky krajských a okresních výborů a základních organizací, přičemž bylo namnoze zjištěno, že skutečný stav členstva neodpovídal tomu, co vykazovaly okresní výbory v měsíčních hlášeníh.

Během 4 měsíců bylo ze strany vyloučeno a vyškrtnuto 21.612 členů a kandidátů, ale přijato do strany bylo jen 10.734 kandidátů. Z toho v českých krajích 4.731, na Slovensku 3.180, ve zvláštních složkách (armáda, bezpečnost atd.) 2.832.

Pokud jde o sociální složení přijatých kandidátů, není zlepšováno, zejména v českých krajích. Tabulka sociálního složení nově přijatých kandidátů ukazuje, že z přijatých kandidátů (podle přihlášek došlých z krajských výborů Ústřednímu výboru) bylo:

	dělníků	rolníků	úředníků	ostatních
české kraje	41.8 %	3.5 %	38.9 %	15.8 %
Slovensko	57.4 %	9.- %	20.5 %	13.1 %
ČSR (bez zvláštních složek)	48.- %	5.7 %	31.5 %	14.8 %

Složení strany je především v českých krajích ovlivňováno vylučováním a vyškrťáváním členů a kandidátů ze strany. Proti 4.731 přijatým kandidátům v českých krajích bylo vyloučeno a vyškrtnuto ze strany 19.291 členů a kandidátů, tj. čtyřikrát více. V krajích Pardubice a Hradec Králové bylo dokonce vyloučeno šestkrát více členů a kandidátů nežli bylo přijato nových kandidátů.

Sociální složení vyloučených a vyškrtnutých v českých krajích podle legitimací došlých Ústřednímu výboru od roku 1951 do 30.9.1953 ukazuje, že z vyloučených a vyškrtnutých bylo:

Přehled o sociálním
složení v českých krajích
k 28.2.1953

dělníků	44.6 %	40.5 %
rolníků	8.7 %	7.5 %
úředníků	12.3 %	18.1 %
ostatních	34.4 %	33.9 %

Ve statistickém přehledu je zahrnuta pouze malá část vyloučených a vyškrtnutých v době od 1. června 1953, protože jejich stranické průkazy nebyly dosud krajskými výbory postoupeny ústřednímu výboru KSČ. Zprávy jednotlivých okresních výborů však ukazují, že procento vyloučených dělníků bylo v posledních měsících značně vyšší než v měsících předcházejících. Kupříkladu v červenci bylo v okresní organizaci Ústí nad Orlicí z 21 vyloučených 16 dělníků, v městské organizaci Gottwaldov ze 120 vyloučených 75 dělníků, v září v okresní organizaci Svitavy bylo z 28 vyloučených 20 dělníků a 6 rolníků, v Litomyšli z 32 bylo 17 dělníků a 10 rolníků. Důvody vylučování a vyškrtávání ze strany jsou uváděny z největší části pro neplnění stranických povinností a neplacení členských příspěvků.

Na Slovensku je vývoj regulace strany příznivější. Od 1.6. do 30.9.1953 bylo přijato o 1.332 kandidátů více než bylo za stejnou dobu vyloučeno a vyškrtnuto členů a kandidátů. Také sociální složení přijatých kandidátů (57.4 % dělníků) je příznivější než v českých krajích. Vzhledem k dosavadnímu sociálnímu složení strany na Slovensku (36 % dělníků) je však počet přijatých dělníků stále ještě nedostatečný.

II/2 Zpráva o vývoji KSČ v letech 1949–1954

Zpráva o vývoji růstu a složení strany od IX. sjezdu do 31.1.1954, vypracovaná oddělením stranických orgánů ÚV KSČ pro Organizační sekretariát ÚV KSČ.

V originále 16 listů (strany 229 až 235 přepsány).

SÚA, f. 02/3, sv. 62, a.j. 278

Poznámka: Zprávu projednal Organizační sekretariát ÚV KSČ 25.5.1954 a vzal ji na vědomí. Podle souvislostí původní záměr byl zřejmě takový, že zpráva bude podkladem pro informační materiál o straně pro delegáty X. sjezdu KSČ. Delegáti nakonec žádný takový materiál na sjezdu nedostali. Údajů ve zprávě použil A. Novotný v hlavním sjezdovém referátu v pasáži IV – Strana.

Statistické přehledy vypracované z výročních statistických hlášení od IX.sjezdu strany do 31.1.1954 ukazují, že se počet členů strany v této době snížil o 821.832 t.j. o 35 %. V některých krajských organizacích je procento poklesu členů a kandidátů značně vyšší. Ku příkladu v kraji Karlovy Vary v téže době ubylo 52 %, v kraji Brno a Ústí nad Labem 45 % členů strany. Přijato bylo v téže době do strany 83.154 kandidátů.

Úbytek 821.832 členů a kandidátů vznikl tím, že bylo ze strany vyloučeno, vyškrtáno a zemřelo 435.835 členů a kandidátů a zbytek úbytku 385.997 členů a kandidátů byl zaviněn administrativními nepořádky a byrokratickým přístupem k řešení otázek členství. Vyloučeno bylo od IX.sjezdu ze strany 131.778 lidí nehodných být členy strany. Byli to bývalí vykořisťovatelé, lidé se špatnou minulostí, karieristé, ti kteří hrubě porušovali stranickou a státní disciplínu. Vyškrtáno bylo 269.742 lidí především kolísavých, kteří neprojevovali živý zájem o práci ve straně, vyhýbali se aktivnímu plnění členských povinností a dále také ti, kteří v důsledku nedostatečné péče některých stranických výborů o výchovu členů a o rozvoj plného stranicko-politického života organizace, ztratili zájem o členství v KSČ. Zemřelo 34.315 členů a kandidátů.

Vysoký úbytek 385.997 členů a kandidátů jde na vrub administrativních nepořádků ve vedení evidence členstva. Kořeny tohoto stavu tkvěly v záškodnické činnosti bandy zrádců ve straně, kterým chaos ve vedení stranické administrativy měl sloužit k umrtvování akceschopnosti strany. Tak se stalo, že někteří členové byli ve stavu evidence vedeni dvakrát, dále nebyla včas provedena výměna stranických průkazů, nebyly včas vyřizovány převody členů a kandidátů, což mělo za následek, zkreslení skutečného stavu členů strany.

Sociální složení strany.

Výroční statistické hlášení k 31.1.1954 potvrzuje, že naše strana je stranou dělnické třídy. Podle původního povolání je

je z celkového počtu členstva ve straně téměř 60 % dělníků. Podle nynějšího zaměstnání je ve straně z celkového počtu členstva 40 % dělníků, neboť značný počet dělníků-členů strany, pracuje nyní v různých funkcích ve státním a hospodářském aparátě.

Od IX.sjezdu se snížil ve straně počet rolníků o 147.583, t.j. více jak o polovinu /57 %/. Příčin tohoto stavu je několik. Předně, mohutný růst průmyslu, zvláště na Slovensku vyžádal si odčerpání pracovních sil zejména z řad drobného rolnictva. Mezi prvními odcházeli do továren členové strany, z nichž se tak stali dělníci. Dále zaváděním družstevní zemědělské velkovýroby byla i mezi rolníky - členy strany celá řada lidí kolísavých, jež se organizací strany nepodařilo přesvědčit a získat je pro JZD. Tito lidé se buď sami se stranou rozešli, anebo byli pro svůj záporný postoj k JZD organizací strany; mnohdy mechanicky, vyloučení z řad strany. /Od IX.sjezdu poklesl počet rolníků ve straně o výměrou více jak 15 ha o 41.165 členů a kandidátů/. A konečně, ze strany byly vyhnány kulacké živly, jimž záškodnická banda dočasně umožnila přístup do strany.

Uvnitř této sociální skupiny členstva jsou však i nadále zaznamenávány značné výkyvy. Tak od roku 1951 zvyšoval se počet komunistů - členů JZD zejména přechodem žen z domácností do JZD a příchodem dělníků do funkcí v JZD. Během roku 1953 snížil se počet komunistů - členů JZD o 11.000 a zvýšil se počet komunistů - soukromě hospodařících rolníků o 4.316. V kraji Prešov ku příkladu klesl počet komunistů - členů JZD ze 4.466 na 802 a stoupl počet komunistů - soukromě hospodařících rolníků o 2.000. V současné době je z počtu 109.255 rolníků, organizovaných ve straně 74.063, t.j. 68 % členů JZD. Ve stavu a pohybu členstva této sociální skupiny obráží se vývoj naší zemědělské politiky.

Organisování družstevních a komunálních služeb a budování socialistického obchodu mělo značný vliv na snížení počtu živnostníků ve straně /o 5,1 %/. Od IX.sjezdu pokleslo také procento žen v domácnostech z 15,1 % na 10,3 %, zejména jejich přechodem do různých úseků našeho hospodářství.

Podle statistických údajů o délce členství ve straně zjišťujeme, že 39,5 % členů vstoupilo do strany po únoru 1948, přičemž na Slovensku je těchto členů 54,6 %. Další údaje o bývalém členství v jiných politických stranách ukazují, že z celkového počtu členstva strany je 19,7 % bývalých členů jiných stran; z toho 11,7 % bývalých soc.dem., 4,5 % nář.soc. Tyto údaje ukazují, že je ve straně mnoho členů, které je třeba trpělivě učit, předávat jim zkušenosti a věnovat velkou péči jejich výchově, aby se stali aktivními bojovníky za věc strany.

Kladným zjevem je zvýšený počet komunistů vystoupilých z církví. V roce 1951 bylo 17,7 % členů bez vyznání, v roce 1954 je jich 27,7 %.

Statistický přehled o věkovém složení členů strany ukazuje, že se zvyšuje procento členů starších 45 let a klesá procento členů do 25 let. Příčinou zvyšování věkového průměru bylo dočasné omezení přijímání kandidátů do strany. I když mezi nově přijímanými kandidáty je 50 % do 25 let, nestačil tento počet k tomu, aby podstatně ovlivnil věkový průměr členstva strany.

Zvýšení počtu členů z řad maďarské a německé národnosti, které nastalo po roce 1951 ukazuje, že jsou ve větší míře uplatňovány směrnice Ústředního výboru strany o důsledném dodržování proletářského internacionalismu při přijímání nových členů do strany.

Organizační výstavba strany.

Údaje o počtu závodních a místních organizací ukazují, že od IX.sjezdu strany došlo k převratné změně v organizační výstavbě strany. Podstatně se změnil poměr počtu závodních organizací k počtu místních organizací.

	místní organizace		závodní organizace	
	počet	%	počet	%
IX.sjezd	24.535	70,2	10.407	29,8
31.1.1954	14.629	32,8	29.933	67,2

Vývoj ve výstavbě organizací ukazuje, že byly důsledně překonávány zbytky sociáldemokratismu a v plné míře uplatňovány zásady komunistické organizovanosti podle pracovišť, které před tím brzdili zrádci ve straně. Zejména byly zakládány závodní organizace na menších pracovištích v obchodě, v komunálních podnicích, výrobních družstvech a podobně. K tomuto vývoji přispěla reorganizace uličních organizací provedená po celostátní konferenci. Provedenou reorganizací snížil se počet místních organizací /vesnických a uličních/ téměř o 5.000 základních organizací a zvýšil se počet závodních organizací o 4.500 základních organizací.

Přímý politický vliv strany není zajištěn v 625 obcích, kde není dosud ustavena stranická organizace. Vývoj výstavby strany ukazuje, že hlavní těžiště práce stranických organizací je na závodech a vesnicích. To odpovídá politickým a hospodářským úkolům naší strany při výstavbě socialismu v zemi.

x x x

Rozbor vývoje růstu a složení strany od IX. sjezdu ukazuje, že je třeba dále vést stranické organizace, aby důsledněji než dosud pečovaly o růst a složení stranických řad, aby se při přijímání nových členů orientovaly zejména na přijímání dělníků, družstevníků i samostatně hospodařících rolníků a pracujících inteligence a mladých osvědčených pracovníků do strany.

Stav členstva.

	České kraje	Slovensko	Zvláštní složky	Celkem ČSR
IX. sjezd	2,003.501	267.560	40.005	2,311.066
31.12.1951	1,468.423	189.514	88.254	1,746.191
31.1.1954	1,211.511	188.847	88.876	1,489.234

Počet kandidátů

IX. sjezd	522.685	t. j.	22,6 %	z celkového počtu členstva		
31.12.1951	203.922	t. j.	11,7 %	"	"	"
31.1.1954	103.624	t. j.	7,- %	"	"	"

Počet žen

IX. sjezd	687.908	t. j.	29,8 %	z celkového počtu členstva		
31.12.1951	502.803	t. j.	28,8 %	"	"	"
31.1.1954	418.789	t. j.	28,1 %	"	"	"

Věkové složení

	do 25 let	do 45 let	přes 45 let
IX. sjezd	14,3 %	52,- %	33,7 %
31.12.1951	11,5 %	51,2 %	37,3 %
31.1.1954	6,9 %	49,9 %	43,2 %

Národnostní složení.

	1951	%	1954	%
Češi	1,519.938	87,-	1,263.711	84,8
Slováci	205.330	11,8	197.576	13,3
Poláci	6.603	0,4	5.364	0,4
Ukrajinci	7.166	0,4	7.569	0,5
Maďaři	3.444	0,2	12.148	0,8
Němci	351	-	678	-
ostatní	3.459	0,2	2.188	0,2

Délka členství ve straně

	1951	%	1954	%
1921 - 1945	21.134 ¹⁶⁶	1,2	38.006	2,5
1945 - únor 1948	1,087.760	62,3	863.920	58,-
po únoru 1948	637.297	36,5	587.308	39,5
	1,746.191	100,-	1,489.234	100,-

Dřívější členství v politických stranách.

	<u>1951</u>		<u>1954</u>	
	počet	% +/-	počet	% +/-
soc. dem.	191.457	11,-	175.249	11,7
nár. soc.	83.815	4,8	66.739	4,5
lidová strana	19.997	1,1	14.586	1,-
agrární	-	-	5.645	0,4
Slovenská dem. str.	5.983	0,3	4.842	0,3
Hlinkova ľudová strana	-	-	8.279	0,6
ostatní	9.967	0,6	18.061	1,2
Celkem	311.219	17,8	293.401	19,7

% +/- z celkového stavu členstva

12484

Počet komunistů bez vyznání a v církvích.

	1951	%	1954	%
bez vyznání	309.009	17,7	411.871	27,7
řím.katolické	1,127.397	64,5	834.836	56,-
československé a evangelické	285.940	16,4	171.696	11,6
ostatní	23.845	1,4	70.831	4,7
celkem	1,746.191	100,-	1,489.234	100,-

Sociální složení strany
podle původního povolání
 k 31.1.1954.

	České kraje	%	Slovensko	%	ČSR +/-	%
dělníci	706.647	58,3	115.535	61,2	885.911	59,5
zřizenci	33.186	2,7	4.264	2,2	38.452	2,6
rolníci	48.500	4,-	18.732	9,9	68.560	4,6
inteligence /vysokoškol.vzdělání/	20.641	1,7	3.443	1,8	23.993	1,6
úředníci	125.753	10,4	22.607	12,-	159.547	10,7
učitelé	27.107	2,2	6.765	3,6	35.989	2,4
studenti	5.633	0,5	2.057	1,1	11.730	0,8
živnostníci	25.606	2,1	4.712	2,5	30.701	2,1
ženy v domácnosti	148.551	12,3	5.319	2,8	154.069	10,3
ostatní	70.487	5,8	5.413	2,9	80.282	5,4
celkem	1,211.511	100,-	188.847	100,-	1,489.234	100,-

+/- včetně zvláštních složek

Sociální složení strany
podle nynějšího zaměstnání.

	IX.sjezd		31.12.1951		31.1.1954	
	počet	%	počet	%	počet	%
dělníci	908.110	39,3	740.508	42,4	594.890	40,-
zřizenci	134.832	5,8	121.235	6,9	58.349	3,9
rolníci	256.808	11,2	99.207	5,7	109.225	7,3
inteligence						
/vysokoškol. vzdělání/	20.674	0,8	14.916	0,9	24.487	1,6
úředníci	272.364	11,8	262.295	15,-	277.684	18,6
učitelé	42.439	1,8	38.576	2,2	34.660	2,3
studenti	25.745	1,1	16.502	0,9	14.165	1,-
živnostníci	124.005	5,4	25.850	1,5	4.910	0,3
ženy v dom.	348.248	15,1	258.475	14,8	152.306	10,3
důchodci	103.472	4,5	116.547	6,7	108.964	7,3
ostatní	74.369	3,2	52.080	3,-	109.594	7,4

celkem 2,311.066 100,- 1,746.191 100,- 1,489.234 100,-

Vzestup počtu rolníků v roce 1954 proti roku 1951 nastal tím, že značná část žen v domácnosti, zejména žen rolníků, pracuje nyní v JZD. Zvýšení počet vysokoškolské inteligence byl způsoben tím, že profesori s vysokoškolským vzděláním byli dříve zahrnováni do rubriky učitelé.

Počet základních organizací.

	IX.sjezd		31.1.1954	
		%		%
závodních a útvarových	10.407	29,8	29.933	67,2
místních	24.535	70,2	-	-
vesnických	-	-	13.623	30,6
úličních	-	-	1.006	2,2
celkem	34.942	100,-	44.562	100,-

Počet členů a závodních organizací podle sektorů

k 31.1.1954.

	Počet organizací	Počet členů	% +/-	z toho dělníků	ostatních
Doly	505	42.596	4,6	75,7	26,3
Hutě	223	27.838	3,-	73,2	26,8
Energetika	399	15.635	1,7	66,1	33,9
Kovoprůmysl	1.728	145.504	15,7	67,7	32,3
Chemický průmysl	310	20.631	2,2	67,3	32,7
Stavebnictví	1.617	47.367	5,1	66,6	33,4
Sklo a keramika	270	12.310	1,3	70,2	29,8
Papír, dřevoprůmysl	980	31.020	3,4	73,3	26,7
Textil a kožedělný průmysl	1.077	58.003	6,3	74,1	25,9
Potravinářský průmysl	1.205	39.117	4,3	66,1	34,-
STS, ČSSS, ČSSL	2.164	43.102	4,7	56,-	44,-
Komunální podniky a výrobní družstva	1.490	34.144	3,7	63,4	36,6
Doprava	2.406	91.627	9,9	63,5	36,5
Obchod	2.320	43.246	4,7	-	-
Zdravotnictví	581	20.902	2,3	-	-
Státní úřady a národní výbory	3.199	93.923	10,2	-	-
Školy	3.129	51.001	5,5	-	-
Ostatní	4.282	104.459	11,4	-	-
Celkem	27.885	922.425	100,-	-	-

+/- z počtu členů závodních organizací

K r a j	Počet členů a kandidátů		Procento úbytku k IX. sjezdu	Počet kandidátů v %		Počet žen v %	
	k IX. sjezdu	k 31.1.1954		k IX. sjezdu	k 31.1.1954	k IX. sjezdu	k 31.1.1954
Praha	347.978	352.827	35,6	20,6	4,5	37,2	37,7
Č. Budějovice	94.447	60.253	36,2	19,6	4,9	28,4	28,4
Plzeň	121.057	76.631	36,7	17,1	5,2	30,4	30,7
K. Vary	60.707	29.154	52,-	20,7	7,8	32,2	30,5
Ústí n.L.	166.888	92.050	44,7	22,7	5,1	36,9	35,9
Liberec	101.680	57.878	43,1	22,5	6,-	33,9	33,-
Hr. Králové	121.017	68.597	43,3	27,4	5,-	33,8	33,9
Pardubice	88.243	53.794	39,-	24,6	3,9	31,1	30,7
Jihlava	91.239	57.939	36,5	18,-	4,8	30,3	30,2
Brno	231.895	128.039	44,8	25,7	3,3	31,4	30,4
Olomouc	144.892	70.368	38,8	20,4	4,2	29,3	27,9
Gottwaldov	103.660	60.947	41,3	19,6	5,5	26,8	26,6
Ostrava	159.598	103.034	35,4	20,1	5,1	26,7	14,3
Celkem							
České kraje	2.003.501	1.211.511	39,5	21,4	4,7	32,7	32,3
Bratislava	67.608	46.618	31,-	38,5	18,7	13,3	13,3
Nitra	55.713	35.365	36,5	30,5	14,2	12,1	9,8
B. Bystrica	34.841	29.185	16,3	21,3	15,6	11,8	10,2
Žilina	40.206	28.260	29,3	24,-	13,-	13,2	11,8
Košice	37.858	27.901	26,3	38,5	16,9	12,3	10,4
Prešov	31.334	21.518	31,3	15,3	16,4	6,7	7,1
Celkem Slovensko							
	267.560	188.847	29,4	29,7	16,-	11,9	10,6
Celkem ČSR ⁺							
	2.271.061	1.400.358	38,3	22,3	6,2	30,3	29,4

⁺ bez zvláštních složek

Sociální složení podle původního povolání k 31.1.1954

K r a j	Dělníků	Ročníků	Úředníků	Zřizenců	Živnostníků	Žen v do- mácnosti	Učitelů	Ostatní
Praha	50,9	2,6	13,-	3,-	1,7	13,8	1,8	13,2
Č. Budějovice	56,3	10,-	8,7	3,6	2,2	10,3	2,7	6,2
Plzeň	62,1	5,-	7,6	2,5	1,8	14,3	1,9	4,8
K. Vary	68,1	2,4	8,3	1,8	1,9	10,2	2,2	5,1
Ústí n. L.	61,8	3,2	7,6	3,2	1,9	15,9	1,7	4,7
Liberec	61,8	5,1	9,5	2,9	2,4	9,6	2,2	6,5
Hr. Králové	64,2	5,2	9,8	2,5	2,8	8,7	2,1	4,7
Pardubice	61,5	5,2	8,6	3,3	2,3	10,9	2,4	5,8
Jihlava	57,-	11,5	6,6	2,3	2,6	12,2	2,5	5,3
Brno	59,6	3,2	10,7	2,2	2,5	11,9	2,9	7,-
Olomouc	58,9	3,3	11,7	2,5	2,7	10,7	2,9	7,3
Gottwaldov	66,8	3,7	6,2	3,1	2,2	9,1	3,2	5,7
Ostrava	62,7	1,1	11,5	2,1	1,8	12,2	2,3	6,3
Celkem								
České kraje	56,3	6,-	10,4	2,7	2,1	12,3	2,2	8,-
Bratislava	61,4	5,1	15,3	2,2	2,1	2,6	3,6	7,7
Nitra	63,7	10,7	9,6	2,5	2,9	3,-	3,4	4,2
B. Bystrica	65,-	8,3	11,-	1,4	2,5	3,3	3,2	5,3
Žilina	65,4	5,4	13,-	1,4	2,6	2,7	3,4	6,1
Košice	63,2	6,6	11,6	4,7	2,2	2,7	3,6	5,4
Prešov	43,4	31,5	9,1	1,-	3,-	2,9	4,4	4,7
Celkem Slovensko								
Celkem Slovensko	61,2	9,9	12,-	2,3	2,5	2,8	3,6	5,7
Celkem ČSR ⁺								
Celkem ČSR ⁺	58,7	4,8	10,6	2,7	2,2	11,-	2,4	7,6

⁺ bez zvláštních složek

Sociální složení podle nynějšího zaměstnání

K r a j	Dělníků		Rolníků		Úředníků		Zřizenců	
	IX.sjezd	31.1.1954	IX.sjezd	31.1.1954	IX.sjezd	31.1.1954	IX.sjezd	31.1.1954
Praha	37,1	36,3	5,-	4,1	15,7	19,7	7,4	4,8
Č. Budějovice	34,8	37,6	18,6	13,5	8,7	14,9	6,1	4,6
Plzeň	36,3	37,6	15,5	9,5	8,5	15,9	6,1	4,-
K. Vary	34,3	30,5	16,7	11,5	11,5	20,3	5,1	3,7
Ústí n. L.	38,7	39,2	11,7	8,9	9,9	16,9	3,4	5,5
Liberec	41,3	41,6	12,8	8,9	9,6	18,-	5,9	5,2
Hr. Králové	40,3	43,2	9,4	7,8	10,4	17,-	5,1	3,1
Pardubice	43,4	42,-	12,-	7,2	9,5	16,-	5,-	4,6
Jihlava	37,3	37,7	20,1	13,6	7,-	13,5	5,1	3,5
Brno	38,4	38,2	10,3	7,7	12,1	17,6	5,4	3,-
Olomouc	40,8	38,6	10,5	6,5	11,5	20,2	6,3	3,5
Gottwaldov	49,8	40,7	7,4	4,9	11,-	22,3	4,3	4,9
Ostrava	49,4	41,3	5,1	2,8	11,7	20,9	4,6	2,3
Celkem České kraje	39,8	38,5	10,2	6,9	11,8	18,4	5,9	4,1
Bratislava	39,9	34,5	12,1	7,8	22,1	29,2	6,5	4,1
Nitra	38,4	37,7	29,3	18,3	8,2	19,3	4,7	4,9
B. Bystrica	45,1	43,4	18,8	10,8	11,4	22,7	5,-	2,1
Žilina	55,4	43,3	9,2	3,9	12,1	26,3	5,5	2,6
Košice	46,4	41,3	13,4	8,9	14,-	20,5	6,3	6,4
Prešov	24,7	31,1	44,1	30,5	7,5	16,4	3,1	1,8
Celkem Slovensko	41,7	38,4	20,3	12,7	13,5	25,2	5,9	3,8
Celkem ČSR ⁺	40,-	38,5	11,3	7,7	12,-	19,-	6,-	4,1

⁺ bez zvláštních složek

Sociální složení podle nynějšího zaměstnání

K r a j	Živnostníků		Žen v domácnosti		Důchodců		Ostatních	
	IX.sjezd	31.1.1954	IX.sjezd	31.1.1954	IX.sjezd	31.1.1954	IX.sjezd	31.1.1954
Praha	4,5	0,3	19,1	14,5	5,3	8,7	5,7	11,6
Č. Budějovice	5,6	0,4	14,4	9,4	5,8	9,4	6,-	10,-
Plzeň	4,9	0,3	17,-	13,1	5,7	9,6	4,-	10,-
K. Vary	7,1	0,2	16,8	9,7	2,2	3,7	6,3	20,4
Ústí n. L.	5,5	0,2	20,6	13,5	4,6	8,1	3,6	7,7
Liberec	6,7	0,3	15,3	8,7	3,9	7,7	4,6	9,6
Hr. Králové	6,7	0,4	14,7	9,3	5,6	10,-	4,8	9,1
Pardubice	5,2	0,3	15,4	10,6	5,6	9,2	4,3	9,9
Jihlava	5,4	0,3	15,1	12,2	5,2	9,1	4,8	10,1
Brno	5,4	0,5	16,2	12,1	4,8	9,-	7,4	11,9
Olomouc	6,3	0,5	13,6	11,1	3,7	7,7	5,3	12,1
Gottwaldov	4,8	0,2	13,5	8,8	4,1	7,-	4,5	10,7
Ostrava	4,6	0,4	15,4	11,6	4,6	8,9	4,6	11,8
Celkem České kraje	5,3	0,4	16,8	12,2	4,9	8,6	5,3	10,9
Bratislava	5,3	0,2	3,1	2,7	1,2	2,3	7,8	19,2
Nitra	8,-	0,4	4,2	2,9	2,-	2,5	5,2	14,-
B. Bystrica	6,4	0,4	4,1	2,9	2,4	3,2	6,8	14,5
Žilina	6,2	0,4	4,3	2,7	1,9	3,2	5,4	15,6
Košice	6,4	0,3	4,2	2,5	2,-	2,4	7,3	17,7
Prešov	6,9	0,4	2,6	2,7	1,3	1,3	7,7	15,8
Celkem Slovensko	6,5	0,3	3,7	2,7	1,7	2,5	6,7	16,4
Celkem ČSR*	5,4	0,3	15,3	10,9	4,6	7,8	5,4	11,7

* bez zvláštních složek

Délka členství ve straně podle stavu k 31.1.1954

K r a j	Počet členů od r. 1921 do r. 1945	tj. %	Počet členů od r. 1945 do února 1948	tj. %	Počet členů od února 1948	tj. %
Praha	9.322	2,6	224.277	63,6	119.228	33,8
Č. Budějovice	1.542	2,6	38.707	64,2	20.004	33,2
Plzeň	1.015	1,3	51.684	67,5	23.932	31,2
K. Vary	540	1,9	16.419	63,1	10.195	35,-
Ústí n.L.	2.382	2,6	61.688	67,-	27.980	30,4
Liberec	1.415	2,4	37.440	64,7	19.023	32,9
Hr. Králové	1.943	2,8	41.593	60,7	25.061	36,5
Pardubice	1.155	2,1	31.980	59,5	20.659	38,4
Jihlava	1.263	2,2	37.220	64,2	19.456	33,6
Brno	3.483	2,7	70.895	55,4	53.661	41,9
Olomouc	1.313	1,9	38.161	54,2	30.894	43,9
Gottwaldov	1.485	2,4	34.833	57,2	24.629	40,4
Ostrava	2.497	2,4	54.239	52,7	46.298	44,9
Celkem České kraje	29.355	2,4	741.136	61,2	441.020	36,4
Bratislava	1.818	3,9	19.940	42,8	24.860	53,3
Nitra	1.231	3,5	14.087	39,8	20.047	56,7
B. Bystrica	1.304	4,5	12.320	42,2	15.561	53,3
Žilina	996	3,5	13.525	47,9	13.739	48,6
Košice	1.247	4,5	9.331	33,4	17.323	62,1
Prešov	710	3,3	9.164	42,6	11.644	54,1
Celkem Slovensko	7.306	3,9	78.367	41,5	103.174	54,6
Zvláštní složky	1.345	1,5	44.417	50,-	43.114	48,5
Celkem ČSR	38.006	2,6	863.920	58,-	587.308	39,4

Vývoj věkového složení krajských organizací od IX. sjezdu do 31.1.1954

K r a j	Počet členů a kandidátů ve věku do 25 let v %		Počet členů a kandidátů ve věku do 45 let v %		Počet členů a kandidátů ve věku přes 45 let v %	
	k IX. sjezdu	k 31.1.1954	k IX. sjezdu	k 31.1.1954	k IX. sjezdu	k 31.1.1954
Praha	12,6	4,4	47,5	44,2	39,9	51,4
Č. Budějovice	12,5	3,8	50,8	48,3	36,7	47,9
Plzeň	12,6	3,7	49,6	45,6	37,8	50,7
K. Vary	16,5	5,1	61,2	62,4	22,3	32,5
Ústí n. L.	14,4	3,5	57,7	51,5	27,9	45,-
Liberec	14,3	3,9	55,1	51,7	30,6	44,4
Hr. Králové	14,2	3,7	49,4	46,5	36,4	49,8
Pardubice	14,5	4,5	49,-	45,6	36,5	49,9
Jihlava	14,7	4,5	49,3	48,2	36,-	47,3
Brno	16,-	4,1	51,9	49,6	32,1	46,3
Olomouc	15,4	4,3	33,7	52,4	30,9	43,3
Gottwaldov	19,8	6,1	52,6	53,6	27,6	40,3
Ostrava	15,7	4,9	34,3	52,9	30,3	42,2
Celkem české kraje	14,4	4,3	51,-	48,5	34,6	47,2
Bratislava	15,4	6,7	57,3	30,4	27,3	32,9
Nitra	12,7	6,9	59,3	59,-	26,-	34,1
B. Bystrica	11,3	5,9	57,8	58,9	30,9	35,2
Žilina	14,8	6,4	58,-	61,2	27,2	32,4
Košice	11,1	5,9	60,8	60,8	28,1	33,3
Prešov	11,7	6,5	64,3	63,6	24,-	29,9
Celkem Slovensko	13,2	6,4	59,2	60,5	27,6	33,1
Celkem ČSR ⁺	14,3	4,6	52,-	50,1	33,7	45,3

⁺ bez zvláštních složek

Národnostní složení krajských organizací k 31.1.1954

K r a j	N á r o d n o s t						
	Česká	slovenská	maďarská	ukrajinská	polská	německá	ostatní
	%	%	%	%	%	%	%
Praha	98,7	0,9	-	0,2	-	-	0,2
Č. Budějovice	98,7	1,1	-	0,1	-	-	0,1
Plzeň	99,1	0,7	-	0,1	-	-	0,1
K. Vary	91,5	7,1	0,2	0,5	0,1	0,4	0,2
Ústí n. L.	96,6	2,6	-	0,4	0,1	0,1	0,2
Liberec	97,-	2,2	-	0,4	0,1	0,1	0,2
Hr. Králové	98,4	1,2	-	0,3	-	-	0,1
Pardubice	99,3	0,5	-	0,1	-	-	0,1
Jihlava	99,5	0,3	-	0,1	-	-	0,1
Brno	99,-	0,8	-	0,1	-	-	0,1
Olomouc	98,2	1,5	-	0,1	0,1	-	0,1
Gottwaldov	99,-	0,8	-	0,1	-	-	0,1
Ostrava	93,3	1,9	-	0,1	4,6	-	0,1
Celkem České kraje	98,-	1,3	-	0,2	0,4	-	0,1
Bratislava	4,2	90,1	4,9	0,3	-	0,1	0,2
Nitra	0,8	99,1	10,7	0,1	0,1	0,1	0,1
B. Bystrica	1,3	89,5	8,9	0,1	-	0,1	0,1
Žilina	5,3	96,3	0,1	0,1	-	0,1	0,1
Košice	1,2	88,3	9,6	0,4	0,1	0,2	0,2
Prešov	1,2	75,1	0,9	22,3	0,2	0,1	0,2
Celkem Slovensko	2,2	88,6	6,1	2,7	0,1	0,1	0,2
Zvláštní složky	82,5	16,3	0,4	0,4	0,1	-	0,3
Celkem ČSR	84,9	13,3	0,8	0,5	0,4	-	0,1

II/3 Zpráva o vývoji KSČ během roku 1956

Zprávy o růstu, sociálním a věkovém složení strany k 1.1.1957 vypracovalo oddělení stranických orgánů ÚV KSČ pro politické byro ÚV KSČ.

V originále 8 listů

SÚA, f. 02/2, sv. 142, a.j. 185

Poznámka: Zprávu projednalo Politické byro ÚV KSČ 11.6.1957 (předkládal ji A. Novotný) a přijalo obsáhlé usnesení, které v podstatě rekapituluje hlavní údaje a závěry ze zprávy.

Zpráva o růstu, sociálním a věkovém složení strany k 1.1.1957.

Oddělení stranických orgánů ÚV KSČ předkládá zprávu o růstu, sociálním a věkovém složení strany k 1.1.1957. Údaje ve zprávě jsou čerpány zejména z výročního statistického hlášení, z měsíčních hlášení krajských výborů a z členských dokladů zasílaných Ústřednímu výboru KSČ.

I.

Počet členů a kandidátů na členství ve straně.

K 1.1.1957 bylo v KSČ organisováno 1,326.543 členů /93,5 %/ a 92.066 kandidátů /6,5 %/, celkem 1,418.609 členů a kandidátů.

Z celkového počtu členstva připadá na české kraje 1,142.662 /80,6 %/, na Slovensko 204.564 /14,4 %/, na útvarové organisace ozbrojených sil řízených Ústředním výborem 71.383 /5 %/.

Členstvo strany je organisováno ve 47.609 základních organisacích, z nichž je 29.015 /60,9 %/ závodních organisací, 13.981 /29,4 %/ vesnických organisací, 3.183 /6,7 %/ útvarových organisací, 1.430 /3 %/ uličních organisací.

V závodních organisacích je 871.475 členů a kandidátů /61,4 %/, ve vesnických organisacích 324.191 /22,9 %/ v uličních organisacích 120.525 /8,5 %/, v útvarových organisacích /včetně řízených okresními a krajskými výbory/ 102.418 členů a kandidátů /7,2 %/.

x x x

Podle celkového stavu členů a kandidátů strany činí organisovanost 10,7 % celkového počtu obyvatelstva. V českých krajích činí 12,1 % a na Slovensku 5,4 %. Nejvyšší organisovanost je 15,9 % v městské organisaci Praha, 15 % v kraji Praha

a 12,7 % v kraji Ústí nad Labem. Nejnížší organisovanost z českých krajů je 9 % v kraji Karlovy Vary, 9,2 % v kraji Gottwaldov a 10,3 % v kraji Ostrava a Olomouc. Na Slovensku je nejvyšší organisovanost 5,9 % v kraji Banská Bystrica a nejnižší 5,1 % v kraji Prešov.

II.

Vývoj růstu a sociálního složení strany v roce 1956:Růst strany se vyvíjel takto:

	<u>v roce 1955</u>	<u>v roce 1956</u>
bylo přijato nových členů a kandidátů	+ 40.895	+ 46.695
vyloučeno a vyškrtáno " "	- 49.424	- 21.292
zemřelo " "	- 11.340	- 10.847
porušováním zásad pravidel a jinými nedostatky v evidenci členstva ubylo z řad strany aneb zůstalo k 1. lednu v důsledku přestupů prováděných koncem roku nepodchyceno komunistů	- 24.231	- 13.845

Za rok 1956 přibýlo tedy 711 členů a kandidátů.

Tento výsledek ukazuje, že byl zastaven dosud trvající pokles počtu členstva strany. To je kladný zjev zejména proto, že ho bylo dosaženo v roce, kdy strana prošla zkouškou své jednoty a akceschopnosti a kdy byla vystavena soustředěnému útoku zahraničních i vnitřních nepřátel. Určitého růstu strany bylo dosaženo zvýšením počtem přijatých kandidátů na členství ve straně a podstatným snížením počtu vyloučených a vyškrtnutých členů.

Mírného zvýšení počtu členstva strany bylo zejména dosaženo vlivem růstu strany na Slovensku, kde se zvýšil stav členstva ve všech krajských organizacích, nejvíce v kraji Nitra - o 2.088, nejméně v kraji Prešov - o 1.185. Z českých krajů vykazují v uplynulém roce přírůstek členstva kraje Ostrava + 539, Jihlava + 157 a Pardubice + 156.

Ve většině českých krajů však pokračuje devátý rok pokles počtu členstva. Nejvyšší úbytek zaznamenávají městská organizace v Praze - 3.775, krajská organizace v Praze - 3.319 a dále Ústí nad Labem - 1.116, Hradec Králové - 795, Liberec - 518, Olomouc 354, Plzeň - 310, Karlovy Vary - 242. V krajích Brno a České Budějovice zůstal stav nezměněn.

Vývoj sociálního složení:

	<u>k 1.1.1956:</u>		<u>k 1.1.1957:</u>	
dělníci	514.082	- 36,3 %	500.644	- 35,3 %
členové JZD	71.078	- 5,- %	77.168	- 5,4 %
jednotlivě hospodařící rolníci	32.676	- 2,3 %	25.558	- 1,8 %
politici a veřejní pracovníci	34.088	- 2,4 %	28.193	- 2,- %
inženýr. techn. a hosp. pracovníci:				
v závodech, dopravě,	133.783	- 9,4 %	144.432	- 10,2 %
obchodě, úřadech a pod.,				
na zemědělském úseku	8.274	- 0,6 %	14.061	- 1,- %
vědečtí pracovníci	3.201	- 0,2 %	2.666	- 0,2 %
učitelé a profesori	39.823	- 2,8 %	41.181	- 2,9 %
umělečtí a kulturní pracovníci	3.721	- 0,3 %	5.187	- 0,4 %
lékaři	3.786	- 0,3 %	3.903	- 0,3 %
úředníci administrativní	148.528	- 10,5 %	144.476	- 10,2 %
pracovníci služeb a zřizenci	59.410	- 4,2 %	62.561	- 4,4 %
studenti	7.685	- 0,5 %	7.099	- 0,5 %
ženy v domácnosti	132.283	- 9,3 %	126.472	- 8,9 %
důchodci	116.036	- 8,2 %	124.949	- 8,8 %
+/- členové útvarových organizací z povolání	70.054	- 5,- %	76.681	- 5,4 %
ostatní	39.390	- 2,7 %	33.378	- 2,3 %
c e l k e m	1,417.898	- 100 %	1,418.609	- 100 %

+/- Vzestup počtu členstva útvarových organizací z povolání je způsoben pouze administrativně, neboť část jich byla k 31.1.1956 zařazena podle civilního povolání.

Podle původního povolání je téměř 60 % členstva strany dělnického původu, což jasně dokumentuje dělnický charakter strany. Podle nynějšího zaměstnání je však ve straně jen 35,3 % dělníků a 7,2 % členů JZD a jednotlivě hospodařících rolníků.

Na rozdíl od minulých let bylo dosaženo určitého výsledku v tom, že počet přijatých kandidátů z řad dělníků, t.j. 21.489, převyšuje počet vyloučených a vyškrtnutých členů a kandidátů z řad dělníků, t.j. 15.410. To však nestačilo nahradit úbytek dělníků vzniklý jejich odchodem do důchodu, do jiných zaměstnání a funkcí a v důsledku úmrtnosti, takže jejich počet ve straně v roce 1956 se dále snížil, a to o 1 %.

I když po celostátní konferenci procento přijatých kandidátů z řad dělníků se zvýšilo z 38 % v červenci na 49 % v prosinci, při porovnání výsledků za celý rok 1956 s rokem 1955 se procento dělníků z přijatých kandidátů snížilo ze 45,1 % na 42 %.

Údaje o sociálním složení přijímaných kandidátů ukázaly, že k tomuto zhoršení došlo v důsledku podstatného snížení počtu kandidátů z řad dělníků přijatých stranickými organizacemi v ozbrojených silách řízených Ústředním výborem KSČ, zejména v armádě. V roce 1955 činil podíl kandidátů z řad dělníků na tomto úseku 59,4 % a v roce 1956 jen 43,2 %. Je to odraz orientace na zvýšené přijímání kandidátů z řad důstojníků a poddůstojníků z povolání, aniž se současně zvýšil počet kandidátů z řad vojáků základní služby, a to především dělníků a rolníků.

Nepříznivě na počet dělníků ve straně působí také to, že i když se celkový počet vyloučených a vyškrtnutých dále podstatně snížil, zvýšilo se naproti tomu procento dělníků z řad vyloučených a vyškrtnutých ze 42,3 % v roce 1955 na 46,3 % v roce 1956. V tomto případě jde zhoršení výhradně na vrub českých krajů. V řadě krajů počet dělníků z vyloučených a vyškrtnutých převyšuje 50 %, a to v Českých Budějovicích 56,5 %, v Gottwaldově 51,4 %, v Hradci Králové 50,9 %, v Ostravě a v Ústí nad Labem 50,6 %.

Sociální složení strany je ovlivňováno poměrně značným počtem členstva v nevýrobních odvětvích. Více než 30 % členstva závodních organizací je v nevýrobních odvětvích, t.j. ve spojích, v peněžnictví, ve státním a družstevním obchodě, ve výzkumných ústavech, ve zdravotnictví, v aparátu státních a hospodářských orgánů a institucí, ve školách a učilištích a na dalších úsecích. Organizací v těchto nevýrobních odvětvích je 51 % z celkového počtu všech závodních organizací, při čemž na příklad v městské organizaci Praha tento počet činí 68 %. Vzhledem k tomu, že přijímání nových kandidátů probíhá ještě dosti živelně, ovlivňuje velké množství závodních organizací v nevýrobních úsecích nepříznivě i celkové sociální složení přijímaných kandidátů.

Pro celkové zlepšení sociálního složení strany je nutné, aby strana měla rozhodující část členstva, především dělníků, ve výrobních odvětvích. Složení členstva strany ve výrobních odvětvích ukazuje tento přehled:

Odvětví	počet členů	z toho dělníků počet	%	organisovanost členstva k počtu zaměstnanců v sektoru
doly uhelné	36.589	25.642	70,1	22,8 %
rudné doly a hutě	42.429	29.411	69,3	26,1 %
stavebnictví	43.101	26.758	62,1	14,- %
energetika	15.079	9.214	61,1	31,6 %
strojírenství	136.322	86.518	63,5	24,6 %
chemický průmysl	26.739	17.094	63,9	23,3 %
doprava a správa silnic	89.653	57.648	64,3	27,1 %
spotřební průmysl	83.801	58.150	69,4	18,7 %
potravinářský prů- mysl a výkup země- dělských výrobků	39.532	24.601	62,2	24,3 %
výrobní družstva	8.757	6.081	69,4	7,3 %
státní statky	23.070	17.378	75,3	14,8 %
STS	12.147	6.300	51,9	23,- %
lesy	12.433	4.397	35,4	12,2 %
místní hospodářství	35.907	19.745	55,-	11,2 %

Tato čísla ukazují, že složení členstva závodních organiza-
cí ve výrobních odvětvích a v dopravě je vcelku příznivé,
neboť počet dělníků tvoří přibližně dvě třetiny členstva těchto
odvětví. Zbytek tvoří inženýrskotechničtí a hospodářští pracov-
níci, zřizenci a administrativní úředníci. Výjimku v těchto od-
větvích činí STS, kde počet dělníků z počtu členstva činí nece-
lých 52 % a dále v odvětví lesy, kde počet dělníků tvoří 35,4 %
členstva. Neuspokojivý je i stav ve výrobních odvětvích na Slo-
vensku, kde v rudných dolech a hutích, ve strojírenství, ve sta-
vebnictví, v chemickém průmyslu a v energetice je počet dělníků
z počtu členstva pod celostátním průměrem. Nejvýrazněji se to

projevuje ve strojírenství, kde v českých krajích činí procento dělníků z počtu členů 64,6 % a na Slovensku jen 51 %.

Vážným problémem je sociální složení strany na vesnici. Celkový počet členů JZD a jednotlivě hospodařících rolníků ve straně se z dřívějšího nízkého počtu ještě snížil o 0,1 % a činí poze 7,2 %. Lze sice kladně hodnotit to, že počet členů JZD ve straně se zvýšil cca o 6.000, čehož bylo dosaženo získáním komunistů jednotlivě hospodařících rolníků do JZD. Tento příznivý výsledek nebyl však spojován s úsilím o získání dalších členů JZD i jednotlivě hospodařících rolníků z řad bezpartijních do strany. V důsledku toho se snížil počet komunistů jednotlivě hospodařících rolníků asi o 7.000. Celkovému snížení počtu členů JZD a jednotlivě hospodařících rolníků ve straně nestačilo zabránit ani to, že počet přijatých kandidátů z řad členů JZD se v porovnání s rokem 1955 téměř zdvojnásobil z 1.531 na 2.996. Ukazuje se, že složení a růst vesnických organizací vyžaduje mnohem podstatnějšího zlepšení. Dokazují to i následující fakta: ve 2.127 (15,2 %) vesnických organizací není ani jeden člen JZD neb jednotlivě hospodařící rolník, v 1.298 (9,3 %) vesnických organizací je pouze jeden a v 1.194 (8,5 %) jen dva členové JZD neb jednotlivě hospodařící rolníci. V kraji Žilina je takových vesnických organizací téměř 58 %, v kraji Gottwaldov, Pardubice a Banská Bystrica 41 %, v kraji Hradec Králové 39 %. Přitom nelze opomíjet i skutečnost, že přes 40 % členstva vesnických organizací tvoří ženy v domácnosti a důchodci (většinou věkově starší) a že značná část vesnických organizací má minimální počet členů. Tak z celkového počtu 13.981 vesnických organizací je 4.714 (t.j. 33,7 %) vesnických organizací s počtem 3 - 10 členů. Vliv strany na vesnici je dále zeslabován tím, že ve 174 obcích nejsou ustaveny vesnické organizace. K X. sjezdu bylo těchto obcí 625. Vzhledem k tomu, že značná část vesnických organizací má jen 3 - 5 členů, stává se, že v důsledku fluktuace, zejména v pohraničí, při úbytku 1 - 2 členů organizace zanikají. Proto počet obcí, kde nejsou ustaveny vesnické organizace, neustále kolísá.

Všechny tyto údaje jsou vážným ukazatelem nedostatečné péče okresních výborů o sociální složení vesnických organizací a namnoze sektářského poměru k bezpartijním družstevníkům a rolníkům. Tento stav ztěžuje stranickou práci na vesnici, zejména rozšiřování vlivu strany v masách rolnictva při uskutečňování politiky združstevňování vesnice.

Vzhledem k nepříznivému stavu v početnosti, v sociálním a věkovém složení značné části vesnických organizací, vystupuje do popředí význam aktivní práce registrovaných komunistů na vesnici, kterých je 208.742.

x x x

Podle délky členství komunistů je ve straně:

19.409 = 1,4 % před rokem 1945
602.696 = 42,5 % dále než 10 let
594.509 = 41,9 % déle než 5 let
201.945 = 14,2 % méně než 5 let

Ve věkovém složení strany nedošlo k podstatným změnám. Ve skupině do 26 let se počet komunistů zvýšil z 6,8 % na 6,9 %, ve skupině do 35 let a do 45 let se počet komunistů snížil z 22,1 % na 21,8 % a z 24,6 % na 24,1 %. Ve skupinách do 60 let a přes 60 let se počet komunistů zvýšil z 34,9 % na 35,2 % a z 11,6 % na 12 %. Vzhledem k příznivějšímu vývoji růstu strany na Slovensku je i vývoj věkového složení ve slovenských krajích o něco příznivější.

Počet žen ve straně se snížil o 0,3 % a činí 27,8 %. Tento úbytek jde na vrub českých krajů, neboť na Slovensku se jejich počet zvýšil o 0,1 % a činí 11,1 %, zatím co v českých krajích činí počet žen 32,1 %. Nejvyšší procento žen je v krajské organizaci Praha 39,3 % a v městské organizaci Praha 36,3 %, nejnižší v kraji Prešov 7,7 %.

II/4 Přehled o vývoji KSČ v letech 1954–1958

Přehled o vývoji složení a růstu strany od X. do XI. sjezdu KSČ a některé organizační údaje o straně – informační materiál pro delegáty XI. sjezdu KSČ.

V originále 5 listů

SÚA, f. 00/11, sv. 1, a.j. 27

Poznámka: Z informačního materiálu pro delegáty XI. sjezdu publikujeme jen část týkající se členské základny KSČ.

Informační materiál pro delegáty XI. sjezdu KSČ.
/Před odchodem z místnosti sjezdového jednání vrátit vedoucímu pořadateli/

Přehled o vývoji složení a růstu strany od X. do XI. sjezdu KSČ
a některé organizační údaje o straně.

I.

Počet členů a kandidátů k X. sjezdu KSČ 1,489.234

V průběhu let 1954-1957 základní organizace
přijaly nových kandidátů 175.442
vyloučily a vyškrtly členů a kandidátů 122.559
zemřelo členů a kandidátů 44.720
úbytky členstva v důsledku nedostatků a
nepřesností ve stranické evidenci 75.198

Stav členstva k XI. sjezdu KSČ 1,422.199

Podle celkového stavu členů a kandidátů činí organizovanost v KSČ
10,7 % z celkového počtu obyvatelstva. V českých krajích činí 12 %
a na Slovensku 5,5 %.

Stav členstva podle jednotlivých krajů

	k X. sjezdu		k XI. sjezdu		
Praha - městská org.	166.330	11,2%	153.198	10,8%	13.132 t.j. 7,9%
Praha	190.725	12,8%	169.188	11,9%	21.537 " 11,3%
Č. Budějovice	60.253	4,1%	57.801	4,1%	2.452 " 4,1%
Plzeň	76.631	5,1%	73.120	5,1%	3.511 " 4,6%
Karlovy Vary	32.186	2,2%	30.733	2,2%	1.453 " 4,5%
Ústí nad Labem	92.050	6,2%	83.864	5,9%	8.186 " 8,9%
Liberec	57.878	3,9%	53.295	3,7%	4.583 " 7,9%
Hradec Králové	69.347	4,7%	64.671	4,5%	4.676 " 6,7%
Parádkovice	53.794	3,6%	52.806	3,7%	988 " 1,8%
Jihlava	57.939	3,9%	54.906	3,9%	3.033 " 5,2%
Brno	128.039	8,6%	121.577	8,5%	6.462 " 5,1%
Olomouc	70.368	4,7%	67.261	4,7%	3.107 " 4,4%
Gottwaldov	60.947	4,1%	60.881	4,3%	66 " 0,1%
Ostrava	103.034	6,9%	98.507	6,9%	4.527 " 4,4%
Bratislava	47.131	3,2%	51.887	3,6%	4.756 " 10,1%
Nitra	35.365	2,4%	40.215	2,8%	4.850 " 13,7%
B. Bystrica	29.185	2,1%	32.196	2,3%	3.011 " 10,3%
Žilina	28.260	1,9%	31.908	2,3%	3.648 " 12,9%
Košice	27.901	1,8%	31.598	2,2%	3.697 " 13,3%
Prešov	21.518	1,4%	23.828	1,7%	2.310 " 10,7%

Útvary org. řízené ÚV

KSČ 80.353 5,4% 68.759 4,9% - 11.594 " 14,4%

Celkem 1,489.234 100,0% 1,422.199 100,0% - 67.035 " 4,5%

z toho kandidátů 103.624 7,0% 95.286 6,7%

V období mezi X. a XI. sjezdem KSČ se počet členstva snížil o 67.035 členů a kandidátů, t.j. o 4,5 %. Strana početně nevzrostla, ale politicky, ideově a organizačně se upevnila. Zlepšení práce stranických orgánů a organizací, jejich stále pevnější spojení s pracujícími projevuje se i v tom, že po celostátní konferenci byl zastaven pokles členstva strany a dosaženo početního růstu členstva.

Počet základních organizací a stav jejich členstva k X.sjezdu bylo:

ve	29.933	67,2%	závod.a útvar.org.	1.011.301	67,9%	čl.a kan.
ve	13.623	30,6%	vesnických org.	363.089	24,4%	- " -
v	1.006	2,2%	uličních org.	114.844	7,7%	- " -

Celkem počet

zákl.org. a

členstva . . 44.562 100,--%

1.489.234 100,--% - " -

k XI.sjezdu bylo

ve	32.026	67,3%	závod.a útvar.org.	973.337	68,4%
ve	13.959	29,4%	vesnických org.	323.245	22,7%
v	1.493	3,1%	uličních org.	123.617	8,9%

Celkem počet

zákl.org.a

členstva . . 47.478 100,--%

1.422.199 100,--%

Od X. sjezdu vzrostl počet základních organizací o 6,5% a není již důležitějšího úseku, kde by nepracovala stranická organizace. Počet obcí bez stranických org. se snížil od X.sj. ze 625 na 197. Zvýšení počtu komunistů v uličních organizacích je zejména odrazem zvyšujícího se počtu důchodců ve straně.

IIc

Sociální složení členstva strany

Podle původního povolání

	k X.sjezdu		k XI.sjezdu	
dělníků	885.911	59,5%	867.208	60,9%
rolníků	68.560	4,6%	62.161	4,4%
inž.-techn.a hospodář.pracov.	45.677	3,1%	72.271	5,1%
učitelů	35.989	2,4%	44.939	3,2%
úředníků administrativních	113.870	7,6%	118.171	8,3%
pracovníků služeb a zřízeneců	38.452	2,6%	69.066	4,9%
žen v domácnosti	154.069	10,3%	116.863	8,2%
ostatních	146.706	9,9%	71.518	5,1%
Celkem Č S R	1.489.234	100,--%	1.422.199	100,--%

Podle původního povolání je 60,9% členstva strany dělnického původu, což jasně dokumentuje dělnický charakter KSČ. Strana vysílá nejlepší své příslušníky zejména z řad dělníků do důležitých funkcí a na různá pracoviště ve státním a hospodářském aparátu, v masových organizacích, v ozbrojených složkách. Poměrně značná část komunistů je již v důchodu - značnou část členstva tvoří ženy v domácnosti. Z toho vyplývají odlišnosti při srovnání s údaji o složení strany podle nynějšího zaměstnání.

Podle nynějšího zaměstnání

	k X.sjezdu		k XI.sjezdu	
dělníků	594.890	39,9%	496.243	34,9%
členů JZD	74.063	5,1%	89.207	6,3%
jednotl. hospod. rolníků	35.162	2,3%	14.062	1,0%
inž.-techn. a hospodář. pracov.	112.270	7,5%	165.592	11,6%
učitelů a profesorů	34.660	2,3%	42.785	3,0%
administrativních úředníků	165.406	11,1%	141.871	10,0%
pracovníků služeb a zřízenecí	58.349	4,0%	65.099	4,6%
studentů	14.165	1,0%	5.301	0,4%
žen v domácnosti	152.306	10,2%	121.748	8,6%
důchodců	108.964	7,3%	135.088	9,5%
ostatních	138.991	9,4%	145.203	10,1%
Celkem ČSR	1.489.234	100,0%	1.422.199	100,0%

Sociální složení strany podle nynějšího zaměstnání neodpovídá nastávajícím úkolům. Ústřední výbor několikrát zdůraznil stranickým orgánům a organizacím, že vážným úkolem i z hlediska upevňování vedoucí úlohy strany v závodech a zvláště na venkově je přijímání nových kandidátů do strany z řad politicky pevných a věci socialismu oddaných dělníků, družstevních rolníků a pracujících inteligence.

I když v plnění této směrnice nastalo určité zlepšení, není ještě zcela uspokojivé. V roce 1956 činil podíl dělníků z přijatých kandidátů 42,0%, v roce 1957 již 49,5%. V prvním čtvrtletí 1958 pak počet dělníků z přijatých kandidátů již činil 52,8%. V krajích Olomouc a Hradec Králové bylo v I. čtvrtletí 1958 z přijatých kandidátů 60,8% a 60,5% dělníků. Neuspokojivé je přijímání nových kandidátů z řad členů JZD a rolníků. Jejich počet z přijímaných kandidátů se stále pohybuje okolo 6 - 7%. V prvním čtvrtletí t.r. bylo dosaženo jen malého zvýšení na 8,9%.

Věkové složení členstva strany

	k X.sjezdu		k XI.sjezdu	
do 26 let	102.418	6,9%	92.510	6,5%
do 35 let	348.492	23,4%	304.643	21,4%
do 45 let	395.314	26,5%	340.282	23,9%
do 60 let	489.860	32,9%	504.632	35,5%
přes 60 let	153.150	10,3%	180.132	12,7%
Celkem	1.489.234	100,0%	1.422.199	100,0%

Ve vývoji věkového složení se odráží péče stranických organizací o příliv mladé krve do strany. Věkové složení přijímaných kandidátů je vcelku uspokojivé, téměř 53 % z nich je ve věku do 26 let a přes 30 % do 35 let. Avšak skutečnost, že celkový počet přijímaných kandidátů nebyl v minulých letech ještě dostatečný vedla k tomu, že počet komunistů v nižších věkových skupinách se snižoval, zatím ve skupinách věkově starších se zvyšoval.

Zvláště nepříznivé je věkové složení členstva vesnických organizací, kde je ve věku do 26 let jen 3,9 %, ale přes 60 let 24,7 % členstva.

IV.

Některé další údaje o členstvu strany

Národnostní složení členstva

	k X. sjezdu		k XI. sjezdu	
česká	1.263.711	84,9%	1.172.783	82,5%
slovenská	197.576	13,3%	217.272	15,3%
maďarská	12.148	0,8%	15.130	1,1%
ukrajinská	7.569	0,5%	9.084	0,6%
poľská	5.364	0,4%	5.215	0,4%
německá	678	-	978	0,1%
ostatní	2.188	0,1%	1.737	0,1%
Celkem	1.489.234	100,0%	1.422.199	100,0%

Délka členství v KSČ

	k X. sjezdu	
před rokem 1945	38.006	2,6%
od r. 1945 - únor 1948	863.920	58,0%
po únoru 1948	587.308	39,4%

	k XI. sjezdu	
před rokem 1945	18.096	1,3%
déle než 10 let /vstup do strany	699.026	49,1
v letech 1945 - 1947/	495.295	34,8%
od 5 - 10 let /vstup do strany	209.782	14,9%
1948 - 1952/		
kratší než 5 let /vstup do strany		
v letech 1953 - 1957/		

Neúměrné snížení počtu komunistů s členstvím před r. 1945 je důsledek upřesnění těchto údajů zejména v průběhu výměny členských legitimací v r. 1955.

Školní vzdělání členstva

k XI. sjezdu

bez školního vzdělání vůbec	3.602	0,2%
základní /6letá stř. škola dříve		
obecná-měštanská/	1.134.291	79,8%
nižší střední /2letá obchodní, nižší		
průmysl. a pod. bez maturity/	122.119	8,6%
středoškolské /s maturitou/	115.912	8,1%
vysokoškolské	46.275	3,3%

Počet mužů a žen

k X. sjezdu

k XI. sjezdu

muži	1.070.445	71,9%	1.027.105	72,2%
ženy	418.789	28,1%	395.094	27,8%

II/5 Zpráva o vývoji KSČ během roku 1960

Zprávu o vývoji růstu a složení strany v roce 1960 vypracovalo oddělení stranických orgánů ÚV KSČ pro Politické byro ÚV KSČ.

V originále 20 listů

SÚA, f. 02/2, sv. 302, a.j. 386

Poznámka: Zprávu projednalo Politické byro 4.4.1961 (předkládal ji J. Hendrych) a přijalo usnesení, v němž rekapitulovalo hlavní údaje a závěry ze zprávy.

Zpráva o vývoji růstu a složení členstva strany v roce 1960

I. Růst strany

V procesu plnění úkolů posledního roku druhé pětiletky a mimořádných úkolů v souvislosti s územní přestavbou státu, volbami do národních výborů, SNR a NS, celostátní konferencí strany a přípravou nástupu do třetí pětiletky se dále prohloubilo spojení strany s masami. To mělo kladný vliv i na vývoj růstu a složení strany v roce 1960. Při cílevědomém řízení růstu v duchu usnesení ÚV KSČ z 26. května 1959 a z 24. května 1960 strana dále početně vzrostla:

1. Stav členstva k 1.1.1960	1 559 082	z toho 179 641 - 11,5 % kand.
	v roce 1960	v roce 1959
základními organizacemi přijato nových kandidátů	81 305	95 981
vyřazeno a vyškrtnuto členů a kandidátů	12 584	11 087
zemřelo členů a kandidátů	11 531	11 981
v období sestavování statistiky nebylo přihlášeno členů a kandidátů v základ. organizacích	4 147	2 501
Stav členstva k 1.1.1961	1 612 125	z toho 154 865 = 9,5 % kandidátů
=====		

2. Stav a růst počtu členstva podle rozdělení organizací

	k 1.1.1960	k 1.1.1961	přírůstek za r.1960	
závodní a útvar.org.	1 070 147	1 109 219	39 072	3,7 %
stranické organ.v JZD	nebylo sled.	51 143	607	0,2 %
vesnické organizace	342 606	292 070	13 364	9,1 %
uliční organizace	146 329	159 693		
Celkem	1 559 082	1 612 125	53 043	3,4 %

3. Stav a růst počtu členstva podle krajských organizací

Kraj:	k 1.1.1960	k 1.1.1961	přírůstek za r.1960	
Praha MV	158 820	164 866	6 046	3,8 %
Praha KV	108 678	192 524	3 846	2,0 %
Č.Buďějovice	79 697	81 543	1 846	2,3 %
Plzeň	102 527	104 636	2 109	2,1 %
Ústí n.L.	137 139	140 594	3 455	2,5 %
Hradec Králové	153 764	155 424	1 660	1,1 %
Brno	229 511	236 372	6 861	3,1 %
Ostrava	184 258	192 681	8 423	4,6 %
české kraje	1 254 394	1 268 640	34 246	2,8 %
Bratislava	102 002	107 891	5 889	5,8 %
B.Bystrica	81 287	86 458	5 171	6,4 %
Košice	67 353	72 372	5 019	7,5 %
slovenské kraje	250 642	266 721	16 079	6,4 %
Útvarové organizace řízené ÚV KSČ	74 046	76 764	2 718	3,7 %
ČSSR celkem:	1 559 082	1 612 125	53 043	3,4 %
=====				

Z porovnání stavu členstva k 1.1. 1960 a 1961 vyplývá, že počet komunistů se dále zvýšil o 53 043, tj. o 3,4 %. Za poslední tři roky se počet členstva zvýšil téměř o 190 000, tj. o 13,4 %.

Ve vývoji počtu členů v závodních a útvarových organizacích se odráží rozhodující část celkového přírůstku za rok 1960, kdežto počet členů stranických organizací v JZD, ve vesnických a v uličních organizacích je ovlivněn především vnitřními přesuny. Nejvýrazněji se to projevuje v uličních organizacích, kam přešlo ze závodních organizací téměř 15 000 členů - důchodců.

Počet členstva se zvýšil ve všech krajských organizacích a v podstatě i ve všech okresních organizacích.

Současný počet komunistů představuje 11,8 % celkového počtu obyvatelstva a 17,3 % z počtu obyvatelstva nad 18 let. V českých krajích je pak ve straně organizováno 13,1 % obyvatelstva a 18,7 % dospělého obyvatelstva, zatímco ve slovenských krajích 6,6 % a 10,4 %. V posledních třech letech se zvyšuje organizovanost obyvatelstva v KSČ v průměru ročně o 0,4 %, přičemž ve slovenských krajích je tento vzestup poněkud rychlejší.

Jako v předcházejících letech i v minulém roce mělo na vývoj růstu členstva rozhodující vliv přijímání nových kandidátů, i když se v jejich počtu projevuje sestupná tendence.

Značně rozdílný počet přijatých kandidátů v jednotlivých krajích od necelých 3500 až po téměř 11 000 je ovlivněn do značné míry rozdílným počtem obyvatelstva - jeho dosavadní organizovaností ve straně, nerovnoměrným rozmístěním průmyslu.

Usnesení ÚV k dalšímu řízení růstu strany z roku 1959 a 1960 vycházelo z vysokého počtu členstva, kterého strana dosáhla a zdůraznilo, aby počet členů nevzrůstal na úkor kvality přijímaných kandidátů, ale aby další růst strany byl plně podřízen potřebám složení strany, potřebám rozmístění stranických sil a hlavním úkolům. Ústřední výbor dále důrazně připomenul přísné dodržování leninských principů individuálního přijímání do strany. Je správné, že tato linie se projevuje v určitém dalším zlepšení složení přijímaných členů a kandidátů.

II. Sociální složení přijatých kandidátů v roce 1960 (je zpracováno podle přihlášek zaslaných ÚV KSČ, a proto se počet neshoduje s údajem na str. 1 v tabulce č. 1).

	1960	1959
dělníků	53 163 - 61,6 %	55,6 %
členů JZD	8 796 - 10,2 %	10,7 %

rolníků	309 - 0,3 %	0,6 %
inženýrsko-tech.a hosp. pracovníci: v závodech, dopr.,obch.,úřadech	6 506 - 7,5 %	9,9 %
na zeměd. úseku	1 485 - 1,7 %	2,1 %
učitelů a profesorů	2 713 - 3,1 %	3,6 %
studentů	2 810 - 3,3 %	2,2 %
administr.úředníků	4 502 - 5,2 %	7,- %
pracovníků služeb	2 709 - 3,1 %	3,8 %
ostatních, včetně důstoj- níků z povolání	3 344 - 4,- %	4,5 %
c e l k e m	86 337 - 100,- %	100,- %

Z tohoto celkového počtu přijatých kandidátů připadá na jednotlivé úseky hospodářské a veřejné činnosti:

zemědělství (JZD, STS, stát.statky, lesy)	14 824 - 17,2 %	18,7 %
strojírenství	13 921 - 16,1 %	15,5 %
spotřební průmysl	7 899 - 9,1 %	9,3 %
staveb. a výr.stav. hmot	6 257 - 7,3 %	6,8 %
doprava a spoje	6 012 - 7,- %	7,8 %
školy a učiliště, kult. zařízení	5 418 - 6,7 %	6,3 %
hutě a rudné doly	3 729 - 4,3 %	3,9 %
uhelné doly	2 898 - 3,4 %	3,1 %
st.úřady, NV, peněž.	2 570 - 2,9 %	3,8 %
potravinář.průmysl	2 305 - 2,7 %	2,8 %
chemický průmysl	2 270 - 2,6 %	2,3 %
obchod	2 205 - 2,5 %	2,9 %
komunální služby	1 441 - 1,7 %	1,6 %
zdravotnictví	1 372 - 1,6 %	1,8 %
energetika	1 006 - 1,2 %	1,- %
výrobní družstva	955 - 1,1 %	0,9 %
ostatní (včetně ozbroj. složek)	11 255 - 12,6 %	11,5 %

Nejvýraznějším jevem v sociálním složení přijatých kandidátů v roce 1960 je, že se opět zvýšilo procento přijatých kandidátů z řad dělníků a dosáhlo více než 60 %. V druhém pololetí činil počet dělníků více než 65 %, v kraji Brno a Ostrava více než 70 %. V krajích s menším rozsahem průmyslu je také i nižší procento přijatých kandidátů z řad dělníků, v kraji Košice činil jejich podíl v roce 1960 46 %, v B. Bystrici 51 % a v Č. Budějovicích 54 %.

Postupným uváděním směrnice ÚV KSČ k posílení dělnického jádra strany v život zvýšilo se procento přijímaných kandidátů z řad dělníků ze 42 % v roce 1956 na více než 60 % v roce 1960. Tento příznivý výsledek představuje jen za poslední tři roky přijetí téměř 158 000 dělníků hlavně z nejdůležitějších odvětví výroby - strojírenství, dolů, chemického průmyslu, hutí, stavebnictví a výroby stavebních hmot a energetiky.

Podle počtu dělníků pracujících ve výrobě je nyní téměř každý pátý dělník členem strany. Tento stav vyžaduje, aby další výběr kandidátů z řad dělníků byl prováděn s ještě větší cílevědomostí a náročností, a to na podkladě konkrétní znalosti, rozborů o stavu na každém závodě, na každém pracovišti, v každé brigádě socialistické práce apod. Nutno znovu kriticky poukázat především na stav ve stavebnictví, před kterým jsou mimořádně náročné úkoly, avšak rozmístění a počet komunistů mezi dělníky v tomto oboru je stále nedostatečný. I když jde především o zvýšení úrovně politickovýchovné a organizační práce základních organizací, nelze přehlédnout, že z počtu více než 387 000 dělníků v tomto oboru (včetně učňů) je v řadách strany jen necelých 29 500, tj. 8 %.

Nepříznivý stav je dosud i na jiných úsecích. Na státních statcích je z řad dělníků ve straně necelých 13 % a na úseku lesů jen 5,4 % dělníků.

Posilovat vliv strany především mezi dělníky v důležitých závodech nesmí vést ani k podceňování a přehlížení různých dílcích

a pomocných pracovišť. Názorně se to projevilo na příkladu závodů Stavoizola, Dehtochema a Technoplyn v okrese České Budějovice, kde je 40 - 80 zaměstnanců, avšak pro nedostatečný počet členů tam dosud nebyly vůbec ustaveny stranické organizace.

Vážné nedostatky trvají na zemědělském úseku, kde při současných úkolech zvláště záleží na správném rozmístění stranických sil. Je nesporné, že vliv strany mezi členy JZD v posledních letech zesílil. Dokazuje to i ten fakt, že například proti roku 1957, kdy bylo do strany přijato jen 2202 - 5,1 % - členů JZD, se jejich počet v roce 1960 čtyřnásobně zvýšil na 8 796 - 10,2 %. To znamená, že z členů JZD je v průměru každý devátý členem strany, avšak ve stovkách vesnických organizací je minimální počet členů JZD.

Kritičtěji je nutné posuzovat skutečnost, že v porovnání s rokem 1959 je počet přijatých členů JZD za kandidáty členství v KSČ v roce 1960 o více než 1000 nižší. Zatímco v prvním pololetí roku 1960 pokračoval další příznivý vzestup a bylo přijato 5603 družstevníků, tj. více jak 12 %, klesl ve druhém pololetí jejich počet na 3502, tj. 8,8 %. Výsledky jsou odrazem slabé osobní pomoci okresních výborů stranickým organizacím na vesnici a někde i odrazem sebeuspokojení nad tím, že do vesnic byla vyslána značná kádrová pomoc.

Výsledky, kterých dosáhly některé okresy, jasně dokazují, že i při velkém vypětí, které vyžadovaly úkoly minulého roku, bylo lze úspěšně zabezpečovat prohlubování vlivu strany mezi družstevními rolníky a přední z nich přijímat do stranických řad. Tak např. ve 25 okresech bylo přijato více než 100 členů JZD, z toho v okrese Olomouc 316, ve Znojmě 250, v Nitře 245, v Trebišově 218, v Hodoníně 177 atd. Naproti tomu jsou v okresech stranické organizace na vesnici (někde až polovina i více), kde za celý rok nebyl přijat žádný člen JZD do řad strany.

Je tomu tak zejména v organizacích početně i svým vlivem slabých. Počet těchto organizací se snížil.

Největší počet vesnických organizací bez členů JZD je v kraji Hradec Králové, a to 232, tj. 17 % z počtu vesnických organizací v kraji, z toho je 40 v okrese Chrudim a 32 v Pardubicích. Naproti tomu jsou také stovky vesnických organizací s vysokým počtem členů JZD. Tak jen v kraji Praha je 119 vesnických organizací, kde je více než 20 členů JZD, z toho 40 s více než 30 členy JZD. Tato fakta stejně jako značně rozdílná průměrná organizovanost členů JZD ve straně v jednotlivých krajích (Ústí n.L. 25,9 %, Brno 10 %, B.Bystrica 6,9 %) a okresech (Kladno 31,1 %, Benešov 8,7 %) jasně ukazují, že přijímání členů JZD za kandidáty strany nelze sledovat a řídit mechanicky, ale především se zřetelem, zda je výběr a příprava nových kádrů pro stranu z řad členů JZD zabezpečována v těch obcích, kde to je především potřeba. S požadavkem dále přijímat družstevníky do strany je však nutné současně klást také větší, náročnější požadavky na práci v místech, kde je již soustředěn vysoký počet členů JZD - komunistů, neboť jinak by přijímání do strany vyznívalo hluše - samoučelně.

Sestupná tendence se projevuje v přijímání kandidátů z řad inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků. Tak zatímco v roce 1958 bylo z jejich řad 13,5 % kandidátů, snížil se jejich podíl v roce 1959 na 12 % a v roce 1960 na 9,2 %. Tato tendence souvisí s poměrně vysokou organizovaností inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků v řadách strany i se skutečností, že jejich počet nemálo vzrůstá také v důsledku zvyšování kvalifikace a vzdělání komunistů dělníků i pracovníků z jiných vrstev a jejich přeřazováním do funkcí techniků a organizátorů výroby. Některé příklady však ukazují, že organizovanost inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků ve straně není uspokojivá ve všech závodech, na všech pracovištích. Tak se například ukázalo, že v důležitém technickém oddělení normalizace závodu Tesla Pardubice nepracuje žádný člen strany, v oddělení obrazové akustiky je ze 72 pracovníků jen 6 členů strany, v závodě Ramo Pardubice v projekčním oddělení jeden člen strany, v šesti soutěžících kolektivech ve Výzkumném ústavu v okrese Michalovce je ze 132 pracovníků jen 6 členů strany apod.

Prohlubovat stranický vliv v řadách nové inteligence vyžaduje stále účinněji ovlivňovat již studující mládež a její přípravu na praktickou činnost v duchu našeho vědeckého učení. V této souvislosti ÚV KSČ ve svém usnesení z roku 1959 zdůraznil, že je třeba zvýšit organizovanost studentů v řadách strany, přičemž poukázal na příznivou okolnost spočívající v tom, že na vysokých školách stále stoupá počet studentů z řad komunistických, dělnických a rolnických rodin.

V souladu s tímto usnesením bylo dosaženo dalšího zlepšení. Podílí se na něm především městská organizace Praha. Počet 1247 přijatých studentů v Praze činí téměř 45 % celkového počtu studentů přijatých do řad strany v uplynulém roce. Naproti tomu však v kraji Bratislava, kde je rovněž nízká organizovanost studentů ve straně, bylo jich přijato jen 186 - 2,1 %, což je méně než v roce 1959 v krajích Bratislava a Nitra dohromady.

Přijímání kandidátů z řad administrativních úředníků bylo v souladu s potřebami složení strany a omezováním administrativního aparátu dále sníženo, a to z 9,7 % v roce 1958 a 7 % v roce 1959 na 5,2 % v roce 1960.

V současné době nabývá stále více na významu oblast služeb. V obchodě, zejména v prodejnách (kde je již řada nových a mladých zaměstnanců), jeví se četné nedostatky pokud jde o vliv strany v úzké spojitosti s nízkou organizovaností, s malým počtem komunistů. Je tomu tak i ve zdravotnictví (středně odborné kádry) a v dalších úsecích. Také zde je nutné provádět důkladné rozboru stavu základních organizací a přijímat konkrétní opatření k posilování jejich vlivu.

V souladu se směrnicemi ÚV se dále snižuje počet přijímaných kandidátů z řad žen v domácnosti a důchodců. Ze 2,3 % v roce 1957 klesl jejich počet na 0,8 % v roce 1960.

Věkové složení přijatých kandidátů v roce 1960 je uspokojivé a příznivě ovlivňuje celkové věkové složení členstva strany.

Počet přijatých kandidátů ve věku do 26 let se v uplynulém roce v porovnání s rokem 1959 zvýšil ze 47,4 % na 49,1 %. Ve druhém pololetí minulého roku činil pak počet těchto kandidátů více než 53 %, což je nejvyšší počet jakého bylo v posledních 12 letech dosaženo.

Zvláště výrazně se projevuje orientace na přijímání mladých lidí v městské organizaci Praha, kde se počet přijímaných kandidátů ve věku do 26 let zvýšil v posledních 2 letech ze 41,5 % na téměř 60 %. V krajské organizaci Praha, kde je nejméně příznivé věkové složení členstva, se projevuje již několik let opačný vývoj - zatímco v roce 1957 činil počet přijatých kandidátů ve věku do 26 let 46,1 %, snížilo se procento těchto kandidátů postupně až na 35,8 % v roce 1960.

Z přijatých kandidátů bylo 21,2 % žen, tj. stejný poměr jako v roce 1959, ač se zaměstnanost žen stále zvyšuje. Příznivou skutečností je, že na Slovensku se rok od roku zvyšuje poměrně i absolutně počet přijímaných kandidátů z řad žen; v minulém roce se tento podíl zvýšil na 16 % proti 14,8 % v roce 1959. Poměrně nejméně žen bylo přijato v kraji Bratislava - 14,5 %.

Správné je, že se omezuje přijímání těch, kteří již členy strany byli. V roce 1958 činil jejich počet 9 %, v r. 1959 8,7 % a v r. 1960 7,2 %. Většina z nich byla před časem ze strany vyškrtuta a jen 3 % vyloučena. Zkoumáním ve druhém pololetí minulého roku bylo též zjištěno, že z více než 68 % jde o dělníky a téměř ze 13 % o členy JZD. Přesto je však nutné v zájmu dalšího zvyšování významu členství ve straně postupovat příště mnohem náročněji a přísně individuálně, a to zejména v krajích Praha a Ústí n. L., kde téměř každý sedmý kandidát přijatý v r. 1960 byl již v minulosti členem strany.

Po zavedení jednotné roční kandidátské lhůty se zvyšuje náročnost na včasnou přípravu kandidátů k přijetí za členy ve stanovené době. Řada stranických organizací neplní úkol přijímat kandidáty za členy v duchu nového znění stanov. I když se v průběhu roku 1960

celkový počet kandidátů ve straně snížil o téměř 25 000, má z počtu 154 865 kandidátů k 1.1.1960 překročenou jednoroční lhůtu téměř 45 000, tj. 29 %. V kraji Plzeň činí jejich počet téměř 34 %, v Českých Budějovicích a v Ústí n.L. 32,4 %. Zvláště velká nepozornost vůči kandidátům se projevuje v okrese Mělník, kde 50 % z nich má překročenou lhůtu, dále v okrese Nymburk 48,5 %, v B. Bystrici 46,7 % atd.

V tomto roce bude nutné připravit k přijetí za členy více než 131 000 kandidátů. K jejich výchově je nutné v maximální míře využít všech možností a prostředků mnohostranné činnosti naší strany, schopností i zálib každého jednotlivce. Roční kandidátské lhůty má být plně využito především k seznámení kandidátů se stanovami strany, s povinnostmi a právy člena strany; s velikou odpovědností komunisty za splnění cílů strany; s bohatou revoluční historií naší strany.

III. Sociální složení vyloučených a vyškrtnutých členů a kandidátů v roce 1960

(Je zpracováno z případů schválených okresními výbory, a proto se počet neshoduje s údajem uvedeným na str. 1 v tabulce č.1)

	<u>1960</u>	<u>1959</u>
dělníků	5 151 - 42,7 %	41,8 %
členů JZD	632 - 5,2 %	5,-
rolníků	165 - 1,4 %	2,3 %
inženýr.-technických a hospodářských pracovníků	581 - 4,8 %	6,4 %
administrativních úředníků	746 - 6,2 %	7,8 %
pracovníků služeb	318 - 2,6 %	3,4 %
žen v domácnosti	1 080 - 9,- %	8,2 %
důchodců	2 383 - 19,7 %	15,3 %
ostatních	1 003 - 8,4 %	9,8 %
c e l k e m	12 059 -100,- %	100,- %

Z tohoto celkového počtu vyloučených a vyškrtnutých členů a kandidátů připadá na jednotlivé úseky hospodářské a veřejné činnosti:

zemědělství (JZD, STS, státní statky a lesy)	1 646 - 13,6 %	11,2 %
strojírenství	1 008 - 8,4 %	9,7 %
doprava a spoje	652 - 5,4 %	6,3 %
stavebnictví a výr.stav.hmot	623 - 5,2 %	5,1 %
spotřební průmysl	580 - 4,8 %	4,6 %
doly uhelné	548 - 4,6 %	4,5 %
hutě a rudné doly	525 - 4,3 %	4,1 %
obchod	333 - 2,8 %	3,1 %
ostatní průmysl	253 - 2,1 %	1,9 %
státní úřady, národní výbory, masové organizace	249 - 2,1 %	3,1 %

potravinářský průmysl	246 - 2,- %	2,3 %
školy, učiliště, osvět.zařízení	240 - 2,- %	2,3 %
chemie	241 - 2,- %	2,- %
komunální služby	210 - 1,7 %	1,7 %
zdravotnictví	141 - 1,2 %	1,2 %
ostatní (důchodci, ženy v domác- nosti, důstojníci a poddůstoj- níci z povolání atd.)	4 564 - 37,8 %	36,9 %

Počet 12 059 vyškrtnutých a vyloučených členů a kandidátů schválených okresními výbory představuje stejně jako v roce 1959 0,8 % z celkového počtu členstva. V absolutním počtu bylo v porovnání s rokem 1959 vyloučeno a vyškrtnuto o 437 členů a kandidátů více. Nejvyšší počet vyškrtnutých a vyloučených připadá na kraj Praha - 2062 (17 %), z nich pak 690 - více než jedna třetina - na okres Kladno. Nejnižší počet vyškrtnutých a vyloučených vykazuje kraj Košice - 479 (4 %).

Přihlédneme-li ke skutečnosti, že v roce 1960 již proběhla rozhodující část přípravy výměny legitimací, lze říci, že úbytky jsou podobně jako v posledních letech minimálního rozsahu. Takový vývoj svědčí o pevnosti, semknutosti a jednotě stranických řad. Revoluční předvoj dělnické třídy však nabývá těchto vlastností i tím, že se zbavuje, očisťuje od cizích, nerevolučních elementů. Fakt, že v denní stranické činnosti, v dopisech pracujících apod. se ještě často setkáváme na různých úsecích s potlačováním kritiky, s obelháváním stranických orgánů a jinými nešvary neslučitelnými s členstvím ve straně, ukazuje, že ani po této stránce nelze ustrnout. Takových důvodů vyloučení je však málo. Většina vyloučených a vyškrtnutých, a to zejména dělníků, se rozchází se stranou pro neplnění stranických povinností. To ovšem naznačuje, že jde po- nejvíce o důsledky nedostatečné výchovné činnosti, o důsledky mnohde neplnokrevného života v základních organizacích.

IV. Složení členstva strany1. Sociální složení členů a kandidátů podle nynějšího zaměstnání

	<u>k 1.1.1960</u>	<u>k 1.1.1961</u>	<u>rozdíl</u>
dělníci	554 267 - 35,5 %	582 935 - 36,1 %	+ 28 668
dělníci-důchodci	133 099 - 8,5 %	147 539 - 9,2 %	+ 14 440
členové JZD	107 828 - 6,9 %	111 580 - 6,9 %	+ 3 752
rolníci	4 748 - 0,3 %	3 373 - 0,2 %	- 1 375
inženýr.-techničtí a hosp. pracovníci na závodech, v do- pravě, obchodech, úřadech	188 015 - 12,1 %	201 176 - 12,5 %	+ 13 161
na zemědělském úseku	22 202 - 1,4 %	21 797 - 1,4 %	- 405
veřejní pracovníci	27 525 - 1,8 %	29 562 - 1,8 %	+ 2 037
vědečtí pracovníci	3 406 - 0,2 %	3 366 - 0,2 %	- 40
učitelé a prof.	50 410 - 3,2 %	53 315 - 3,3 %	+ 2 905
uměl.a kult.prac.	7 022 - 0,5 %	7 664 - 0,5 %	+ 642
studenti	5 966 - 0,4 %	7 054 - 0,4 %	+ 1 088
adm. úředníci	132 566 - 8,5 %	127 320 - 7,9 %	- 5 246
pracov.služek	70 925 - 4,5 %	68 718 - 4,3 %	- 2 207
ženy v domácnosti	107 994 - 6,9 %	100 638 - 6,3 %	- 7 356
důchodci ostatní	46 003 - 3,- %	50 726 - 3,1 %	+ 4 723
ostatní, včetně přísl.obzbrojených složek z povol..	97 106 - 6,3 %	95 362 - 5,9 %	- 1 744
C e l k e m	1 559 082 -100,- %	1 612 125 -100,- %	+ 53 043

V současném celkovém sociálním složení členstva strany - v tendenci jeho vývoje se stále zřetelněji projevuje cílevědomější řízení. Projevují se v něm také různé kvalitativní změny, vyplývající jednak ze zvyšování kvalifikace komunistů, z přesunů na nová pracoviště - do jiných sociálních skupin, na což měla v uplynulém roce určitý vliv i územní přestavba státu.

Dosavadní sociální složení strany je důležitou oporou její vnitřní jednoty i důkazem sepětí se všemi vrstvami národa. Jeho jádrem - 36,1 % - jsou dělníci, kteří spolu s dělníky-důchodci tvoří 45,3 % členstva strany. Absolutní i poměrný růst počtu dělníků ve straně patří také k nejvýraznějším změnám v celkovém složení členstva strany v roce 1960. Že jde o trvalejší tendenci, dokazuje skutečnost, že již třetím rokem se počet dělníků zvyšuje přibližně o 29 000, čímž se celkové procento dělníků ve straně zvýšilo ze 34,9 % na 36,1 % k 1. 1. 1961.

Také počet členů JZD vykazuje přírůstek více než 3700. Uvážíme-li však, že asi z jedné třetiny je to důsledek přechodu komunistů-rolníků do JZD, je to přírůstek značně nízký, který zdaleka neodpovídá ani přijetí téměř 8800 členů JZD za kandidáty strany. V tomto rozdílu se projevuje odchod některých členů JZD-komunistů na odpočinek, případně do jiných zaměstnání, i jejich úmrtí.

Menší úbytek inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků na zemědělském úseku tkví v tom, že ne všichni tito pracovníci ze zrušených ONV, z jejich zemědělských odborů přišli do JZD. V těchto organizacích se jejich počet snížil o téměř 1700, avšak stranické organizace na vesnici vykazují přírůstek jen 1252 inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků-komunistů.

V ostatních sociálních skupinách ve složení členstva strany bylo v roce 1960 dosaženo vesměs příznivého vývoje. Svědčí o tom řada ukazatelů o růstu počtu komunistů v dalších, z hlediska zájmu společnosti důležitých sociálních skupinách, jako jsou inženýrsko-techničtí a hospodářští pracovníci ve výrobě, studenti a jiní. Neméně důležitým a příznivým jevem byl na druhé straně i pokračující pokles počtu žen v domácnosti a administrativních úředníků, a to zejména proto, že je to hlavně důsledek jejich přechodu na nové, pro společnost důležitější pracoviště.

2. Věkové složení členstva strany:

	<u>k 1.1. 1960</u>	<u>k 1.1.1961</u>	<u>rozdíl</u>
ve věku do 26 let.	130 222 - 8,4 %	143 713 - 8,9 %	+ 13 491
ve věku do 35 let	329 400 - 21,1 %	337 870 - 21,0 %	+ 8 470
ve věku do 45 let	359 600 - 23,1 %	373 202 - 23,1 %	+ 13 602
ve věku do 60 let	532 348 - 34,1 %	536 364 - 33,3 %	+ 4 016
ve věku více než 60 let	207 512 - 13,3 %	220 976 - 13,7 %	+ 13 464

Péče stranických orgánů a organizací o růst stranických řad vykazuje kladné výsledky i ve věkovém složení komunistů. Projevují se především v dalším růstu počtu mladých komunistů ve věku do 26 let a vlivem toho i v dalším mírném snížení věkového průměru, který činí cca necelých 45 let.

Za celkově uspokojivým vývojem věkového složení je nutné vidět i některé problémy. Tak v kraji Praha je ve stranických organizacích v JZD jen 286, t.j. 3,3 % členů ve věku do 26 let, avšak 2358 - 27,3 % - ve věku přes 60 let, v samých vesnických organizacích je tento poměr ještě výraznější, 1,7 % ve věku do 26 let a více než 40 % přes 60 let. V okrese Kladno je ve 121 stranických organizacích na vesnicích jen 54 komunistů ve věku do 26 let, v Mladé Boleslavi 93 ve 161 organizacích a v Praze-východ 85 ve 204 stranických organizacích na vesnici apod.

3. Délka členství ve straně:

	<u>k 1.1.1960</u>	<u>k 1.1.1961</u>
před rokem 1945	18 813 - 1,2 %	16 612 - 1,0 %
delší než 15 let	- -	398 815 - 24,7 %
od 10 do 15 let	1 003 746 - 64,4 %	667 553 - 41,4 %
od 5 do 10 let	204 497 - 13,1 %	168 542 - 10,5 %
kratší 5 let	332 026 - 21,3 %	360 603 - 22,4 %

Čísla ukazují, že více než 67,1 % komunistů je ve straně déle než 10 let. Zavedením nového údaje o počtu komunistů s členstvím delším než 15 let ve statistickém hlášení byl k 1. 1. 1961 získán přehled o počtu členů, kteří vstoupili do strany v roce 1945. Jejich počet činí necelou čtvrtinu členstva strany - 24,7 %.

Ve výrazných rozdílech počtu těchto členů v jednotlivých krajích se ukazuje odlišný růst strany v jednotlivých oblastech státu. Tak v kraji Košice, kde je věkově nejmladší krajská organizace, je pouze 13,2 % členů, kteří vstoupili do strany v roce 1945, v kraji Bratislava 16,7 % (z toho v okrese Dunajská Streda jen 2,4 %), v Banské Bystrici 18,4 %, zatímco v kraji Praha činí jejich počet 33,3 %, v Plzni 28,3 %, v Českých Budějovicích 28 % atd.

4. Národnostní složení členstva strany:

<u>národnost:</u>	<u>k 1.1.1960</u>	<u>k 1.1.1961</u>	<u>rozdíl</u>
česká	1 263 010 - 81,0 %	1 296 545 -80,4 %	+ 33 535
slovenská	256 794 - 16,5 %	273 568 -17,0 %	+ 16 774
maďarská	20 028 - 1,3 %	22 191 - 1,4 %	+ 2 163
ukrajinská	10 490 - 0,7 %	10 840 - 0,7 %	+ 350
polská	5 613 - 0,3 %	5 766 - 0,3 %	+ 153
německá	1 430 - 0,1 %	1 547 - 0,1 %	+ 117
ostatní	1 717 - 0,1 %	1 668 - 0,1 %	- 49

Při absolutním růstu počtu komunistů všech národností poměrně nejvíce přibýlo komunistů slovenské a maďarské národnosti. V tomto vývoji se projevuje rychlejší růst strany v oblastech státu s dosud nižší organizovaností.

I když rozhodující část členstva strany tvoří komunisté české a slovenské národnosti, je nutno v některých okresech ve stranické práci citlivě respektovat zvláštnosti a výjimky. Jsou to především okresy: Dunajská Streda, kde je 78,1 členstva maďarské národnosti, dále je značný počet komunistů maďarské národnosti v okresech Komárno 45,5 %, Trebišov 35,8 %, Rim. Sobota 31 %, Galanta 27,1 %, Nové Zámky 24,3 %, Levice 20,6 %, Lučenec 19,1 % a Rožňava 16,1 %. Komunisté ukrajinské národnosti jsou pak soustředěni hlavně v okresech Humenné, kde tvoří 48,5 % členstva okresní organizace, a v Bardějově 44 %. Komunisté polské národnosti tvoří v okrese Karviná téměř 13 % a ve Frýdku-Místku necelých 11 % členstva těchto okresních organizací.

5. Školní vzdělání členstva strany

	<u>k 1.1.1960</u>	<u>k 1.1.1961</u>	<u>rozdíl</u>
základní (obecná, měšť. a různé nižší střední bez maturity)	1 357 338-87,1 %	1 393 401-86,5 %	+36 063
středoškolské zakon- čené maturitou	142 182- 9,1 %	153 608- 9,5 %	+11 426

vysokoškolské:

technické	20 413	-1,3 %	23 031	-1,4 %	+ 2 618
zemědělské	4 327	-0,3 %	4 762	-0,3 %	+ 435
ostatní	34 822	-2,2 %	37 323	-2,3 %	+ 2 501

Za poslední čtyři léta se počet komunistů se základním vzděláním snížil z 81,3 % na 77,2 %, zatímco v téže době se zvýšilo procento členů strany s nižším středním vzděláním z 8 na 9,3 %, se středoškolským vzděláním (s maturitou) ze 7,8 % na 9,5 % a s vysokoškolským vzděláním ze 2,9 % na 4 %.

V. Výstavba základních organizací

Změny uskutečněné v minulém roce, jako byla územní přestavba státu a zejména pak proces slučování JZD, se také projeví, jak ukazuje následující přehled, ve výstavbě základních organizací.

Počet organizací	k 1.1.1960	k 1.1.1961	rozdíl
závodní organizace ve výrobě a dopravě	16 538	16 657	+ 119
ostatní závodní a útvarové organizace	14 805	13 896	- 909
stranické organizace v JZD	872	1 671	+ 799
vesnické organizace	13 191	10 850	-2 341
uliční organizace	1 643	1 848	+ 205
Celkem základ. organizace	47 049	44 922	-2 127

Přehled ukazuje, že v souvislosti s celkovým úbytkem více než dvou tisíc základních organizací, který činí 4,5 %, došlo zároveň ke kvalitativním změnám, k prohloubení územně výrobní zásady a k zesílení stranického vlivu v oblasti výroby a dopravy. Potvrzuje to jednak fakt, že počet stranických organizací v JZD se téměř zdvojnásobil a že se snížil počet stranických organizací v nevýrobních úsecích, zatímco ve výrobě a dopravě se počet stranických organizací dále zvýšil.

I když proces slučování stranických organizací na vesnici v posledních měsících ještě pokračoval, pokles celkového počtu základních organizací se ve IV. čtvrtletí, vlivem opětného růstu počtu závodních organizací již zastavil.

Stranické organizace v JZD v řadě okresů již představují významnou sílu strany, která zasluhuje zvláštní pomoci a pozornosti ze strany okresních výborů. V 15 okresech je více než 30 organizací v JZD, z toho například v okrese Trebišov 61, Rimavská Sobota 51, v Kutné Hoře 47, v Košicích 42, Levici a Písku 40 atd. V okrese Kutná Hora, kde jako v jediném okrese převažuje počet stranických organizací v JZD nad počtem vesnických organizací, došlo v roce 1960 k zvláště pronikavým změnám ve výstavbě stranických organizací na vesnici. Počet vesnických organizací se snížil ze 160 na 37 a počet organizací v JZD se zvýšil ze 17 na 42.

Růstem počtu členstva a slučováním stranických organizací došlo k dalším změnám v rozdělení základních organizací co do jejich velikosti, jak ukazuje následující porovnání:

		do 5 čl.	do 10 čl.	do 20 čl.	do 50 čl.	do 100 čl.	do 200	do 300	přes 300	celkem
závod.org. ve výrobě a dopravě	1960	789	2 529	4 008	4 924	2 885	1 201	134	68	16 538
	1961	640	2 339	3 910	4 902	3 354	1 298	170	44	16 657
ostat.záv. a útvarové organ.	1960	939	3 336	4 721	3 729	1 631	420	26	3	14 805
	1961	754	2 831	4 443	4 032	1 291	492	31	22	13 896
stran.org. v JZD	1961	12	133	469	840	189	28	-	-	1 671
vesnické organ.	1960+	1487	2 663	4 117	4 267	1 259	266	4	-	14 063
	1961	824	1 734	3 287	3 564	1 188	250	3	-	10 850
uliční organizace	1960	1	5	47	295	714	548	31	2	1 643
	1961	2	16	59	395	742	585	47	2	1 848
Celkem:	1960	3216	8 533	12893	13 215	6 489	2 435	195	73	47 049
	1961	2232	7 053	12168	13 733	6 764	2 653	251	68	44 922

+ včetně stranických organizací v JZD

Přehled ukazuje, že jde vesměs o snížení počtu základních organizací s malým počtem členstva. Nejvýraznější změny v tomto směru nastaly na vesnici, kde z celkového úbytku 1502 stranické organizace připadá 1447 na organizace s počtem do pěti a do deseti členů. Tím byla v četných stranických organizacích soustředěna větší síla, vytvořeny předpoklady k lepší, ale také náročnější kádrové práci a ostatní stranické činnosti.

Snížil se rovněž počet obcí, kde dosud není ustavena stranická organizace. K 1.1. 1961 jich zbývá 63, z čehož je 30 v kraji České Budějovice, 8 v Plzni, 7 v Hradci Králové, 6 v Brně a 2 až 4 v ostatních krajích. Jde většinou o obce s malým počtem obyvatelstva.

II/6 Přehled o vývoji KSČ v letech 1958–1962

Rozbor vývoje růstu strany, sociálního a věkového složení jejího členstva od XI. do XII. sjezdu KSČ a některé organizační údaje o straně – informační materiál pro delegáty XII. sjezdu KSČ.

V originále 16 listů

SÚA, f. 00/12, sv. 2, a.j. 31, též f. 02/2, sv. 352, a.j. 443

Poznámka: Z informačního materiálu pro delegáty XII. sjezdu publikujeme pouze část týkající se členské základny. Statistické údaje v něm byly zpracovány v podobě grafů. Publikujeme původní statistické podklady ze Statistického přehledu o vývoji růstu strany, o sociálním a věkovém složení členstva od XI. sjezdu KSČ do 1.1.1962, které projednalo Politické byro 12.6.1962, včetně údajů o sociálním složení kandidátů, které nakonec nebyly do informačních materiálů pro delegáty zahrnuty.

Rozbor vývoje růstu strany, sociálního a věkového složení jejího členstva od XI. do XII. sjezdu KSČ a některé organizační údaje o straně

XI. sjezd strany vyzdvihl význam jednoty, semknutosti a akceschopnosti stranických řad pro důsledné splnění úkolů dovršování socialistické výstavby. Zdůraznil, že s rozšiřováním stranického vlivu je nedílně spjata péče o růst a zlepšování sociálního a věkového složení strany. Stanovil rozšířit řady strany o osvědčené budovatele z řad dělníků, družstevníků a intelligence, zvláště technické a vědecké; s naléhavostí ukázal na potřebu přijímat do strany daleko větší počet aktivních mladých lidí. Ústřední výbor ve svých usneseních k zabezpečení linie XI. sjezdu zdůrazňoval, aby počet členstva strany nevzrůstal na úkor kvality, aby byl podřízen potřebám rozmístění stranických sil, především ve sféře materiální výroby v jednotlivých odvětvích národního hospodářství a hlavním úkolům příslušného období, že každá honba za množstvím členů je nepřijatelná, že je třeba přísně dodržovat leninský princip individuálního přijímání nových členů. V zájmu upevnění dělnického charakteru strany usnesl směrnici, aby z přijímaných kandidátů bylo 60 % dělníků a 20 % členů JZD a rolníků, anebo 80 % dělníků, členů JZD a rolníků a 20 % ostatních.

Ukazatelem toho, jak byla usnesení XI. sjezdu a ústředního výboru strany k otázkám řízení růstu a složení členstva strany plněna, jsou statistické údaje uvedené v tabulkách a grafech. Vyplyvá z nich, že strana měla k 1. 1. 1962 ve 45 907 základních organizacích 1 535 978 členů a 121 043 kandidátů, tj. celkem 1 657 021 osob. (K 1. 10. 1962 pak bylo ve 46 209 základních organizacích 1 680 819 komunistů, z toho 92 230 kandidátů.)

Celkový počet členstva představuje 12,1 % veškerého obyvatelstva a 17,5 % obyvatelstva staršího 18 let, z toho v českých krajích 20,2 % a na Slovensku 11 %. V souladu s hospodářsko-politickým vývojem na Slovensku bylo zde od XI. sjezdu dosaženo progresivnějšího růstu počtu členů strany: ze 14,9 % vzrostl na 17,3 % z celkového počtu členů KSČ.

V uplynulém období (za 4½ roku) bylo do stranických řad, podle došlých přihlášek ÚV KSČ, přijato 397 865 kandidátů členství ve straně. Po odečtení úbytků členů strany a kandidátů se celkový počet členstva zvýšil o 258 533 osob, zatímco v době od X. do XI. sjezdu strany se počet členstva snížil o více než 67 000 členů a kandidátů.

Do strany bylo přijato téměř 230 000 dělníků, což je 57,8 % z nově přijatých kandidátů; dále

řady strany rozšířilo na 38 000 členů JZD a rolníků (9,5 %). Více než dvě třetiny přijatých kandidátů byly z řad dělníků a členů JZD. Připočteme-li k tomu i počet nových kandidátů z řad inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků, lze říci, že zhruba tři čtvrtiny přijatých kandidátů jsou přímo z materiální výroby nebo ji bezprostředně ovlivňují. Na práci strany příznivě působí, že mnoho nových kandidátů je z řad brigád socialistické práce, například v Severomoravském kraji bylo 28 % přijatých kandidátů z brigád socialistické práce.

Dosažené výsledky, zejména v posílení dělnického jádra strany, ve výrazném přílivu nových mladých sil a další, plně potvrzují správnost usnesení XI. sjezdu i řízení růstu a složení strany ústředním výborem v celém mezisjezdovém období do XII. sjezdu strany. Je nesporně příznivé, že zatímco v roce 1956 bylo z přijatých kandidátů 49,5 % dělníků a členů JZD, činil v roce 1961 jejich počet 71,3 % z celkového počtu přijatých kandidátů.

Zkušenosti z poslední doby ukazují, že v krajích, okresech a základních organizacích se dostávají často do popředí místo politických rozborů mechanické statistické propočty o přijímání nových kandidátů a různá umělá opatření úzce organizačního rázu. V některých místech zadržují a odkládají přihlášky kandidátů nebo je zamítají s odůvodněním, že »nevyhovují« sociálnímu složení a směrnici ústředního výboru KSČ, i když v nějednom případě jde například o osvědčené techniky z řad dělníků, kteří při práci u strojů vlastní pilí vystudovali odbornou či vysokou školu.

Na druhé straně někdy dochází ke snižování náročnosti hlavně na dělníky, shovívavě se mnohdy přijímají do strany ti, kteří již jednou ze strany byli vyloučeni nebo vyškrtnutí; ukládají se úkoly v přijímání dělníků i těm organizacím, které k tomu nemají vhodné podmínky; některým organizacím je pak ukládáno přijímat do strany jen dělníky, aby bylo dosaženo příslušného procenta dělníků v okrese apod.

Cílevědomost a plánovitost v řízení růstu a složení strany na podkladě rozborů a úkolů jednotlivých závodů, vesnic a ostatních pracovišť bývá zaměňována mechanickými rozpisy »směrných čísel« na jednotlivé sektory. Taková praxe a poměr k přijímání nových členů strany, k usnesením a směrnici ÚV KSČ ukazuje, že okresní a krajské výbory vždy nedoceňují plně jejich politický význam, což ve svých důsledcích vede k znevažování významu člen-

ství ve straně, k potlačování účelnosti a cílevědomosti v řízení růstu a složení stranických řad.

Zároveň však některé z uvedených negativních poznatků a další zkušenosti ukazují, že dosavadní směrnice ÚV KSČ, aby z přijímaných kandidátů bylo 80 % dělníků a členů JZD a 20 % ostatních, již zcela neodpovídá současným potřebám práce strany, neodpovídá kvalitativním změnám, kterými prošel vývoj naší společnosti od vydání této směrnice v roce 1956.

I některé další problémy v práci strany, ve vývoji jejího růstu a složení členstva ukazují, že s dosaženými výsledky se nelze jednostranně uspokojovat jen na základě toho, že se zvyšuje organizovanost pracujících v řadách strany, celkový počet členstva, počet dělníků, techniků, mladých členů ve straně atd.

Některé současné nedostatky v našem hospodářství ukazují, že početní síla strany není plně a dost účinně zaměřována k jejich odstraňování. To vše nasvědčuje také tomu, že v nastávajícím období je nutné se orientovat na plné využití dosavadní početní síly strany, na vysokou aktivitu členů a kandidátů, na zvýšení významu členství ve straně, na účinnou výchovu zejména statisíců mladých členů a kandidátů.

Ve snižujícím se počtu přijímaných kandidátů (v roce 1958 — 101 763, v roce 1959 — 91 900, v roce 1960 — 86 337, v roce 1961 — 84 000) lze zatím jen v malé míře spatřovat výsledek úsilí o prosazování zvýšené náročnosti na členství ve straně. V zájmu podstatnějšího zvýšení významu členství ve straně bude nutné mimo jiné i daleko výrazněji omezit počet přijímaných kandidátů. To také znamená daleko důrazněji prosazovat, aby noví kandidáti byli přijímáni tam, kde to zájmy strany skutečně vyžadují.

Ve statistických údajích sledujících složení kandidátů podle jednotlivých sektorů se obrátí vcelku správná orientace na přijímání kandidátů do strany z důležitých sektorů národního hospodářství a ze sektorů s dosud nízkou organizovaností. Při celkově více než dvojnásobném počtu přijatých kandidátů (proti období od X. do XI. sjezdu) zvýšil se příliv nových sil do strany zvláště ze strojírenství, ze stavebnictví, z rudných dolů a hutí a ze spotřebního průmyslu.

V některých závodech — zvláště strojírenských — je dnes již více než třetina všech zaměstnanců organizována ve straně. Tak např. v Závoděch J. Švermy a v Královopolských strojírnách v Brně, v TOS Čelákovice a ve slévárně ČKD v Praze je téměř 34 % zaměstnanců organizováno ve straně, v Závodě J. Švermy v Praze-Jinonicích je téměř 37 % všech pracujících členy strany, v závodě ČSD dílny Praha-Bubny činí organizovanost 50 % (z toho u techniků téměř 70 %), v ČSD dílny Nymburk 48 % (z toho 54 % dělníků a 72 % administrativních úřed-

níků), ve vozovně městské dopravy v Praze-Kobylčích více než 44 %, na Jatkách v Praze 7 přes 36 % atd.

Zkušenosti však ukazují, že vysoká organizovanost, není-li provázena intenzivní politicko-organizátorskou prací, individuální péčí o jednotlivé členy a kandidáty a kontrolou jejich činnosti, nezajišťuje ještě vždy silný vliv strany, vysokou účinnost stranické práce. Vysoká organizovanost klade velké nároky na každodenní upevňování ideologické jednoty stranických řad. Skutečnost, že různé, byť ojedinělé protistranické názory pocházejí také ze závodů, kde je zvláště vysoká organizovanost pracujících v řadách strany, to jen potvrzuje a zasluhuje zvýšenou pozornost stranických orgánů i náročnost při řízení růstu a složení členstva strany.

V řadě závodů je naproti tomu organizovanost neúměrně nízká. Tak např. v okresním stavebním podniku v Praze 2 je 563 dělníků a z toho jen 48 členů strany (8,5 %), v Elektropodniku v Praze 7 je ze 481 dělníků jen 65 členů strany (13,5 %). V závodě Sázavan Zruč n. S. v okrese Kutná Hora je organizováno jen 15 % dělníků (inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků však 84 % a administrativních úředníků 52 %). I v některých dalších závodech, v obchodě, veřejných službách, ve školách, ve vědeckých i kulturních zařízeních není vždy potřebný počet komunistů a jejich správné rozmístění a řízení.

Některé údaje ukazují, že ve složení členstva strany dochází k významným kvalitativním změnám, které odrážejí nové jevy v naší společnosti, v našem hospodářství. Zejména se to projevuje ve vývoji počtu dělníků a inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků ve straně. Až dosud počet dělníků ve straně, jak ukazuje následující tabulka, vzrůstal rychleji než počet inženýrsko-technických pracovníků.

Rok	Absolutní vzrůst počtu dělníků o	Absolutní vzrůst počtu inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků o
1958	30 395 — 6,1 %	25 820 — 15,6 %
1959	27 629 — 5,2 %	18 805 — 9,8 %
1960	28 668 — 5,2 %	12 756 — 6,1 %

V roce 1961, přestože bylo přijato do strany 52 252 nových dělníků a 7724 inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků, absolutně se zvýšil celkový počet dělníků ve straně o 14 890, tj. o 2,6 % (k počtu dělníků k 1. 1. 1961), zatímco počet inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků vzrostl o 18 245 — 8,2 %. Tato fakta — zčásti též ovlivněná přerazením dělníků do jiných kategorií a jejich odchodem do důchodu — jsou do značné míry také ukazatelem zvyšování kvalifikace dělníků-komunistů; odráží se v nich přechod dělníků-

komunistů do odpovědnějších funkcí, hlavně technického charakteru.

Na vesnici se v posledních letech průměrný roční příliv nových členů JZD do strany téměř ztrojnásobil. Přesto se celkový počet členů JZD a rolníků ve straně od XI. sjezdu zvýšil jen nepatrně ze 103 269 na 109 311 (poměrně v celkovém počtu členstva se počet členů JZD a rolníků dále o 0,7 % snížil). Za uplynulý rok 1961 se počet členů JZD a rolníků snížil již i absolutně ze 114 950 (7,1 %) na 109 311 (6,9 %) osob. I když je tento vývoj zčásti ovlivněn převodem některých JZD do státních statků, nelze nevidět nepříznivou sestupnou tendenci v přijímání členů JZD: v roce 1959 bylo přijato 10 392, v roce 1960 se počet snížil na 9105, v roce 1961 na 7616 členů JZD a rolníků přijatých za kandidáty strany.

Přihlížíme-li zároveň k úbytkům, ke kterým dochází úmrtím, vyloučením a vyškrcnutím členů JZD a rolníků či jejich odchodem do jiných zaměstnání, dojdeme k závěru, že při všeobecném růstu počtu členstva strany jsou na vesnici v současné době sotva nahrazovány úbytky komunistů. To se odráží také v tom, že stále ještě zůstávají stovky vesnických organizací s minimálním počtem členů JZD (např. ve Východočeském kraji je takovýchto organizací 235), stovky organizací, kde převažují důchodci a ženy v domácnosti. Je dosti stranických organizací na vesnici, které za celý rok nepřijmou jediného kandidáta; například ve Východoslovenském kraji v roce 1961 bylo takovýchto organizací téměř 40 %.

Nízká úroveň řídicí práce, malá vyspělost a přitažlivost některých stranických organizací na vesnici mají hlavní vliv na neuspokojivý příliv nových sil z řad členů JZD. Nelze také přehlédnout nepříznivá fakta o věkovém složení členstva z řad družstevních rolníků, o soustavném odlivu mládeže z vesnice. Často ani tam, kde podmínky k přijímání mladých družstevníků do strany jsou, není jich dostatečně využíváno. Je tomu tak mnohdy proto, že starší funkcionáři sami nebývají dost přesvědčeni o významu tohoto úkolu a mladých komunistů je ve výborech základních organizací na vesnici málo. Dokazuje to také skutečnost, že ve více než 75 % výborů stranických organizací na vesnici zvolených v tomto roce nebyl ani jeden člen ve věku do 26 let.

Výběr nových družstevníků do řad strany musí nyní vycházet zejména z nároků, které jsou kladeny na stranickou práci ve velkých výrobních celcích, zahrnujících nejen velkou půdňí rozlohu s rozsáhlým strojovým parkem, ale často i řadu obcí, několik národních výborů aj. Příprava družstevníků pro vstup do strany vyžaduje její těsné spojení s přípravou a získáváním mládeže do JZD. Proto je také třeba, aby stranické organizace na vesnici lépe než dosud

řídily organizace ČSM a s perspektivou připravovaly mladé kádry pro JZD.

Přístup k odstraňování nedostatků musí odpovídat místním podmínkám se zřetelem ke značně rozdílné organizovanosti členů JZD, která v některých okresech činí až kolem 33 % všech družstevníků a v jiných, hlavně na Slovensku, také jen zhruba 5 %. Strana má na úseku zemědělství velké a složité úkoly. Zvládne je tím lépe, čím více uvědomělých, osvědčených družstevníků se bude podílet na stranické činnosti, čím větší počet komunistů bude v JZD uplatňovat vliv na rozvoj výroby cestou uplatňování progresivních velkovýrobních forem hospodaření a komunistickou výchovu družstevníků.

*

Na školách vstoupilo do strany téměř 23 000 učitelů a studentů. Potřeby politické práce na školách však vyžadují větší pozornost věnovat přijímání studentů do strany, kterých bylo z uvedeného počtu pouze 9575. Náročnost tohoto úkolu bude stále narůstat s neustálým zvyšováním počtu studujících.

*

Ve vývoji věkového složení členstva strany bylo dosaženo příznivých výsledků. Počet mladých komunistů ve věku do 26 let od XI. sjezdu se zvýšil z 6,5 % na 9,2 %, zatímco mezi X.—XI. sjezdem jejich počet se naopak snížil. Z přijatých kandidátů v uplynulém čtyřletém období bylo 178 711 (49,1 %) do 26 let, do 35 let 113 167 (31,1 %). Věkové složení členstva strany je v jednotlivých krajích značně rozdílné a ovlivněno prodlužováním lidského věku, vzrůstem počtu důchodců.

Ve Středočeském kraji činí počet komunistů ve věku do 26 let jen 5 %, zatímco členů starších 60 let je 22,6 %. V kraji Východočeském se počet členstva ve věku do 26 let za poslední 2 roky zvýšil o necelých 300 osob, avšak skupina členů starších 60 let vzrostla zhruba o 3000 — ze 16,6 % na 18,1 %. Je pochopitelné, že v převážné většině takový vývoj nepříznivě působí na akceschopnost stranických organizací. To však nesmí vést stranické organizace k tomu, aby s těmito členy neudržovaly spojení, ale mají je zapojovat do stranické činnosti a považovat je zabezpečováním různých úkolů v rámci jejich možností.

Hlavně ve stranických organizacích na vesnici a v učitelských organizacích je nutné daleko více využívat a počítat s touto stále rostoucí částí členstva strany, která již stojí mimo společenský pracovní proces. Jde převážně o dělnické důchodce, jejichž životní zkušenosti mohou být cenným přínosem v různorodé veřejné činnosti. Zvláště žádoucí je to ve Středočeském kraji, kde počet důchodců a žen v domácnosti

dosahuje téměř 30 % členstva, v okrese Praha-západ dokonce 38,5 %, v okrese Kladno 37,2 % atd.

*

V období od XI. sjezdu do 1. 1. 1962 vstoupilo do strany 56 400 žen. Více než čtyři pětiny ve straně organizovaných žen je v pracovním procesu a politického života se zúčastňuje ve stranických organizacích na pracovištích. Zbývající jedna pětina žen organizovaných ve straně jsou ženy v domácnosti.

Vlivem dosti rozdílné zaměstnanosti žen v jednotlivých krajích jsou i větší rozdíly v organizovanosti žen ve straně, které se pozvolna odstraňují. Ve středočeské krajské organizaci činí počet žen ve straně 38,1 % členstva, v městské organizaci KSČ Praha je 37 %, ve východoslovenské organizaci KSS je 10,9 %, ve středoslovenské a západoslovenské krajské organizaci kolem 13 % žen ve straně.

*

Údaje o délce členství ve straně k 1. 1. 1962 ukazují rozvrstvení členů podle toho, v kterých důležitých obdobích vstoupili do řad strany. Předválečných členů strany z let před rokem 1945 je 15 929 (1 %). Nejpočetnější část (37,2 %) tvoří komunisté, kteří jsou ve straně déle než 15 let, kteří vstoupili do stranických řad v letech 1945—1947. Druhou nejpočetnější část (28,7 %) tvoří členové, kteří jsou ve straně 10—14 let, tj. se vstupem v letech 1948—1952, prakticky od roku 1948 (v letech 1949—1952 byl přijat jen nepatrný počet členstva strany). V Jiho-moravském a Severomoravském kraji činí počet těchto komunistů kolem jedné třetiny a v městské organizaci Praha pak 31 %.

Z těchto faktů je zřejmé, že více než dvě třetiny členstva strany — 66,9 %, tvoří komunisté, kteří vstoupili do strany během let 1945—1948, zatímco od roku 1949—1961 vstoupila do řad strany necelá jedna třetina (33,1 %) dosavadního počtu členstva, z nichž převážná část v letech 1958—1961.

*

Řada poznatků (zejména z městské organizace KSČ v Praze) ukazuje, že v důsledku omezeného a diferencovaného přijímání nových kandidátů a někdy i nesprávného přístupu ke směrnicím ÚV KSČ v krajích a okresech vznikl takový stav, že některé organizace, hlavně v ne-výrobních úsecích, po 13 let nepřijaly do svých řad žádné nové síly. Tím se v některých organizacích prakticky »konzervovalo« složení členstva, jaké se vytvořilo v roce 1948 (pochopitelně s úpravami, které nastaly v prověrkách 1948 a 1950, případně různými reorganizacemi, odchodem do důchodu apod.).

Tento stav potvrzuje to, že dodnes v některých organizacích, zejména v peněžnictví, v ob-

chodech a velkoobchodech a různých úřadech, ve školách, v soudnictví, v advokátních poradnách, v kulturních institucích i v některých výzkumných ústavech a závodech potravinářského průmyslu a v dalších převládají anebo jsou téměř jen členové, kteří vstoupili do strany v letech 1948—1952 (to znamená prakticky v roce 1948).

Bude proto správné při řízení růstu strany věnovat takovémuto organizacím zvýšenou pozornost. Pokračovat v dosavadním postupu by znamenalo přispívat k izolaci těchto organizací od bezpartijních a nebrat zřetel na to, že i na těchto pracovištích vyrostla od roku 1949 řada schopných pracovníků, zejména mladých lidí — členů ČSM.

*

V současné etapě nabývá na významu výchovná činnost stranických organizací, a to zejména u nových kandidátů a členů. Je tomu tak nejen proto, že stoupá náročnost na členství ve straně, rozsah a složitost úkolů, ale také proto, že v uplynulém období od XI. sjezdu se stranické organizace i orgány víceméně jednostranně orientovaly na přijímání nových kandidátů, zatímco jejich výchova a zapojení do aktivní stranické činnosti byly opomíjeny, podceňovány.

Výchova kandidátů je v mnoha základních organizacích na nízkém stupni, bez cílevědomého vlivu. Značná část kandidátů měla proto také k 1. 1. 1962 překročenou stanovenou kandidátskou lhůtu, každoročně jsou 3—4 tisíce kandidátů vylučovány a vyškrtávány, přijímání kandidátů za členy často neodpovídá stanoveným zásadám. Tím je oslabována důvěra nových kandidátů ve stranu, kteří očekávají plnou podporu a pomoc v přípravě na vstup do strany, což je také důležitou povinností stranických organizací.

V uplynulém roce se krajské výbory strany otázkou výchovy kandidátů zabývaly jen málo. Ani v okresních výborech nebyl lepší stav; donedávna nebyl ani řádný přehled o kandidátech s překročenou lhůtou. Ve čtvrtém čtvrtletí roku 1961 byl sice jejich počet snížen, přesto však z celkového počtu kandidátů mělo k 1. 1. 1962 ještě 29 % překročenou lhůtu, z toho přibližně 60 % o jeden rok, 20 % o 2 roky a dalších cca 20 % kandidátů mělo překročenou lhůtu o více let.

V mnohých stranických organizacích nedovedou kandidáty správně zařazovat do každodenní politicko-organizační práce. Pro kandidáty nezřídka se »vymýšlejí« úkoly, často docela formální. Mladým kandidátům se zpravidla mechanicky ukládá »pracovat v ČSM«, bez bližšího určení v jakém směru, čeho mají dosáhnout ve svazácké organizaci; jiní kandidáti dostávají všeobecný úkol »pracovat v odborech, SČSP atd., aniž je jasné stanovení, co se od nich očekává.

To základní, co strana požaduje od všech komunistů a k čemu od prvního dne ve straně mají být vedeni i všichni kandidáti — je být příkladem komunistického poměru k práci, vzorem nové, komunistické morálky, aktivně se podílet na práci stranické organizace a ve veřejném životě. To se v úkolech, které jsou novým kandidátům ukládány, objevuje velmi spoje. Zatím jen ojediněle má kandidát úkol osvojit si nebo dále rozšířit progresivní výrobní metodu, nebo úkol zorganizovat na svém pracovišti socialistické soutěžení zaměřené ke splnění určitého naléhavého výrobního úkolu či k odstranění ztrátových časů, ztrát na materiálu apod.

V ideologické výchově kandidátů je nezbytně nutné vycházet z toho, že jde vesměs o mladé lidi, kteří neprošli třídními boji a které je proto nutno vést k pochopení práce strany v minulosti. Současně třeba individuálně vycházet z toho, co již kandidáti získali v různých stupních škol a kursů, v systému školení ČSM, v armádě apod.

*

Nové složité úkoly strany v dalším rozvoji naší socialistické společnosti a v přípravě přechodu ke komunismu nutně vyžadují, aby řízení růstu a složení strany plně odpovídalo vysokým nárokům na práci strany, na každého jejího člena tak, jak je obsaženo i v návrhu nových stanov. Strana je početně silná, avšak její vliv v řadě míst této síle neodpovídá. Prvořadým úkolem je plně zapojit do stranické práce všechny členy strany a kandidáty, zejména statisíce mladých členů, které strana do svých řad přijala po XI. sjezdu. Stranické orgány a základní organizace strany budou přijímat nové členy do strany řídit na základě těchto zásad:

1. Celkový počet členství strany bude udržován zhruba na úrovni počtu členství k 1. 10. 1962 a budou nahrazovány jen přirozené úbytky členství. Mírný vzestup početního stavu členů strany lze připouštět jen na těch úsecích, kde je třeba pozice strany dále rozšiřovat. Při výběru nových kandidátů z řad dělníků, družstevních rolníků a inteligence se budou stranické organizace větší měrou orientovat převážně na mládež a budou dbát, aby mezi přijímanými kandidáty bylo více žen než je tomu dosud.

2. V našich podmínkách budou nadále tvořit většinu z přijímaných kandidátů mladí, politicky vyspělí dělníci. Budou to ti příslušníci dělnické třídy, kteří mají pro své příkladné vlastnosti autoritu v pracovních kolektivech, jsou průkopníky nové techniky a novátorských metod, organizátoři socialistického soutěžení — dělníci — zlepšovatelé, nejaktivnější členové kolektivů brigád socialistické práce, dělníci, kteří se učí a zvyšují svou odbornost. Přitom bude správné mít na zřeteli, aby měli již určité

zkušenosti z veřejné činnosti, z činnosti ve společenských organizacích, jsou příkladem v osobním životě, svými dobrými vztahy k rodině a výchově svých dětí.

3. Stejně náročné požadavky strana klade na přijímání nových kandidátů na členství ve straně z řad družstevních rolníků. Zde se bude vycházet z potřeby zlepšit práci strany ve sloučených JZD a posilovat vliv strany na vesnici vůbec. Do řad strany bude třeba přijímat družstevní rolníky, zejména mladé, kteří prosazují ve výrobě nové formy práce, svým jednáním upevňují družstevní kolektiv, mají autoritu mezi členy JZD a jsou dobrými organizátory. Další rozvoj zemědělské výroby nutně vyžaduje, aby za kandidáty na členství ve straně byli především přijímáni osvědčení agronomové a zootechnici, vedoucí skupin rotlinné a živočišné výroby, mechanizátoři, přední ošetřovatelé a ošetřovatelky hospodářských zvířat.

4. Při přijímání nových členů do strany z řad inteligence je nutno počítat s tím, že další vývoj společnosti bude stále více vyžadovat rozvoj vědy a prohloubení jejího sepětí s výrobním procesem. V souvislosti s tím se bude stále zvyšovat podíl inteligence, zejména technických směrů. Také kulturní, školské a zdravotnické instituce se budou dále rozvíjet co do rozsahu i významu při komunistické výchově pracujících.

Proto do řad strany budou přijímáni přední vědecké pracovníci, mladí vědci a výzkumníci, osvědčení inženýři a technici a specialisté z různých oborů, organizátoři výroby, konstruktéři, projektanti, ekonomové, dále lékaři, pracovníci speciálních vědeckých a výzkumných ústavů a institucí, čelní a vlivní lidé z řad umělecké inteligence, kteří stojí na pozicích strany, našeho socialistického zřízení.

Další prohloubení stranického vlivu na vysokých školách při výchově nové inteligence vyžaduje, aby tomu odpovídal i výběr nových kandidátů z řad studentů.

5. Zásadně bude třeba změnit poměr některých organizací strany k přípravě kandidátů na členství ve straně. Jejich důležitým úkolem je vytvářet nejvhodnější podmínky, aby se ve stanovené jednoroční lhůtě seznámili s programem a stanovami strany a hned od počátku se aktivně zapojili do politicko-organizačské činnosti stranické organizace.

Posilovat vliv strany ve všech oblastech života společnosti znamená nepřetržitě rozvíjet aktivitu celé strany, každé základní organizace a každého komunisty. V tom spočívají nejlepší podmínky, aby se všichni členové — zejména mladí — plně se stranou szili, stali se důležitými bojovníky za její cíle a ideje. V tom je zdroj síly a nepřemýšitelnosti KSC, vůdčí síly naší společnosti.

10471/30

Statistický přehled o vývoji růstu strany, o sociálním a věkovém složení členstva od XI. sjezdu KSČ do 1.1.1962 a některé organizační údaje

Počet členů a kandidátů k 1.1.1958 1,422.199 (z toho 6,7% kandidátů)

V letech 1958/1961 základní organizace
přijaly nových kandidátů + 358.819
vyloučily a vyškrtly členů a kandidátů ... - 67.995
zemřelo členů a kandidátů - 47.137
rozdíl mezi počtem přihlášených a odhlášených členů a kandidátů při změnách pracoviště a bydliště - 8.865

Počet členů a kandidátů k 1.1.1962 1,657.021 (z toho 121.043, tj. 7,3% kandidátů)

x

Počet základních organizací a členstva strany

	k 1.1.1958		k 1.1.1962	
	počet organizací	počet členů a kand.	počet organizací	počet členů a kand.
závodní organizace ve výrobě a dopravě	15.079 - 31,7 %	973.337 - 68,5 %	17.478 - 38,- %	1.158.527 - 70,- %
ostatní závodní a útvarové organizace	16.947 - 35,8 %		14.898 - 32,5 %	
organizace v JZD	13.959 - 29,4 %	323.245 - 22,7 %	2.100 - 4,6 %	73.944 - 4,4 %
organizace na vesnici			9.418 - 20,5 %	256.455 - 15,5 %
organizace uliční	1.493 - 3,1 %	125.617 - 8,8 %	2.013 - 4,4 %	168.095 - 10,1 %
C e l k e m	47.478 - 100 %	1.422.199 - 100 %	45.907 - 100 %	1.657.021 - 100 %

/Kandidátských skupin bylo k 1.1.1962 ustaveno 93%.

Vlivem růstu počtu členstva a snížení počtu základních organizací došlo v rozmístění komunistů a ve výstavbě základních organizací k některým změnám. Zvýšil se počet stranických organizací ve výrobě a dopravě, i počet komunistů v nich, takže strana má podmínky prostřednictvím svých členů rozšířit vliv na rozvoj výroby. Na vesnici v důsledku výstavby stranických organizací v nových sloučených JZD se snížil o 4.541 počet vesnických organizací. Podle usnesení ÚV KSČ bylo ustaveno nových 2.100 stranických organizací v JZD. Poměrně nízký přírůstek počtu komunistů ve vesnických organizacích a v organizacích JZD je zčásti způsoben také převodem některých JZD do státních statků, v důsledku čehož někteří členové JZD - komunisté jsou nyní jako dělníci vedeni v závodních organizacích. Růst počtu uličních organizací a členstva v nich je odrazem soustavného přílivu nových důchodců i budování nových sídlišť ve městech.

Velikost základních organizací

	k 1.1. 1958	k 1.1. 1962
do 5 členů a kandidátů	5.022-10,6%	2.148- 4,7%
do 10 členů a kandidátů	9.668-20,4%	7.083-15,4%
do 20 členů a kandidátů	12.725-26,8%	12.157-26,5%
do 30 členů a kandidátů	12.085-25,4%	14.382-31,3%
do 100 členů a kandidátů	5.563-11,7%	7.112-15,5%
do 200 členů a kandidátů	2.091- 4,4%	2.776- 6,-%
do 300 členů a kandidátů	235-0,5 %	218- 0,5%
přes 300 členů a kandidátů	89-0,2 %	31- 0,1%

Celkem základních organizací 47.478-100% 45.907-100%

Výrazný růst počtu členstva ovlivnil velikost základních organizací. Zejména se to projevilo ve skupině organizací s počtem do 10 členů; jejíž stav se snížil z 31% na 20,1%. Na vesnici se snížil počet těchto základních organizací hlavně v důsledku ustavení organizací ve sloučených JZD, a to ze 4.669 na 2.302, tj. o více jak 50 %.

Počet členů a kandidátů v jednotlivých krajských organizacích

<u>Krajská organizace</u> /v nové územní organizaci/	Počet členů a kan- didátů		% z cel- kového počtu členů	přírůstek za léta 1960-1961	% organi- zovaných z počtu obyvatel- stva do 18 let
	k 1.1.60	k 1.1.62			
Praha město	158.820	169.049	10,2 %	10.229	21,6 %
Středočeská	188.678	194.705	11,7 %	6.027	21,1 %
Jihočeská	79.697	82.998	5,- %	3.301	18,2 %
Západočeská	102.527	106.512	6,4 %	3.985	18,6 %
Severočeská	137.139	142.496	8,6 %	5.357	19,5 %

Východočeská	153.764	157.594	9,5 %	3.830	18,5 %
Jihomoravská	229.511	241.555	14,6 %	12.044	21,5 %
Severomoravská	184.258	199.072	12,- %	14.814	15,3 %
Západoslovenská	102.002	115.261	7,- %	13.259	9,9 %
Středoslovenská	81.287	90.469	5,5 %	9.182	10,5 %
Východoslovenská	67.353	76.188	4,6 %	8.835	10,7 %
útvárové organizace řízené ÚV KSČ	74.046	81.122	4,9 %	7.076	-
C e l k e m	1,559.082	1,657.021	100 %	97.939	17,5 %
z toho kandidátů	179.641	121.043			

Sociální složení členů a kandidátů

Podle původního povolání bylo ve straně dělníků :

<u>k 1.1. 1958</u>	<u>k 1.1. 1962</u>
867.208 - 60,9 %	1,038.244 - 62,7 %

V tomto růstu dělnického jádra strany se příznivě odráží skutečnost, že v nově přijatých kandidátech bylo 57,7 % dělníků z materiální výroby a také někteří kandidáti z jiných sociálních skupin jsou původním povoláním dělníci.

Podle nynějšího zaměstnání :

	<u>k 1.1. 1958</u>	<u>k 1.1. 1962</u>
dělníků	496.243-34,9%	597.825-36,-%
členů JZD	89.207-6,3 %	106.373- 6,4%
jednotlivě hospodářských rolníků	14.062-1,- %	2.938-0,2 %
inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků na závodech, v dopravě, v úřadech apod.	149.769-10,5%	216.494-13,1%

	<u>k 1.1. 1958</u>	<u>k 1.1. 1962</u>
inženýrsko-technických a hospo- dářských pracovníků na zemědě- lském úseku	15.823- 1,1%	24.724- 1,5%
veřejných pracovníků	26.169- 1,8%	31.750- 1,9%
vědeckých pracovníků	2.982- 0,2%	3.778- 0,2%
učitelů a profesorů, řed. škol	42.785- 3,~%	56.267- 3,3%
uměleckých a kulturních pracovní- ků	6.172- 0,4%	8.192- 0,5%
úředníků administrativních	141.871- 10,~%	126.393- 7,6%
studentů	5.301- 0,4%	8.044- 0,5%
pracovníků služeb	65.099- 4,6%	69.218- 4,2%
členů útvarových organizací z povolání	76.206- 5,4%	75.286- 4,6%
žen v domácnosti	121.748- 8,6%	93.797- 5,7%
důchodců	135.088- 9,5%	214.054- 13,~%
ostatních	33.674- 2,3%	21.888- 1,3%
C e l k e m	1,422.199 - 100%	1,657.021-100%

=====

Počet členů útvarových organizací je nižší v důsledku snížení
stavu ozbrojených sil v minulých letech.
Věkové složení členů a kandidátů

	<u>k 1.1. 1958</u>	<u>k 1.1. 1962</u>
do 26 let	92.510- 6,5%	151.886- 9,2%
do 35 let	304.643- 21,4%	345.786- 20,9%
do 45 let	340.282- 23,9%	392.574- 23,7%
do 60 let	504.632- 35,5%	529.604- 31,9%
přes 60 let	180.132- 12,7%	237.171- 14,3%
C e l k e m	1,422.199-100%	1,657.021-100%

=====

Počet komunistů starších 60 let je vyšší než počet důchodců
proto, že řada pracovníků starších 60 let zůstává dále v pra-
covním procesu a že četné ženy v domácnosti - důchodkyně
nejsou vedeny v kategorii důchodců.

Ženy v KSČ

	<u>k 1.1.1958</u>	<u>k 1.1.1962</u>
Ve straně je organizováno žen	395.094 = 27,8%	451.494 = 27,2%

V uplynulých čtyřech letech je zaznamenáván růst počtu žen ve straně. Příznivá je i skutečnost, že vzrůstá počet žen v pracovním procesu a ubývá žen z domácnosti jejich vstupem do zaměstnání.

Národnostní složení členstva strany

	<u>k 1.1.1958</u>	<u>k 1.1. 1962</u>
česká	1,172.783-82,5%	1,323.917-79,9%
slovenská	217.272-15,3%	289.252-17,5%
maďarská	15.130- 1,4%	24.311- 1,5%
ukrajinská	9.084- 0,6%	10.305- 0,6%
polská	5.215- 0,4%	5.907- 0,3%
německá	978- 0,1%	1.651- 0,1%
ostatní	1.737- 0,1%	1.678- 0,1%
C e l k e m	1,422.199-100%	1,657.021-100%

=====

Délka členství ve straně

		<u>k 1.1.1962</u>
Před r. 1945		15.929- 1,-%
delší než 15 let (vstup do strany v letech	1945-1947	615.618-37,2%
10 - 14 let	"- 1948-1952	475.717-28,7%
5 - 9 let	"- 1953-1957	182.833-11,-%
do 4 let	"- 1958-1961	366.924-22,1%
C e l k e m		1,657.021-100%

Vzdělání členstva strany

	<u>k 1.1. 1958</u>	<u>k 1.1. 1962</u>
základní (8 leté)	1,137.893-80,-%	1,259.750-76,-%
nižší střední bez maturity	122.119- 8,6%	158.039- 9,5%
středoškolské zakončené maturitou	115.912- 8,1%	169.123-10,2%
technické	nebylo sledováno	24.100- 1,5%
vysokoškolské	42.259- 3,-%	40.582-2,5 %
vysokoškolské zemědělské	4.016- 0,3%	5.427-0,3 %

C e l k e m **1,422.199-100%** **1,657.021-100%**

Údaje o vzdělání členstva ukazují na jeho stále rostoucí úroveň. Je výsledkem jak přílivu nových členů s vyšším stupněm vzdělání, tak i zvyšování kvalifikace komunistů studiem ve večerních školách, na dálku apod.

Sociální složení přijatých kandidátů (podle přihlášek
zaslaných ÚV KSČ)

	<u>léta 1954-1957</u>		<u>léta 1958-1961</u>
Dělníci	84.408 - 46,9 %	} 53, - %	210.126 - 57,7 %
šl. JZD	8.320 - 4,6 %		33.241 - 9,2 %
rolníci	2.748 - 1,5 %		1.826 - 0,5 %
inž.tech. a hosp. prac. na záv., v dopr., v úřad. apod.	14.772 - 8,2 %	} 9,6 %	33.707 - 9,3 %
inž.tech. a hosp. prac. na zem. ús.	2.537 - 1,4 %		6.780 - 1,9 %
veřej. pracovníků	1.904 - 1,1 %		1.236 - 0,3 %
vědeckí	218 - 0,1 %		323 - 0,1 %
učitelé	5.696 - 3,2 %		13.120 - 3,6 %
kulturní prac.	230 - 0,1 %		730 - 0,2 %
úřed. admin.	27.040 - 15, - %		25.892 - 7,1 %
prac. služeb	7.269 - 4,1 %		13.999 - 3,8 %
studenti	5.681 - 3,2 %		9.575 - 2,6 %
ženy v domácnosti	2.442 - 1,4 %		3.309 - 0,9 %
důchodci	538 - 0,3 %		765 - 0,2 %
důstoj. s pov.	5.204 - 2,9 %		5.076 - 1,4 %
ostatní	10.763 - 6, - %		4.295 - 1,2 %
C e l k e m	179.770 - 100 %		364.000 - 100 %

Věkové složení přijatých kandidátů

	<u>léta 1954-1957</u>	<u>léta 1958-1961</u>
do 26 let	93.198 - 51,8 %	178.711 - 49,1 %
do 35 let	59.618 - 33,2 %	113.167 - 31,1 %
do 45 let	17.853 - 9,9 %	53.315 - 14,6 %
do 60 let	8.758 - 4,9 %	18.453 - 5,1 %
přes 60 let	353 - 0,2 %	354 - 0,1 %
C e l k e m	179.770 - 100 %	364.000 - 100 %

mužů	143.567 - 79,9 %	284.101 - 78,- %
žen	36.203 - 20,1 %	79.899 - 22,- %
C e l k e m	179.770 - 100 %	364.000 - 100 %

Národnostní složení přijatých kandidátů

	<u>léta 1954-1957</u>	<u>léta 1958-1961</u>
česká	107.892 - 60,- %	247.805 - 68,1 %
slovenská	61.078 - 34,- %	98.374 - 27,- %
maďarská	7.337 - 4,1 %	12.707 - 3,5 %
ukrajinská	1.987 - 1,1 %	2.690 - 0,8 %
polská	604 - 0,3 %	1.233 - 0,3 %
německá	414 - 0,2 %	885 - 0,2 %
ostatní	458 - 0,3 %	506 - 0,1 %
C e l k e m	179.770 - 100 %	264.000 - 100 %

Složení přijatých kandidátů podle sektorů národního hospodářství

<u>sektor</u>	<u>léta 1954-1957</u>	<u>léta 1958-1961</u>
doly uhelné	6.511 - 3,6 %	11.745 - 3,2 %
doly rudné a hutě	3.945 - 2,2 %	14.917 - 4,1 %
stavebnictví	8.857 - 4,9 %	24.583 - 6,8 %
energetika	2.200 - 1,2 %	4.337 - 1,2 %
strojírenství	19.455 - 10,9 %	56.270 - 15,5 %
chemie	4.854 - 2,7 %	8.727 - 2,4 %
lesy	1.397 - 0,8 %	5.024 - 1,4 %
STS	3.289 - 1,8 %	7.252 - 2,- %
státní statky	10.306 - 5,7 %	14.715 - 4,1 %
spotřební průmysl	10.664 - 5,9 %	35.153 - 9,7 %
potravin. prům.	4.726 - 2,6 %	10.706 - 2,9 %
výr.dr.a míst.hosp.	4.218 - 2,4 %	10.159 - 2,8 %
doprava	9.953 - 5,5 %	23.991 - 6,6 %
spoje	787 - 0,4 %	3.423 - 0,9 %
obohod	5.497 - 3,1 %	10.651 - 2,9 %
výzkumné ústavy	561 - 0,3 %	2.295 - 0,6 %
zdravotnictví	2.722 - 1,5 %	6.179 - 1,7 %

kult. osvět. zařiz.	945 - 0,5 %	1.592 - 0,4 %
st. úřady	12.066 - 6,8 %	11.886 - 3,2 %
školy	10.638 - 5,9 %	22.455 - 6,2 %
ostatní (škol. JZD, osbr. složky aj.)	56.179 - 31,3 %	77.940 - 21,4 %
C e l k e m	179.770 - 100 %	364.000 - 100 %

a vyškrtnutých
Údaje o vyloučených/členech a kandidátech (schválené okresními
výbory)

Sociální složení

	<u>léta 1954-1957</u>	<u>léta 1958-1961</u>
dělníci	65.088 - 42,9 %	24.265 - 42,3 %
členové JZD	1.740 - 1,2 %	2.954 - 5,2 %
rolníci	12.998 - 8,6 %	1.265 - 2,2 %
inženýrsko-techničtí a hospodářští pracovníci	3.721 - 2,4 %	2.962 - 5,1 %
učitelé, profesori a ředitelé škol	1.800 - 1,2 %	735 - 1,3 %
úředníci administrativní	15.966 - 10,5 %	3.932 - 6,9 %
pracovníci služeb	4.120 - 2,7 %	1.735 - 3,- %
ženy v domácnosti	17.625 - 11,6 %	5.198 - 9,1 %
důchodci	9.917 - 6,6 %	10.121 - 17,7 %
ostatní	18.615 - 12,3 %	4.154 - 7,2 %
Celkem vyloučeno a vyškrtnuto	151.590 - 100 %	57.321 - 100 %

Poměrně vysoký vzestup důchodců v počtu vyloučených a vyškrtnutých členů a kandidátů souvisí hlavně se značným vzrůstem počtu důchodců ve straně vůbec, přičemž někteří po odchodu ze zaměstnání projevují nezájem o členství. Také malá péče o důchodce - komunisty se strany některých základních organizací vede až ke ztrátě členství.

Věkové složení

	<u>léta 1954-1957</u>	<u>léta 1958-1961</u>
do 26 let	5.619 - 3,7 %	4.754 - 8,3 %
do 35 let	28.880 - 19,1 %	10.919 - 19,- %
do 45 let	36.019 - 23,8 %	11.701 - 20,4 %
do 60 let	57.069 - 37,6 %	19.239 - 33,6 %
přes 60 let	24.003 - 15,8 %	10.708 - 18,7 %
C e l k e m	151.590 - 100 %	57.321 - 100 %

V počtu vyloučených a vyškrtnutých se poměrně výrazněji zvýšil počet komunistů ve věku do 26 let. Je to ovlivněno přijetím téměř 180.000 kandidátů ve věku do 26 let, z nichž někteří pro své vlastnosti neobstáli v plnění náročných úkolů člena strany.

muži	112.520 - 74,2 %	43.398 - 75,7 %
ženy	39.070 - 25,8 %	13.923 - 24,3 %
C e l k e m	151.590 - 100 %	57.321 - 100 %

II/7 Zpráva o vývoji KSČ během roku 1964

Informační zprávu o vývoji růstu strany v roce 1964 vypracovalo oddělení stranických orgánů ÚV KSČ pro Předsednictvo ÚV KSČ.

V originále 26 listů (strany 309–311 přepsány).

SÚA, f. 02/1, sv. 109, a.j. 113

Poznámka: Informační zprávu projednalo Předsednictvo ÚV KSČ 8.6.1965 společně s rozsáhlým materiálem Některé otázky řízení růstu, sociálního a věkového složení stranických řad po XII. sjezdu strany (předkladatelem obou materiálů byl J. Hendrych). Statistické tabulky, které publikujeme v dokumentu II/7, se vztahují k oběma materiálům.

5800/13

Informační zpráva o vývoji růstu strany v roce 1964

Zpráva je vypracována na podkladě čtvrtletních hlášení krajských výborů, hlášení ozbrojených složek řízených ÚV KSČ a přihlášek kandidátů zasílaných okresními výbory ústřednímu výboru KSČ.

K 1.1.1965 měla strana 1 637 200 členů a 47 216 kandidátů, organizovaných ve 47 755 základních organizacích.

V průběhu roku 1964 bylo při uskutečňování směrnice XII. sjezdu a Sdělení ÚV KSČ všem základním organizacím k řízení růstu, sociálního a věkového složení stranických řad z podzimu minulého roku dosaženo následujících výsledků:

Stav členstva k 1.1.1964 1 676 509, z toho 37 797 (2,3%) kandidátů

základními organizacemi bylo
v průběhu roku

přijato nových kandidátů + 39 976 (v r.1963 23 751)

vyřazeno a vyřazeno
členů a kandidátů - 10 758 (v r.1963 11 355)

zemřelo členů a kandidátů - 15 696 (v r.1963 15 323)

zůstalo nepřihlášeno členů
a kandidátů při přestupech

mezi zákl. organizacemi - 5 615 (v r.1963 5 097)

stav členstva k 1.1.1965 1 684 416 z toho 47 216 (2,8%) kandidátů

Tato základní čísla ukazují, že v uplynulém roce se zvýšil počet komunistů o 7907, tj. o 0,5 %, přičemž stav členů je ve srovnání s loňským rokem o 1512 nižší a kandidátů o 9419 vyšší.

Z porovnání se stavem členstva k XII. sjezdu (k 1.10.1962 = 1 680 819) vyplývá, že vývoj počtu členstva v období dvou let po XII. sjezdu odpovídá jeho směrnici "aby počet členstva strany byl udržován na dosažené úrovni". Porovnání s rokem 1963, kdy se počet členstva snížil o téměř 8000, ukazuje, že v roce 1964 byl vývoj lepší. V potřebném rozsahu však neovlivní celkové věkové složení členstva strany; rovněž nejsou plně nahrazovány úbytky členů strany z pracovišť, které vznikají odchodem průměrně 20 000 komunistů ročně do důchodu.

V průběhu minulého roku (k 1.4.1964) byl počet kandidátů na nejnižší úrovni, jaký kdy ve straně byl, a to 35 344, tj. 2,1 %. Byl to odraz toho, že na jedné straně se dosáhlo podstatnějšího omezení počtu kandidátů s překročenou lhůtou, zatímco na druhé straně přijetí nových kandidátů bylo minimální. V dalších čtvrtletích však došlo postupně k přijetí většího počtu kandidátů. Mezi okresními organizacemi jsou zřetelné rozdíly, např. procento kandidátů z celkového počtu členstva okresních organizací je nejnižší - 1,1 % v okrese Brno - venkov a nejvyšší, 4,9 %, v Benešově.

Kladně lze hodnotit, že v řadě okresů se počet přijatých kandidátů v minulém roce až zněkolikanásobil: například v okrese Beroun se zvýšil počet přijatých kandidátů ze 190 v roce 1963 na 406 v roce 1964, podobně v okrese Kutná Hora ze 140 na 401, v Mladé Boleslavi z 211 na 523, v Plzni jih z 88 na 207, v Děčíně ze 103 na 345, v Lounech ze 106 na 323, ve Frýdku Místku ze 146 na 410, v Karvině ze 305 na 614, v Hodoníně z 83 na 216 atd.

Průběh minulého roku potvrzuje, že okresní výbory postupně správně se orientovaly v situaci, která vznikala v důsledku předcházejícího neuspokojivého přílivu nových kandidátů a že závěr roku byl příznivě ovlivněn projednáváním Sdělení ÚV KSČ v základních organizacích. Například v okrese Jindřichův Hradec bylo v I. čtvrtletí přijato 27 kandidátů, ve II. čtvrtletí 42, ve III. čtvrtletí 64 a ve IV. čtvrtletí 128, tj. jako v řadě dalších okresů ve IV. čtvrtletí více než za celý rok 1963. Některé výsledky však signalizují také určitou nárazovitost: v okrese Prachatice bylo v I. čtvrtletí přijato 27 kandidátů, ve druhém 15, ve třetím již jen 9 a ve čtvrtém 90 kandidátů. Potřebné trvalé výsledky si nesporně vyžadají ještě značně náročnější a cílevědomější úsilí než tomu bylo v minulém roce.

V roce 1964 bylo ÚV KSČ postoupeno 39 000 přihlášek kandidátů; v porovnání s rokem 1963 je to o 11 516 více:

<u>věkové složení</u>	1963	1964
ve věku do 21 let	9 502 - 34,6 %	14 382 - 36,9 %
od 21 do 26 let	6 776 - 24,7 %	9 393 - 24,1 %
od 26 do 35 let	7 669 - 27,9 %	10 203 - 26,2 %
od 35 do 45 let	3 197 - 11,6 %	4 583 - 11,7 %
<u>starší 45 let</u>	<u>340 - 1,2 %</u>	<u>439 - 1,1 %</u>
c e l k e m	27 484 - 100 %	39 000 - 100 %

Kurs na přijímání mladých lidí - a hlavně z ČSM - je již velmi vyhraněný (z ČSM 88,4 %). Procento přijímaných kandidátů ve skupině do 26 let se od roku 1959 postupně zvýšilo ze 47,4 % až na 61 % v roce 1964. Nejpočetnější část z přijatých kandidátů, která v porovnání s rokem 1963 ještě dále vzrostla, tvoří mladí lidé od 18 do 21 let (36,9 %).

Sociální složení přijatých kandidátů:

	1963	1964
dělníků	13 634 - 49,6 %	17 289 - 44,3%
členů JZD	2 121 - 7,7 %	4 923 - 12,6% ^{56,9%}
inž.tech.a hosp.prac.	4 394 - 16 %	6 641 - 17 %
učitelů a profesorů,	1 369 - 5 %	2 103 - 5,4 %
studentů	1 329 - 4,8 %	1 448 - 3,7 %
úředníků admin.	1 938 - 7,1 %	2 773 - 7,1 %
pracovníků služeb	1 265 - 4,6 %	1 814 - 4,7 %
pracovníků ozbroj.slo-		
žek z povolání	686 - 2,5 %	1 057 - 2,7 %
ostatních	748 - 2,7 %	952 - 2,5 %

Směrnice, aby většina přijímaných kandidátů byla z řad dělníků a členů JZD, je téměř ve všech okresech dodržována. Málo uspokojivá je však skutečnost, že v řadě okresů je počet dělníků přijímaných do strany nižší než počet vyloučených a vyškrtnutých aneb jen přibližně stejný, například:

okres	počet přijatých dělníků	počet vyloučených a vyřknutých dělníků
Český Krumlov	49	52
Plzeň sever	52	56
Sokolov	68	78
Tachov	63	60
Chomutov	81	93
Jablonec n.Nis.	57	61
Most	191	227
Teplice	81	113
Brno město	198	210
Gottwaldov	100	103
Hodonín	61	74
Žďár nad Sázavou	60	76
Ostrava město	564	722
Bratislava město	163	159
Bratislava venkov	40	57
Senica	58	63
Povážská Bystrica	62	84
Martin	67	68
Prievidza	55	94
Žilina	28 (nejméně ze všech okresů) 72	

Tyto a podobné výsledky navíc zvýrazňované úbytky vlivem odchodu značného počtu komunistů dělníků do důchodu, nutně nepříznivě ovlivní celkové dělnické jádro strany.

Poměrně příznivého výsledku bylo dosaženo v přijímání dalších členů JZD do strany: dosažených 12,6 % z celkového počtu přijatých kandidátů je nejvyšší stav, jaký kdy byl za období jednoho roku dosažen. Absolutní čísla ovšem neuspokojují zvýšit vliv strany v zemědělství a jsou i značně za výsledky dosaženými v letech 1959-1961. Z počtu 6799 vesnických organizací, které politicky ovlivňují práci komunistů v JZD, nemá 143 vesnických organizací ve svých řadách ani jednoho člena JZD, 201 pouze jednoho, 278 dva, 299 tři, 320 čtyři a 282 vesnických organizací má po 5 členech z řad družstevních rolníků.

V řadě okresů - při soustředění určitých sil na tento úsek stranické činnosti - bylo dosaženo poměrně výrazných výsledků: Například v okrese Benešov bylo za uplynulý rok přijato do strany 140 členů JZD, tj. 28,4 % z celkového počtu přijatých kandidátů v okrese, v Příbrami 122 členů JZD (21,7 %), v okrese Plzeň-jih 112 (54,1 %), v Klatovech 101 (40,4 %), v Českých Budějovicích 100 (32,2 %), v Kolíně 98 (18,3 %) v Litoměřicích 92 (23,1 %) atd.

x x x

Kandidáti z řad inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků představují 17 % (v některých krajích až 20-23 %) z celkového počtu přijatých kandidátů, což je dosud nejvyšší procento, jaké bylo u této skupiny dosaženo.

Počet kandidátů z této společenské skupiny vzrůstá již několik let a je do určité míry objektivně ovlivněn, a to jednak růstem technických pracovišť a dále i tím, že řada kvalifikovaných dělníků je přijímána za kandidáty strany až tehdy, když absolvují odborné školy a kursy a jsou pověřeni hospodářsko-technickou funkcí. Nemalý vliv však zřejmě má na tento vývoj i skutečnost, že některé stranické organizace až dosud se příliš jednostranně zabývají otázkami ekonomiky - techniky, což vytváří půdu i pro to, že "tomu rozumějí" hlavně technicko-hospodářské kádry, zatímco dělníci se v důsledku toho někdy dostávají "na okraj" práce

organizace. Tato tendence je mnohde podporována také tím, že poměrně značná část členů výboru základních organizací je z řad inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků, kteří jednostranný pohled na úkoly do stranických organizací vnášejí.

Tato stránka věci v některých případech podporovala i nezdavé tendence v kádrové práci, usilující někdy až mechanicky o to, aby snad každý hospodářsko-technický pracovník byl členem strany. Takový postup vedl v některých místech k neúměrně vysoké organizovanosti těchto pracovníků ve straně.

I když tato problematika je nesporně ještě složitější a bude dále zkoumána, nelze v žádném případě pominout skutečnost, na kterou se při zabezpečování přílivu nových sil do strany naráží, a sice v tom, že se u řady mladých dělníků setkávají stranické organizace s nezájmem, zatímco u technických kádrů po této stránce potíže většinou nejsou.

x x x

Výběr nových kandidátů na členství ve straně z jednotlivých sektorů národního hospodářství doznal jen některé výraznější změny: počet přijatých kandidátů ze strojírenství se snížil, a to ze 14,3 % v roce 1963 na 11,9 %; souvisí to jednak s poměrně vysokou organizovaností v tomto sektoru a s potřebou zabezpečit růst strany i na jiných úsecích dříve opomíjených. V sektoru státních statků se zvýšil počet přijatých kandidátů ze 4,2 % na 6 %.

Počet přijímaných kandidátů na Slovensku je v posledních letech nižší než v českých krajích, v důsledku čehož podíl kandidátů slovenské národnosti se snížil z 28,8 % v roce 1961 na 22,9 % v roce 1964.

x x x

Zřetelný vzestup se opět projevuje v porovnání s rokem 1963 u vzdělání přijatých kandidátů: počet kandidátů se základním vzděláním se dále snížil ze 69,7 % na 66,5 %, zatímco počet kandidátů se středoškolským vzděláním se zvýšil z 20,8 % na 25,4 %,

s vysokoškolským vzděláním se snížil z 9,5 % na 8,1 % (v absolutních číslech však došlo ke zvýšení počtu o více než 500 kandidátů s vysokoškolským vzděláním).

Výrazného zlepšení bylo dosaženo v dodržování kandidátské lhůty. Proti stavu k 1. 1. 1964, kdy bylo ve straně 9610 kandidátů - 25,4 %, s překročenou lhůtou, snížil se jejich počet k 1.1.1965 na 5201, tj. 11 % z celkového počtu kandidátů ve straně.

Vyřízení případů kandidátů s překročenou lhůtou o několik let je prakticky skončeno. V současné době, při poměrně nízkém počtu kandidátů, se většině okresních výborů daří kontrolovat dodržování jednorocní lhůty. Přitom stav kandidátů s překročenou lhůtou je mezi jednotlivými kraji velmi rozdílný a pohybuje se od 3,7 % v ozbrojených složkách řízených ÚV KSČ a 4,9 % v severočeské krajské organizaci až k 22 % ve východoslovenské a středoslovenské krajské organizaci. V košickém okrese činí počet kandidátů s překročenou lhůtou 48,1 %, v okrese Rožňava 26,5 %, v Prešově 25,3 % apod. Naproti tomu v některých okresích je počet kandidátů s překročenou lhůtou minimální, například v okrese Karlovy Vary, kde o tuto záležitost pečují všichni pracovníci OV KSČ, není žádný případ překročení lhůty.

Z těchto údajů, které více méně odrážejí organizační stránku věci, však nelze zatím činit jednoznačný závěr, že by se výrazněji zlepšovala péče o výchovu kandidátů.

x x x

Při základním členění stranických organizací na závodní, vesnické, uliční a organizace v JZD se ukazují tyto změny:

	<u>1.1.1964</u>	<u>1.1.1965</u>	<u>rozdíl</u>
závodní org.	1 180 387 70,4 %	1 184 456 70,3 %	+ 4 069 + 0,3 %
(z toho 102 440 přísl. ozbroj.složek)		(z toho 101 171 přísl.ozbroj.složek)	
organizace v JZD	103 807 6,2 %	113 760 6,8 %	+ 9 953 + 9,6 %
vesnické org.	204 001 12,2 %	186 826 11,1 %	-17 175 - 8,4 %
<u>uliční org.</u>	<u>188 314 11,2 %</u>	<u>199 374 11,8 %</u>	<u>+11 060 + 5,9 %</u>
c e l k e m	1 676 509 100,- %	1 684 416 100,- %	7 907 0,5 %

Změny v základním členění komunistů byly ovlivněny nejen přijímáním, vylučováním, vyškrtáváním a úmrtím, ale v nemenší míře i vnitrostranickými přesuny, a to hlavně dalším ustavováním stranických organizací v JZD, odchodem komunistů do důchodu, úbytkem členstva v ozbrojených složkách apod.

x x x

Přihlížíme-li k úbytkům členstva strany z pracovišť odchodem komunistů do důchodu, pak i při celkovém růstu počtu členů strany v roce 1964 o téměř 8000 došlo na pracovištích přibližně k úbytku o 7000 komunistů.

Tato fakta naznačují, že nelze do budoucna ustrnout na dosavadním rozsahu přijímání nových kandidátů a spoléhat na možnosti podstatněji zmírnit úbytky. Rozhodující jejich část dnes totiž tvoří odchod do důchodu a úmrtí, zatímco počet vyloučených a vyškrtnutých je v poměru k počtu členstva strany vcelku minimální.

Vývoj počtu zemřelých členů a kandidátů vykazuje určitý stálý vzestup: od roku 1960 se postupně zvýšil počet zemřelých z 11 531 na 15 696 v roce 1964, přičemž především vzrůstá počet zemřelých komunistů v uličních organizacích, na které připadá již 37,8 % případů, na vesnické organizace 27 %, na závodní 26,7 % a na organizace v JZD 8,5 % z celkového počtu zemřelých.

Z celkového počtu 121 okresů nenahradilo úbytky vzniklé vyloučením, vyškrtnutím a úmrtím 38 okresů.

x x x

V roce 1964 okresní výbory potvrdily vyloučení a vyškrtnutí 13 643 členů a kandidátů (z toho 3365 kandidátů), tj. 0,8 % z celkového počtu členstva strany; v porovnání s rokem 1963 se zvýšil jejich počet o 352, což je jen mírně nad průměrem vyloučených a vyškrtnutých za posledních 6 let (13 044). Na závodní organizaci připadá 68,4 % případů z celkového počtu vyloučených a vyškrtnutých, na uliční organizace 12,9 %, na vesnické 11,9 % a na organizace v JZD 6,8 %.

Počet vyloučených a vyškrtnutých ze strany je poměrně nízký. To však nesmí zastírat fakt, že kolem této problematiky se koncentruje mnoho složitých otázek. Například určitá defenzivnost v ideologické činnosti a také nedostatky v organizátorské práci strany za určitých okolností vedou k nesprávné reagenci některých členů na politické události a vedou také až k jejich rozchodu se stranou. Sama složitost mezinárodní situace a obtíže v mezinárodním komunistickém hnutí, stejně jako vnitřní problémy v ekonomice působí na ideologickou pevnost některých komunistů, kteří ztrácejí perspektivy a hrdost nad tím, čeho bylo za uplynulých 20 let dosaženo, a nedovedou se orientovat v přechodných obtížích a politické situaci. V uplynulém roce se vyskytla taková reagence u některých členů strany, například v souvislosti s úpravou činží, se zdaněním důchodů, motorových vozidel apod. V poslední době se projevují některé případy rozchodu dělníků se stranou z důvodů nespokojenosti s výší příspěvků, a to hlavně v hornických okresech.

Určitou souvislost s těmito otázkami nesporně má i to, že ve straně stále - a poměrně rychle - roste počet důchodců a starších lidí vůbec, kteří se již obtížněji vyrovnávají s některými změnami ať politického či ekonomického charakteru.

Výraznější změna se projevuje v tom, že se postupně snižuje jak absolutní, tak i poměrný počet vyloučených a vyškrtnutých kandidátů.

Rok	celkový počet vyloučených a vyškrtnutých	z toho kandidátů - t. j. %	
1962	12 739	6339	49,8 %
1963	13 291	5776	43,5 %
1964	13 643	3365	24,7 %

V uvedeném srovnání se odráží pečlivější výběr kandidátů. Kladně se projevuje to, že okresní výbory předběžně konsultují návrhy na přijetí kandidátů s výbory základních organizací před jejich projednáním na členských schůzích základních organizací. Rovněž pečlivější dodržování kandidátské lhůty a péče o kandidáty v řadě případů předchází okolnostem, které v minulých letech často vedly k vylučování a vyškrtávání kandidátů.

Skutečnost, že se snižuje počet vyloučených a vyškrtnutých kandidátů, se ukazuje jako pozitivní jev, avšak zároveň odkrývá problematiku péče o základní masu členů, dlouholeté členy nevymazuje, neboť z nich je dnes rozhodující část vyloučených a vyškrtnutých.

Počet vyloučených a vyškrtnutých podle délky členství

	1963		1964	
členství před r. 1945	28	0,2 %	17	0,1 %
členství delší 15 let	3 631	27,3 %	5 102	37,4 %
členství od 10 - 15 let	1 258	9,5 %	1 277	9,4 %
členství od 5 - 10 let	1 776	13,4 %	2 046	15,- %
členství do 5 let	6 598	49,6 %	5 201	38,1 %

Ve středočeské, jihočeské a východočeské krajské organizaci tvoří vyloučení a vyškrtnutí těch, kteří jsou ve straně déle než 15 let, více než 50 % celkového počtu vyloučených a vyškrtnutých.

Věkové složení vyloučených a vyškrtnutých členů a kandidátů

	1963		1964	
do 26 let	3 358	25,3 %	2 770	20,3 %
do 35 let	3 316	24,9 %	3 194	23,4 %
do 45 let	2 535	19,1 %	2 585	19,- %
do 60 let	2 590	19,5 %	2 965	21,7 %
starší 60 let	1 492	11,2 %	2 129	15,6 %
celkem	13 291	100 %	13 643	100 %

Změny ve věkovém složení vyloučených a vyškrtnutých souvisí hlavně se snížením počtu vyloučených a vyškrtnutých kandidátů a naopak růst ve vyšších věkových skupinách je ovlivněn zvýšeným počtem důchodců ve straně.

Sociální složení vyloučených a vyškrtnutých

	1963		1964	
dělníci	7 761	58,4 %	8 032	58,8 %
členové JZD	1 205	9,2 %	944	7,- %
inženýrsko-tech. a hosp. pracovníci	514	3,9 %	402	3,- %
úředníci administr.	453	3,4 %	300	2,1 %
pracovníci služeb	376	2,8 %	290	2,1 %
ženy v domácnosti	667	5,- %	748	5,5 %
důchodci dělníci	1 069	8,- %	1 585	11,6 %
důchodci ostatní	501	3,8 %	706	5,2 %
ostatní	745	5,5 %	636	4,7 %

Nejvýraznější změnou je zvýšený počet vyloučených a vyškrtnutých důchodců. Poměrně zvláště vysoký počet vyloučených a vyškrtnutých důchodců byl v městské organizaci Praha - 30,2 %, ve Středočeské krajské organizaci 25,4 %, ve Východočeské krajské organizaci 24,2 % atd.

Závažnou je však zejména skutečnost, že dělníci a dělníci důchodci tvoří přes 70 % celkového počtu vyloučených a vyškrtnutých. V některých krajích je tento nepříznivý stav ještě výraznější: v Severomoravském kraji činí počet vyloučených a vyškrtnutých dělníků a dělníků důchodců 79,8 %, v Severočeském 77 %, ve Středošlonském 73,2 %, ve Středočeském 72,1 % atd. V okrese Karviná činil pouze počet vyloučených a vyškrtnutých dělníků (293) 83 % z celkového počtu vyškrtnutých a vyloučených v okrese, v městské organizaci Ostrava 75 %, Ústí nad Labem 63,7 % atd. V některých okresech se příčinami zabývají instruktoři ÚV KSČ a ústřední kontrolní a revizní komise.

Mimo již uvedené příčiny a okolnosti je to do určité míry i odraz dřívější praxe některých stranických organizací, kde se na úkor kvality a bez ohledu na výši organizovanosti kladl větší důraz jen na vyšší procento přijímaných dělníků bez docenění rozdílnosti podmínek jednotlivých okresů a organizací a kvality lidí.

Poměrně výrazné změny se projevují ve vzájemných proporcích mezi počtem vyloučených a vyškrtnutých. Zčásti jsou tyto změny (v r. 1963) ovlivněny v důsledku změny ve stanovách schválených XII. sjezdem, které umožňují rozšířit okruh důvodů pro vyškrtnutí ze strany:

	vyloučeno	vyškrtnuto
1962	58 %	42 %
1963	31 %	69 %
1964	21,6 %	78,4 %

I v těchto údajích se však odráží určitá složitost otázek kolem vylučování a vyškrtávání ze strany. Pozitivní je především to, že se snižuje počet hrubých provinění a poklesků, kterými jsou někteří členové vyřazováni ze stranických řad. Zároveň však tyto změny odrážejí skutečnost, že někteří členové formou vyškrtnutí více méně sami odcházejí ze strany z důvodů již uvedených. Potvrzují to i některé statistické údaje o důvodech vedoucích k vylučování a vyškrtávání. V některých případech je to však i důsledek liberálního přístupu při posuzování otázek členství ve straně:

Rok	pro neplnění stranických povinností	pro rozkrádání nár. majetku a jiné trest.činy	pro stáří a nemoc
1962	64,6 %	10,4 %	2,8 %
1963	67,7 %	8,2 %	3,3 %
1964	73,5 %	5,8 %	4,3 %

I když pod pojmem neplnění stranických povinností se často skrývá celá řada různých osobních problémů, osobní nespokojenosti i výhrad k politice strany, je to zároveň i výraz ideologických a organizačních nedostatků v práci strany.

x

Vývoj ve výstavbě základních organizací

V uplynulém roce se zvýšil stav základních organizací o 1031. Celkový počet 47 755 základních organizací k 1. 1. 1965 je nejvyšší jaký kdy strana měla; z toho je: 35 135 - 73,6 % závodních, 3466 organizací v JZD - 7,3 %, 6799 vesnických - 14,2 %, a 2355 - 4,9 % uličních.

Po přechodném snížení počtu základních organizací v roce 1960 (cca ze 47 000 na 45 000) v průběhu územní reorganizace, projevuje se v posledních 4 letech jejich soustavný růst. Je to odraz procesu prohlubování organizační výstavby strany, a to jak co do šíře - na nově vznikajících pracovištích výrobního i správního charakteru, tak i v důsledku uplatňování výrobní zásady při výstavbě organizací v JZD.

V uplynulém roce počet základních organizací doznal v základních oblastech výstavby strany následující změny: Počet závodních organizací vzrostl o 1157, z toho pak 597 organizací připadá na stranické organizace v ozbrojených složkách. Počet závodních organizací v ozbrojených složkách řízených OV se vlivem změn v jejich výstavbě zvýšil o 714, tj. na více než dvojnásobek proti stavu k 1. 1. 1964. Závodních organizací v ozbro-

jených složkách řízených ÚV KSČ naopak 117 ubylo. Stranických organizací v JZD přibylo 482, zatímco počet vesnických organizací se dále snížil o 727.

Z dosavadního počtu 6799 vesnických organizací podílí se dosud více než polovina (3636) na politickém ovlivnění komunistů v JZD. Stranických organizací v JZD je jen o málo méně, avšak vzhledem k tomu, že jsou většinou v rozhodujících celcích, kde jsou i silnější stranické organizace, lze říci, že tato forma řízení komunistů v JZD je dnes již naprosto převažující.

Počet uličních organizací se opět zvýšil o dalších 117. Je to důsledek výstavby nových sídlišť i přechodu komunistů-důchodců do uličních organizací a v té souvislosti i nutnosti dělit některé uliční organizace na menší organizačně zvládnutelné celky.

Početní růst základních organizací klade stále vyšší nároky na řídicí práci okresních výborů. Potvrzuje to i vývoj průměrného počtu základních organizací na jeden okres.

Před reorganizací (v r. 1959) činil průměr základní organizace na 1 okres	148
Po reorganizaci (v r. 1960) činil průměr základní organizace na 1 okres	362
K 1. 1. 1965 činil průměr základní organizace na 1 okres	382

Tento vývoj je převážně odrazem objektivních podmínek; v některých případech bude však nutné více vážit účelnost vesměs automatického ustavování stranických organizací všude tam, kde jsou nejméně tři členové strany, což někdy vede k nadměrnému tříštění stranických sil. V některých případech je to i tam, kde se bez vytváření dostatečných podmínek ustavovaly stranické organizace v JZD. V současné době je další ustavování těchto organizací na doporučení sekretariátu ÚV KSČ zastaveno, a to až do zpracování otázek další práce stranických organizací na vesnici, které jsou spjaty s realizací lednového plánu ÚV KSČ.

Početnost základních organizace doznala v uplynulém roce následujících změn:

	do 5 čl.	do 10 členů	do 20 členů	do 50 členů	do 100 členů	do 200 členů	do 300 členů	přes 300 členů
k 1.1. 1964	1972	7433	12 475	14 299	7449	2818	220	58
% =	4,2	15,9	26,7	30,6	16,-	6,-	0,5	0,1
k 1.1. 1965	2059	7840	12 803	14 697	7361	2742	193	60
% =	4,3	16,4	26,8	30,8	15,4	5,8	0,4	0,1

Porovnání ukazuje na mírnou tendenci růstu menších organizací a naopak určitý úbytek početnějších organizací. Tento stav vzniká zřejmě v důsledku toho, že - podobně jako v roce 1963 - vlivem poměrně malého přílivu nových sil do strany a naopak většího úbytku členů odcházejících do důchodu (kteří se pak koncentrují hlavně v uličních organizacích) se v řadě organizací snižuje průměrná výše členstva.

Sociální složení členstva strany

Tabulka I

a/	k 1.1.1962 (k XII. sjezdu)	k 1.1.1964	k 1.1.1965
dělníci	597.825 - 36,- %	575.786 - 34,4 %	569.770 - 33,8 %
členové JZD	106.373 - 6,4 %	101.964 - 6,1 %	99.083 - 5,9 %
jednotl. hosp.			
rolníci	2.938 - 0,2 %	2.385 - 0,1 %	2.276 - 0,1 %
ITHP	241.218 - 14,6 %	265.758 - 15,8 %	274.635 - 16,3 %
veřejní pracovníci	31.750 - 1,9 %	31.399 - 1,9 %	30.198 - 1,8 %
vědečtí pracovníci	3.778 - 0,2 %	4.160 - 0,2 %	3.296 - 0,2 %
učitelé a profesoři	56.267 - 3,3 %	60.812 - 3,6 %	62.381 - 3,7 %
studenti	8.044 - 0,5 %	7.458 - 0,4 %	6.283 - 0,4 %
umělečtí a kulturní			
pracovníci	8.192 - 0,5 %	9.063 - 0,5 %	8.946 - 0,5 %
lékaři	n e s l e d o v á n o		7.290 - 0,4 %
úředníci admin.	126.393 - 7,6 %	118.445 - 7,1 %	112.641 - 6,7 %
pracovníci služeb	69.218 - 4,2 %	64.427 - 3,9 %	60.340 - 3,6 %
ženy v domácnosti	93.797 - 5,7 %	82.845 - 5,- %	77.603 - 4,6 %
důchodci dělníci	158.425 - 9,6 %	185.713 - 11,1 %	203.300 - 12,1 %
	13 %	15,1 %	16,2 %
důchodci ostatní	55.629 - 3,4 %	67.608 - 4,- %	97.046 - 5,8 %
ostatní	97.174 - 5,9 %	98.686 - 5,9 %	97.046 - 8,8 %
celkem	1.657.021 - 100 %	1.676.509 - 100 %	1.684.416 - 100 %

b/ Počet a organizovanost dělníků komunistů v jednotlivých sektorech

Sektor	Počet dělníků v sektoru celkem	Z toho členů strany	tj. %	z počtu člen- stva v sektoru tvoří dělníci
doly uhelné	173 922	31 400	18,1	69,-
doly rudné	37 886	8 113	21,4	68,-
hutě	149 621	29 632	19,8	64,8
energetika	43 524	10 385	23,9	60,7
strojírenství	538 284	114 063	21,2	29,3
chemický průmysl	118 621	22 659	19,1	61,6
spotřební průmysl	454 898	67 205	14,8	65,-
potravinář. průmysl	131 111	22 516	17,2	63,8
ostatní průmysl	26 660	4 002	15,-	57,7
výroba staveb. hmot	57 549	10 812	18,8	68,-
stavebnictví	284 991	31 234	11,-	58,7
výrobní družstva	98 033	10 109	10,3	63,9
doprava	276 238	65 634	23,8	64,4
státní statky	218 011	35 312	16,2	58,5
STS	14 469	4 296	29,7	53,5
lesy [*]	79 567	5 900	7,4	35,2
komunální služby	138 069	13 811	10,-	53,-

^{*} Nízký počet a organizovanost dělníků v sektoru lesů jsou ovlivněny hlavně tím, že zde pracuje jednak určitá část sezonních dělníků a dále tím, že ještě část z kádrových dělníků v této oblasti je organizována ve vesnických organizacích, a to vzhledem k někdy velmi nepříznivým technickým podmínkám pro činnost závodních organizací na tomto úseku.

c/ Počet a organizovanost inženýrsko-technických
a hospodářských pracovníků v jednotlivých sektorech

Sektor	Počet ITHP v sektoru celkem	Z toho členů strany	tj. %	pro srovnání organizovanost dělníků ve straně
doly uhelné	19 915	11 053	55,5	18,1 %
doly rudné	5 563	2 997	53,9	21,4 %
hutě	24 252	12 686	52,3	19,8 %
energetika	12 644	5 030	39,8	23,9 %
strojírenství	152 378	61 526	40,4	21,2 %
chemie	23 084	10 336	44,8	19,1 %
spotřební průmysl	52 118	24 771	47,5	14,8 %
potravinář. průmysl	15 475	6 867	44,4	17,2 %
výroba staveb. hmot	8 062	3 689	45,8	18,8 %
stavebnictví	57 855	16 914	29,2	11,- %
výrobní družstva	10 437	3 490	33,4	10,3 %
doprava	43 636	22 405	51,3	23,8 %
státní statky	28 339	13 118	46,3	16,2 %
STS	6 088	2 854	46,9	29,7 %
lesy	10 710	9 884	47,7	7,4 %
komunální služby	18 464	5 681	30,8	10,- %

5800

IV/2

Tabulka II

a/ Věkové složení členstva strany podle věkových skupin

	1.1.1963	1.1.1964	1.1.1965	rozdíl za dva roky
do 26 let	155 672 - 9,2 %	141 613 - 8,4 %	153 246 - 9,1 %	- 2 426
do 35 let	339 913 -20,2 %	328 160 - 19,6 %	316 416 - 18,8 %	- 23 497
do 45 let	414 913 -24,6 %	431 952 - 25,8 %	444 647 - 26,4 %	+ 29 734
do 60 let	517 990 -30,8 %	501 923 - 29,9 %	493 995 - 29,3 %	- 23 995
starší 60 let	256 045 -15,2 %	272 861 - 16,3 %	276 112 - 16,4 %	+ 20 067
celkem	1 684 533 -100 %	1 676 509 - 100 %	1 684 416 - 100 %	- 117

II

b/ Věkové složení členstva podle jednotlivých ročníků

rok narození	počet členů a kandidátů	t.j. %	z celkového počtu členstva
1899 a dříve	169 139	10,- %	+
1921	48 844	2,9 %	(+ v záv.org.1,6, v org.JZD 16,4, ve VO 28,2, v ulič.org.39,5 %)
1923	48 698	2,9 %	
1922	48 391	2,9 %	
1924	45 239	2,7 %	
1920	44 296	2,6 %	
1926	43 676	2,6 %	
1925	43 632	2,6 %	

Tato ucelená skupina sedmi ročníků 1920 až 1926 tvoří téměř pětinu (19,2 %), spolu s dalšími navazujícími ročníky, které pak tvoří celkem roč. 1920-1930, téměř 30 % celkového počtu členstva strany.

1930	43 348	2,6 %
1928	43 020	2,6 %
1929	42 759	2,5 %
1927	42 216	2,5 %

Další pořadí ročníků co do jejich početnosti ve straně je následující:

1913	40 557	- 2,4 %	1936	23 553	- 1,7 %
1931	40 484	- 2,4 %	1903	28 224	- 1,7 %
1914	40 269	- 2,4 %	1902	27 734	- 1,7 %
1912	39 615	- 2,4 %	1940	27 034	- 1,6 %
1910	39 464	- 2,3 %	1937	26 640	- 1,6 %
1911	38 877	- 2,3 %	1939	25 919	- 1,5 %
1932	38 201	- 2,3 %	1900	25 626	- 1,5 %
1909	37 460	- 2,2 %	1901	25 389	- 1,5 %
1919	36 635	- 2,2 %	1938	25 249	- 1,5 %
1908	36 271	- 2,2 %	1941	23 697	- 1,4 %
1907	34 264	- 2,- %	1916	22 186	- 1,3 %
1906	34 072	- 2,- %	1918	20 810	- 1,2 %
1933	33 697	- 2,- %	1917	20 684	- 1,2 %
1934	32 084	- 1,9 %	1942	19 118	- 1,1 %
1935	30 650	- 1,8 %	1943	15 053	- 0,9 %
1905	30 464	- 1,8 %	1944	10 023	- 0,6 %
1915	29 687	- 1,8 %	1945	4 907	- 0,3 %
1904	29 315	- 1,8 %	1946	2 046	- 0,1 %

Tabulka III

a/ Délka členství ve straně k 1. 1. 1965

Počet komunistů: s členstvím před rokem 1945
(t.j. vstup do strany v letech 1921 - 1944)

	15 016	- 0,9 %
s členstvím delším 15 let (1945-49)	895 421	- 53,2 %
s členstvím od 10 - 15 let (1950-54)	185 168	- 11,- %
s členstvím od 5 - 10 let (1955-59)	241 436	- 14,3 %
s členstvím do 5 let (1960-1964)	347 375	- 20,6 %

b/ Délka členství v jednotlivých sektorech

Sektor	počet členů se vstupem do strany v letech 1945-49	počet členů se vstupem do strany v letech 1950-64
doly uhelné	40,8 %	59,2 %
doly rudné	39,2 %	62,8 %
hutě	44,9 %	55,1 %
energetika	50,1 %	49,9 %
strojírenství	46,- %	54,- %
chemický průmysl	46,- %	54,- %
spotřební průmysl	47,8 %	52,2 %
potravinářský průmysl	48,6 %	51,4 %
výrobní družstva	44,5 %	55,5 %
výroba stavebních hmot	45,1 %	54,9 %
stavebnictví	39,- %	61,- %
státní statky	45,6 %	54,4 %
lesy	39,2 %	60,8 %
STS	26,5 %	73,5 %
zeměděl. výrobní správy	41,1 %	58,9 %
státní a veřejná doprava	48,9 %	51,1 %
spoje	51,3 %	48,7 %
obchod státní	50,6 %	49,4 %
obchod družstevní	46,1 %	53,9 %
výzkumné ústavy	49,- %	51,- %

komunální služby	50,2 %	49,8 %
zdravotnictví	48,6 %	51,4 %
státní úřady, masové orga- nizace	58,8 %	41,2 %
peněžnictví a pojišťovnictví	53,4 %	46,6 %
školy a učiliště	40,3 %	59,7 %
kulturně osvětová zařízení	56,6 %	43,4 %

c/ Podrobnější členění komunistů, kteří vstoupili do strany
v letech 1921 - 1944 -----

Z celkového počtu předválečných členů je 3414 členy strany od jejího založení v roce 1921 - je to 26,1 % jejich celkového počtu. Průměrný věk těchto zakládajících členů činí 69 roků. Průměrný věk všech předválečných členů pak 61 roků. Z členů od roku 1921 je 844 starších 75 let, 336 starších 80 let a 99 starších 85 let.

Počet členů, kteří vstoupili do strany v dalších letech po jejím založení, je s výjimkou válečných let dosti rovnoměrný:

1922	673	1933	363
1923	514	1934	431
1924	528	1935	556
1925	504	1936	547
1926	555	1937	425
1927	407	1938	410
1928	472	1939	510
1929	334	1940	253
1930	499	1941	148
1931	397	1942	157
1932	587	1943	140
		1944	252

V počtu předválečných členů se v posledních 3 letech jeví přirozený pozvolný pokles (cca o 300 ročně), což potvrzuje skutečnost, že se většinou již vyřešily nejasné případy předválečného

členství některých členů, takže se jejich stav mění převážně úmrtím; případů přiznání předválečného členství bylo v uplynulém roce 129, vyloučeno a vyškrtnuto bylo 17 předválečných členů.

Zároveň však byly zjištěny i určité difference mezi počtem předválečných členů vykazovaných základními organizacemi - 15 016 - a počtem vedeným podle dokladů ve zvláštní kartotéce ÚV KSČ - 13 076. Podobně bylo namátkově zjištěno, že i ve zvláštních kartotékách předválečných členů vedených okresními výbory jsou nižší stavy než vykazují základní organizace ve statistických hlášeních. Svědčí to o tom, že v některých základních organizacích je uváděno předválečné členství i v případech nedoložených příslušnými údaji v členské legitimaci. Před příštím zpracováním hlášení o složení členstva základních organizací budou učiněna opatření, aby tato difference byla odstraněna.

Zpracováním údajů o stáří a vstupu do strany u předválečných členů, které bylo provedeno na podkladě zvláštní kartotéky ÚV KSČ, bylo také zjištěno, že 140 členů získalo členství v letech 1921 - 1944 před dovršením 15 let. I když takové případy vyplývaly z objektivní tehdejší situace v jednotlivých buňkách a organizacích, prozkoumá organizačně politické oddělení ÚV KSČ v jednotlivých případech správnost údajů zvláště u těch, kdy jde o vstup do strany kolem 10 - 11 let, a zajistí nápravu.

Údaje získané o předválečných členech včetně odhalených nepřesností naznačují, že bude účelné podchytit statisticky před XIII. sjezdem rok vstupu do strany u všech členů strany, a tak získat hlubší přesnější pohled na vývoj růstu strany od roku 1945 - na členění dosavadních členů strany podle důležitých politických období, kdy vstupovali do strany. Dosavadní mechanické dělení na skupiny po 5 letech takové možnosti nedává. (Porovnání - kombinaci - údajů o vstupu do strany zároveň s věkovým složením lze však u všech členů provést prakticky jen pomocí děroštitkové techniky.)

Tabulka IV

a/ Školní vzdělání členstva strany

	1. 1. 1964	1. 1. 1965
základní	1 228 071 - 73,2 %	1 212 270 - 72,- %
nižší střední bez maturity	165 706 - 9,9 %	165 945 - 9,9 %
středoškolské s maturitou	199 768 - 11,9 %	215 524 - 12,8 %
+ vysokoškolské	82 964 - 5,- %	90 677 - 5,3 %
c e l k e m	1 676 509 - 100 %	1 684 416 - 100 %

z toho:

+ vysokoškolské technické	27 714 - 1,7 %	30 012 - 1,8 %
vysokoškolské zemědělské	6 863 - 0,4 %	7 545 - 0,4 %
vysokoškolské ostatní	48 387 - 2,9 %	53 120 - 3,1 %

b/ Školní vzdělání v jednotlivých sektorech

sektor:	vysokoškolské	středoškolské	základní a niž. střední
doly uhelné	4,2 %	9,2 %	86,6 %
doly rudné	5,7 %	12,4 %	81,9 %
hutě	4,8 %	13,1 %	82,1 %
energetika	4,9 %	13,- %	82,1 %
strojírenství	2,9 %	11,5 %	85,6 %
chemický průmysl	4,5 %	14,1 %	81,4 %
spotřební průmysl	1,3 %	7,6 %	91,1 %
potravinářský průmysl	2,2 %	9,5 %	88,3 %
výrobní družstva	1,- %	7,3 %	91,7 %
výroba stavebních hmot	2,- %	8,9 %	89,1 %
stavebnictví	3,9 %	12,6 %	83,5 %
státní statky	3,6 %	9,7 %	86,7 %
lesy	7,3 %	15,9 %	76,8 %
STS	2,3 %	10,7 %	87,- %

vysokoškolské středoškolské základní a
niž.střední

zemědělské výrobní správy	11,9 %	22,4 %	65,7 %
doprava	1,5 %	8,4 %	90,1 %
spoje	1,8 %	14,4 %	83,8 %
státní obchod	3,6 %	14,- %	82,4 %
družstevní obchod	1,1 %	11,9 %	87,- %
výzkumné ústavy	29,3 %	22,- %	48,7 %
komunální služby	1,8 %	7,4 %	90,8 %
zdravotnictví	23,3 %	23,- %	53,7 %
státní úřady	18,5 %	23,9 %	57,6 %
peněžnictví a pojišťovnictví	7,8 %	48,8 %	43,4 %
školy a učiliště	30,1 %	47,6 %	22,3 %
kulturní zařízení	18,6 %	27,5 %	53,9 %

Tabulka V

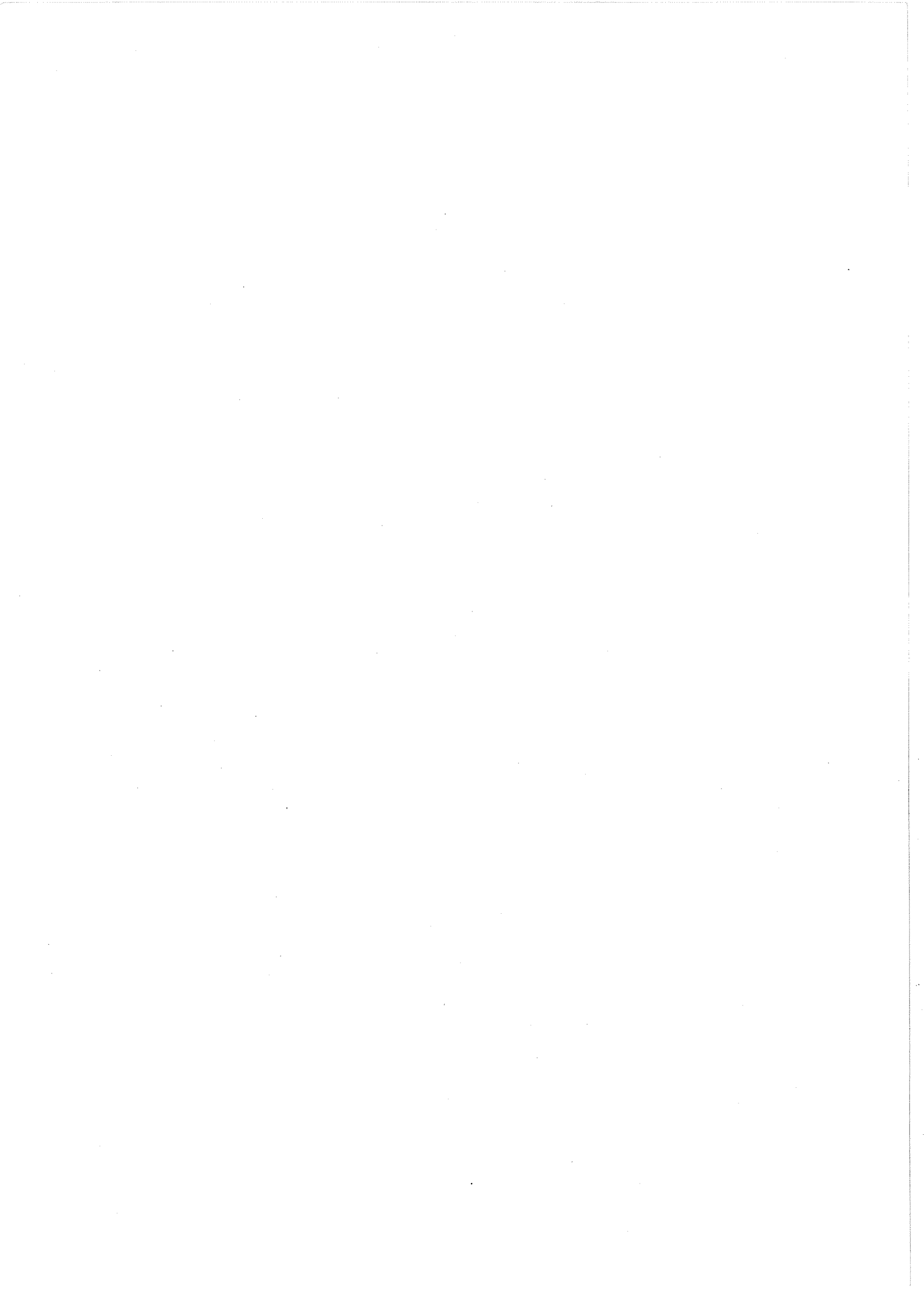
Národnostní složení členstva strany

národnost česká	1 334 055	-	79,2 %
slovenská	304 762	-	18,1 %
maďarská	26 398	-	1,6 %
ukrajinská	10 025	-	0,6 %
polská	5 886	-	0,3 %
německá	1 692	-	0,1 %
ostatní	1 598	-	0,1 %

Tabulka VI

Počet mužů a žen ve straně

	k 1. 1. 1964		k 1. 1. 1965
mužů	1 219 845 - 72,8 %		1 225 017 - 72,7 %
žen	456 664 - 27,2 %		459 399 - 27,3 %

II/8 Zpráva o vývoji KSČ v letech 1962–1966

Z Informační zprávy o vývoji KSČ od XII. do XIII. sjezdu pro delegáty XIII. sjezdu KSČ, část Počet a složení strany a její organizační struktura.

V originále 8 listů

SÚA, f. 00/13, sv. 10, a.j. 333

Poznámka: Publikujeme jen část informační zprávy, vztahující se k členské základně KSČ.

Počet a složení členů strany se v uplynulém období vyvíjely podle usnesení XII. sjezdu, který stanovil: »Široká členská základna a vysoké nároky na komunisty určují další postup při řízení růstu strany. Přijímání nových členů je nutné nadále řídit tak, aby byl celkový početní stav udržován na dosažené úrovni. Mírný vzestup početního stavu je nutný v místech, kde to vyžadují potřeby strany.«

Počet členů činil k 1.1.1962 1 657 021, z toho bylo 121 043, tj. 7,3 % kandidátů.

Pohyb počtu členů strany mezi XII. a XIII. sjezdem ve srovnání s obdobím mezi dvěma předchozími sjezdy byl takový:

Základní organizace přijaly	1958-1961	1962-1965
Nových kandidátů	+ 358 819	+ 166 311
Vyloučily a vyškrtny	- 67 995	- 54 800
Zemřelo	- 47 137	- 62 157
Rozdíl vzniklý při změnách pracoviště či bydliště	- 8 865	- 8 373

Počet členů k 1.1. 1966 činil 1 698 002, z toho bylo 59 307, tj. 3,5 % kandidátů.

V porovnání s obdobím mezi XI. a XII. sjezdem jsme přijali menší počet kandidátů, pokračovala tendence snižování úbytků vznikajících vyškrtnutím a vylučováním; zvýšily se úbytky úmrtím, což souvisí hlavně s věkovou skladbou členstva strany. Absolutní počet členů strany se za uplynulé 4 roky zvýšil o 40 981, tj. o 2,5 %. Počet členstva vzrostl v závodních organizacích, v organizacích v JZD a v uličních organizacích, snížil se ve vesnických organizacích. Vývoj počtu členů strany mezi XII. a XIII. sjezdem je vcelku příznivý (vzrostl ve všech krajských organizacích).

Méně příznivé je věkové složení členů:

Do 26 let	152 812	9,0 %
Do 35 let	309 053	18,2 %
Do 45 let	452 901	26,7 %
Do 60 let	487 486	28,7 %
Starší 60 let	295 750	17,4 %

Každým rokem roste počet komunistů starších 60 let, což je odrazem zejména rychlého růstu strany v letech 1945 a 1947 a souvisí s prodlužováním lidského věku. Citelně ovlivňuje věkové složení zejména práci strany na vesnici, kde je 40,8 % všech členů starších 60 let.

S věkovou problematikou souvisí účast členů strany v pracovním procesu a mimo něj (důchodci, ženy v domácnosti).

Rok	Počet členů v pracovním procesu	Počet členů mimo pracovní proces
	v %	
1953	83,1	16,9
1958	81,9	18,1
1962	81,3	18,7
1966	78,8	21,2

Pro realizaci cílů a úkolů strany je důležitá její sociální struktura. Rozhodující část členstva — 62,5 % — je dělnického původu. Z hlediska současných požadavků na práci strany, na uplatňování její vedoucí úlohy se však nelze opírat pouze o tento fakt, který byl ovlivněn hlavně vývojem členské základny v letech 1945 až 1947. Je nesporně kladem, že značná část pracovníků státních a hospodářských orgánů je dělnického původu, že desetitisíce dělníků si zvýšily kvalifikaci. Současně se však tyto početné kádry staly příslušníky jiných sociálních skupin, kterým do určité míry vtiskly svůj dělnický charakter, samy však převzaly specifické prvky z nového prostředí, z nové práce. K změně původního povolání dochází dále neustálým přechodem některých kvalifikovaných dělníků do řad inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků, přechodem pracovníků ze zemědělství do průmyslu atd. Vývoj sociálního složení členstva strany ukazují tyto údaje:

	K 1. 1. 1962		K 1. 1. 1966	
	celkem	%	celkem	%
Dělníci	554 084	33,4	511 917	30,2
Zemědělníci dělníci	43 741	2,6	46 082	2,7
Členové JZD	106 373	6,4	91 109	5,4
Jednotlivě hospodářští rolníci	2 938	0,2	2 099	0,1
Inženýrsko-techničtí a hospodářští pracovníci	241 218	14,6	293 277	17,3
Veřejní pracovníci	31 750	1,9	27 246	1,6
Vědeckí pracovníci	3 778	0,2	3 796	0,2
Umělečtí a kulturní pracovníci	8 192	0,5	9 218	0,5
Učitelé, profesori a ředitelé škol	56 267	3,3	64 787	3,8
Studenti	8 044	0,5	6 372	0,4
Úředníci	126 393	7,6	113 350	6,7
Příslušníci ozbrojených sil z povolání	75 286	4,6	74 325	4,4
Pracovníci služeb	69 218	4,2	62 491	3,7
Ženy v domácnosti	93 797	5,7	68 659	4,0
Důchodci - dělníci	158 425	9,6	216 542	12,8
Důchodci ostatní	55 629	3,4	77 035	4,5
Ostatní zaměstnaní	21 888	1,3	29 697*	1,7

* z toho 8778 lékařů a lékárníků.

Tento přehled ukazuje na celkový pokles počtu dělníků. Přitom však je jejich organizovanost ve straně rozdílná podle jednotlivých odvětví národního hospodářství. Zatímco je vcelku uspokojivá ve strojírenství, hutnictví, energetice, dopravě (mezi 20 až 24 %), je výrazně slabší zejména ve stavebnictví (11 %) a v těch sektorech, kde je zaměstnáno více žen (například ve spotřebním a potravinářském průmyslu průměrně 16 %). Také počet komunistů-členů JZD klesá. Ze všech zemědělských družstevníků je organizováno ve straně 10,7 %. Neustálý růst v členstvu strany se naproti tomu projevuje ve skupině inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků.

Stále se zvyšuje vzdělání členů strany: základní a nižší středoškolské bez maturity má 80,2 %, středoškolské s maturitou 13,9 %, vysokoškolské 5,9 % členstva strany.

Z celkového počtu členů strany je 27,4 % žen. **Národnostní složení KSČ** je určováno základní skutečností, že ČSSR je státem národů Čechů a Slováků, jejichž příslušníci tvoří 97,3 % členstva strany, z toho české národnosti 79,2 %, slovenské 18,1 %, 2,7 % tvoří komunisté ostatních národností žijících v ČSSR.

Délka členství ve straně. Rozhodující část komunistů (35,7 %) tvoří členové, kteří vstoupili do strany v letech 1945—1947. V roce 1948 bylo do strany přijato 21,9 % členů. V letech 1949—1965 vstoupilo do strany 41,6 % členstva.

Ústřednímu výboru došlo v letech 1962—1965 178 550 přihlášek za kandidáty. Z nich bylo 86 % věku do 35 let. Podle sociálního složení byla téměř polovina — 49,7 % dělníků, dále 9 % členů JZD, 15,8 % inženýrsko-technických a hospodářských pracovníků. Vzdělání nových kandidátů má stoupající tendenci — 25,8 % středoškolské s maturitou a 8,9 % vysokoškolské vzdělání. Z přijatých kandidátů bylo 24 % žen.

Okresní výbory strany naopak zase potvrdily během uplynulých 4 let vyškrtnutí a vyloučení 51 918 členů a kandidátů, z toho 66,5 % členů a 33,5 % kandidátů; bylo vyškrtnuto 67,2 % a vyloučeno 32,8 % členů a kandidátů. (V roce 1965 činil počet vyškrtnutých a vyloučených kandidátů již jen 14,4 procenta). Většinu vyloučených a vyškrtnutých představovali dělníci — 57,5 %, dále důchodci — 14,7 %, členové JZD — 7,7 %, ženy v domácnosti — 5 % atd. Stoupá procento vyloučených a vyškrtnutých z řad komunistů starších 60 let, přesto však největší část (24,4 %) tvoří členové a kandidáti ve věku od 26 do 35 let. Počet vyškrtnutých a vyloučených je vcelku minimální a dále klesá, což však nesmí vést ke snižování pozornosti k této stránce ovlivňování počtu a složení členů strany, ve kterém se citlivě odráží nestejná politická vyspělost členstva i různé problémy v práci strany, ve vývoji ekonomiky, v mezinárodní situaci apod.

Uvedené údaje o vývoji členské základny KSČ svědčí o tom, že v období mezi sjezdy bylo dbáno hlavních potřeb a směrnic daných k posilování stranických řad.

POČET A VELIKOST ZÁKLADNÍCH ORGANIZACÍ

	K 1. 1. 1962		K 1. 1. 1966	
	celkem	%	celkem	%
Závodní	32 378	70,5	35 470	74,0
V JZD	2 100	4,6	3 419	7,1
Vesnické	9 418	20,5	6 581	13,7
Uliční	2 013	4,4	2 469	5,2
Celkem	45 907	100,0	47 939	100,0

Z celkového počtu je základních organizací do 5 členů — 4,1 %, do 10 členů 15,5 %, do 20 členů 26,2 %. Základních organizací do 50 členů je 77 %, nad 50 členů 23 %.

Mírný růst celkového stavu členstva je provázen i růstem počtu základních organizací. Velikost organizací nedoznala větších změn; pokračovala mírná tendence úbytku menších organizací a růstu početnějších. V průběhu výročních členských schůzí v lednu a únoru 1966 došlo již k určité realizaci myšlenek obsažených v tezích ÚV KSČ pokud jde o výstavbu základních organizací. V důsledku toho se snížil jejich počet o 1049.

Kontrolní a revizní činnost

Jedním z důležitých opatření XII. sjezdu k prohloubení kontrolní úlohy stranických orgánů bylo schválení nového pojetí činnosti kontrolních a revizních komisí strany, které mimo disciplinární a revizní činnost byly pověřeny také činností politicko-kontrolní a uplatňováním stranického řízení soustavy orgánů lidové kontroly.

Politická kontrolní činnost byla zaměřena na zvyšování účinnosti stranické práce, zejména na rozbor účinnosti metod práce základních organizací strany. Kontrolní a revizní komise kontrolovaly rovněž plnění stranických usnesení v rozhodujících oblastech hospodářského života. Upozorňovaly na důležité problémy v národní mchospodářství, zejména na neuspokojivý stav kvality výrobků, zmetkovitost, ztráty na zemědělském půdním fondu a problémy práce mistrů. Svá doporučení předkládaly stranickým orgánům. Politicko-kontrolní činnost byla na všech stupních sjednocována s činností orgánů lidové kontroly.

Revizní činnost kontrolních a revizních komisí byla dále prohloubena. Kromě revizí ve stranických orgánech, institucích a zařízeních byla zaměřena především na pomoc základním organizacím při upevňování kázně a pořádku ve stranickém hospodaření, členské evidenci a v administrativě; postupně se rozšiřuje na další úseky činnosti základních organizací. V době mezi sjezdy bylo do konce roku 1965 uskutečněno celkem 53 646 revizí.

Kontrolní a revizní komise projednaly v letech 1963 až 1965 celkem 42 258 podání a případů disciplinárního charakteru, jejichž struktura byla takováto:

	OKRK	KKRK	ÚKRK
Disciplinární řízení	873*	39*	83
Potvrzení vyloučení a vyškrcnutí	24 504	175	25
Odvolační proti stranickému trestu	853	447	435
Žádosti o revizi stranických trestů	268	219	949
Stížnosti disciplinárního charakteru	741	133	367

* Údaje jsou za léta 1964 a 1965, protože do té doby byl veden přehled jen o celkovém počtu disciplinárních případů.

Struktura řešených případů podle sociálního složení těch, jichž se týkaly, byla taková:

	OKRK	KKRK	ÚKRK
Dělníci	15 563	229	307
Zemědělci	2 241	44	12
Úředníci	2 139	438	756
Ostatní	7 292	302	784

Stranické závěry byly učiněny z těchto důvodů:

	OKRK	KKRK	ÚKRK
Neplnění členských povinností	20 970	100	357
Trestné činy	1 184	118	211
Porušování morálních zásad	2 354	295	451
Zatajování skutečností z osobního života	185	78	273
Neoprávněné postížení z období kultu osobnosti	117	63	275
Ostatní	2 427	359	292

Změny rozhodnutí nižších orgánů vyššími orgány strany:

	OKRK	KKRK	ÚKRK
Zvýšení trestu	824	15	11
Snížení trestu	1 934	191	465

Zkušenosti z disciplinární práce ukazují, že závěry XII. sjezdu KSČ a dubnového pléna ÚV KSČ z roku 1963 jsou ve stranickém životě realizovány. Chyby a nedostatky členů jsou hodnoceny objektivně. Posuzují se nejen záporné, ale i kladné stránky jejich činnosti. Na základě zvyšující se úrovně práce kontrolních a revizních komisí přenesl ÚV KSČ na ně další povinnosti i práva. Od 1. ledna 1965 rozhodují o všech disciplinárních otázkách v okruhu své působnosti, s výjimkou odvolání proti vyloučení a závěrů disciplinárních řízení vedených z rozhodnutí stranických orgánů. Toto pověření působí kladně na další zvýšení úrovně činnosti komisí. Také umožňuje stranickým orgánům věnovat více času na jednání a zajišťování jejich náročných úkolů. Například v druhém pololetí 1965 projednaly OKRK ve své působnosti 5416 případů, k rozhodnutí předsednictvům předložily 808. Dříve tomu bylo přibližně naopak.

Přehled o činnosti kontrolních a revizních komisí ukazuje, že i při rozšířeném obsahu činnosti plní své poslání a úkoly na úseku disciplinární práce podle stanov strany a směrnic ÚV KSČ pro práci kontrolních a revizních komisí.

Stranické hospodaření

V období mezi XII. a XIII. sjezdem Komunistické strany Československa dosáhlo stranické hospodaření dalšího příznivého vývoje. Orgány ústředního výboru KSČ přijaly usnesení, jejichž uskutečňování přispělo k jeho dalšímu zlepšení. Finanční a hmotné zabezpečení politických, ideologických a organizačních úkolů v orgánech, institucích a základních organizacích je prováděno plně z vlastních zdrojů strany. Počínaje rokem 1965 se z prostředků KSČ hmotně i finančně také zajišťuje činnost Československého svazu mládeže. Zvýšila se péče orgánů a institucí o stranické hospodaření, velké úsilí je zejména věnováno správnému a včasnému odběru členských příspěvků. V posledních letech byla rozšířena pravomoc krajských a okresních výborů v hospodaření a utužena finanční, rozpočtová a plánovací disciplína. Podstatně byla snížena hospodářská administrativá. Orgánům a institucím je poskytována pravidelná pomoc a prohlubuje se kontrola stranického hospodaření po linii hospodářských oddělení i kontrolních a revizních komisí všech stupňů.

Pokračující příznivý vývoj hospodaření dokládají celkové výsledky. Došlo ke zlepšení v poměru mezi vývojem celkových příjmů a vývojem výdajů. Proti roku 1962 vzrostly příjmy strany v roce 1965 o 3,6 procenta, výdaje se zvýšily pouze o 1,2 %. Celkový majetek v orgánech a institucích KSČ vzrostl o 36,1 %. Na růstu příjmů strany se podílejí zejména příjmy za členské příspěvky, které se zvý-

Politická kontrolní činnost byla zaměřena na zvyšování účinnosti stranické práce, zejména na rozbor účinnosti metod práce základních organizací strany. Kontrolní a revizní komise kontrolovaly rovněž plnění stranických usnesení v rozhodujících oblastech hospodářského života. Upozorňovaly na důležité problémy v národní m'hospodářství, zejména na neuspokojivý stav kvality výrobků, zmetkovitost, ztráty na zemědělském půdním fondu a problémy práce mistrů. Svá doporučení předkládaly stranickým orgánům. Politicko-kontrolní činnost byla na všech stupních sjednocována s činností orgánů lidové kontroly.

Počet členstva v krajských organizacích

Počet obyvatelstva ČSSR k 1. 1. 1968	14 196 627
Počet obyvatelstva ČSSR, obyvatelé starší 18 let	9 859 719
Počet členů a kandidátů KSČ	1 698 002
tj. 17,2 % (v českých krajích 19,8 %, ve slovenských 11,3 %)	

	K 1. 1. 1962		K 1. 1. 1966		
	členů a kandidátů	%	členů a kandidátů	%	Rozdíl
	počet		počet		
Praha ¹	169 049	10,2	172 867	10,2	+ 3 818
Středočeský kraj ¹	194 705	11,7	201 849	11,9	+ 7 144
Jihočeský kraj	82 998	5,0	84 927	5,0	+ 1 929
Západočeský kraj	106 512	6,4	107 810	6,3	+ 1 298
Severočeský kraj	142 496	8,6	143 844	8,5	+ 1 348
Východočeský kraj	157 594	9,5	158 984	9,3	+ 1 390
Jihomoravský kraj	241 555	14,6	246 020	14,5	+ 4 465
Severomoravský kraj	199 072	12,1	205 438	12,1	+ 6 366
České kraje celkem	1 293 981	78,1	1 321 739	77,8	+27 758
Západoslovenský kraj	115 261	7,0	125 246	7,4	+ 9 985
Středoslovenský kraj	90 469	5,4	96 313	5,7	+ 5 844
Východoslovenský kraj	76 188	4,6	83 662	4,9	+ 7 474
Slovenské kraje celkem	281 918	17,0	305 221	18,0	+23 303
Organizace řízené ÚV KSČ	81 122	4,9	71 042	4,2	-10 080
KSČ celkem	1 657 021	100,0	1 698 002	100,0	+40 981

¹ Změna počtu komunistů v městské organizaci Praha a ve středočeské krajské organizaci byla mimo jiné ovlivněna tím, že na podkladě usnesení ÚV KSČ bylo v roce 1965 přefazeno z městské organizace Praha 71 základních organizací s počtem 2673 členů a kandidátů do středočeské krajské organizace.

Stav a vývoj počtu členstva podle základních organizací

Základní organizace	Počet členů a kandidátů k 1. 1. 1962	%	Počet členů a kandidátů k 1. 1. 1966	%	Rozdíl	%
závodní	1 158 527	69,9	1 194 547	70,4	+36 020	3,1
v JZD	73 944	4,5	110 852	6,5	+36 908	50,0
vesnické	256 455	15,5	185 736	10,9	-70 719	27,6
uliční	168 095	10,1	206 867	12,2	+38 772	23,1
Celkem	1 657 021	100	1 698 002	100	+40 981	2,5

Rozdělení členstva závodních organizací podle sektorů

Odvětví	Počet základních organizací	Členů a kandidátů	Z toho dělníků v %
Výroba elektřiny a tepla	335	12 692	59,5
Průmysl paliv, výrobky z uhlí	580	46 903	67,1
Metalurgie černých kovů	803	56 051	64,8
Chemicko-gumárenský průmysl	498	29 489	59,9
Strojírenský a kovodělný průmysl	2 812	196 925	58,4
Průmysl stavebních hmot	766	17 803	68,0
Spotřební průmysl	2 480	106 695	64,4
Průmysl potravin a pochutin	1 281	35 028	61,8
Óstatní průmysl	237	5 482	56,5
Výrobní družstva	719	16 075	62,8
Stavebnictví	1 473	58 317	54,3
Státní statky	3 270	66 509	54,4
Lesnictví	414	18 692	35,8
STS	182	7 705	52,9
Doprava železniční	2 011	66 224	62,3
Doprava ostatní	752	35 104	68,0
Spoje	597	14 611	24,7
Materiálně technické zásobování	206	3 167	35,2
Státní obchod (včetně veřejné stravování)	1 604	41 245	19,3
Družstevní obchod* (včetně veřej. stravování)	159	6 495	13,0
Nákup zemědělských výrobků	246	6 415	35,6
Věda a výzkum	507	17 718	25,6
Komunální služby	717	19 856	48,8
Bytové hospodářství	131	4 269	30,1
Zdravotnictví a sociální péče	732	26 960	15,9
Školství	4 337	75 341	6,4
Kultura, osvěta, tělesná výchova	597	16 945	16,0
Správa a soudnictví	1 851	62 880	6,3
Peněžnictví a pojišťovnictví	379	6 213	2,6
Společenské organizace	606	13 671	7,7
Ostatní	87	1 630	32,3
Organizace řízené ÚV KSČ	4 103	103 437	14,2

Věkové složení členů a kandidátů

	K 1. 1. 1962		K 1. 1. 1966	
Do 26 let	151 886	9,2 %	152 812	9,0 %
Do 35 let	345 788	20,9 %	309 053	18,2 %
Do 45 let	392 574	23,7 %	452 901	26,7 %
Do 60 let	529 604	31,9 %	487 486	28,7 %
Starší 60 let	237 171	14,3 %	295 750	17,4 %
Celkem	1 657 021	100 %	1 698 002	100 %

Věkové složení komunistů ve vesnických organizacích a v organizacích v JZD

	K 1. 1. 1962		K 1. 1. 1966	
Do 26 let	14 974	4,5 %	14 038	4,7 %
Do 35 let	41 761	12,7 %	27 067	9,1 %
Do 45 let	58 511	17,7 %	48 590	16,4 %
Do 60 let	111 654	33,8 %	85 923	29,0 %
Starších 60 let	103 499	31,3 %	120 970	40,8 %
Celkem	330 399	100 %	296 588	100 %

Národnostní složení členstva strany

	K 1. 1. 1962		K 1. 1. 1966	
Česká	1 323 917	79,9 %	1 343 805	79,2 %
Slovenská	289 252	17,5 %	307 639	18,1 %
Maďarská	24 311	1,5 %	27 250	1,6 %
Ukrajinská	10 305	0,6 %	10 111	0,6 %
Polská	5 907	0,3 %	5 755	0,3 %
Německá	1 651	0,1 %	1 757	0,1 %
Ostatní	1 678	0,1 %	1 685	0,1 %
Celkem	1 657 021	100 %	1 698 002	100 %

Vzdělání členstva strany

	K 1. 1. 1962		K 1. 1. 1966	
Základní	1 259 750	76,0 %	1 192 564	70,2 %
Nižší střední bez maturity	158 039	9,5 %	169 522	10,0 %
Středoškolské zakončené maturitou	169 123	10,2 %	235 458	13,9 %
Vysokoškolské technické	24 100	1,5 %	33 216	2,0 %
Vysokoškolské zemědělské	5 427	0,3 %	8 703	0,5 %
Vysokoškolské humanitní	40 582	2,5 %	58 539	3,4 %
Celkem	1 657 021	100 %	1 698 002	100 %

II/9 Zpráva o vývoji KSČ během roku 1968

Zpráva o vývoji a stavu členské základny strany k 1. lednu 1969 byla vypracována organizačně-politickým oddělením ÚV KSČ pro předsednictvo ÚV KSČ. Ke zprávě bylo přiloženo vyjádření vedoucího útvaru politicko-odborných služeb ÚV KSČ.

V originále 20 listů

SÚA, f. 02/1, sv. 95, a.j. 157

Poznámka: Zprávu projednalo Předsednictvo ÚV KSČ 13.5.1969.

5660/31

Zpráva o vývoji a stavu členské základny strany k 1. lednu 1969

Problematika vývoje členské základny vždy byla závažnou politickou otázkou, tím spíše tomu tak je v současných podmínkách práce strany. Ve vývoji členské základny se do značné míry zrcadlí - pro- věruje politika strany - její kvalita, vědeckost - perspektivnost, aktivita, atd.

Minulá léta v podmínkách převážně administrativně direktivního řízení společnosti i strany /do značné míry včetně vývoje členské základny/ však poněkud zakrývala političnost a složitost této problematiky. Proto nemůže překvapit, že po lednu 1968 dochází i v této oblasti k určitému oživení. Mělo té své pozitivní stránky, a to hlavně v prvním pololetí, kdy se straně přes kritiku minulých chyb začínal dařit navazovat dialog s mladou generací a dát nové naděje - perspektivy dosavadním členům strany, a to hlavně díky novému, byť dílčímu programu.

Poněkud nové politickoorganizační podmínky k řízení a zkoumání vývoje členské základny vznikají také vlivem federativního uspořádání státu.

Rozborová činnost - stranická statistika i v minulosti přihlížela k odlišným faktům - tendencím v českých zemích a na Slovensku, ale přesto metody stranické práce a neexistence českých orgánů vedly v nemalé míře k zdůrazňování hlavně celostátních údajů a hodnocení a k zatlačování specifických českých a slovenských podmínek, které zejména v nynějších podmínkách budou vyžadovat oddělené posouzení.

1. Stav členů k 1.1. 1968

1 690 977

1.1.1968: 1 689 204

základními organizacemi bylo -
podle jimi zaslaných hlášení
na okresní výbory - v roce 1968:

/V r.1967/

přijato nových členů	+	36 640	40 837	89,72
zrušeno členství a vylou- čeno	-	22 046	14 642	66,42
zemřelo členů	-	17 296	17 181	100,64
vlivem přestupů a různých nedostatků v evidenci člen- stva vznikl úbytek	-	16 638	7 244	219,52

Stav členů k 1.1.1969

1 671 637

1.1.1969: 1 671 637

Počet členů vykazuje za uplynulý rok úbytek 19 340, tj. 1,1 %.
Je to nejvyšší roční úbytek od roku 1955. Výrazně charakterizuje
tento úbytek skutečnost, že 82,2 % z něho připadá na druhé pololetí,
kdy zejména koncem roku se snížil příliv nových členů a výrazněji
stoupl počet zrušeného členství.

Poněkud odlišné podmínky i historický vývoj strany a věková
skladba členstva - i obyvatelstva - mezi českými zeměmi a Slovenskem
se zjevně odráží i v odlišném vývoji jejich počtu členstva.

krajská organizace

počet členů

rozdíl

k 1.1.68

k 1.1.69

městská org. Praha	181 836	177 826	x/ 97,8	- 4 010	2,210
středočeská	190 097	185 695	97,7	- 4 402	2,31
jihočeská	85 444	84 800	99,2	- 644	0,75
západočeská	107 110	105 471	98,4	- 1 639	1,53
severočeská	142 782	141 576	99,2	- 1 206	0,85
východočeská	157 035	154 265	98,3	- 2 770	1,76
jihomoravská	244 469	239 701	98,1	- 4 768	1,95
severomoravská	205 172	200 900	97,9	- 4 272	2,08
celkem české země	1 313 945	1 290 234		- 23 711	1,80

III

městská organizace Bratislava	30 687	31 144	+	457	1,49
západoslovenská	94 999	96 389	+	1 390	1,46
středoslovenská	96 919	97 926	+	1 007	1,04
východoslovenská	84 963	86 197	+	1 234	1,45
celkem Slovensko	307 568	311 656	+	4 088	1,33
org. v ozbrojených silách řízených ÚV KSČ	69 464	69 747	+	283	0,41
celkem KSČ	1 690 977	1 671 637	-	19 340	

x/ Včetně komunistů v zahraničí a celozávodní organizace při ÚV KSČ /7320/.

Vývoj počtu členů podle jednotlivých krajů zhruba zobrazuje rozdíly mezi počtem přijatých členů a úbytky zrušením členství, vyhlášením a smrtí. Zčásti však ovlivňují počet členů také přestupy mezi jednotlivými stranickými organizacemi. Skutečnost, že prakticky ve všech českých krajích vykazuje porovnání odhlášených a přihlášených členů základních organizací úbytek, svědčí o tom, že i tento statistický údaj určený k pochycení vnitrostranických přestupů je v nemalé míře určitým dalším ukazatelem úbytků. Nedostatek péče základních organizací o odcházející i přicházející členy včetně labilního vztahu některých členů ke straně vede ke ztrátě členství, aniž jsou vždy a včas provedeny příslušné náležitosti. Tyto případy se vyskytují každoročně, avšak značně zvýšený počet těchto úbytků v tomto roce do značné míry souvisí s mimořádnou politickou situací ve straně, což má za následek, že určitý počet členů využívá přestupu do jiné organizace ke zrušení členství ve straně.

Současně je třeba konstatovat, že poklesla kázeň výborů některých ZO při plnění organizačně technických úkolů, což se konkrétně projevuje právě v nedůsledném vybavování přestupujících členů, v méně přesném vyplňování a zasílání hlášení o stavu a pohybu členstva okresním výborům. V tom je také jedna z příčin větších rozdílů mezi počtem přijatých členů a stejně tak i úbytků vykazovaných základními organizacemi oproti počtu vykazovanému po schválení okresními výbory. Ve výborech ZO KSČ se nezřídka nyní projevuje nechuť k vyřizování těchto "administrativních" záležitostí.

Posuzovat objektivněji vývoj počtu členstva v jednotlivých okresech je ještě obtížnější než v kraji, neboť tisíce komunistů má v jiném okrese bydliště a v jiném pracoviště. To pak například při odchodech do důchodu zkresluje početní vývoj. V českých krajích však výrazně charakterizuje současný stav skutečnost, že 77 okresů z celkového počtu 87 vykazuje za minulý rok úbytek členstva.

Výrazně odlišné výsledky v oblasti přílivu nových členů a úbytků zrušením členství a vyloučením mezi jednotlivými okresy, a to v rámci jedné krajské organizace, svědčí o tom, že problematika vývoje členské základny byla v minulém roce ovlivněna nejen celostátními politickými problémy, ale i značnou specifickou politickou situací i rozdílnou strukturou členské základny v jednotlivých okresech. Z mnoha případů uvádíme okres Česká Lípa, kde bylo přijato v roce 1968 292 nových členů a úbytek zrušením členství činil 104, naproti tomu v okrese Vsetín bylo přijato 138 nových členů, ale zrušeno členství bylo u 322 členů.

2. Vývoj počtu členstva podle jednotlivých typů základních organizací

	počet členů		rozdíl	v %
	k 1.1.1968	k 1.1.1969		
záv. organizace	1 152 001	1 129 239	- 22 762	2,-
org. v JZD	91 985	84 693	- 7 292	7,9
vesnické organizace	214 487	220 339	+ 5 852	2,7
uliční organizace	232 504	237 366	+ 4 862	2,1
celkem	1 690 977	1 671 637	- 19 340	

Rozmístění členů podle typů základních organizací zaznamenává již dlouhodobější tendenci úbytku členů v závodních organizacích, avšak výhradně v českých zemích, kde za poslední čtyři roky se snížil počet z 889 125 na 830 854, tj. o 58 271 členů - 6,5 %. V téže době /od 1.1.1965 - k 1.1.1969/ se zvýšil v českých krajích počet členů v uličních organizacích ze 171 813 na 225 282, tj. o 53 469 - 31,1 %. Z těchto vnitrostranických přesunů je zřejmé stále se zhoršující věková a současně sociální struktura /důchodci/ členstva v českých zemích. Tak ve východočeské krajské organizaci se jen za poslední tři roky snížil počet členů v závodních organizacích o téměř 9000 /ze 101 869 na 92 880/.

3. Počet a složení nových členů přijatých v roce 1968

/podle došlých přihlášek ÚV KSČ/

	I. pololetí	II. pololetí	celkem	%
české země	13 355	8 863	22 218	58,0
Slovensko	4 679	3 398	8 077	21,0
stranické organizace v ozbrojených silách řízených ÚV KSČ	2 630	5 444	8 074	21,0
celkem	20 664	17 705	38 369	100,0

Příchod přihlášek na ÚV KSČ se sice přesně časově nekryje s jejich projednáváním v základních organizacích, přesto je však z uvedených čísel zjevný vliv odlišné politické situace v I. a ve II. pololetí na vstup nových členů do strany. Opačná tendence v ozbrojených silách než v českých zemích a na Slovensku je odrazem jejich specifické /hlavně věkové/ struktury. Srpnové události zde silněji působily na vlastenecké cítění mladých lidí a ti na projev souhlasu s odmítavým stanoviskem předsednictva ÚV KSČ ke vstupu vojsk pěti zemí ve zvýšené míře vstupovali do strany.

Je přirozené, že nelze na pocitech, které ovládly náš lid po srpnových událostech, budovat stranu. Bylo by však rozhodně nesprávné, kdybychom na druhé straně tyto pocity nechápali a odsuzovali je. Tím by se strana ještě více izolovala od mladé generace, než je tomu dnes. Výrazně to dokládá i skutečnost, že ve 36,2 % ZO není ani jeden člen ve věku do 25 let a v dalších téměř 20 % ZO je pouze 1 člen v tomto věku. Ve stranických organizacích na vesnici jsou tato výstražná fakta ještě výraznější.

Vcelku je počet přijatých členů v roce 1968 nižší než v roce 1967 /42 146 a téměř stejný jako v roce 1966 - 38 800/. Přesto lze výsledky hodnotit vcelku kladně, přihlížíme-li k období a událostem loňského roku. Jiná je ovšem situace, vycházíme-li z dosavadní nepříznivé, zejména věkové struktury členské základny, a to hlavně v českých zemích.

Z celkového počtu 38 369 nových členů bylo:

	1967	1968
mužů	74,2	74,1
žen	25,8	25,9

x

ve věku

do 25 let	60,2	49,0
do 35 let	24,6	29,9
nad 35 let	15,2	21,1

x

národnosti

české	76,7	70,2
slovenské	19,7	26,1
maďarské	2,5	2,8
ukrajinské	0,4	0,4
polské	0,4	0,2
německé	0,2	0,2
ostatní	0,1	0,1

x

se vzděláním

základním	46,4	41,4
nižším středním	7,7	8,8
středoškolským	35,2	37,6
vysokoškolským	10,7	12,2

x

podle nynějšího zaměstnání

dělníků	38,7	34,9
členů JZD	6,1	4,5
ITHP	21,3	20,4
učitelů	6,3	6,0
studentů	6,8	6,7
úředníků administrativních	11,1	14,6
příslušníků ozbrojených sil z povolání	4,1	6,9
pracovníků služeb	3,4	3,3
ostatních	2,2	2,7

x

Výraznější změny ve složení nových členů v porovnání s rokem 1967, případně s předcházejícími lety, se projeví. zejména ve věkovém složení. Vyšší počet nových členů ve věkové skupině nad 35 let vyplývá jednak ze skutečnosti, že se v minulém roce politicky aktivizovali i někteří starší lidé, kteří v předcházejícím období neviděli účelnost vstupu do strany, nechtěli se smířovat s formálním členstvím ve straně. Souviselo to i s tím, že v dřívějších obdobích bylo různými formami buď bráněno některým lidem ve vstupu do strany z titulu vyššího věku, nebo že nepracovali v materiální výrobě.

Změny v národnostním složení vyplývají především ze změn v počtu přijatých členů v českých zemích a na Slovensku.

Poměrný růst nových členů s vyšším vzděláním úzce souvisí s postupujícími tendencemi v sociálním složení strany. Nejvýraznější z nich je další úbytek dělníků. Tato problematika jednak souvisí s obtížemi při získávání mladých dělníků, ale také s objektivními procesy ve výrobě - zejména rozvojem technicky náročnějších profesí, sbližováním charakteru práce některých skupin dělníků a techniků, což bude vyžadovat komplexnější posuzování přílivu nových členů z materiální výroby než dosud. Přitom ovšem nutno vidět specifiku jednotlivých odvětví i každého závodu a z ní vyplývající potřeby členské základny, a to nejen z úzce odborné struktury pracujících, ale hlavně

z politického vztahu pracujících ke straně - její politice a cílům.

4. Počet a složení členů, jimž bylo v roce 1968 zrušeno členství
nebo byli vyloučeni

OKRK potvrdily 18 555 takovýchto úbytků, z nich bylo:

18 106 - 97,6 % zrušeno členství,
449 - 2,4 % vyloučeno.

x

Z celkového počtu úbytků připadá na:

české země	16 732	- 90,2 %	
Slovensko	1 607	- 8,7 %	
stranické organizace v ozbrojených složkách řízených ÚV KSČ	216	- 1,1 %	- na počtu úbytků

se v roce 1968 podílelo z celkového počtu ZO 23,4 %.

x

I. čtvrtletí	2 730	14,7	37,5 %
II. čtvrtletí	4 226	22,8	
III. čtvrtletí	4 373	23,6	62,5 %
IV. čtvrtletí	7 226	38,9	

x

Porovnání s rokem 1967, kdy tentýž úbytek činil 18 654 členů, svědčí o tom, že ani politicky velmi bouřlivý minulý rok zatím v této oblasti stav členské základny podstatněji neovlivnil. Nelze ovšem podceňovat sílící tendence, které se projevují ve II. pololetí a zejména ve IV. čtvrtletí 1968. Úbytek za IV. čtvrtletí stejně jako za II. pololetí je nejvyšší za posledních 12 let. Navíc nutno počítat s tím, že v ZO a OV je několik tisíc ještě neprojednaných případů. Závažnost úbytků je také v tom, že dochází v některých organizacích

III

k výstupům několika členů najednou a v několika případech i desítek členů.

Rozdíl mezi I. a II. pololetím minulého roku je zvláště zřetelný u krajů:

	I. pololetí	II. pololetí
Praha-město	981	1 751
Středočeský	656	1 141
Východočeský	729	1 534
Jihomoravský	1 035	1 765
Severomoravský	911	2 017

Ještě výraznější jsou tyto rozdíly u některých okresů: např. v okrese Kutná Hora bylo v I. pololetí zrušeno členství ve 30 případech a za II. pololetí 181. V okrese Vsetín bylo v I. pololetí zrušeno členství v 55 případech a za II. pololetí 267. V okrese Trenčín bylo v I. pololetí zrušeno členství ve 21 případech a za II. pololetí 73 atd.

Z počtu 18 555 úbytků bylo:

mužů	79,1 %	žen	20,9 %
------	--------	-----	--------

x

<u>ve věku</u>		<u>s délkou členství od</u>	
do 25 let	6,4 %	r. 1945-47	29,9 %
do 30 let	13,5 %	1948	15,8 %
do 40 let	22,5 %	1949-57	11,3 %
do 50 let	18,9 %	1958-68	43,0 %
do 60 let	16,7 %		
přes 60 let	22,0 %		

x

dělníků	52,7 %
dělníků-důchodců	17,0 %
členů JZD	4,0 %
ITHP	6,1 %
úředníků	2,4 %
pracovníků služeb	1,9 %
žen v domácnosti	3,6 %
důchodců ostatních	7,7 %
ostatních	4,6 %

x

Porovnání úbytků /zrušením členství a vyloučením/ v roce 1968 s úbytky za rok 1967 neukazuje na podstatnější rozdíly. Za zmínku stojí: snížil se počet úbytků členů ve věku do 25 let z 1614 - 8,7 %, na 1190 - 6,4 %; počet dělníků vykazuje v úbytcích snížení z 10 748 - 57,7 % na 9787 - 52,7 %.

Podle zaslaných údajů jsou úbytky zdůvodňovány následovně:

neplnění stranických povinností	9772	- 52,7 %
na vlastní žádost	2143	- 11,5 %
nesouhlas s politikou strany	2367	- 12,9 %
stáří, nemoc	1459	- 7,9 %
ostatní /rozkrádání, nespokojenost s řešením osobních problémů atd./	2805	- 15,0 %

Tyto údaje dostatečně nevystihují pravé politické příčiny odchodu ze strany a těžko je lze někdy od vystupujících členů získat. Některé zkušenosti však naznačují, že přibývá počet členů strany, kteří se rozhodují pro odchod ze strany v důsledku nesouhlasu se současnou situací, s příchodem a pobytem sovětských vojsk a důsledků, které z této skutečnosti vyplývají. Zcela konkrétně je to vyjadřováno v některých dopisech zasílaných ÚV KSČ. Závažnost této stránky vývoje členské základny bude vyžadovat, aby stranické orgány všech stupňů hlouběji vnikaly do její podstaty.

5. Vývoj složení členstva v roce 1968

	<u>k 1.1.1968</u>		<u>k 1.1.1969</u>	
Stav členů	1 690 977		1 671 637	
z nich:				
mužů	1 224 060	72,4 %	1 206 409	72,2 %
žen	466 917	27,6 %	465 228	27,8 %
x				
<u>ve věku</u>				
18 - 25 let	108 793	6,4 %	97 283	5,8 %
26 - 30 let	150 444	8,9 %	148 166	8,9 %
31 - 40 let	382 942	22,7 % - 38,-	374 905	22,4 % 37,1
41 - 50 let	390 908	23,1 %	407 647	24,4 %
51 - 55 let	168 634	10,- %	151 455	9,- %
56 - 60 let	171 284	10,1 %	168 546	10,1 %
nad 60 let	317 972	18,8 %	323 635	19,4 %
x				
<u>národnosti</u>				
české	1 335 545	79,- %	1 312 877 ^{x/}	78,5 %
slovenské	308 541	18,3 %	312 087 ^{xx/}	18,7 %
maďarské	27 787	1,6 %	28 135	1,7 %
ukrajinské	10 109	0,6 %	9 621	0,6 %
polské	5 741	0,3 %	5 652	0,3 %
německé	1 616	0,1 %	1 559	0,1 %
ostatní	1 638	0,1 %	1 706	0,1 %

x/ počet členů české národnosti na Slovensku 6524, tj. 2,1 %
členstva na Slovensku

xx/ počet členů slovenské národnosti v českých zemích 28 308,
tj. 2,2 % členstva v českých krajích

x

<u>Podle délky členství^{x/}</u>	<u>k 1.1.1968</u>			<u>k 1.1.1969</u>		
od r.1921 - 1944	12	599	0,7 %	12	567	0,8 %
od r.1945 - 1947	559	432	33,1 %	539	989	32,2 %
od r.1948	319	922	18,9 %	309	951	18,6 %
od r.1949 - 1957	246	430	14,6 %	242	810	14,5 %
od r.1958 - 1967	552	594	32,7 %	529	596	31,7 %
od r.1968	-	-	-	36	724	2,2 %

x

Se vzděláním

základním	1	134	728	67,1 %	1	097	611	65,7 %
nižším středním		171	659	10,2 %		173	560	10,4 %
středoškolským		266	230	15,7 %		274	971	16,4 %
vysokoškolským		118	360	7,- %		125	495	7,5 %

x

Podle nynějšího zaměstnání

	<u>k 1.1.1968</u>			<u>k 1.1.1969</u>		
dělníků	466	596	27,6	443	089	26,5
zem. dělníků	47	872	2,8	47	165	2,8
celkem dělníků	514	468	30,4	490	254	29,3
členů JZD ved.prac.	17	490	1,-	17	332	1,-
členů JZD ostat.prac.	69	993	4,2	67	386	4,-
celkem členů JZD	87	483	5,2	84	718	5,-
ITHP - mistrů	65	693	3,9	68	679	4,1
v prům.dopravě	166	691	9,9	157	506	9,4
na st.st., STS-lesy	29	584	1,7	29	570	1,8
ve stát.org.	48	185	2,9	49	750	3,-
celkem ITHP	310	153	18,4	305	505	18,3
veřejných prac.	25	608	1,5	22	685	1,4
vědeckých prac.	4	045	0,2	4	743	0,3
uměleckých a kult.pr.	8	661	0,5	8	931	0,5
lékařů a lékárníků	9	178	0,5	9	529	0,6
učitelů a profesorů	66	725	4,-	67	523	4,-
studentů	6	348	0,4	5	861	0,3
úředníků admin.	104	522	6,2	112	010	6,7
ved.prod.a prov.služ.	19	279	1,1	19	113	1,1
prac. služeb	42	502	2,5	41	399	2,5
přísl.ozbr.sl.z pov.	77	007	4,5	79	615	4,8
žen v domácnosti	64	970	3,8	61	984	3,7
dělníků důchodců	239	604	14,2	243	453	14,6
ostatních důchodců	87	136	5,2	89	815	5,4
celkem důchodců	326	740	19,4	333	268	20,-
ostat.zaměstnání	23	288	1,4	24	499	1,5

Příliv nových členů i úbytky se v roce 1968 zhruba pohybovaly v rozsahu předcházejících let /s určitou tendencí růstu úbytků a snížení přílivu nových členů/, proto také hlavní tendence v celkovém složení členstva strany, trvající většinou již řadu let, pokračovaly i v minulém roce.

Vývoj členské základny v roce 1968 lze charakterizovat takto:

a/ Od roku 1963 se každoročně poměrně zvyšuje počet žen o 0,1 %, v minulém roce o 0,2 %. Tato zdravá tendence je však závislá hlavně na celkovém počtu členstva a je provázena v některých letech i absolutním poklesem - také v minulém roce se absolutní počet žen mírně snížil /o - 1689/. Specifické rozdíly mezi českými zeměmi a Slovenskem jsou v této oblasti zvláště výrazné, i když na Slovensku počet žen také mírně stoupá. V českých zemích činí počet žen 32,2 % a na Slovensku 13,9 %.

b/ Značně nepříznivý stav opět vykazuje věková struktura strany. Tři nejmladší věkové skupiny /do 25, do 35 a do 40 let/ vykazují jak absolutní úbytek celkem o 21 825 členů, tak o poměrný, o téměř 1 %, tj. přibližně stejný vývoj v těchto skupinách jako v roce 1967. Závažnost nepříznivé věkové struktury členstva charakterizuje skutečnost, že ve věku do 30 let je ve straně jen 14,7 %, zatímco ve věku přes 60 let již téměř 20 % členstva. Nejpočetnější věkovou skupinu tvoří komunisté ve věku od 40 do 50 let - téměř jednu čtvrtinu. Nepříznivá věková struktura a její další zhoršování je nesporně také jednou z příčin celkových problémů práce strany.

Tento stav jde hlavně na vrub českých zemí a zrcadlí se v něm izolace strany od mladé generace vlivem dlouholetého nedoceňování jejich potřeb, zájmů a názorů. Kontakt - důvěru, které se straně podařilo po lednu 1968 s mladou generací navázat, byly srpnovými událostmi opět narušeny. Řešení tohoto problému je pro další práci strany - pro další politický vývoj - jednou z hlavních otázek, což by se také mělo v práci všech orgánů a organizací projevit v jejich každodenní činnosti.

c/ Národnostní složení členstva vykazuje soustavnou zdravou tendenci v podobě růstu podílu slovenské národnosti a částečně i maďarské. Tato tendence je však ovlivněna i absolutním úbytkem počtu členů v českých zemích. Dosud značně nižší organizovanost na Slovensku by vyžadovala ještě progresivnější růst.

d/ Složení členstva podle délky členství ve straně ukazuje, že i když příliv nových členů není úměrný potřebám práce strany - přesto tvoří komunisté, kteří vstoupili do strany od roku 1958, téměř 34 %, tj. nejpočetnější část členstva strany. Této skutečnosti je třeba nutně postupně dávat větší průchod i při výběru funkcionářů v přípravách výročních schůzí, konferencí a sjezdů. Jinak by úsilí o příliv nových sil vyznívalo naprázdno. Značně odlišná a méně příznivá je ovšem situace ve stranických organizacích na vesnici, kde členská základna již řadu let prakticky žije z podstaty - z podstaty, která se objektivně postupně stává historií. Nejvýrazněji to ukazuje fakt, že počet členů ve vesnických organizacích, kteří vstoupili do strany do roku 1948 /včetně/, tvoří 70 %. Nemá-li proto strana ztratit přímou praktickou možnost realizace svých záměrů na vesnici /agrární program/, musí stranické orgány a organizace hledat intenzivně cestu k získávání nového členstva - mládeže do svých řad. Některým ZO KSČ na vesnici hrozí přímo zánik.

e/ Důležitou kvalitativní stránkou složení členstva strany je vzdělání komunistů. Zaznamenáváme soustavný růst vzdělanosti členstva, tj. růst počtu členů s vyšším vzděláním a úbytek členů pouze se základním vzděláním. Přesto však tato část členů tvoří ještě téměř 2/3, což v souvislosti s náročností na řízení společnosti ztěžuje aktivitu strany - její politicko-odbornou schopnost na řešení současných a perspektivních úkolů. I tato skutečnost vyžaduje, aby strana na všech stupních a úsecích pracovala i s bezpartijním aktivem kvalifikovaných odborníků všech profesí a ty pak také dále získávala do strany. I z této stránky vzato vyžadují stranické organizace na vesnici specifické pozornosti, neboť tam je počet členů s vyšším vzděláním minimální.

Oblast vzdělání členstva v českých zemích a na Slovensku patří k poměrně výrazným odlišnostem - počet členů s vyšším vzděláním než základním je na Slovensku o více než 9 % vyšší než v českých zemích. I tato okolnost jako řada jiných rozdílů struktury členstva v českých zemích a na Slovensku je ovlivněna hlavně rozdílným věkovým složením.

f/ Sociální složení prochází soustavně změnami, ve kterých se odrážejí různé ekonomické a politické procesy ve společnosti a ve straně. K nejvýraznějším a dlouholetým tendencím patří soustavný úbytek dělníků ve straně /hlavně v českých krajích, kde za posledních 6 let se snížil počet dělníků o téměř 90 000 - ze 35,8 % na 29,4 %/. Tento proces je ovlivňován řadou okolností - jednak početním odchodem dělníků do důchodu /počet dělnických důchodců v týchž letech vzrostl v českých zemích o více než 64 000 - z 11,9 % na 17,1 %/, jejich úbytky zrušením členství a vyloučením. Nezanedbatelným /byť statisticky těžko podchytitelným/ je i proces změn profesí - přechod dělníků do různých jiných zaměstnání. Tato problematika souvisí s objektivními změnami ve struktuře národního hospodářství, s nárůstem profesí s vyšší náročností na technickou kvalifikaci apod. Základní údaje o soc. složení nutno doplnit některými dalšími pohledy. Výraznou skutečností je např. to, že dělníci a dělníci důchodci tvoří 43,9 % členstva strany, že v závodních organizacích /včetně všech nevýrobních odvětví/ tvoří dělníci 40,5 % členstva těchto organizací. To přesvědčivě dokládá i z kvantitativního hlediska dělnický charakter strany.

Některé uvedené objektivní okolnosti nám však nesmí zastírat ani dlouholeté nedostatky v oblasti politiky a ekonomiky, které měly vliv na to, že hlavně mladá generace dělníků nejevila přílišný zájem o vstup do strany.

Závažnou politickou otázkou je rovněž dlouholetý úbytek komunistů - členů JZD. Za posledních 6 let se jejich počet snížil ze 105 520 - 6,3 %, na 84 718 - 5 %. I v této oblasti jsou sice některé objektivní okolnosti, jako úbytek pracovních sil v země-

dělství, věková struktura pracujících na vesnici a jiné, avšak hlavním problémem zřejmě i zde bude oblast politiky, a to i navzdory tomu, že v posledních letech bylo dosaženo výraznějšího upevnění JZD a zlepšení uspokojování některých sociálních potřeb družstevních rolníků. Bude proto nezbytné, aby stranické orgány a organizace v souvislosti se zabezpečováním připravovaného agrárního programu věnovaly i kádrovým otázkám na vesnici prvořadou pozornost. Podceňovat přitom nelze ani narůstající konkurenci jiných politických sil /strana lidová a jiné/.

V početně silné sociální skupině ITHP se po prvé po mnoha letech projevuje úbytek, přestože počet nových členů převyšuje úbytky této kategorie členstva. Je to zřejmě odraz určitého přesunu profesí či změn kvalifikačních tříd, případně i nepřesnosti při vyplňování stranických hlášení. Do určité míry to naznačuje i růst počtu administrativních úředníků, který je vyšší, než by odpovídalo přijetí nových členů z této skupiny.

Počet studentů se snížil a je nejnižší od roku 1960. Především na vysokých školách je třeba prohloubit vliv strany mimo jiné též posilováním členské základny strany. Zvýšená politická aktivita vysokoškolského studentstva nepřinesla výsledky ve větším zájmu studentů o přijetí do strany, neboť neformální kontakt - dialog, který se straně dařil po lednu v této oblasti navazovat, byl srpnovými událostmi značně narušen. V souvislosti s přípravou sjezdu /programu strany/ bude nutno této oblasti věnovat zvýšenou pozornost.

Stav žen v domácnosti se opět snížil, zatímco počet důchodců dále vzrostl. Souhrnný počet důchodců a žen v domácnosti - 23,7 % ukazuje, jak početná část členstva strany je mimo společenský pracovní proces. I tato okolnost zdůrazňuje význam úkolů zajistit příliv nových mladých sil.

Vývoj počtu základních organizací

typ organizace	počet		%	rozdíl
	k 1.1.1968	k 1.1.1969		
závodní	32 332	32 221	72,4	- 111
v JZD	2 739	2 556	5,8	- 183
vesnické	6 735	6 852	15,4	+ 117
uliční	2 782	2 863	6,4	+ 81
celkem	44 588	44 492	100,-	- 96

Výstavba základních organizací doznala v uplynulém roce jen malých změn. - ty jsou pak v souladu s vývojem členstva na jednotlivých úsecích. Na vesnicích již jen v malém měřítku pokračoval proces zařazování některých organizací v JZD do vesnických organizací. Stoupající počet uličních organizací je trvalého charakteru, neboť souvisí s růstem počtu důchodců ve straně.

Podobně jako v počtu členstva, tak i ve vývoji stavu základních organizací se projevila opačná tendence mezi českými zeměmi a Slovenskem. České země vykazují úbytek 228 a Slovensko naopak přírůstek 159 základních organizací; počet stranických organizací v ozbrojených silách řízených ÚV KSČ se snížil o 27.

V českých krajích připadá v průměru na jeden okres 362 základních organizací a na Slovensku 252.

Záznam pro s. Husáka

K materiálu předsednictva ÚV KSČ dne 13. 5. 1969, bod 8 "Zpráva o vývoji a stavu členské základny strany"

Materiál byl projednán v sekretariátu ÚV KSČ, kde jsem vyslovil některé závěry, jež je podle mého názoru nutné vzít v úvahu při publikaci tohoto materiálu i při vyvozování určitých politických stanovisek a prognóz.

1. Materiál se zabývá pouze stavem strany v období mezi 1. 1. 1968 a 31. 12. 1968. Toto časové období opomíjí dlouhodobé vývojové řady, které jsou pro rozhodování o členské základně mimořádně důležité a může vést ^{spíše} k dlouhotrvajícím ~~snahám~~ vyvozovat závěry o vývoji členstva strany pouze z období jediného roku.

2. Materiál neobsahuje samostatný výpočet struktury členské základny pro českou a slovenskou část komunistické strany. V obou částech strany je vývoj členské základny velmi rozdílný a jednotlivé závěry nemohou být platné stejným způsobem v Čechách i na Slovensku.

3. Z uvedených obou hledisek upozorňuji pouze na tyto dílčí skutečnosti:

a) Dlouhodobé časové řady vývoje strany ukazují na tato základní fakta:

- v letech 1949-1957 odešlo ze strany 1 100 000 členů strany;
- v tomto procesu největší procento odcházejících tvořili dělníci a především rolníci;
- od roku 1958 je prováděna cílevědomá regulace členské základny tak, že bylo přijímáno 60 % dělníků, 20 % rolníků a 20 % ostatních; regulační záměry se dařily uvádět ve skutečnost pouze u skupiny dělníků, v letech 1958-1963. Přesto, že bylo přijímáno 60 % dělníků, počet dělníků ve straně trvale klesal. U rolníků pokračoval pomalý, ale soustavný trend úbytku;
- tím se měnila dlouhodobě sociální struktura strany, ale současně i kvalifikační struktura. V letech 1958-1968 se snížil počet členů se základním vzděláním o 15 % a zvýšila se stejným způsobem úroveň kvalifikace členů strany;

- zvláštní charakter má demografický věkový strom u členů strany. Existují dvě velmi početné demografické kategorie členů strany. Je to jednak skupina členů strany narozených mezi léty 1900 - 1915. Představuje více jak 30 % členů strany. Druhou skupinou je skupina členů strany narozených v letech 1920-1940. Představuje téměř 47 % členů strany.

Vycházíme-li z demografických údajů, je nutné pro příští období vyvodit asi takovouto prognózu: při průměrném věku obyvatelstva 67 let a při současných životních podmínkách dochází v našich zemích od roku 1970 k rychlému zvýšení úmrtnosti. Ve straně se tento proces dotýká skupiny členů strany s věkem nad 60 let, která představuje 20 % členů strany a v Čechách více jak 22 % členů strany. U této skupiny v celkovém počtu 325 000 členů strany lze očekávat následující vývoj v období mezi rokem 1970-1975:

- celkový úbytek přirozenou úmrtností dosáhne počtu více jak 200 000 členů strany;
- průměrný úbytek bude dosahovat od r. 1970 ročně více jak 40 000 členů strany;
- příliv do důchodu v letech 1970-1975 bude mít průměrný roční nárůst 25 000 členů, takže bude docházet v těchto letech k soustavnému poklesu členů strany v důchodu;
- v letech 1975-1980 bude tento trend pokračovat se silně zmírňující se tendencí.

Spolu s tímto vývojem se bude měnit struktura produktivní části členů strany. Jejich počet do roku 1975 poklesne asi na 850 000. V nich převládne druhá nejpočetnější skupina členů strany, která v té době bude obsahovat členy strany ve věku od 35 do 55 let a bude tvořit více jak 50 % členů strany.

Současně s tímto procesem vzhledem ke změněné kvalifikaci a sociální struktuře lze očekávat další silný pokles počtu dělníků a rolníků ve straně (dotýká se zvláště vesnice) a prudký růst kvalifikační struktury strany, kde lze očekávat, že průměrná úroveň vyššího než základního vzdělání překročí 50 % členů strany.

Tento pohyb členské základny strany se dotýká téměř výlučně české části strany a nemá svůj adekvátní odraz ve slovenské části strany. Vývoj obou částí strany v příštích pěti letech bude značně odlišný. Jejich vyrovnaní lze očekávat nejdříve v letech 1975-1985. Nelze tedy z obecných závěrů vyvozovat stanoviska platná pro obě části strany.

Uvedená hlediska vytvářejí současně další závažné skutečnosti, že ve spojení s vystupováním z řad strany a jeho zvyšujícím se trendem v posledním období je nutné předpokládat pro období let 1970-75 úbytky členů strany v počtu kolem 50 000 ročně a nelze očekávat, že by se ve stejné míře dařilo nahrazovat tento úbytek přijímáním nových členů strany. Dosavadní trend vstupu do strany se pohybuje kolem 40 000 ročně a má v poslední době klesající tendenci.

Lze tedy uzavřít: z demografických a ostatních údajů vyplývá pravděpodobnost, že v příštích letech, nejméně do roku 1975, bude se snižovat členská základna strany, a to průměrně ročně v rozmezí od 1,5 do 3 %. Definitivní závěry však v tomto směru bude možné učinit až s provedením úplného rozboru členské základny při výměně stranických legitimací.

Praha, 12. května 1969

Vedoucí útvaru politicko-
odborných služeb ÚV KSČ
PhDr. Jan Kříž, CSc.